

Verejno – súkromné partnerstvo Stredný Gemer

Integrovaná stratégia rozvoja územia

Verejno – súkromného partnerstva

Stredný Gemer

na roky 2009 – 2015

Január 2010

**PRÍLOHA Č.1 K DODATKU Č.3,
ktorým sa mení a dopĺňa
USMERNENIE PRE ADMINISTRÁCIU OSI 4 LEADER**

**ZÁVÄZNÁ OSNOVA INTEGROVANEJ STRATÉGIE ROZVOJA ÚZEMIA
verzia č. 1. 3 platná od 24.07. 2009**

Integrovanú stratégiu rozvoja územia v zmysle záväznej osnovy je potrebné vyplniť vo všetkých bodoch presne, jednoznačne a zároveň musia byť uvedené názvy kapitol a jednotlivých bodov. Nevyplnenie kapitoly a/alebo bodu môže byť považované za nesplnenie formálnych náležitostí Integrovanej stratégie rozvoja územia.

aktualizované Dodatkom č.1 k Usmerneniu pre administráciu osi 4 Leader zo dňa 20. 10. 2008
aktualizované Dodatkom č.3 k Usmerneniu pre administráciu osi 4 Leader zo dňa 24. 07. 2009

NÁZOV INTEGROVANEJ STRATÉGIE ROZVOJA ÚZEMIA:

STREDNÝ GEMER

**KOLÍSKA SLOVENSKEHO STREDNÉHO ŠKOLSTVA, BANÍCTVA A HUTNÍCTVA,
S BOHATSTVOM CHRÁMOVEJ GOTIKY, DIVOKEJ PRÍRODY, FAUNY, FLÓRY,
NESPÚTANÝCH BYSTRÍN A TICHOM RYBNÍKOV**

MENO KONEČNÉHO PRIJÍMATEĽA (OPRÁVNENÉHO ŽIADATEĽA):

VEREJNO - SÚKROMNÉ PARTNERSTVO STREDNÉHO GEMERA

ŠTATUTÁRNY ZÁSTUPCA	
Meno priezvisko, titul	Jaroslav Kučerák, Mgr.
Podpis	Pečiatka

KAPITOLA 1: KONEČNÝ PRIJÍMATEĽ (OPRÁVNENÝ ŽIADATEĽ)

1.1 Identifikácia konečného prijímateľa (oprávneného žiadateľa)

Celý názov konečného prijímateľa (oprávneného žiadateľa):

Verejno - súkromné partnerstvo Stredného Gemera

Sídlo: **049 18 Lubeník 222**

Registrovaný v zmysle zákona SR č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov dňa: 09.05.2008

IČO: **45021457**

DIČ: **2022623977**

Adresa banky: **SLSP, Suché Mýto 4, Bratislava, pobočka 050 01 Revúca**

Číslo účtu: **0512239680 / 0900**

IBAN:

SWIFT:

Verzia/ číslo dodatku a dátum Usmernenia pre administráciu osi 4 Leader v zmysle ktorom bola vypracovaná Integrovaná stratégia rozvoja územia: **Usmernenie verzia 1.3. aktualizovaná Dodatkom č.3 zo dňa 24.07.2009 a Dodatkom č.4 zo dňa 29.10.2009.**

Verzia/číslo dodatku a dátum Príručky pre žiadateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 v zmysle ktorej bola vypracovaná Integrovaná stratégia rozvoja územia: **Príručka verzia 2 platná od 27.10.2009; Dodatok č.1 schválený 16.6.2008 a Dodatok č.2 schválený 11.12.2008 a aktualizovaný 17.4.2009**

Štatutárny zástupca	Meno a priezvisko	Jaroslav Kučerák
	Adresa trvalého bydliska	Revúcka Lehota, Hlavná 51, 049 18 Lubeník
	Adresa pre doručovanie (ak sa líši od trvalého bydliska)	Revúcka Lehota, Hlavná 51, 049 18 Lubeník
	Email kontakt	kucerak_euprojekt@stonline.sk
	Telefón	058 488 10 24
	Fax	-
	Mobil	0905 508 315, 0903 254 312

1.2 Základné údaje o území

Počet obyvateľov ¹	27 529
Rozloha	487,62 km ²
Hustota obyvateľstva	56,46 obyvateľa / km ²
Počet obcí	34
Z toho mestá (vymenovať)	2 / Revúca, Jelšava
Počet obyvateľov najväčšej obce	12 950
Administratívne zaradenie – okres/y	Revúca, Rimavská Sobota

Administratívne zaradenie – kraj/e	Banskobystrický kraj
Počet obcí zaradených do pólov rastu	10
Počet obcí nezaradených do pólov rastu	24
% obyvateľstva na území žiadateľa žijúceho vo vidieckych obciach na úrovni okresu Poznámka: Pri žiadateľovi pokrývajúcim územie 2 a viac okresov sa berie do úvahy údaj za okres s najväčšou rozlohou územia verejno-súkromného partnerstva (MAS).	40,97%

1.3 Budovanie partnerstva

1.3.1 Vznik, história a skúsenosti

- *Popíšte, postupnosť krokov vedúcich k vytvoreniu verejno-súkromného partnerstva s dôrazom na preukázanie vyváženosti výberu územia a zostavenie verejno-súkromného partnerstva z geografického, sektorového, inštitucionálneho, sociálneho a ekonomického hľadiska (max. 30 riadkov).*

VSP – Stredný Gemer sa začalo formovať v závere roka 2005 na základe aktivít a požiadaviek starostov a primátorov obcí a miest okresu Revúca, združených v ZMO SG, a troch obcí okresu Rimavská Sobota /Krokava, Ratkovská Lehota a Ratkovská Suchá spadajúcich do MR Ratková a okolie/. V druhej polovici roka 2007 vznikla potreba vytvoriť organizovanú formu. Začiatkom roka 2008 sa MR Magnezit, Pod Mutnom, Ratková a okolie a Turiec v Gemi dohodli na založení VSP – Stredný Gemer. Snaženie VSP – Stredný Gemer vyústilo 09.05.2008 do zaknihovania OZ na MV SR. V druhej polovici roka 2008 sa obce združené v MR Pod Mutnom rozhodli z VSP vystúpiť. Jednotlivé obce boli vo VSP – Stredný Gemer zastúpené svojimi MR a niektoré obce sa na práci VSP v súčasnosti podieľajú aj ako samostatní členovia.

Jedná sa o silne vidiecke územie s vrchárskym reliéfom krajiny. Zhodným v území je napojenosť na lesné hospodárstvo, na banskú, hutnícku a textilnú výrobu, na pôdohospodárstvo a tradíciu chovu oviec, kôz a hovädzieho dobytku. Všetky obce ležia v podhorskom prostredí. Územne VSP SG dnes zaberá 487,62 km². Jeho poloha sa nachádza juho až juhovýchodnej časti Banskobystrického kraja. Na prevažnej časti združenia sa rozkladá hornatý reliéf Slovenského rudohoria a to časti Revúcka vrchovina, Stolické vrchy a Spišsko - gemerský kras, z juhu a juhovýchodu zasahuje do Juhoslovenskej kotliny a Bodvianskej pahorkatiny, na západe zasahuje do NP Muránska planina, na severe a severovýchode je ohraničená Stolickými vrchmi.

K 31.12.2008 bolo vo VSP SG evidovaných 20 členov, z toho boli 4 zástupcovia verejného sektora, 4 zástupcovia občianskeho sektora a 12 zástupcov súkromného sektora, ktorí zastupujú rozhodujúcich podnikateľov na pôde, vo vidieckom CR a SHR. V roku 2008 VSP SG získalo z Banskobystrického samosprávneho kraja finančnú podporu vo výške 200 000,- Sk a samo vytvorilo použiteľné zdroje vo výške 107 000,- Sk. Tieto prostriedky sme využili na rozšírenie prvotných informácií, aktiváciu obyvateľov dotknutého územia, na spracovanie, registráciu a spustenie web stránky, na prípravu informačných trojskladačiek, na výrobu informačných rolovateľných panelov, na organizáciu stretnutí s verejnosťou, zástupcami samosprávy, verejného sektora a podnikateľského sektora.

Orgánmi združenia sú Valné zhromaždenie, Predstavenstvo združenia, Predseda – štatutár, a Dozorná rada. Okrem zakladajúceho VZ sa konali ešte dve VZ a päť zasadnutí predsedníctva združenia.

- *Popíšte, ako bola verejnosť (občania, profesné a záujmové združenia a zástupcovia jednotlivých sektorov) zapojení do procesu tvorby verejno-súkromného partnerstva (ankety, dotazníky, informačné kampane, iné spoločenské aktivity), vrátane popisu účasti občanov v procese.*

V konkrétnom území pracuje ZMOSG a PSISG. ZMOSG bol založený v roku 1996 a pracuje dodnes. V ZMOSG je zapojených všetkých 42 obcí, z čoho tri majú štatút mesta. PSISG bolo založené v roku 2004 a tiež pôsobí aj v súčasnosti. PSISG má v súčasnosti viac ako päťdesiat členov zo samosprávy, štátnej správy, tretieho sektora a podnikateľskej sféry. VSP Stredný Gemer bolo založené v máji 2008 a za svoj krátky čas trvania dnes združuje 23 subjektov verejnej správy, samosprávy, tretieho a podnikateľského sektora a aktívnych občanov.

V rámci aktivizácie územia sme konali štyri facilitované stretnutia so zástupcami samosprávy a dvanásť facilitovaných stretnutí so zástupcami občianskeho a podnikateľského sektora, tak aby sa rovnomerne rozložili na plochu VSP. Verejnosť bola o stretnutiach informovaná cestou verejného rozhlasu jednotlivých obcí, letákov a plagátov. V priemere sa účasť na jednotlivých stretnutiach pohybovala cez dvadsať osôb. Na zistenie názoru čo najširšieho spektra verejnosti sme zabezpečili dve podomové anketové kampane vo všetkých obciach a jednu anketovú kampaň cestou verejného anonymného dotazníka, ktoré občania vhadzovali do schránok obecných úradov. Zabezpečili sme tlač 2000ks informačných trojskladačiek, ktoré sme rozdali po domácnostiach VSP, rozhodujúcich inštitúciách a verejne prístupných ustanovizniach a zariadeniach. Zabezpečili sme zhotovenie štyroch obrazových bannerov o území a jeho atraktivitách, ktoré využívame na prezentáciu nášho VSP na výstavách CR, regionálneho rozvoja a stretnutiach s občanmi. V rámci prípravy územia na integrovanú stratégiu pre pokračovanie v príprave územia na prístup LEADER a jeho os 4 poriadame ďalšie stretnutia so zástupcami všetkých sektorov, realizovali sme štyri anketové kampane, výstupy zo stretnutí a dotazníkových kampaní pravidelne vyhodnocujeme a o výstupoch informujeme na nasledujúcich stretnutiach a verejných tabuliach.

- *Uved'te, v akom pomere sú v členskej základni zastúpené jednotlivé sektory (verejný, súkromný a občiansky) a ako je členská základňa rozložená v území verejno-súkromného partnerstva (MAS).*

Zastúpenie jednotlivých sektorov vo VSP SG k 31.12.2009:

<i>Sektor</i>	<i>Počet členov</i>	<i>%</i>
Verejný	4	17,4
Súkromný	12	52,2
Občiansky	7	30,4
Spolu	23	100

Tabuľka rozloženie jednotlivých zástupcov sektorov na ploche VSP:

	<i>Mikroregión</i>							
	<i>Magnezit</i>		<i>Ratková a okolie</i>		<i>Turiec v Gemeri</i>		<i>Spolu</i>	
	<i>počet obyv.</i>	<i>%</i>	<i>počet obyv.</i>	<i>%</i>	<i>počet obyv.</i>	<i>%</i>	<i>počet obyv.</i>	<i>%</i>
Územie	19 364	70,3	4 356	15,8	3 809	13,8	27 529	100,0
Sektor MR	<i>počet členov</i>	<i>%</i>	<i>počet členov</i>	<i>%</i>	<i>počet členov</i>	<i>%</i>	<i>počet členov</i>	<i>%</i>
Verejný	2	11,8	1	33,3	1	33,3	4	17,4
Súkromný	12	70,6	1	33,3	1	33,3	14	60,9
Občiansky	3	17,6	1	33,3	1	33,3	5	21,7
Spolu	17	100,0	3	100,0	3	100,0	23	100,0

- *Príloha č. 6 Zoznam členov verejno-súkromného partnerstva (MAS) Integrovannej stratégie rozvoja územia je uvedený v tabuľkovej časti tejto prílohy.*
- *Príloha č.7 Prehľad o uskutočnených podujatiach a stretnutiach Integrovannej stratégie rozvoja územia je uvedený v tabuľkovej časti tejto prílohy.*
- *Popíšte, doteraz realizované projekty, aktivity verejno-súkromným partnerstvom hlavne zo zameraním na integrovaný prístup.*

VSP SG v doterajšej krátkej histórii realizovalo projekt aktivizácie územia pre prístup LEADER dotovaný zo zdrojov VÚC Banská Bystrica, ktorý úspešne zavŕšila v roku 2008.

VSP SG sa nachádza v štádiu formovania územia pre prístup LEADER. V minulom roku žiadateľ získal z Banskobystrického samosprávneho kraja finančnú podporu vo výške 200 000,- Sk a sám vytvoril použiteľné zdroje vo výške 107 000,- Sk. Tieto prostriedky sme využili na prvotné informácie a aktiváciu obyvateľov dotknutého územia, na prípravu informačných trojskladačiek, informačných rolovateľných panelov a organizáciu stretnutí s verejnosťou, zástupcami samosprávy, verejného sektora a podnikateľského sektora. Z výstupov stretnutí bola spracovaná ŽoNFP z PRV, opatrenia 3.5 Získavanie zručností, ožiovovanie a vykonávanie integrovaných stratégií rozvoja územia.

V súčasnosti a pre nasledujúce obdobie je potrebné udržať pozornosť obyvateľov územia, využiť túto skutočnosť v príprave územia pre prístup LEADER, vypracovať analýzu – audit pre pokračovanie v príprave územia na prístup LEADER a jeho os 4.

ANALYTICKÁ ČASŤ

KAPITOLA 2: PREHĽAD ZDROJOV ÚZEMIA

2.1 Všeobecný popis územia a analýza súčasného stavu

- *Popíšte, výhody a nevýhody z hľadiska polohy a lokalizácie územia verejno-súkromného partnerstva (MAS).*

Územie VSP SG sa nachádza na východe a juhovýchode Banskobystrického kraja. Na severe susedí s okresom Brezno, na západe a juhozápade s okresom Rimavská Sobota, na východe s okresom Rožňava (Košický kraj).

Územie VSP tvoria tri základné geomorfologické celky:

- severnú časť okresu bohatú na lesné porasty, s predpokladom rozvoja rekreácie a CR
- centrálnu časť s rovnomerne rozmiestneným vidieckym osídlením
- nížinnú časť tvorí Juhoslovenská kotlina s vidieckym a mestským osídlením.

Severnú časť okresu tvoria Stolické vrchy s nadmorskou výškou 1 000 - 1 400 m n.m. Najvýznamnejším vodným tokom je Muráň. Táto časť územia vytvára predpoklady pre budúci rozvoj rekreácie a cestovného ruchu. Ťažiskovými sídlami tohoto územia sú Revúca a Jelšava, ktoré sa nachádzajú v údolnej nive rieky, v blízkosti ktorých je rozvinutá hlavná hospodárska základňa okresu, ktorú reprezentujú nasledovné odvetvia priemyslu: magnezitový, strojársky, textilný, odevný a drevospracujúci priemysel. Najmä magnezitový priemysel spôsobil vážne narušenie životného prostredia územia okresu. Aj keď už došlo k realizácii nápravných opatrení z hľadiska životného prostredia, v pripravovanom výrobnom programe, týkajúcom sa výroby kovového horčička, či rekonštrukčných zásahov v oblasti magnezitovej výroby, bude potrebné pamätať na inštaláciu ďalších náročných zariadení zabezpečujúcich vysokú úroveň čistoty ovzdušia a vôbec všetkých zložiek životného prostredia.

V súčasnosti nízka úroveň celej hospodárskej základne spôsobuje negatívny vývoj v oblasti nezamestnanosti. Okres Revúca patrí žiaľ tiež medzi tie okresy, ktoré charakterizuje najvyššie percento nezamestnanosti.

Ťažisko sociálnej infraštruktúry okresu regionálneho významu je sústredené do miest Revúca a Jelšava, kde sa prejavujú výrazné nedostatky v priestorovom rozložení i kapacitách v oblasti sociálnej starostlivosti a čiastočne aj v úrovni zdravotníckych zariadení.

Historicky cenný priestor jadra mesta Jelšavy je vyhlásenou pamiatkovou zónou, v ktorej je v súčasnosti nevyužitý značný priestorový potenciál.

Dopravný skelet tvoria cestná komunikácia č. II/532 Tornaľa - Revúca a železničná trať Plešivec - Muráň, trasa ktorej sa navrhuje po roku 2015 predĺžiť do Tisovca.

Výhody: poloha na **severo-južnom ťahu** (Miškolc-Poprad), príslušnosť k **historickému regiónu Gemer** - Gotická cesta, **unikátne zdroje nerastných surovín** – magnezit, urán; vysokohodnotné a rozmanité prírodné prostredie – do územia zasahuje **NP Muránska planina**, **NP Slovenský kras**, **NP Slovenský Raj**, veľmi **dobré klimatické podmienky pre letnú aj zimnú turistiku** aj pre rozvoj poľnohospodárstva, **vysoká miera lesnatosti územia**.

Nevýhody: územie partnerstva leží v dvoch okresoch, zlá dostupnosť, územie partnerstva leží v regióne s najväčšími sociálno-ekonomickými problémami na Slovensku – dlhodobá najvyššia nezamestnanosť a miera sociálnej exklúzie. Keďže okres revúca patril kedysi do Východoslovenského kraja mnohé infraštruktúrne siete spadajú pod riadenie Košického samosprávneho kraja (zásobovanie elektrinou, plynom, telefónny uzol a pod). Vysoká miery zaťaženia prostredia v okolí Jelšavy – ťažba a spracovanie magnezitu.

- *Popíšte, prepojenia územia na širšie rozvojové súvislosti národného alebo regionálneho charakteru (investičné zámery väčšieho rozsahu, ktoré sa realizujú, prípadne sa plánujú v území a v jeho okolí a ako ovplyvnia implementáciu integrovanej stratégie, resp. ako na ne reaguje stratégia).*

V území sa nerealizujú momentálne žiadne väčšie investičné projekty

Investičné zámery plánované v území:

- rozširovanie Muránskeho vodovodu,
- budovanie nadregionálneho zimného strediska Stolica,
- využitie areálu bývalých kasární v Jelšave

Investičné zámery ovplyvňujúce rozvoj územia:

- priemyselný park Tornaľa,
- budovanie južnej rýchlostnej komunikácie Zvolen – Košice

Tieto plánované investičné zámery ovplyvňujú implementáciu našej stratégie najmä z hľadiska posilnenia potenciálu a možností územia, zlepšenie dostupnosti, zvýšenie zamestnanosti, zlepšenie všeobecnej ekonomickej situácie. Tým priamo podporujú zámery a ciele stratégie. Keďže tieto rozvojové zámery sú zatiaľ iba vo fáze príprav a návrhov, je veľmi ťažké odhadovať mieru a čas ich skutočnej realizácie a teda naša stratégia na tieto zámery nadväzuje iba v širších súvislostiach.

- *Popíšte, doterajší rozvoj hlavne zo zameraním na integrovaný prístup, vrátane popisu využitia vonkajších zdrojov, napr. EU fondov, štátneho rozpočtu, súkromné zdroje a ďalších nástrojov.*

Z pohľadu integrovaného prístupu sa v našom území zatiaľ realizovalo iba minimum projektov. Najvýznamnejším integračným projektom bolo určite vybudovanie a činnosť Partnerstva sociálnej inklúzie Stredného Gemera, ktoré tu pôsobí od roku 2004. Partnerstvo bolo budované za podpory Fondu sociálneho rozvoja jednak zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu a jednak zo zdrojov Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny. Okrem vlastných realizovaných projektov toto partnerstvo realizovalo implementáciu zdrojov ESF a národných zdrojov v území okresu Revúca. Jednalo sa o menšie investičné a neinvestičné projekty v obciach. V tomto procese boli realizované projekty v celkovej hodnote približne 1,5 mil. EUR

- *Popíšte, zvláštnosti daného územia a jeho komparatívne výhody oproti ostatným územiam.*

Najvýznamnejšie zaujímavosti územia

Prírodné:

- Ochtinská aragonitová jaskyňa, jedinečná svojho druhu v Európe, zaradená do svetového prírodného dedičstva UNESCO, tri na svete

- NP Muránska planina
- unikátne zdroje mangánovej rudy a svetové zásoby uránu
- bohaté zdroje kvalitnej vody a minerálnych prameňov

Historické:

- Prvé slovenské gymnázium v Revúcej, bola to prvá úplná slovenská stredná škola v celej histórii Slovákov (až do roku 1918), na ktorej sa vo všetkých predmetoch vyučovalo a od roku 1868 aj maturovalo v materinskom jazyku.
- Revúca bola jedným z centier slovenského národného a kultúrneho života (pôsobili tu dejatelia ako Štefan Marko Daxner, Ján Francisci, Matej Nándrássy, Július Botto, Jozef Kvetoslav Holub, Rudolf Homola, Mieroslav Kovalevský, Gustáv Lojko, Samuel Ormis, Andrej Sokolík, August Horislav Škultéty, PhDr. Ivan Branislav Zoch
- bohatá história územia spojená s Muránskym a Jelšavským panstvom
- Gotická cesta (Rybník, Kameňany, Chyžné, Rákoš, Sirk,
- zachovalý ráz vidieckej stredohorskej krajiny najmä v lokalite Ratková a okolie
- tradície ťažby a spracovania rúd
 - o Slovenská banská cesta (www.slovenskabanskacesta.sk)
 - o zachovalá vysoká pec v Červeňanoch

Vysoká pec v Červeňanoch z r.1871

Prvé slovenské gymnázium

Ochťinská aragonitová jaskyňa

Kostolík v Chyžnom s oltárom majstra Pavla z Levoče

- *Určite, stupeň vidieckosti územia.*

Z pohľadu obyvateľstva, územia, krajiny, ekonomických a kultúrnych aktivít v území, využitia pôdy, geografickej polohy a dostupnosti patrí naše územie medzi najvidieckejšie na celom Slovensku.

Stupeň vidieckosti územia:

- hustota osídlenia je **56,46 obyvateľa na km²** (hustota osídlenia mimo mesta Revúca je iba 32,56 obyvateľa na km²).
- v zmysle Podrobnej komplexnej regionálnej typológie Slovenska vypracovanej **Sociologickým ústavom SAV** je územie zaradené do škály **6. – 8. stupňa vidieckosti**.
- z hľadiska **metodiky Eurostat-u** patríme do najvidieckejšieho typu „**riedko osídlených zón**“
- pri použití **metodiky OECD** patria naše obce na miestnej úrovni LAU2 medzi vidiecke obce (komunity hlboko pod hranicou 150 obyvateľov na km². Na úrovni NUTS IV obidva okresy patria do najvidieckejšieho typu „**Prevažne vidieckych regiónov**“ v ktorých viac ako 50% obyvateľstva žije vo vidieckych obciach s hustotou menej ako 150 obyvateľov na km². To isté platí aj na úrovni NUTS III pre Banskobystrický samosprávny kraj, ktorý ako jeden z dvoch krajov spĺňa tieto podmienky (52,2%).
- **metodika Rady Európy** definuje vidiecke oblasti podľa využitia pôdy na poľnohospodárstvo, lesníctvo, chov rýb a rybolov, podľa ekonomických a kultúrnych aktivít ich obyvateľov (remeslá, priemysel, služby atď.), podľa rozvoja voľnočasových a rekreačných oblastí (alebo prírodných rezervácií), obydľí a pod. Z týchto hľadísk územie verejno-súkromného partnerstva môžeme zaradiť k **vidieckym oblastiam**.

- *Uved'te, administratívno-správnú príslušnosť územia.*

Celé územie VSP SG spadá do územia Banskobystrického samosprávneho kraja – úroveň NUTS III, ktorý patrí do regiónu Stredné Slovensko (NUTS II). Územie verejno-súkromného partnerstva sa nachádza okrese Revúca a Rimavská Sobota (úroveň NUTS IV). Administratívne funkcie plní Obvodný úrad v mestách Revúca a Rimavská Sobota. Administratívnym a obchodným centrom v území je najmä mesto Revúca, ale aj mesto Jelšava.

- *Príloha č.2 Doklad o súhlase všetkých obcí so zaradením do územia pôsobnosti verejno-súkromného partnerstva (MAS) a oboznámením sa s Integrovanou stratégiou rozvoja územia.²*

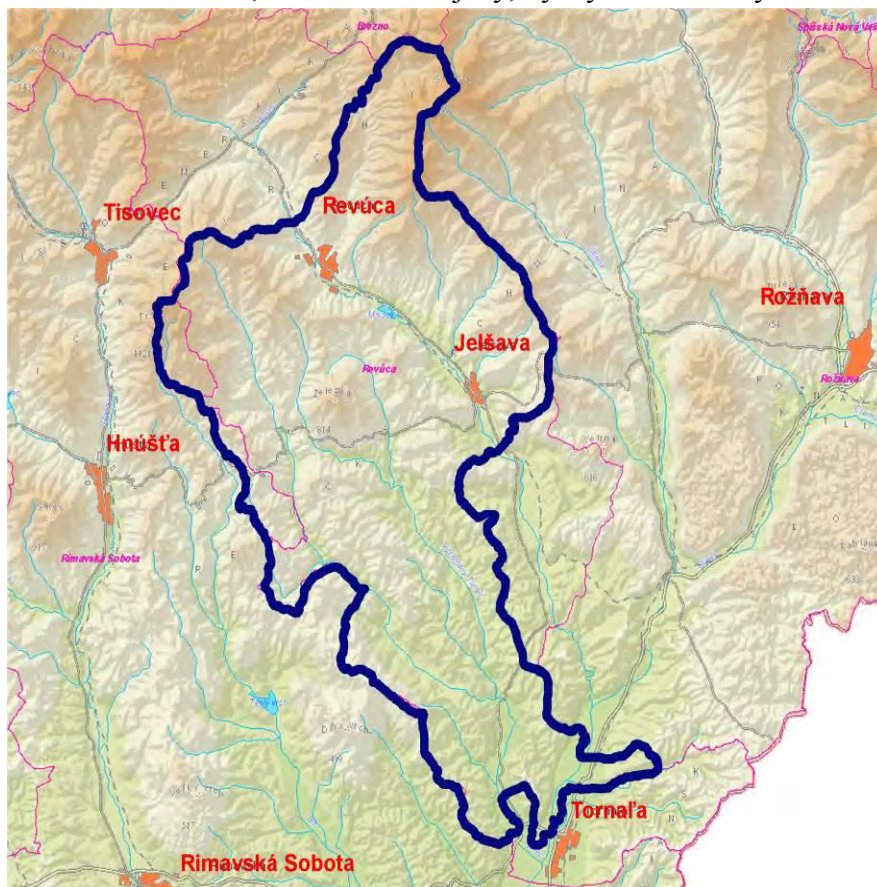
Súhlas obcí je uvedený v tabuľkovej časti príloha č.2, mapy územia sú uvedené v prílohe č.9.

2.2 Popis prírodných zdrojov

- *všeobecný opis charakteru krajiny;*

Jedná sa o silne vidiecke územie s vrchárskym reliéfom krajiny. Na prevažnej časti územia sa rozkladá hornatý reliéf Revúckej vrchoviny, Stolických vrchov a Spišsko – gemerského krasu (Muránska planina). Do južnej časti zasahuje aj Slovenský kras, Juhoslovenská kotlina a za riekou Slaná Bodvianska pahorkatina. Do severnej časti okresu zasahuje Národný park

Muránska planina s mnohými atraktivitami (Muránsky hrad, Cigánka, Hrdzavá dolina, Javorníková dolina, rôzne krasové javy, výskyt endemitu lykovca muránskeho a pod.).

Do juhovýchodnej časti zasahuje ochranné pásmo Národného parku Slovenský kras /prístup do svetovo chránenej Ochtinskej aragonitovej jaskyne cez kataster mesta Jelšava/, na severe okresu zasahuje územie VSP do územia NP Slovenský Raj.

Územie okresu je značne výškovo členité – najnižšie miesto má cca 200 m n. m., najvyšším vrchom je Stolica (1 476 m n. m.). Územie nížin na juhovýchode územia s výškou do 300 m n. m. predstavuje asi 10 % plochy okresu, vysočiny od 300 – 700

m n. m. vytvárajú súvislé plochy severne od nížin a zaberajú asi 65 % plochy v strednej časti okresu, stredné vysočiny až po vysočinový podhôrny reliéf s výškou od 700 – 1500 m n. m. zaberajú 25 %.

Územím prechádzajú cesty spájajúce Maďarskú republiku /Miškovecká oblasť/, Nízke a Vysoké Tatry s Poľskom.

Dolinou Slanej siaha po Revúcu teplá, mierne vlhká oblasť s chladnou zimou, s priemernou januárovou teplotou -3 až -5 °C; od čiar Rákoš – Nandráž – Jelšava – Hronce na severe po Muráň, Revúčku – Hankovú je mierne teplá vrchovinná oblasť.

- *súčasnú situáciu v environmentálnych ukazovateľoch – kvalita vody, vzduchu a pôdy environmentálne záťaž;*

Ovzdušie a pôda

Identifikované územia, na ktorých sa prekrýva najviac negatívnych antropogénnych vplyvov na životné prostredie a to v podobe tzv. ohrozených oblastí životného prostredia, ktorých je v SR celkovo 9. Jednou z nich je **Strednogemerská ohrozená oblasť s rozlohou 401 km² a počtom obyvateľov 56 000**. Pozostáva z dvoch izolovaných území Hačava-Hnúšťa a Jelšava-Lubeník, kde sú zdrojom výrazného poškodzovania životného prostredia a kvality života obyvateľov prevádzky na ťažbu a spracovanie magnezitu. Pri tejto činnosti so sprievodnou tvorbou značného množstva prašných a plyných emisií dochádza k evidentnému poškodzovaniu poľnohospodárskeho pôdneho fondu, lesov a lesného pôdneho fondu. Najpodstatnejším negatívnym činiteľom sú tuhé emisie horčika, ktoré v konkrétnych

terénnych podmienkach pôsobia ako imisie a v závislosti na klimatických podmienkach kontaminujú bližšiu alebo širšiu oblasť. Veľké množstvá prachových úletov (najmä v 70-tych a začiatkom 80-tych rokov 20. storočia) radikálne zmenili chemické a fyzikálne vlastnosti pôd zaťažených plôch. V postihnutej oblasti, ktorá zahŕňa katastrálne územia obcí Revúca, Mokrá Lúka, Revúcka Lehota, Turčok, Lubeník, Chyžné, Magnezitovce, Jelšava, Jelšavská Teplica, Gemerský Milhost', Prihradzaný, Šivetice, Mikolčany, Nováčany, Hucín a Licince došlo a dochádza k zalkalizovaniu pôd, ktoré je najsilnejšie do 2 až 8 km od zdroja v závislosti na prevládajúcom prúdení vzduchu. Pôvodne tu boli pôdy prevažne kyslého charakteru s výmenným pH nižším ako 6,6. Podľa charakteristiky pásiem ohrozenia zásaditého typu (Grék a kol. 1991) boli vylíšené 4 pásma ohrozenia: A, B, C, D.

Pásmo ohrozenia A (enkláva do vzdialenosti 1 km od osi Lubeník – Teplá Voda – Jelšava o dĺžke 8 km; od polovice VN Miková a 1 km za Jelšavu)

- plochy s enormným imisným zaťažením v blízkosti emisných zdrojov. Takmer mŕtve pásmo so súvislou povrchovou krustou, s ojedinelými stromami a krami, prípadne len s roztrúsenými skupinami monocenóz najodolnejších trávnych druhov. Povrchové vrstvy sú alkalizované v celej koreňovej vrstve (pH v povrchovej 10 cm vrstve pôdy je nad 9,0).

Pásmo ohrozenia B (enkláva v smere toku Muráňa, siaha od začiatku VN Miková po Gemerský Milhost', odkiaľ jej hranica vybieha severne na kótu Miková a západne na kótu Skalka nad Prihradzanmi):

- pásmo akútneho poškodzovania lesa v priaznivejších ekologických podmienkach s vysokým imisným zaťažením, s nesúvislou povrchovou krustou, s riedkym porastom pôvodných listnatých drevín, s ostrovčekovitými porastami trávnych odolných druhov (pH v povrchovej 10 cm vrstve pôdy je 8,0-9,0).

Pásmo ohrozenia C (enkláva, ktorej hranica ide približne po spojnici Mokrá Lúka – Prihradzaný – Šivetice – Hucín – Mikolčany – kóty Veľká Štef' a Skalica – Mokrá Lúka):

- pásmo chronického poškodzovania lesa pri nižšej imisnej záťaži. Porasty tvoria pôvodné listnaté dreviny a tolerantnejšie ihličnany, najmä smrekovec (pH v povrchovej 10 cm vrstve pôdy je 7,2-8,0).

Pásmo ohrozenia D (enkláva, ktorej hranica ide cca po spojnici Revúca–Biela skala–Magura–Tri chotáre – Veterník – Veľký Kraskov – Licince – Kameňany – Turčok – Revúca):

- pásmo fyziologického poškodzovania lesa bez viditeľných príznakov. Lokality odvrátené a vzdialenejšie od zdroja (pH v povrchovej 10 cm vrstve pôdy je nižšie ako 7,2).

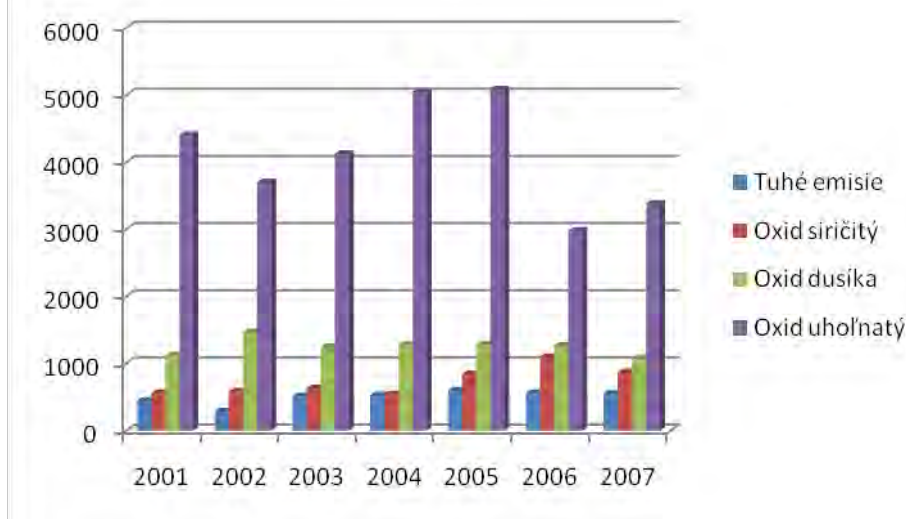
Imisné zaťaženie dotknutého územia od konca 80-tych rokov 20. storočia klesá. Pokým v rokoch 1978-79 bolo v oblasti Jelšava – Lubeník ročne emitovaných 7 397 t Mg prachu, v rokoch 1990-91 to bolo 1 175 t, v rokoch 2000-01 286 t a v rokoch 2002-03 to bolo 190 t Mg prachu.

Tabuľka: Vývoj produkcie emisií v okrese Revúca

Produkcia emisií v okrese Revúca v t podľa: chemická zlúčenina a rok							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Tuhé emisie	446,4	288	515,5	527	601	562,8	552,4
Oxid siričitý	559,4	585	635,7	542	843	1 100,60	871,3
Oxid dusíka	1 118,10	1 465,00	1 245,80	1 281,00	1 280,00	1 268,30	1 070,40
Oxid uhoľnatý	4 404,20	3 702,00	4 124,00	5 044,00	5 086,00	2 978,40	3 380,60

Zdroj: ŠÚ SR 2009

Graf: Vývoj produkcie emisií v okrese Revúca

Zdroj: ŠÚ SR 2009

Voda

Povrchové a podzemné vody oblasti Slanej v okrese Revúca (s hlavnými prítokmi Muráň a Turiec) sú znečisťované predovšetkým odpadovými vodami z prevádzok na ťažbu a spracovanie magnezitu v Lubeníku a Jelšave, komunálnymi odpadovými vodami z čistiarny odpadových vôd v Revúcej a z verejnej kanalizácie (bez ČOV) v Tornali. Údaje o znečistení povrchových vôd sú známe len u vodného toku Muráň (od Jelšavy nadol) a Slaná.

Kvalita povrchových vôd:

vodný tok	trieda kvality povrchovej vody v ukazovateli		
	kyslíkový režim	mikrobiologické ukazovatele	biologické ukazovatele
Muráň	III. (znečistená)	V. (veľmi silne znečistená)	III. (znečistená)
Slaná	III. (znečistená)	V. (veľmi silne znečistená)	II. (čistá)

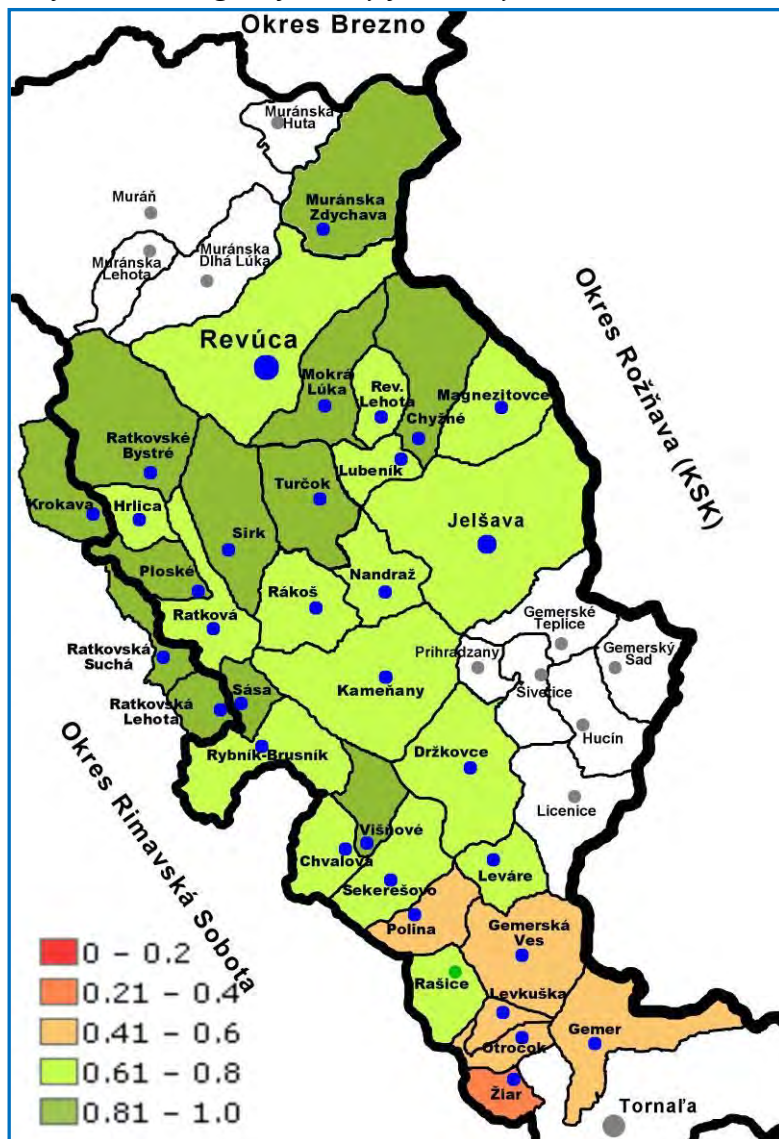
Zdroj: SAŽP 2008

V SZ časti územia, cca po líniu Sása – Rákoš – Magnezitovce, je úroveň znečistenia podzemných vôd temer bez výnimky nízka až bez znečistenia – takáto je oblasť Fabovej hole a Stolice a tiež línia od Vakaského vrchu po Sušiansky vrch. Rovnako nízka je aj v oblasti Leváre – Chvalová – Višňové – Skerešovo – Polina – Rašice – Levkuška. Veľmi vysoká úroveň znečistenia podzemných vôd je v oblasti Rákoš – Nandraž a v trojuholníku vymedzenom obcami Držkovce – Šivetice – Prihradzany – Kameňany – Držkovce, v oblasti Rybníka, v oblasti východne od Gemerskej Vsi smerom na Bretku v Rožňavskom okrese a v JV cípe okresu – v závere Líščieho potoka.

Rozhodujúci producenti odpadových vôd v území:

- VsVaK-VK Revúca
- Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava
- VsVaK-VK Jelšava
- Slovmag, a.s. Lubeník
- VsVaK-VK Lubeník
- VsVaK-VK Sirk

Koeficient ekologickej kvality jednotlivých katastrov obcí

Zdroj: Atlas krajiny 2009

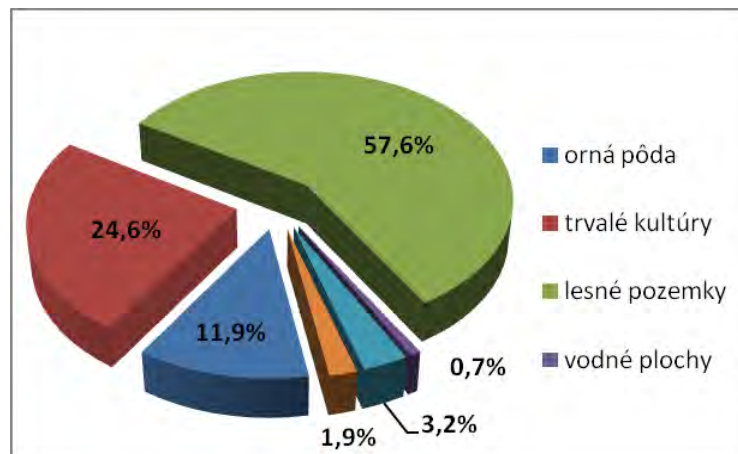
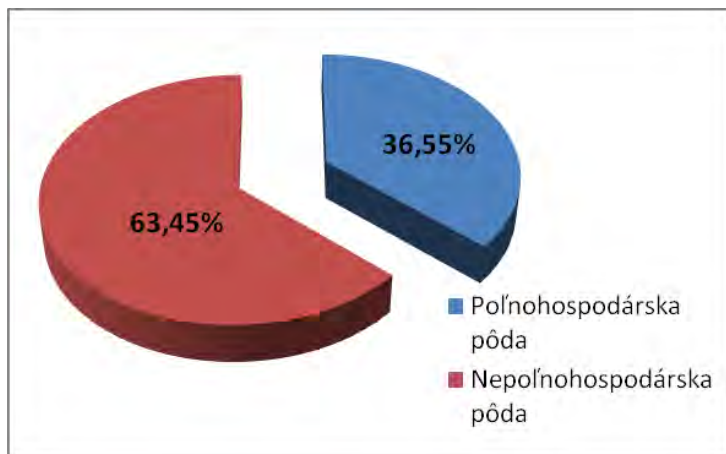
Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

- využitie územia a pôdneho fondu v m² v roku 2009;

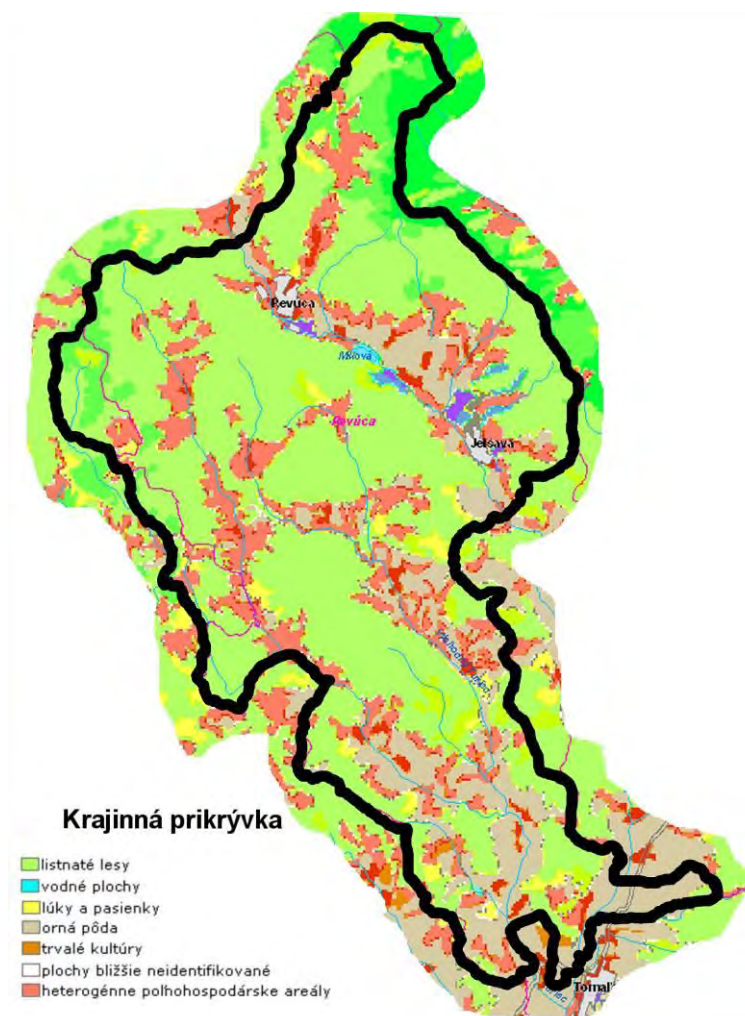
Obec	Katastrálne územie	KÚ	Celková výmera	Poľnohospodárska pôda			Nepoľnohospodárska pôda				
				orná pôda	trvalé kultúry	Spolu PP	lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy	ostatné	Spolu NPP
Držkovce	Držkovce	813 117	20 689 509	4 554 430	4 778 463	9 332 893	10 745 894	116 382	333 250	161 090	11 356 616
Gemer	Gemer	814 865	17 972 834	7 342 662	5 336 083	12 678 745	3 984 904	285 946	771 719	251 520	5 294 089
Gemerská Ves	Gemerská Ves	814 954	17 707 530	7 421 812	2 487 559	9 909 371	6 949 477	162 022	574 860	111 800	7 798 159
Hrlica	Hrlica	819 468	5 493 490	95 744	3 458 315	3 554 059	1 754 259	78 141	95 206	11 825	1 939 431
Chvalová	Chvalová	821 055	9 288 139	1 191 591	1 713 690	2 905 281	6 156 355	63 148	149 400	13 955	6 382 858
Chyžné	Chyžné	821 110	19 549 367	1 603 475	3 804 284	5 407 759	13 638 442	41 968	302 531	158 667	14 141 608
Jelšava	Jelšava	822 698	46 799 702	4 565 427	7 505 065	12 070 492	28 788 734	385 021	2 932 798	2 622 657	34 729 210
Kameňany	Kameňany	823 252	31 342 364	5 039 193	7 588 802	12 627 995	17 571 422	108 144	669 314	365 489	18 714 369
Leváre	Strelnice	859 044	7 455 305	925 175	2 508 537	3 433 712	3 752 858	66 617	168 394	33 724	4 021 593
Levkuška	Levkuška	831 841	3 634 471	1 039 883	1 717 046	2 756 929	383 900	172 309	183 559	137 774	877 542
Lubeník	Lubeník	833 291	5 812 750	606 313	384 989	991 302	3 239 849	98 897	1 072 442	410 260	4 821 448
Magnezitovce	Kopráš	834 696	6 594 335		1 287 861	1 287 861	4 886 261	8 748	92 176	319 289	5 306 474
	Mníšany	834 700	8 581 983	970 628	3 150 343	4 120 971	3 232 413	36 125	290 809	901 665	4 461 012
Mokrú Lúka	Mokrú Lúka	838 233	15 209 826	912 250	3 335 302	4 247 552	10 023 999	260 087	382 895	295 293	10 962 274
Muránska Zdychava	Muránska Zdychava	838 829	28 580 943	188 913	6 960 787	7 149 700	21 032 104	63 413	204 326	131 400	21 431 243
Nandraž	Nandraž	839 370	10 605 180	788 853	3 409 882	4 198 735	5 955 600	29 440	208 636	212 769	6 406 445
Otročok	Otročok	844 829	5 384 037	2 851 544	1 014 058	3 865 602	1 152 382	110 585	191 687	63 781	1 518 435
Ploské	Ploské	847 020	7 259 142	30 209	1 950 530	1 980 739	4 948 552	54 771	212 454	62 626	5 278 403
Polina	Polina	847 984	9 092 605	2 693 996	3 486 981	6 180 977	2 660 760	29 822	189 632	31 414	2 911 628
Rákoš	Rákoš	851 281	13 025 209	1 630 961	2 578 749	4 209 710	8 161 576	25 579	314 776	313 568	8 815 499
Rašice	Rašice	851 698	9 108 126	2 148 750	2 270 701	4 419 451	4 241 137	110 769	254 454	82 315	4 688 675
Ratková	Ratková	851 752	9 257 768	93 807	2 814 624	2 908 431	5 747 569	87 651	424 038	90 079	6 349 337
	Repištia	851 761	3 454 476	21 773	2 140 562	2 162 335	1 032 842	57 061	106 298	95 940	1 292 141
Ratkovské Bystré	Filier	851 825	12 287 007	304 782	5 540 301	5 845 083	6 151 064	62 305	136 415	92 140	6 441 924
	Ratkovské Bystré	851 833	15 118 364	291 087	4 716 813	5 007 900	9 821 937	82 065	168 931	37 531	10 110 464

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

Revúca	Revúca	852 104	25 047 270	1 193 423	6 336 546	7 529 969	14 221 980	171 144	2 479 970	644 207	17 517 301
	Revúčka	852 228	13 761 864	24 251	3 478 019	3 502 270	9 754 443	51 153	215 236	238 762	10 259 594
Revúčka Lehota	Revúčka Lehota	852 210	6 828 867	1 403 043	1 486 563	2 889 606	3 111 604	381 386	225 259	221 012	3 939 261
Rybník	Brusník	854 166	5 012 080	3 640	947 428	951 068	3 940 290	25 253	88 609	6 860	4 061 012
	Rybník nad Turcom	854 182	11 929 887	33 216	2 262 010	2 295 226	9 390 055	85 703	144 424	14 479	9 634 661
Sása	Sása	851 809	4 608 436	46 590	1 673 554	1 720 144	2 733 065	18 334	134 154	2 739	2 888 292
Sirk	Sirk	855 545	18 346 727	160 573	3 610 233	3 770 806	13 368 683	50 357	441 082	715 799	14 575 921
Skerešovo	Skerešovo	855 804	12 908 570	3 285 969	3 074 428	6 360 397	6 195 197	47 041	280 806	25 129	6 548 173
Turčok	Turčok	865 940	14 780 007	222 971	2 963 815	3 186 786	10 986 740	20 240	348 865	237 376	11 593 221
Višňové	Višňové	869 643	8 290 448	780 357	1 104 604	1 884 961	6 211 428	30 262	158 936	4 861	6 405 487
Žiar	Žiar	874 361	4 997 425	3 342 266	761 090	4 103 356	681 187	34 221	121 375	57 286	894 069
Krokava	Krokava	829 277	10 402 555	248 968	2 706 262	2 955 230	7 240 324	39 882	145 231	21 888	7 447 325
Ratkovská Lehota	Ratkovská Lehota	851 795	5 595 335	43 548	1 972 307	2 015 855	3 306 386	29 580	87 663	155 851	3 579 480
Ratkovská Suchá		851 817	5 803 440	78 517	1 721 914	1 800 431	3 774 409	42 315	156 764	29 521	4 003 009
Územie spolu v m2			487 617 373	58 180 590	120 039 100	178 219 690	280 930 081	3 623 887	15 459 374	9 384 341	309 397 683
Územie spolu v km2			487,62	58,18	120,04	178,22	280,93	3,62	15,46	9,38	309,40
Územie spolu v ha			48 761,7	5 818,1	12 003,9	17 822,0	28 093,0	362,4	1 545,9	938,4	30 939,8

Zdroj: Katastrálny portál
2009

Z hľadiska využitia pôdneho fondu v území zaberá najväčší podiel lesná pôda, viac ako 57,6%. Ako druhé čo do zastúpenia sú pôdy s trvalými kultúrami, ovocné sady, vinice, záhrady, trávnaté porasty), vyše 24,6%. Nasleduje orná pôda, ktorá zaberá niečo viac ako 11,9% podielu pôdneho fondu územia.

Poľnohospodárska pôda tvorí vzhľadom na vysokú lesnatosť územia iba 36,6% územia. Vyššie zastúpenie má v južných častiach územia, v severných a horských častiach územia výrazne prevláda zastúpenie lesnej pôdy.

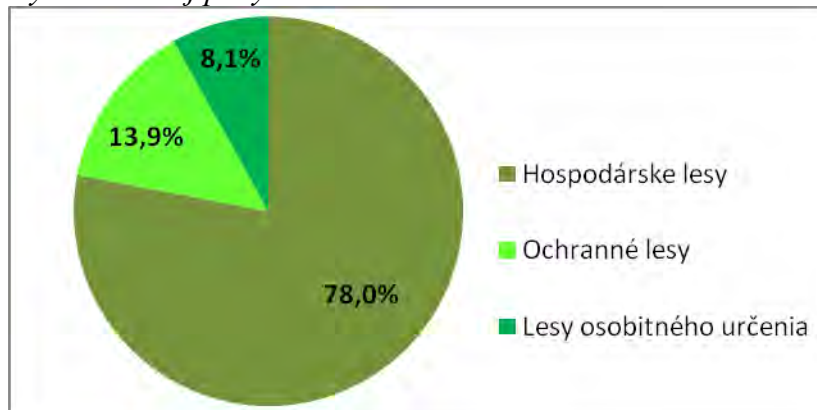
Zdroj: Atlas krajiny 2009

- využitie lesných a vodných zdrojov, využitie poľnohospodárskej pôdy;

Lesy

Lesy tvoria najvýznamnejšiu časť využitia pôdy v území - až 57,8%, Celková výmera lesnej pôdy je 28 093,0 ha, zahŕňa lesné porasty a ostatné plochy tvorené lesnými cestami, lesnými skladmi a inými. Najväčšiu časť lesných porastov (78%) tvoria lesy hospodárske a to plochou 21 912,5,0 ha, potom sú to lesy ochranné 3 904,9 ha (14%) a lesy osobitného určenia 2 75,5 ha (8%).

Využitie lesnej pôdy

Zdroj: LHP 2005-2014

V súčasnosti sa hospodári podľa vyhotoveného lesného hospodárskeho plánu na obdobie rokov 2005 – 2014, ktorý bol schválený Krajským lesným úradom v Banskej Bystrici.

V zastúpení drevín prevládajú listnáče až 96%. Najrozšírenejší je buk, menej hrab, javor, breza, dub, topoľ, jelša a jaseň. Z ihličnatých drevín má najväčšie zastúpenie smrek, v menšej miere smrekovec, borovica a jedľa. Niekoľko lesných porastov je evidovaných jako zdroj lesného reprodukčného materiálu v členení podľa JPRL.

Zastúpenie jednotlivých typov lesa

Typ lesa	dubový	bukovo dubový	dubovo bukový	bukový	jedľovo- bukový	smrekovo jedľovo bukový	smrekový
Podiel v %	2,2	29,3	34	15,4	11,2	6,8	1,1
Podiel v ha	618,05	8 231,25	9 551,62	4 326,32	3 146,42	1 910,32	309,02

Zdroj: LHP 2005-2014

V lesoch je zastúpený len hospodársky tvar lesa vysoký. Zastúpenie pôvodných drevín, zvyšuje stabilitu porastov, produkciu akostnej drevnej hmoty ako aj plnenie ostatných funkcií lesa.

Ekonomické využitie lesných pozemkov v území sa realizuje niekoľkými spôsobmi:

- ťažba a spracovanie drevnej hmoty
- pestovanie sadeníc
- poľovníctvo
- turistika a športovo – relaxačné aktivity

V lesoch hospodária prevažne štátne lesy - Lesy SR, š.p. a miestne lesné hospodárstva a mestské a obecné lesy napríklad Mestské lesy Revúca, s.r.o.

Voda

Oblasť je významnou z hľadiska prirodzenej akumulácie podzemných vôd, ktoré sa využívajú ako pitná voda. Keďže sa v dôsledku prírodných daností dostávajú povrchové znečistenia do týchto vôd bez dostatočnej filtrácie, ich kvalita priamo závisí od vhodného spôsobu ľudskej činnosti. V prvom rade ide o poľnohospodárstvo a s ním spojenú chemizáciu. Nesprávnymi postupmi a nakladaním s priemyselnými hnojivami a skládkami domového odpadu, ale i škodlivými zásahmi jednotlivcov, sa kvalita podzemných vôd znižuje.

Pokrytie vodovodnou infraštruktúrou má 25 obcí kde žije 92,3% obyvateľstva. Pitná voda pre územie je zabezpečovaná z Muránskym vodovodom, ktorá má vlastné pramene v území Muránskej planiny, mimo nášho územia s dostatočnou výdatnosťou. Vzhľadom na dostatočné zdroje vody je plánované rozširovanie Muránskeho vodovodu do južnejších lokalít kraja.

Okrem využitia vodných zdrojov v hospodárstve (priemysel a poľnohospodárstvo), v komunálnej sfére (pitná voda) je v území VSP využitie vôd aj na rekreačné účely a na priame hospodárske účely. Jedná sa hlavne o rybníky v katastroch obcí Revúcka Lehota, Jelšava, Lubeník, Gemer, Mokrý Lúka, Hrílica, Levkuška a iné. Rybné hospodárstvo má v území bohatú tradíciu. Najvýznamnejšou je Vodná nádrž Miková s rozlohou takmer 46 ha, pri obci Revúcka Lehota. Okrem toho rieka Muráň s prítokmi patrí k pstruhovitým rybárskym revírom.

Poľnohospodárska pôda

V návrhu ÚPN VÚC Banskobystrického kraja východiskovým podkladom pre druhovú diferenciálu poľnohospodárskej pôdy bola Pôdnoekologická rajonizácia Slovenska a Komplexný program využívania pôdneho produkčného potenciálu, vrátane ekologických aspektov, ekonomických a právnych mechanizmov na jeho realizáciu (MP SR). Uvedený dokument rozpracoval zámery Koncepcie a zásad pôdohospodárskej politiky SR a doporučil

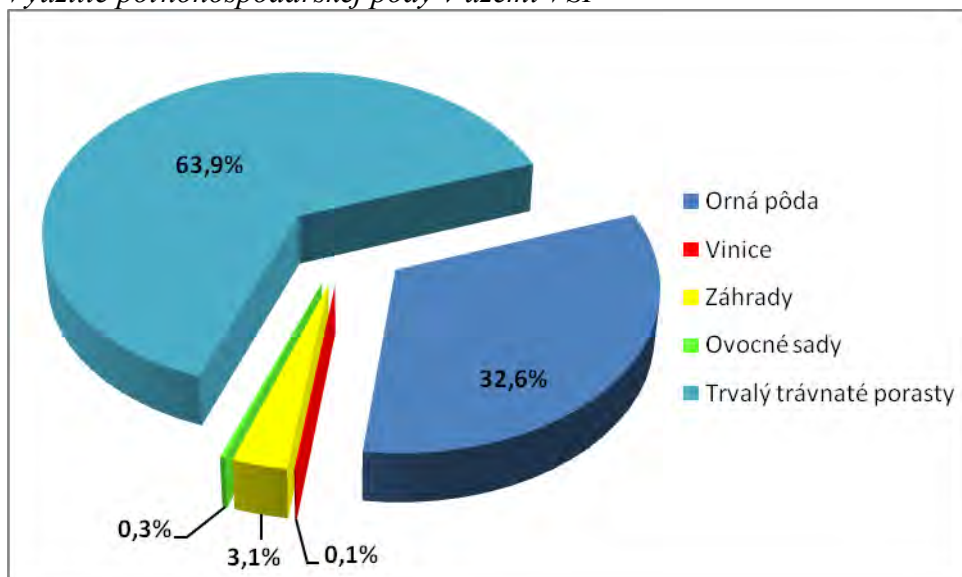
nové usporiadanie a využívanie pôdy bez narušenie biologickej rovnováhy krajiny, pri zabezpečení potravinovej bezpečnosti štátu. Efektívnosť využívania produkčného potenciálu pôd bola rozpracovaná pre 14 typologicko-produkčných podoblastí v rámci SR.

Využitie poľnohospodárskej pôdy v území VSP

<i>Druh</i>	<i>rozloha v %</i>	<i>rozloha v ha</i>
Orná pôda	32,65%	5 818,06
Vinice	0,10%	17,98
Záhrady	3,09%	551,09
Ovocné sady	0,29%	52,07
Trvalý trávnaté porasty	63,87%	11 382,77
Poľnohospodárska pôda spolu	100,00%	17 821,97

Zdroj: Kataster portál 2009

Využitie poľnohospodárskej pôdy v území VSP

Zdroj: Kataster portál 2009

Z hľadiska využitia poľnohospodárskej pôdy majú najväčšie zastúpenie trvalo trávnaté porasty – takmer 63,9%. Významný podiel má aj orná pôda – vyše 32,6%

Naše území je zaradené do nasledovných typov:

41 - kotliny nižšieho stupňa - časti okresov Veľký Krtíš, Lučenec, Poltár, Rimavská Sobota a Revúca, - južná časť územia VSP

46 - nižšie pohoria - časti okresov Brezno, Revúca, Rimavská Sobota, Lučenec a Detva, - severná časť územia VSP

Podľa prevládajúcej funkcie je poľnohospodársky pôdny fond v našom území funkčne diferencovaný ako :

- produkčný s bioprodukčnou funkciou,
- chránený s legislatívnou ochranou,
- ochranný s ekologickou a environmentálnou funkciou.

Rozhodujúca časť územia má zemiakárske – obilninárske zameranie rastlinnej výroby, v malej miere je zastúpené zameranie obilninárske – krmovinárske. Živočíšna výroba je zameraná na chov hovädzieho dobytku, ošípaných a oviec.

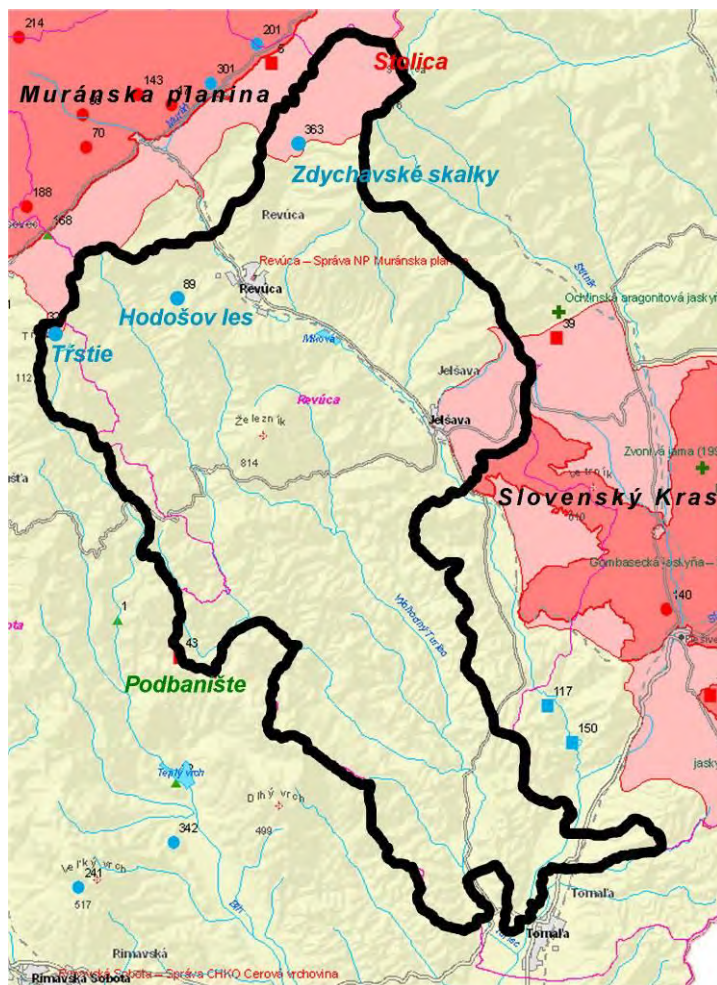
• *výskyt a využitie nerastných surovín*

<i>Obec / Názov ložiska</i>	<i>Druh nerastu</i>	<i>Organizácia</i>	<i>Zásoby ložiska v tis.m3 (tis.t)</i>	<i>Ročná ťažba v tis.m3 (tis.t.)</i>	<i>Poznámka</i>
Gemerská Ves / Šankovce	sádrovec	ŠGÚDŠ Bratislava	4 796 kt		ložisko neťažené, neperspektívne
Gemerská Ves / Šankovce	anhydrit	ŠGÚDŠ Bratislava	71 918 kt		ložisko neťažené, neperspektívne
Gemerská Ves / Šankovce	baryt	ŠGÚDŠ Bratislava	582 kt		ložisko neťažené, neperspektívne
Jelšava / Dúbravský masív hlbka	magnezit	ŠGÚDŠ Bratislava	119 134 kt		ložisko neťažené, perspektívne
Jelšava / Dúbravský masív 220	magnezit	ŠGÚDŠ Bratislava	175 065 kt		ložisko neťažené, perspektívne
Jelšava / Dúbravský masív	magnezit	SMZ, a.s. Jelšava	138 641 kt	1364 kt	ložisko s rozvinutou ťažbou
Jelšava / Dúbravský masív Jedľovec	magnezit	ŠGÚDŠ Bratislava	106 444 kt		ložisko neťažené, perspektívne
Kameňany	stavebný kameň, andezit	ŠGÚDŠ Bratislava			ložisko nevyhraného nerastu
Lubeník	tehliarska surovina	Tehelne VOKOP s.r.o. Vranov n. Topľou	1 006 000 m3		ložisko neťažené, neperspektívne
Lubeník / Lubeník I	magnezit	SLOVMAG, a.s. Lubeník	12 030 kt	491 kt	ložisko s rozvinutou ťažbou
Lubeník / Lubeník-hlbka	magnezit	SLOVMAG, a.s. Lubeník	5 003 kt		ložisko neťažené, neperspektívne
Mokrú Lúka	dekoračný kameň, granit	VSK MINERAL s.r.o. Košice	1 263 000 m3		ložisko neťažené, perspektívne uvažuje sa o ťažbe
Mokrú Lúka	tehliarska surovina	Tehelňa s.r.o. Revúca	286 000 m3		ložisko so zastavenou ťažbou
Mokrú Lúka	stavebný kameň	VSK MINERAL s.r.o. Košice	5 179 000 m3		ložisko neťažené, perspektívne uvažuje sa o ťažbe
Rákoš	stavebný kameň na kamenivo, kremenec	ŠGÚDŠ Bratislava	7 091 000 m3		ťažobňa je opustená
Rákoš	rumelka - Hg	Želba š.p. SNV	432 kt		ložisko so zastavenou ťažbou
Ratkovské Suché / Rovné	magnezit	SLOVMAG, a.s. Lubeník			ložisko vo výstavbe
Ratkovské Suché / Rovné	magnezit	INTOCAST Slovakia a.s. Košice			ložisko vo výstavbe

Zdroj: ÚPD BBSK 2008, ŠGÚDŠ 2009

- popis a vymedzenie chránených území a území NATURA 2000, ÚSES, územia spadajúce pod nitrátovú smernicu.

Chránené územia

Územie VSP spadá do pôsobnosti Správy NP Muránska planina so sídlom v Revúcej a Správy CHKO Cerová vrchovina so sídlom v Rimavskej Sobote. Do územia zasahuje NP Muránska planina svojim ochranným pásmom a ochranné pásmo NP Slovenský kras. Významnou lokalitou navrhovanou za CHKO je Drienčanský kras, ktorý taktiež zasahuje do územia VSP. Ďalšími navrhovanými územiami na ochranu sú Drienok a Hradište. Čiastočne do územia zasahuje aj Národná prírodná pamiatka – jaskynný komplex Podbanište v Drienčanskom krase.

Prehľad chránených území

Názov lokality	Kataster	Typ	Stupeň ochrany	Rozloha v ha	Rok vyhlásenia	Opis
Zdychavské skalky	Muránska Zdychava	PR	4	2,54	1988	PR je vyhlásené na ochranu rastlinného spoločenstva s rozchodníkom ročným (<i>Sedum annuum</i> L.) v Stolických vrchoch
Hodošov les	Revúca	PR	5	21,98	1998	Územie predstavuje posledný zachovalý fragment starého bukového lesa v širšom okolí. Les.porasty tvoria enklávu vyznačujúcu sa vysokým stupňom zachovania ,pôvodnosťou, ako aj pestrým drevinovým zložením v okolí intenzívne obhospodarovaných lesov.
Trstie	Krokava	PR	4	28,71	1980	PR je vyhlásená na ochranu zach.prirodzených slatinňoraše-linných biocenóz Revúckej vrchoviny s výskytom zriedkavých spoločenstiev a druhov rastlín (napr.rosička okrúhlohlístá), súčasne aj pam.miesta na učiteľa a význ.botanika Václava Vraného (1851-1929).

Zdroj: SOPS R 2009

Natura 2000

Prehľad území Natura 2000

Názov lokality	Kataster	Výmera v ha	
		v území VSP	celková
Územia európskeho významu			
Tri peniažky	Jelšava	141,95	141,95
Stolica	Mur. Zdychava, Revúca, Mokrá Lúka, Revúcka Lehota	1200*	2933,52
Drienčanský kras	Ratkovská Lehota, Rybník	900	1719,76
Trešková	Mokrá Lúka	26,28	26,28
Lúka pod cintorínom	Revúca	4,68	4,68
Lúky pod Ukorovou	Revúca	12,43	12,43
Bradlo	Nandraž	0,01	0,01
Tŕstie	Krokava	9*	28,66
Rieka Muráň s prítokmi		100*	204,29
Vtáacie územia			
Stolica	Mur. Zdychava, Revúca, Mokrá Lúka	1200*	2933,52

*odhadovaná výmera

Zdroj: SOPS R 2009

približne. 2400 ha území európskeho významu – 4,9% z celkového územia a cca 1200 ha zaradených do vtáčích území.

Zdroj: SOPS R 2009

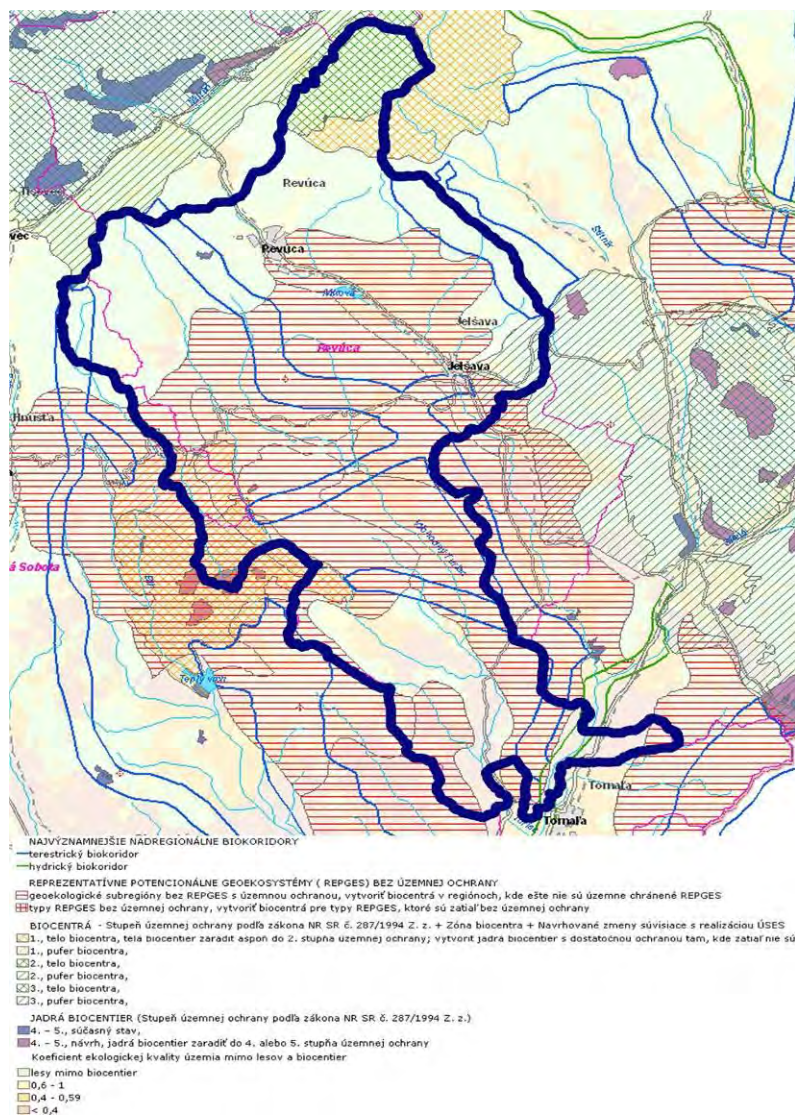
ÚSES

Územia zaradené do Územného systému ekologickej stability

Biocentrá		
Jadrové územia európskeho významu	územie NP Muránska planina	
Jadrové územie národného významu	územie Drienčanskeho krasu (výhľad CHKO)	
Biocentrum provinciálneho významu	Muránska planina	
Biocentrá nadregionálneho významu	Kyprov - Stolica - Kohút	
Biocentrá regionálneho významu	Drienok	
Biokoridory		
Biokoridory nadregionálneho významu	Kohút - Homôľka - Strieborník	terestrický
	Muránska planina - Kyprov - Slovenský raj	terestrický
	vodný tok Slaná	hydricko-terestrický
Biokoridory regionálneho významu	vodný tok Muráň	hydricko-terestrický
	Pod Čierťažou	terestrický
	Pivničná - Bretka	terestrický

Zdroj: ÚPB BBSK 2008

Mapa ÚSES v území VSP

Atlas krajiny 2009

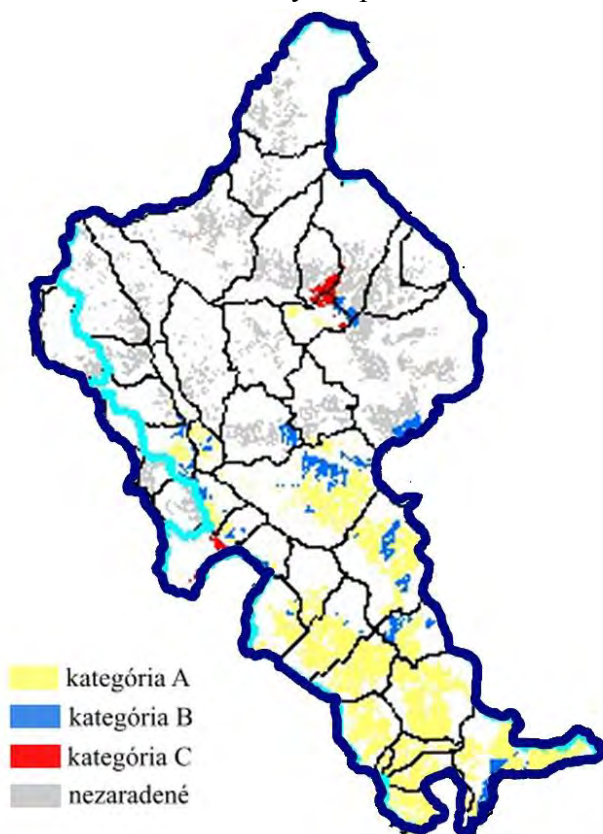
Nitrátová smernica

Nitrátová smernica bilancuje výsledky údajových fondov pre celé územie SR:

- klasifikácia intenzity hnojenia (minerálne hnojivá)
- klasifikácia hnojenia dusíkom vo forme organických hnojív
- hodnotenie potenciálu znečisťovania vodných zdrojov vodnou eróziou
- hodnotenie potenciálu tvorby dusičnanov v pôde

Smernica 91/676/EC o ochrane vodných zdrojov pred znečistením dusičnanmi (pochádzajúcimi z poľnohospodárstva) je súborom opatrení smerujúcich k zníženiu možností znečistenia vodných zdrojov (povrchové aj podzemné) dusičnanmi, ktoré môžu pochádzať z minerálnych hnojív, a z hospodárskych hnojív (maštalný hnoj, hnojovica, močovka) a to vtedy, keď sú aplikované v nadmerných dávkach a v nesprávnom čase, alebo keď sú zle uskladňované.

Na území SR boli vyčlenené nariadením vlády tzv. Zraniteľné oblasti. Podľa tohto nariadenia bolo 1546 obcí vyhlásených za územia zraniteľné z hľadiska ochrany vodných zdrojov. Poľnohospodárske subjekty hospodáriace v spomínaných územiach sú povinné rešpektovať osobitné zásady hospodárenia.

V zraniteľných oblastiach sa na základe súboru pôdných, hydrologických, geografických a ekologických parametrov určili pre každý poľnohospodársky subjekt 3 kategórie obmedzenia hospodárenia: kategória A - produkčné bloky s najnižším stupňom obmedzenia hospodárenia, kategória B - produkčné bloky so stredným stupňom obmedzenia hospodárenia, kategória C - produkčné bloky s najvyšším stupňom obmedzenia hospodárenia.

Mapa zachytáva podrobne zraniteľné územia. Tabuľka popisuje zastúpenie kategórií obmedzenia hospodárenia na pôdach vzhľadom na Nitrátovú direktívu v okresoch Revúca a Rimavská Sobota v % z poľnohospodárskej pôdy. Z nitrátovej mapy Slovenska je zrejmé, že obce

z okresu Rimavská Sobota sú nezaradeným územím. Z údajov vyplýva, že približne 50% pôdy je v kategórii A, necelé 4% v kategórii B a necelé 2% v kategórii C; zvyšná pôda je nezaradená.

okres	Kategória pôd			
	nezaradené	A	B	C
Revúca	31,26%	51,21%	15,80%	1,72%
Rimavská Sobota	18,65%	74,87%	6,11%	0,37%

Zdroj: VÚPOP 2009

2.3 Popis demografickej situácie

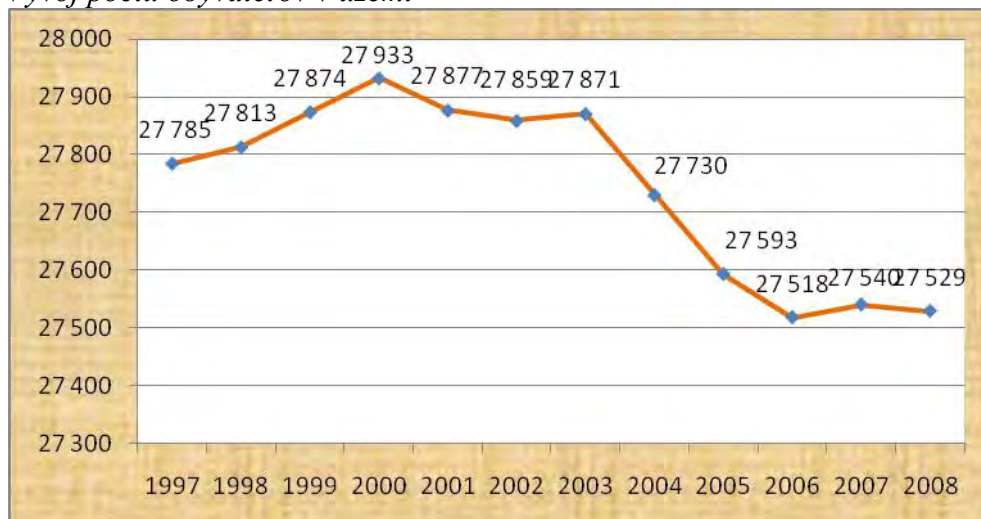
- počet obyvateľov, populačné vývojové pyramídy;

Vývoj počtu obyvateľov za posledných 5 rokov v obciach územia VSP

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Držkovce	456	489	481	486	493	518	512	511	522	521	512	520
Gemer	806	794	813	819	801	806	812	807	797	801	802	807
Gem. Ves	879	898	924	931	915	917	941	963	961	956	965	965
Hrlica	92	92	85	82	82	85	81	79	77	78	76	76
Chvalová	160	164	172	167	164	160	165	165	164	169	179	172
Chyžné	405	410	409	411	419	417	415	427	430	430	434	422
Jelšava	3030	3056	3138	3220	3 296	3 319	3 319	3 249	3 147	3 150	3 152	3 178
Kameňany	651	673	667	682	710	717	719	706	713	721	721	732
Krokava	32	29	28	27	32	34	32	34	35	36	35	35
Leváre	111	111	110	111	103	98	98	102	109	115	105	103
Levkuška	231	221	230	224	235	234	235	229	218	225	227	236
Lubeník	1281	1286	1283	1285	1 275	1 279	1 295	1 280	1 267	1 266	1 266	1 280
Magnezitovce	425	423	433	437	437	435	432	429	431	436	436	440
Mokrý Lúka	462	463	481	489	520	525	535	536	540	535	536	537
Mur. Zdychava	298	295	298	298	298	294	293	293	286	287	279	268
Nandraž	209	212	216	232	244	257	267	268	274	272	276	272
Otročok	244	252	250	283	306	313	306	301	300	301	297	292
Ploské	86	81	82	79	78	76	82	83	83	83	83	81
Polina	107	119	114	113	122	120	121	124	127	119	135	140
Rákoš	401	404	400	397	412	401	396	413	424	429	434	436
Rašice	140	141	139	139	139	135	138	135	132	135	136	135
Ratková	524	514	518	512	491	516	517	562	568	580	582	577
Ratk.Lehota	55	54	54	52	69	75	73	70	65	62	51	47
Ratk.Suchá	61	59	62	61	52	54	64	68	70	67	62	61
Ratk.Bystré	439	426	423	420	403	405	403	402	397	384	387	385
Revúca	13 894	13 840	13 753	13 669	13 448	13 334	13 273	13 147	13 098	12 961	12 975	12 916
Rev.Lehota	327	330	332	337	336	335	330	328	329	328	315	323
Rybník	122	124	119	135	149	151	161	161	160	163	163	147
Sása	120	119	117	120	127	134	135	137	147	152	145	156
Sirk	999	999	1008	1009	1 038	1 031	1 032	1 044	1 042	1 071	1 095	1 103
Skerešovo	248	242	244	250	245	242	235	229	227	223	218	224
Turčok	259	262	256	256	243	250	251	239	243	246	242	248
Višňové	51	51	53	52	55	54	54	59	63	66	68	67
Žiar	180	180	182	148	140	138	149	150	147	150	151	148
Celkovo	27 785	27 813	27 874	27 933	27 877	27 859	27 871	27 730	27 593	27 518	27 540	27 529

Zdroj: ŠÚ SR 2009

Vývoj počtu obyvateľov v území

Zdroj: ŠÚ SR 2009

Z grafu je zjavný mierny postupný pokles počtu obyvateľstva, ktorý sa stabilizoval v posledných 3-4 rokoch.

Územie VSP má rozlohu 484,2 km² s počtom obyvateľstva 27 529 z toho je 50,9% žien a 49,1% sú muži. Hustota osídlenia obyvateľstva je 56,86 obyvateľov na 1 km². Na rozlohe VSP sa nachádzajú 2 mestá a 32 obcí.

Dlhodobý vývoj počtu obyvateľov v obciach územia

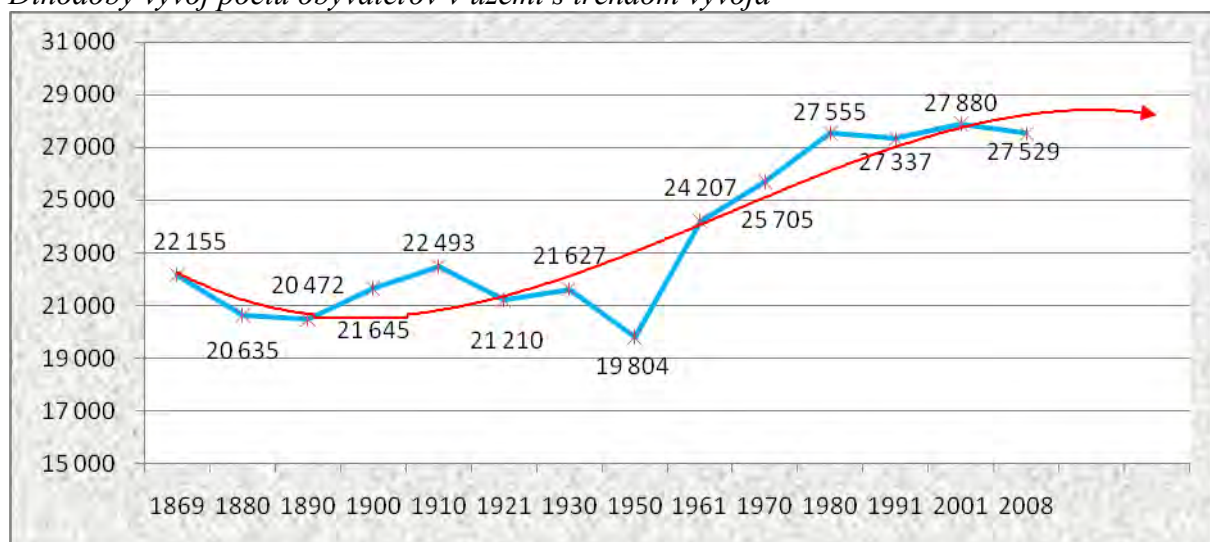
	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2008
Držkovce	1 036	996	1 019	926	846	783	700	672	723	623	581	466	504	520
Gemer	1 102	1 192	1 204	1 336	1 267	1 239	1 197	1 048	1 012	942	933	862	810	807
Gemerská Ves	787	786	803	732	721	676	681	782	779	794	780	817	916	965
Hrlica	454	318	314	331	322	286	282	273	296	263	160	113	82	76
Chvalová	249	221	224	199	205	184	234	215	248	205	174	153	164	172
Chyžné	673	688	590	598	627	571	557	473	564	581	540	424	415	422
Jelšava	3 285	3 010	2 731	2 790	2 846	2 822	3 493	2 481	3 127	3 538	2 959	2 510	3 287	3 178
Kameňany	1 101	923	978	928	863	776	815	752	893	798	695	626	696	732
Krokava	287	394	350	304	293	323	338	300	246	138	71	49	33	35
Leváre	437	340	320	309	277	282	252	250	196	197	142	104	104	103
Levkuška	245	244	237	243	249	260	257	270	293	278	266	238	233	236
Lubeník	605	697	609	608	885	878	511	622	1 460	1 494	1 500	1 245	1 289	1 280
Magnezitovce	516	492	475	526	570	494	577	574	639	672	544	451	435	440
Mokrý Lúka	-	-	-	805	770	748	605	549	669	600	520	459	508	537
Muránska Zdychava	544	537	575	597	611	582	636	610	675	629	454	324	297	268
Nandraž	429	391	409	467	462	442	390	323	347	306	242	208	234	272
Otročok	352	272	242	213	210	230	211	257	278	271	275	244	250	292
Ploské	302	196	186	186	161	172	135	138	164	160	115	74	79	81
Polina	417	349	349	354	287	268	311	299	290	228	199	129	120	140
Rákoš	439	463	443	703	897	805	795	725	673	628	490	400	403	436
Rašice	282	277	326	256	283	243	246	271	260	216	202	159	140	135

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

Ratková	1 306	1 106	1 070	1 053	1 047	969	986	853	937	880	703	549	493	577
Ratkovská Lehota	300	248	241	252	237	218	225	181	153	144	127	80	65	47
Ratkovská Suchá	319	255	313	318	344	304	304	229	221	159	108	73	54	61
Ratkovské Bystré	1 026	935	953	979	1 042	1 037	1 078	1 021	1 118	904	708	505	411	385
Revúca	2 544	2 359	2 292	2 318	2 396	2 149	2 263	2 561	4 139	6 743	11 361	13 773	13 466	12 916
Revúcka Lehota	362	395	424	465	452	443	406	349	458	399	353	327	339	323
Rybník	416	368	332	316	303	305	277	241	247	225	165	123	149	147
Sása	207	216	223	209	197	176	169	130	120	123	128	125	128	156
Sirk	729	673	887	1 025	1 366	1 143	1 331	1 224	1 886	1 527	1 150	995	1 044	1 103
Skerešovo	532	445	411	346	356	339	384	315	322	274	267	251	248	224
Turčok	511	523	642	678	841	842	717	547	511	489	333	229	244	248
Višňové	230	212	190	165	145	110	132	110	103	115	120	68	55	67
Žiar	131	114	110	110	115	111	132	159	160	162	190	184	185	148
SPOLU	22155	20635	20472	21645	22493	21210	21627	19804	24207	25705	27555	27337	27880	27529

Zdroj: ŠÚ SR 2009

Dlhodobý vývoj počtu obyvateľov v území s trendom vývoja

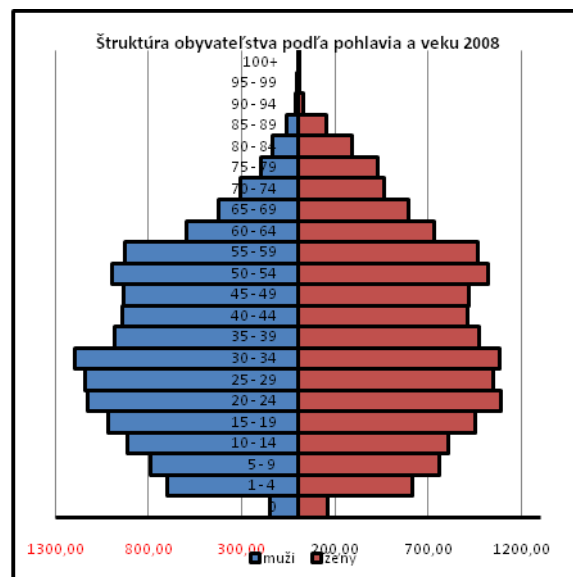
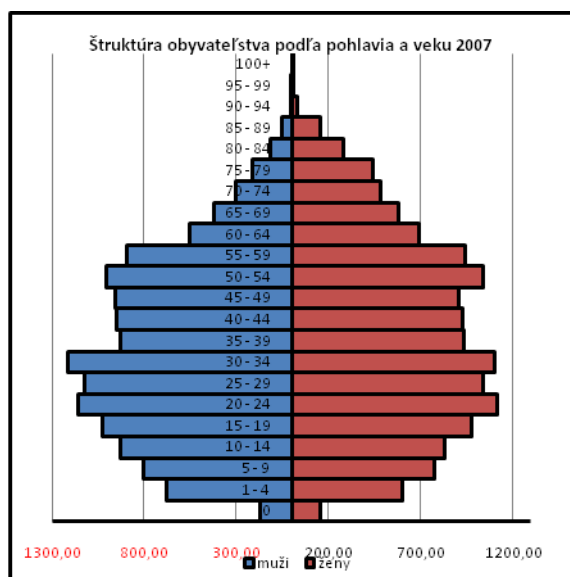
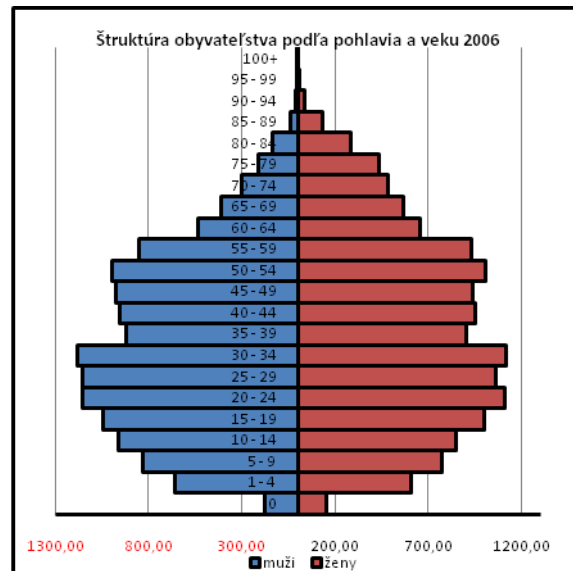
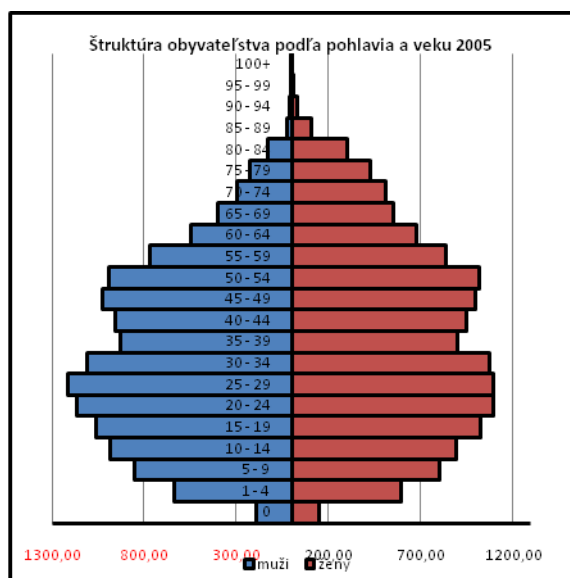
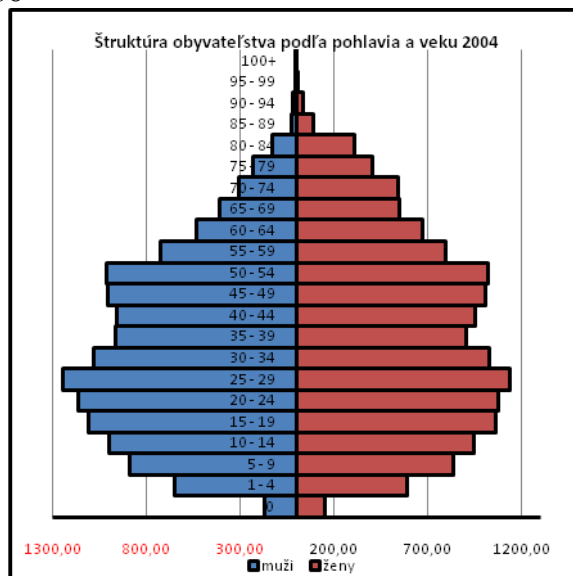
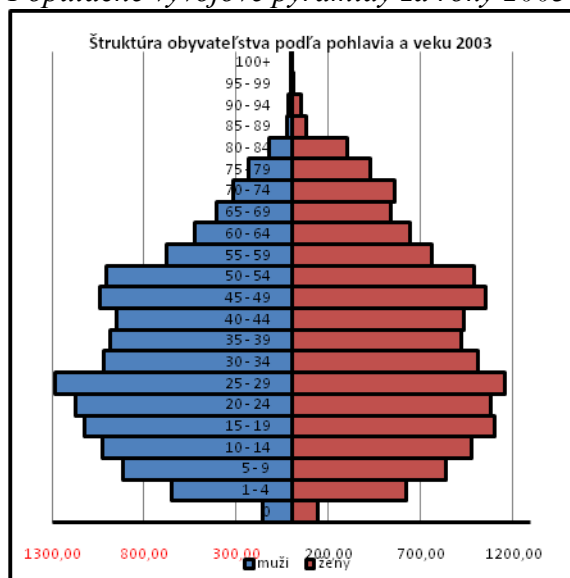

Zdroj: ŠÚ SR 2009

Aj z dlhodobého hľadiska vývojový trend ukazuje súčasnú stabilizáciu počtu obyvateľov v posledných 30 rokoch. Vývoj počtu obyvateľov v jednotlivých obciach je veľmi kolísavý a rôznorodý. Väčšina obcí vykazuje pokles počtu obyvateľstva. Výrazným poklesom počtu obyvateľov viac ako 80% sú charakteristické najmä obce v horských lokalitách (Hrlica, Krokava, Ratkovská Lehota, Ratkovská Suchá). Naopak veľmi výrazný nárast obyvateľstva má mesto Revúca (viac ako 400%), prípadne obec Lubeník (viac ako 111%)

V mestách žije 16 094 obyvateľov (58,46 %), zvyšok 11 435 obyvateľov (41,54 %) žije v obciach. Najmenšia obec Krokava má iba 35 obyvateľov, najväčšou obcou okrem miest je Lubeník (1 280 obyvateľov).

Populačné vývojové pyramídy za roky 2003 - 2008

Zdroj: ŠÚ SR 2009

- štruktúru populácie územia podľa produktivity a ekonomickej aktivity;

Vývoj štruktúry populácie podľa produktívnych vekových skupín

rok	M/Ž	Počet				Percentuálny podiel			
		Predprod.	Produkt.	Poprodukt.	Spolu	Predprod.	Produkt.	Poprodukt.	Spolu
2003	muži	2 749	9 262	1 647	13 658	20,13	67,82	12,06	100,00
	ženy	2 579	8 261	3 373	14 213	18,15	58,12	23,73	100,00
	spolu	5 329	17 523	5 019	27 871	19,12	62,87	18,01	100,00
2004	muži	2 693	9 237	1 646	13 576	19,83	68,04	12,12	100,00
	ženy	2 525	8 206	3 423	14 154	17,84	57,98	24,18	100,00
	spolu	5 218	17 443	5 069	27 730	18,82	62,90	18,28	100,00
2005	muži	2 663	9 223	1 646	13 532	19,68	68,16	12,16	100,00
	ženy	2 444	8 148	3 469	14 061	17,38	57,95	24,67	100,00
	spolu	5 107	17 371	5 115	27 593	18,51	62,95	18,54	100,00
2006	muži	2 625	9 217	1 644	13 486	19,47	68,34	12,19	100,00
	ženy	2 385	8 100	3 547	14 032	17,00	57,73	25,28	100,00
	spolu	5 010	17 317	5 191	27 518	18,21	62,93	18,86	100,00
2007	muži	2 583	9 254	1 672	13 509	19,12	68,50	12,38	100,00
	ženy	2 363	8 055	3 614	14 031	16,84	57,41	25,75	100,00
	spolu	4 946	17 308	5 286	27 540	17,96	62,85	19,19	100,00
2008	muži	2 549	9 237	1 735	13 521	18,85	68,31	12,83	100,00
	ženy	2 340	8 000	3 668	14 008	16,71	57,11	26,19	100,00
	spolu	4 889	17 236	5 403	27 529	17,76	62,61	19,63	100,00

Zdroj: ŠÚ SR 2009

Štruktúra populácie VSP podľa produktívnych vekových skupín muži / ženy

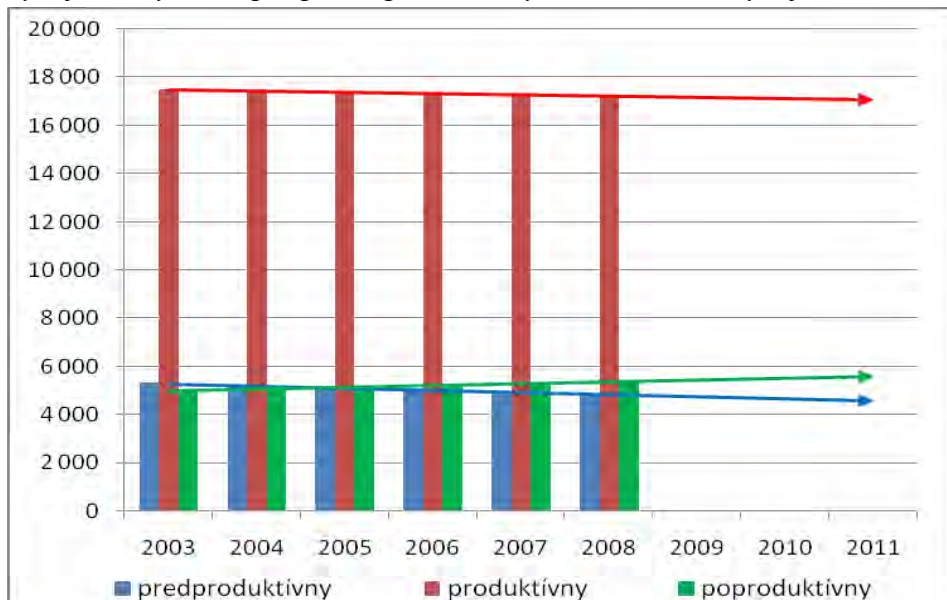

Zdroj: ŠÚ SR 2009

Obyvateľov v predproduktívnom veku je 17,76 %, v produktívnom veku 62,61 % a v poproduktívnom veku 19,63 %.

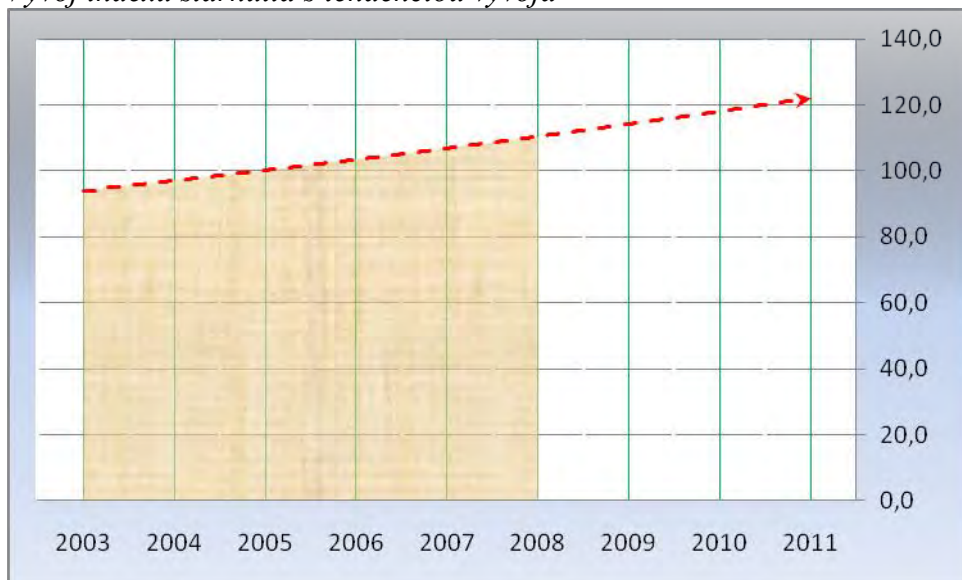
- *trendy vo vývoji jednotlivých vekových kategórií;*

Vývoj vekových skupín podľa produktivity s tendenciami vývoja

Zdroj: ŠÚ SR 2009

Vývoj indexu starnutia s tendenciou vývoja

Zdroj: ŠÚ SR 2009

Demografické hodnoty vekového zloženia obyvateľstva územia VSP Stredný Gemer majú značne negatívnu tendenciu vo všetkých kategóriách. Najvýraznejší pokles je u obyvateľstva predproduktívneho veku, čo znamená zníženú pôrodnosť v regióne, spôsobenú hlavne nepriaznivou ekonomickou a bytovou situáciou mladých ľudí a ich odchodom z regiónu. Značne narastá počet obyvateľstva v poproduktívnom veku. Negatívna hodnota indexu starnutia a najmä vývoj a jeho tendencia sú značným rizikom pre ďalší rozvoj

územia. Územie a obyvateľstvo je tále viac zaťažované sociálnymi problémami na úkor ekonomického rozvoja.

- *trendy v demografických pohyboch, ich príčiny;*

Vývoj absolútneho prirodzeného prírastku obyvateľstva na území VSP SG

Obec	2004			2005			2006			2007			2008		
	Prir. prír. (-úbyt.)			Prir. prír. (-úbyt.)			Prir. prír. (-úbyt.)			Prir. prír. (-úbyt.)			Prir. prír. (-úbyt.)		
	Narodení	Zomrelí	Prir. prír. (-úbyt.)	Narodení	Zomrelí	Prir. prír. (-úbyt.)	Narodení	Zomrelí	Prir. prír. (-úbyt.)	Narodení	Zomrelí	Prir. prír. (-úbyt.)	Narodení	Zomrelí	Prir. prír. (-úbyt.)
Držkovce	5	5	0	12	6	6	6	5	1	6	7	-1	10	3	7
Gemer	11	7	4	9	10	-1	12	10	2	13	13	0	11	16	-5
Gemerská Ves	20	8	12	16	9	7	16	8	8	14	3	11	12	6	6
Hrlica	0	2	-2	1	3	-2	1	4	-3	0	2	-2	1	2	-1
Chvalová	5	4	1	3	1	2	2	2	0	4	0	4	1	6	-5
Chyžné	11	4	7	2	8	-6	2	6	-4	6	2	4	0	5	-5
Jeľsava	54	39	15	53	38	15	55	28	27	49	32	17	51	40	11
Kameňany	9	11	-2	17	6	11	10	2	8	16	15	1	10	6	4
Leváre	3	0	3	2	1	1	3	2	1	0	2	-2	0	0	0
Levkuška	1	5	-4	0	6	-6	3	4	-1	2	1	1	5	3	2
Lubeník	15	15	0	16	14	2	12	14	-2	14	14	0	15	17	-2
Magnezitovce	5	5	0	3	6	-3	10	7	3	2	6	-4	6	6	0
Mokrú Lúka	2	6	-4	4	3	1	3	11	-8	3	5	-2	3	6	-3
Mur. Zdychava	2	4	-2	3	5	-2	3	5	-2	4	6	-2	1	6	-5
Nandraž	6	3	3	7	2	5	6	3	3	7	3	4	5	2	3
Otročok	2	7	-5	7	3	4	5	5	0	3	4	-1	6	2	4
Ploské	1	0	1	0	1	-1	1	1	0	0	0	0	1	2	-1
Polina	4	2	2	1	2	-1	3	4	-1	1	1	0	0	1	-1
Rákoš	2	8	-6	3	4	-1	5	0	5	9	3	6	3	4	-1
Rašice	0	5	-5	1	4	-3	2	0	2	1	2	-1	0	1	-1
Ratková	7	5	2	5	11	-6	14	11	3	11	11	0	10	8	2
Ratk. Bystré	1	7	-6	4	12	-8	2	11	-9	4	4	0	4	7	-3
Revúca	109	105	4	143	113	30	123	129	-6	118	116	2	107	106	1
Revúcka Lehota	0	9	-9	3	1	2	1	3	-2	0	7	-7	1	4	-3
Rybník	4	3	1	3	3	0	5	2	3	5	3	2	4	3	1
Sása	6	3	3	6	3	3	6	1	5	4	2	2	5	3	2
Sirk	22	12	10	20	18	2	15	13	2	21	11	10	22	14	8
Skerešovo	4	5	-1	2	4	-2	1	1	0	1	5	-4	3	5	-2
Turčok	4	10	-6	1	2	-1	3	5	-2	2	3	-1	6	3	3
Višňové	1	0	1	0	2	-2	2	0	2	1	1	0	0	1	-1
Žiar	2	2	0	3	2	1	4	1	3	2	1	1	0	3	-3
Krokava	0	0	0	0	0	0	1	2	-1	0	1	-1	0	1	-1
Ratk. Lehota	2	4	-2	1	3	-2	0	2	-2	0	0	0	0	1	-1
Ratk. Suchá	1	1	0	2	0	2	1	4	-3	2	3	-1	0	2	-2
SPOLU	321	306	15	353	306	47	338	306	32	325	289	36	303	295	8

Vývoj absolútneho pohybu byvateľstva migráciou v obciach v území VSP SG

Obce	2004			2005			2006			2007			2008		
	Prir. (-úbyt.) sťah.			Prir. (-úbyt.) sťah.			Prir. (-úbyt.) sťah.			Prir. (-úbyt.) sťah.			Prir. (-úbyt.) sťah.		
	Prisťahovalí	Vystťahovalí	Prírastok (-úbyt.) sťah.	Prisťahovalí	Vystťahovalí	Prírastok (-úbyt.) sťah.	Prisťahovalí	Vystťahovalí	Prírastok (-úbyt.) sťah.	Prisťahovalí	Vystťahovalí	Prírastok (-úbyt.) sťah.	Prisťahovalí	Vystťahovalí	Prírastok (-úbyt.) sťah.
Držkovce	11	12	-1	5	1	4	7	9	-2	0	8	-8	5	4	1
Gemer	2	11	-9	-9	-5	-4	14	12	2	13	12	1	17	7	10
Gemerská Ves	24	14	10	-9	-2	-7	19	32	-13	12	14	-2	12	18	-6
Hrlica	0	0	0	0	0	0	6	2	4	0	0	0	1	0	1
Chvalová	3	4	-1	-3	-3	0	5	0	5	12	6	6	1	3	-2
Chyžné	10	5	5	9	5	4	14	10	4	9	9	0	13	20	-7
Jelšava	33	118	-85	-117	-52	-65	59	83	-24	63	78	-15	66	51	15
Kameňany	9	20	-11	-4	-3	-1	10	10	0	3	4	-1	8	1	7
Leváre	1	0	1	6	2	4	5	0	5	0	8	-8	3	5	-2
Levkuška	5	7	-2	-5	-3	-2	15	7	8	8	7	1	8	1	7
Lubeník	22	37	-15	-15	-9	-6	37	36	1	31	31	0	44	28	16
Magnezitovce	6	9	-3	5	4	1	6	4	2	7	3	4	9	5	4
Mokrá Lúka	12	7	5	3	2	1	20	17	3	14	11	3	17	13	4
Muránska Zdychava	4	2	2	-5	0	-5	7	4	3	6	12	-6	2	8	-6
Nandraž	4	6	-2	1	-1	2	4	9	-5	1	1	0	6	13	-7
Otročok	5	5	0	-5	-1	-4	9	8	1	0	3	-3	3	12	-9
Ploské	1	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1	2	-1
Polina	3	2	1	4	2	2	3	10	-7	17	1	16	7	1	6
Rákoš	27	4	23	12	7	5	8	8	0	8	9	-1	10	7	3
Rašice	3	1	2	0	0	0	5	4	1	2	0	2	0	0	0
Ratková	54	11	43	12	8	4	20	11	9	18	16	2	15	22	-7
Ratkovské Bystré	12	7	5	3	2	1	1	5	-4	8	5	3	5	4	1
Revúca	129	259	-130	-79	-44	-35	142	273	-131	200	188	12	131	191	-60
Revúcka Lehota	10	3	7	-1	-1	0	8	7	1	3	9	-6	17	6	11
Rybník	0	1	-1	-1	1	-2	2	2	0	1	3	-2	5	22	-17
Sása	2	3	-1	7	4	3	2	2	0	3	12	-9	19	10	9
Sirk	25	23	2	-4	2	-6	34	7	27	25	11	14	23	23	0
Skerešovo	0	5	-5	0	-1	1	0	4	-4	6	7	-1	10	2	8
Turčok	0	6	-6	5	3	2	9	4	5	2	5	-3	11	8	3
Višňové	4	0	4	6	4	2	2	1	1	3	1	2	0	0	0
Žiar	2	1	1	-4	-2	-2	1	1	0	1	1	0	0	0	0
Krokava	5	3	2	1	0	1	2	0	2	0	0	0	2	1	1
Ratkovská Lehota	2	3	-1	-3	-2	-1	0	1	-1	0	11	-11	0	3	-3

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

Ratkovská Suchá	4	0	4	0	0	0	1	1	0	0	4	-4	1	0	1
Celkovo	434	590	-156	-184	-81	-103	478	585	-107	476	490	-14	472	491	-19

Zdroj: ŠÚ SR 2009

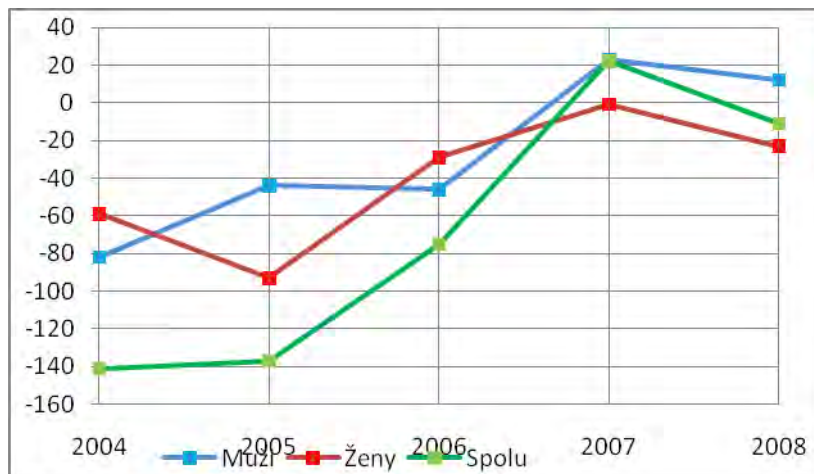
Vývoj celkového absolútneho pohybu byvateľstva v obciach v území VSP SG

Obce	2004			2005			2006			2007			2008		
	Celk.prír. (-úbyt.)			Celk.prír. (-úbyt.)			Celk.prír. (-úbyt.)			Celk.prír. (-úbyt.)			Celk.prír. (-úbyt.)		
	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy
Držkovce	-1	1	-2	11	6	5	-1	-4	3	-9	-1	-8	8	2	6
Gemer	-5	-4	-1	-10	-3	-7	4	-2	6	1	6	-5	5	1	4
Gemerská Ves	22	6	16	-2	2	-4	-5	5	-10	9	4	5	0	3	-3
Hrlica	-2	0	-2	-2	-1	-1	1	0	1	-2	0	-2	0	0	0
Chvalová	0	0	0	-1	-3	2	5	1	4	10	5	5	-7	-1	-6
Chyžné	12	2	10	3	0	3	0	3	-3	4	0	4	-12	-3	-9
Jelšava	-70	-33	-37	-102	-39	-63	3	1	2	2	-3	5	26	11	15
Kameňany	-13	-8	-5	7	5	2	8	4	4	0	3	-3	11	5	6
Leváre	4	3	1	7	3	4	6	4	2	-10	-5	-5	-2	-2	0
Levkuška	-6	-3	-3	-11	-5	-6	7	0	7	2	3	-1	9	7	2
Lubeník	-15	-8	-7	-13	-6	-7	-1	0	-1	0	2	-2	14	9	5
Magnezitovce	-3	2	-5	2	4	-2	5	-1	6	0	3	-3	4	2	2
Mokrú Lúka	1	1	0	4	1	3	-5	-4	-1	1	4	-3	1	7	-6
Muránska Zdychava	0	-3	3	-7	-4	-3	1	1	0	-8	-6	-2	-11	-5	-6
Nandraž	1	1	0	6	1	5	-2	3	-5	4	0	4	-4	0	-4
Otročok	-5	-1	-4	-1	4	-5	1	-1	2	-4	-4	0	-5	-3	-2
Ploské	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-2	0	-2
Polina	3	5	-2	3	1	2	-8	-6	-2	16	11	5	5	3	2
Rákoš	17	13	4	11	5	6	5	3	2	5	3	2	2	5	-3
Rašice	-3	-2	-1	-3	0	-3	3	1	2	1	1	0	-1	0	-1
Ratková	45	26	19	6	2	4	12	3	9	2	7	-5	-5	4	-9
Ratkovské Bystré	-1	1	-2	-5	-3	-2	-13	-9	-4	3	0	3	-2	-1	-1
Revúca	-126	-82	-44	-49	-20	-29	-137	-72	-65	14	-2	16	-59	-41	-18
Revúcka Lehota	-2	-3	1	1	1	0	-1	-1	0	-13	-8	-5	8	4	4
Rybník	0	-1	1	-1	2	-3	3	6	-3	0	0	0	-16	-12	-4
Sása	2	1	1	10	3	7	5	3	2	-7	-6	-1	11	8	3
Sirk	12	11	1	-2	0	-2	29	11	18	24	14	10	8	2	6
Skerešovo	-6	-4	-2	-2	-2	0	-4	-1	-3	-5	-3	-2	6	4	2
Turčok	-12	-8	-4	4	3	1	3	6	-3	-4	0	-4	6	6	0
Višňové	5	2	3	4	2	2	3	2	1	2	2	0	-1	0	-1
Žiar	1	1	0	-3	-1	-2	3	0	3	1	0	1	-3	-2	-1
Krokava	2	1	1	1	0	1	1	3	-2	-1	-1	0	0	1	-1
Ratkovská Lehota	-3	-1	-2	-5	-4	-1	-3	-2	-1	-11	-4	-7	-4	-2	-2
Ratkovská Suchá	4	2	2	2	2	0	-3	-3	0	-5	-2	-3	-1	0	-1
Celkovo	-141	-82	-59	-137	-44	-93	-75	-46	-29	22	23	-1	-11	12	-23

Zdroj: ŠÚ SR 2009

Pohyby obyvateľstva sú v sledovanom období od roku 2004 vcelku vyvážené s miernym rastom. V pomere k celkovému počtu obyvateľov tvorí pohyb obyvateľstva v roku 2004, kedy bol sledovaný najvyšší rozdiel iba 0,5%. V roku 2008 to bolo iba zanedbateľné 0,04%. Tieto údaje poukazujú na už konštatovaný fakt stability veľkosti populácie v území.

Vývoj indexu starnutia – muži / ženy / celkovo

Zdroj: ŠÚ SR 2009

Z hľadiska zloženia pohybu je prirodzený pohyb obyvateľstva stabilizovaný na minimálnych plusových hodnotách, čo je v regióne s danou socio-ekonomickou situáciou nie najobvyklejší jav. Môžeme ho odôvodniť najmä zvyšujúcim zastúpením rómskeho etnika v populácii územia, ktoré je charakterizované vyššou pôrodnosťou oproti ostatným skupinám.

Naopak situácie v migrácii obyvateľstva je negatívnejšia, i keď má zlepšujúcu sa tendenciu. Toto je spôsobované najmä vystahovaním sa mladých ľudí za prácou a lepšími životnými podmienkami. Toto potvrdzujú i údaje o vývoji vekového zloženia populácie.

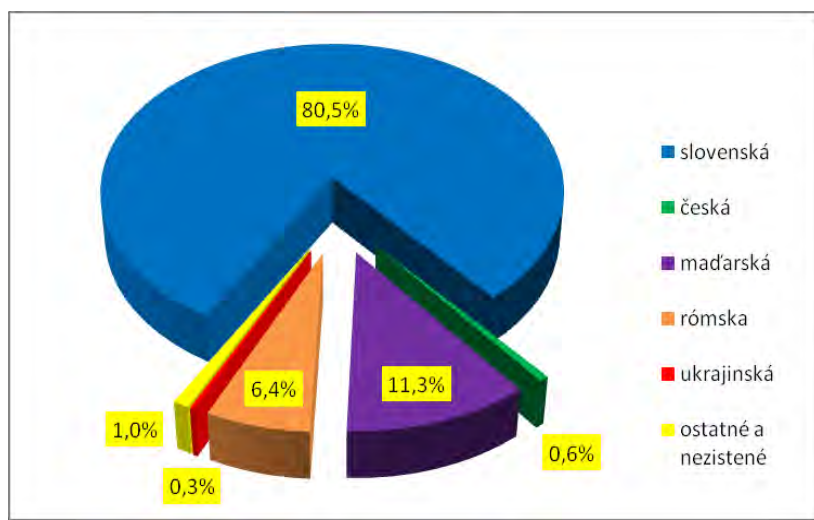
- *národnostné a etnické zloženie obyvateľstva;*

Zloženie obyvateľstva podľa národnosti k 31.12.2008

národnosť	počet	%
slovenská	22 148	80,45%
česká	165	0,60%
maďarská	3 110	11,30%
rómska	1 752	6,36%
ukrajinská	87	0,32%
ostatné a nezistené	267	0,97%
Spolu	27 529	100,00%

Zdroj: ŠÚ SR 2009

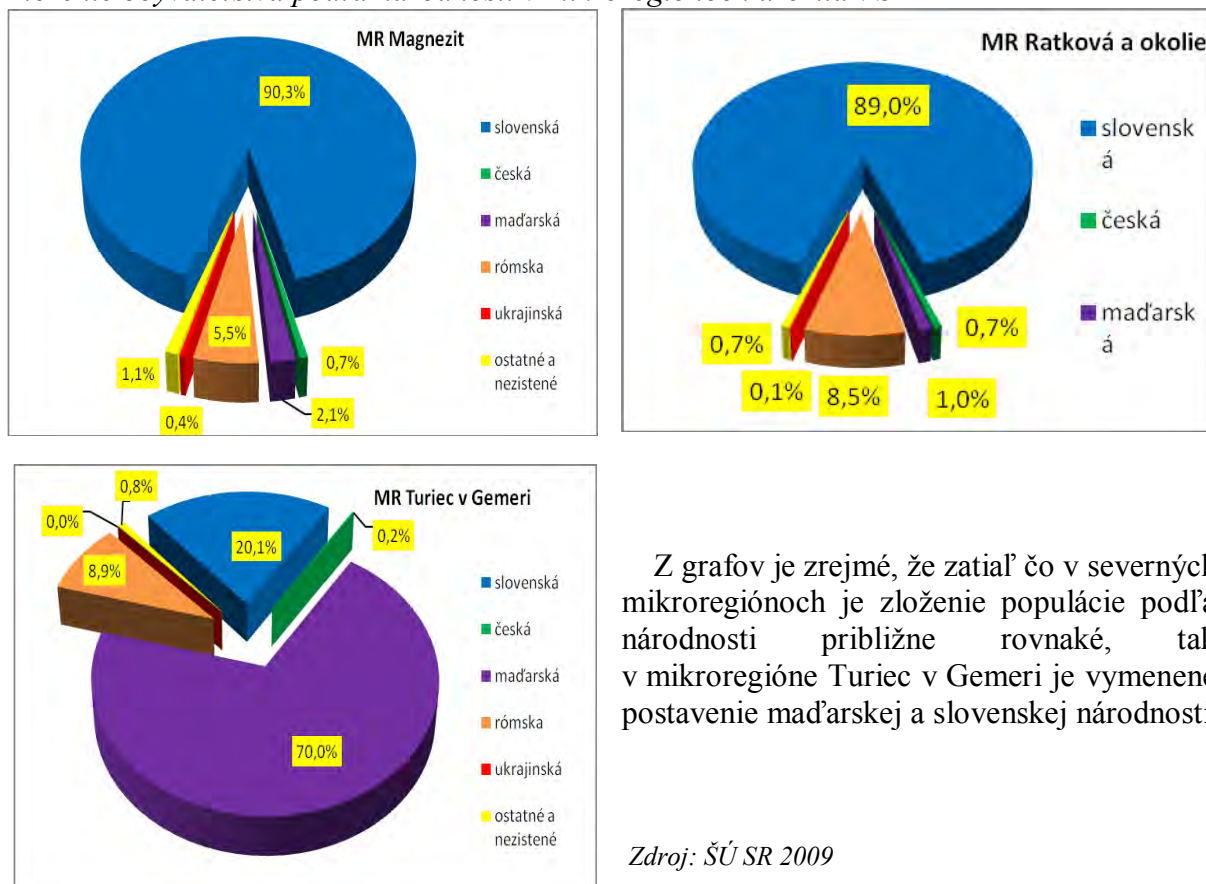
Zloženie obyvateľstva podľa národnosti k 31.12.2008

Zdroj: ŠÚ SR 2009

Najväčšie zastúpenie v území majú obyvatelia slovenskej národnosti, vyše 80%. Obyvatelia maďarskej národnosti žijú najmä v južnej časti územia v obciach Mikroregiónu Turiec v Gemi, kde je zastúpenie maďarskej národnosti 70,3%.

Zloženie obyvateľstva podľa národnosti v mikroregiónoch územia VSP

Treťou najväčšou národnostnou skupinou sú obyvatelia rómskej národnosti. Podľa evidencie štatistického úradu ich žije v území 1 752, čo je 6,4% obyvateľstva. V roku 2008 Úrad splnomocnenca pre rómske komunity aktualizoval v banskobystrickom kraji Mapping rómskych osád. Podľa tejto evidencie, ktorá reálnejšie postihuje početnosť rómskeho obyvateľstva žije v obciach 5 881 obyvateľov rómskej národnosti, čo je 21,37% populácie územia. Ich osídlenie je približne rovnomerné v celom území ako ukazujú nasledovná tabuľka.

Zastúpenie rómskej menšiny v území podľa Mapingu rómskych osád

mikroregión	počet	%
Turiec v Gemi	1 295	34,00%
Magnezit	3 454	17,21%
Ratková a okolie	1 132	31,03%

Zdroj: Maping rómskych osád BB 2008

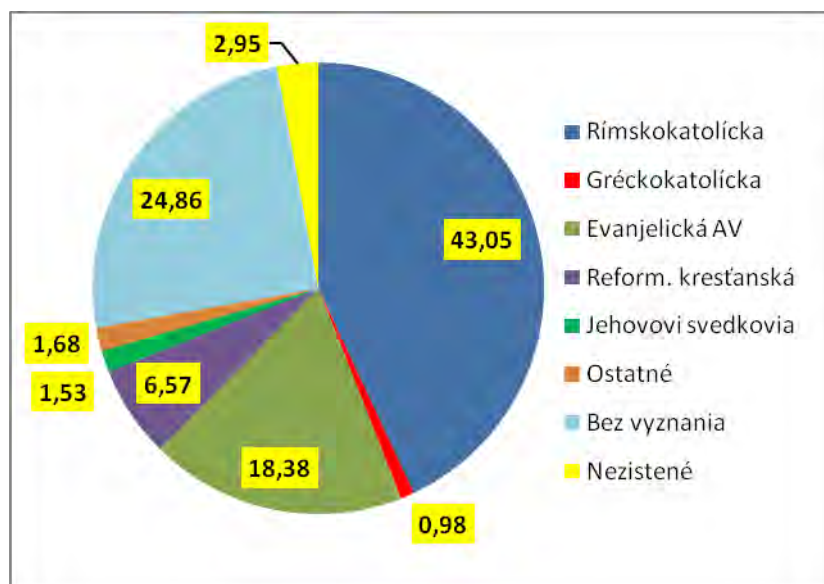
- vierovyznanie;

Zloženie obyvateľstva z hľadiska náboženskej príslušnosti

náboženské vyznanie	%
Rímskokatolícka cirkev	43,05
Gréckokatolícka cirkev	0,98
Pravoslávna cirkev	0,34
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	18,38
Reformovaná kresťanská cirkev	6,57
Evanjelická cirkev metodistická	0,60
Apoštolská cirkev	0,07
Starokatolícka cirkev	0,07
Bratská jednota baptistov	0,33
Cirkev československá husitská	0,02
Cirkev adventistov siedmeho dňa	0,14
Cirkev bratská	0,01
Kresťanské zbory	0,08
Židovské náboženské obce	0,01
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	1,53
Ostatné	0,02
Bez vyznania	24,86
Nezistené	2,95

Zdroj: ŠÚ BB SODB 2001

Zloženie obyvateľstva z hľadiska náboženskej príslušnosti

Zdroj: ŠÚ BB SODB 2001

Najaktuálnejšie dostupné údaje o zložení obyvateľstva podľa vierovyznania sú informácie zo Sčítania obyvateľstva, domov a bytov v roku 2001. Vzhľadom na to, že stav vierovyznania je vcelku stabilný, tieto údaje nebudú veľmi odlišné od súčasného stavu.

Najväčšiu skupinu tvorí obyvateľstvo rímskokatolíckeho vyznania - vyše 43,0%, druhou významnou skupinou sú obyvatelia evanjelického vyznania – takmer 18,4%. Tekmer štvrtina populácie je bez vyznania – 24,9%

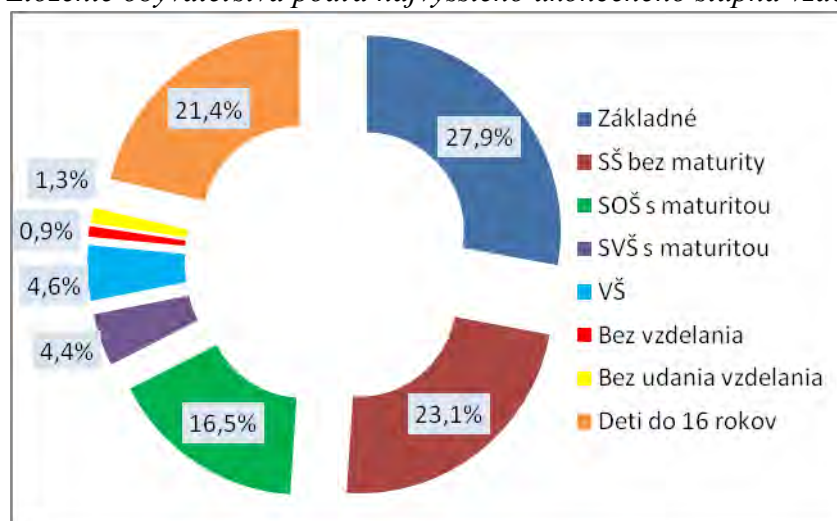
- *vzdelanostná úroveň – stupeň aj druhy, vývojové trendy vo vzdelanosti;*

Zloženie obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného stupňa vzdelania

	Muži	Ženy	Spolu
Základné	3 062	4 724	7 786
Učňovské (bez maturity)	3 826	2 359	6 184
Stredné odborné (bez maturity)	118	143	261
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	726	470	1 195
Úplné stredné odborné (s maturitou)	1 365	2 038	3 403
Úplné stredné všeobecné	451	651	1 102
Vyššie	64	48	113
Vysokoškolské bakalárske	34	39	74
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	649	527	1 175
Vysokoškolské doktorandské	21	15	36
Vysokoškolské spolu	704	581	1 285
Vysokoškolské podľa zamerania:			
- univerzitné	288	374	662
- technické	233	89	322
- ekonomické	60	51	110
- poľnohospodárske	92	45	137
- ostatné	32	22	53
Ostatní bez udania školského vzdelania	163	188	351
Ostatní bez školského vzdelania	108	134	242
Deti do 16 rokov	3 075	2 883	5 958

Zdroj: ŠÚ BB SODB 2001

Zloženie obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného stupňa vzdelania

Zdroj: ŠÚ BB SODB 2001

Taktiež ako pri predchádzajúcich údajoch o vierovyznaní, aj informácie o stupni ukončeného vzdelania sú dostupné iba zo Sčítania obyvateľstva, domov a bytov v roku 2001.

V tomto prípade však predpokladáme, že situácia sa oproti roku 2001 zmenila a to najmä v zvýšení počtu obyvateľov s ukončeným stredným vzdelaním s maturitou na úkor stredného vzdelania bez maturity – učňovského. Taktiež odhadujeme menší nárast počtu vysokoškolsky vzdelaných ľudí, najmä v stupni bakalár. Nadše predpoklady súvisia aj so zmenami v školstve v posledných rokoch.

- *prehľad zručností obyvateľstva.*

V obciach na území VSP Stredný Gemer sa zachovalo veľa tradičných remeselných zručností, ako napríklad: výroba šindľov (Revúca, Revúčka, Muránska Zdychava, Kameňany), tkanie plátna a pokrovcov (Nandraž, Ratkovské Bystré, Ratkovská Suchá, a prakticky celé územie VSP), zvonkárstvo, čipkárstvo a hrnčiarstvo (Držkovce, Kameňany), pálenie kvalitnej domácej ovocnej pálenky (Kameňany, Ratková, Revúčka Lehota), výroba plátna i súkna (Chyžné, Revúčka Lehota, Muránska Zdychava), domácka výroba z prútia (Chyžné, Sirk, Kameňany, Magnezitovce, Ratková), pletenie košov z ľubov a slamy a rohoží zo šúpolia (Rybník), kožušníctvo (Kameňany, Hrlica), výroba dreveného nábytku (Nandraž, Revúca, Ratkovské Bystré, Rákoš). Tradičnými zručnosťami obyvateľstva je však práca v baniach a hutných podnikoch, poľnohospodárstvo a ovocinárstvo, ale najmä pastierstvo a ovčiarstvo.

2.4 Popis spoločenských, inštitucionálnych, kultúrnych a historických zdrojov

- *situáciu v školstve, zdravotníctve, sociálnych a iných verejných službách;*

Školstvo

Prehľad školských zariadení v území

	mestá	obce	spolu
Materské školy	4	11	15
Základné školy 1- 4	0	2	2
Základné školy 1- 9	4	5	9
Špeciálne zákl. školy	2	0	2
Stredné združené školy	2	0	2
Stredné všeobecné školy	2	0	2
Zariadenia pre voľný čas a záujmovú činnosť	8	0	8
Stredoškolské internáty	2	0	2

Zdroj: ŠÚ SR a MsÚ/OcÚ 2009

Pokrytie územia školami napĺňa základné potreby, dostupnosť je horšia najmä v západnej časti územia v mikroregiónoch Turiec v Gemeri a Ratková a okolie.

Výhodou je prítomnosť okresného mesta revúca v území partnerstva, ktoré zabezpečuje zlepšenú dostupnosť stredoškolského vzdelania najmä pre severnú časť územia. Obyvatelia južnej časti územia využívajú viac stredné školy v mestách Tornaľa a Rimavská Sobota. Najmä vzdialenosť škôl v meste Tornaľa je pre obyvateľov minimálna.

Vysokoškolské vzdelanie širšej ponuky nie je dobre dostupné. Najbližšie dostupné centrá sú Zvolen, Banská Bystrica a Košice (100-150km)

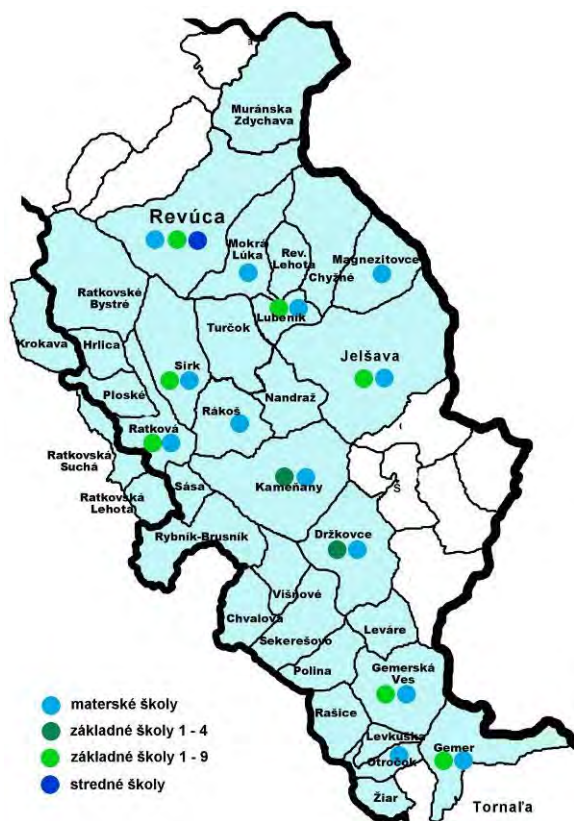
Gymnázium Martina Kukučina v Revúcej

Gymnázium je všeobecno-vzdelávacou inštitúciou, ktorá zabezpečuje výchovu a vzdelávanie žiakov v súlade s učebným plánom, s možnosťou vnútornej diferenciacie žiakov posledných dvoch ročníkov cestou voliteľných predmetov v štvorročnom štúdiu so všeobecným zameraním a v osemročnom štúdiu so zameraním na cudzie jazyky.

Súčasťou školy je školská jedáleň, kde majú študenti možnosť si vybrať z rôznej ponuky jedál. Škola nemá ubytovacie kapacity, ale žiaci študujúci na gymnáziu z iných okresov sú ubytovaní v Školskom internáte Strednej odbornej školy v Revúcej.

Prvé slovenské literárne gymnázium v Revúcej

Gymnázium je škola s celoslovenskou pôsobnosťou s rozšíreným vyučovaním slovenského jazyka a literatúry, dejepisu a špecifických predmetov rétorika, literárny seminár, literárna tvorba a základy žurnalistiky. V škole sa vyučujú okrem latinčiny aj ďalšie cudzie jazyky (anglický, nemecký a ruský), spoločenské a prírodovedné predmety, čo umožňuje všestrannú prípravu študentov pre štúdium na všetkých typoch škôl. Študenti majú možnosť stretnúť sa so zaujímavými osobnosťami slovenskej literatúry a pracovať v literárnom klube. Škola bola zriadená 1. 9. 1997.

Možnosti stravovania: raňajky a večere v Školskom internáte Strednej odbornej školy v Revúcej, obedy v školskej jedálni SOU SZSD v Revúcej (v bezprostrednej blízkosti školy).
Možnosti ubytovania: Školský internát Strednej odbornej školy v Revúcej.

Združená stredná odborná škola v Revúcej

Škola je orientovaná na prípravu absolventov pre priemyselné odvetvia a služby v Revúckom regióne, v rámci ktorého je v súčinnosti so spracovateľskou a obchodnou sférou neodmysliteľnou súčasťou hospodárskeho a spoločenského systému. Združená stredná odborná škola má v sieti škôl a školských zariadení SR zaradené tieto študijné a učebné odbory:

4-ročné študijné odbory

- 2675 6 13 elektrotechnika – automatizačná technika,
- 2675 6 elektrotechnika,
- 2697 4 mechanik elektrotechnik,
- 3917 6 technické a informatické služby,
- 3917 6 02 technické a informatické služby - v strojárstve
- 3917 6 03 technické a informatické služby - v elektrotechnike.

3-ročné učebné odbory

- 24134 mechanik strojov a zariadení,
- 2433 2 obrábач kovov,

2680 2 07 mechanik - administratívna technika,
2683 2 04 elektromechanik - stroje a zariadenia,
2683 2 11 elektromechanik - silnoprúdová technika,
2686 2 mechanik elektronických zariadení,
3152 2 03 krajčír- univerzálne šitie odevov,
3355 2 stolár,
3661 2 murár.

2 - ročné študijné odbory NŠ

24144 01 strojárstvo - výroba , montáž a oprava prístrojov, strojov a zariadení,
2675 4 02 elektrotechnika - výroba a prevádzka strojov a zariadení,
2675 4 03 elektrotechnika - elektronické zariadenia,,
3125 4 odevníctvo,
3347 4 01 drevárska a nábytkárska výroba - drevárstvo a nábytkárstvo.

Súčasťou Združenej strednej odbornej školy v Revúcej je aj Domov mládeže a Školská jedáleň. Kapacita domova mládeže je 80 miest. Služby domova mládeže využívajú hlavne žiaci Prvého slovenského literárneho gymnázia, Združenej strednej odbornej školy a Združenej strednej školy Samuela Ormisa. Pre žiakov aj zamestnancov školy poskytuje ZSOŠ stravovanie - obedy a pre ubytovaných žiakov raňajky a večere. Obedy žiaci dostávajú na kmeňových školách, kde sú žiakmi /okrem PSLG - tí sa stravujú v Školskej jedálni pri ZSS S. Ormisa/.

Žiaci ZSOŠ majú zabezpečenú zmluvnú prax s podnikmi regiónu ako sú Slovenské magnezitové závody /ďalej len SMZ/a. s. Jelšava, Slovmag a. s. Lubeník, Rekos s. r. o Revúca, Sklotex Revúca s.r.o., Autoservis Remkov Jelšava, Autoopravovňa Ďurán -Ďurán Revúca, Halan Lubeník, Drevovýroba Bohlke Revúca, Mikona s.r.o. Zvolen, Pneuservis Revúca, Dreving s. r. o. Revúca, v budúcom roku sa plánuje spolupráca aj s CSM Tisovec.

Spolupráca s podnikateľskými subjektmi na území mesta a blízkeho okolia je na veľmi dobrej úrovni. Realizuje sa v oblasti praktického vyučovania a pri tvorbe základných pedagogických dokumentov.

Združená stredná odborná škola vytvára podmienky pre získanie odborného vzdelania pre nižšie končiacich žiakov ako v 9. ročníku základnej školy (v okrese je 3 155 nezamestnaných bez ukončeného základného vzdelania a ukončeného základného vzdelania).

Združená stredná škola. ŠD Jednota Samuela Ormisa Revúca

Združená stredná škola ŠD Jednota Samuela Ormisa má v sieti škôl a školských zariadení odbory so zameraním na služby. Študijné a učebné odbory:

3-ročné učebné odbory

2964 2 cukrár,
6442 401 obchodný pracovník - potravinársky tovar,
6442 4 05 obchodný pracovník - rozličný tovar,
6451 2 aranžér,
6456 2 kaderník,
6460 2 02 predavač - rozličný tovar,
6489 2 hostinský,
6490 2 03 kuchár, čašník: kuchárka, servírka – pohostinstvo.

2-ročné študijné odbory /PMŠ

6314 6 cestovný ruch,
63187 manažment hotelov a cestovných kancelárií.

2-ročné učebné odbory /NŠ

6411 401 prevádzka obchodu – vnútorný obchod,
 6411 4 02 prevádzka obchodu – propagácia,
 6421 4 spoločné stravovanie,
 6426 4 vlasová kozmetika.

Zdravotnícka starostlivosť

Zdravotnícku starostlivosť pre obyvateľov v území zabezpečuje 1 poliklinika, 16 ambulancií praktického lekára (dospelí 10, deti 6) a 22 ambulancií lekára špecialistu. Občanom zabezpečuje výdaj liekov, zdravotníckych pomôcok a očnej optiky 10 predajní.

Prehľad zdravotníckych zariadení

<i>Zdravotnícke zariadenia</i>	<i>mestá</i>	<i>obce</i>	<i>spolu</i>
Nemocnica s poliklinikou	1	0	1
Lekárne a výdajne liekov	6	3	9
Očná optika	1	0	1
Ambulancia praktického lekára - dospelí	7	3	10
Ambulancia praktického lekára - deti	6	0	6
Lekári špecialisti	47	0	47
Stanice rýchlej pomoci	2	0	2

Zdroj: ŠÚ SR, MsÚ, OcÚ a NsP Revúca 2009

Sieť záchranných stredísk je zastúpená v mestách Revúca a Jelšava:

- Stanica rýchlej lekárskej pomoci Revúca
- Stanica rýchlej zdravotníckej pomoci Jelšava

<i>LSPP (lekárska služby prvej pomoci)</i>	<i>Pôsobnosť</i>
LSPP pre dospelých Miramed,s.r.o., Revúca	okres RA
LSPP pre dospelých GEMERMED, s.r.o, Tornaľa	okres RA, RS
LSPP pre deti a dorast, Revúca	okres RA
LSPP stomatologická Rimavská Sobota	okres RA, RS

Výhodou pre obyvateľov územia je prítomnosť okresného mesta s lekárskeym a zdravotným zabezpečením, ktoré je dostupné najmä pre obyvateľov severnej časti územia. Časť obyvateľov, najmä z obcí okresu Rimavská sobota využíva služby Nemocnice v Hnúšti a pre obyvateľov južnej časti je blízko dostupná Nemocnica v meste Tornaľa.

Poliklinika s nemocnicou v Revúcej

<i>Lôžkové oddelenia</i>	<i>počet lôžok</i>
Interné oddelenie	38
Chirurgické oddelenie	25
Gynekologicko-pôrodné oddelenie	25
Pediatrické oddelenie	16
Neonatologické oddelenie	7
Oddelenie dlhodobu chorých	20

OAIM	4
Spolu	135

Zdroj: NsP Revúca 2009

Odborné ambulancie: interná, chirurgická, traumatologická, gastroenterologická, ortopedická, urologická, očná, ORL a foniatrická, USG, nefrologická, neurologická, detská kardiologická, detská odborná, TARCH, hematologická, CHBA, geriatrická a gynekologické ambulancie.

Vyšetrovacie zložky: klinická biochémia, hematologicko-transfúzna, radiologická, fyziatricko-rehabilitačná počítačová tomografia (CT) a mamografické pracovisko.

Stacionárne strediská: dialyzačné stredisko, pracovisko JAS a algeziologický stacionár

Sociálne služby

Sociálne služby sú v území slabšie zabezpečené. Ťažisko tvoria:

- Domov sociálnych služieb pre dospelých, Revúca a Dom opatrovateľskej služby Jelšava

Prehľad sociálnych zariadení a služieb pre územie VSP

<i>Typ zariadenia</i>	<i>pôsobnosť</i>	<i>Zameranie</i>	<i>Kapacita</i>
Zariadenia a sociálne služby			
Domov sociálnych služieb pre dospelých - zariadenie opatrovateľskej služby Revúca, Mesto Revúca	okres RA	celoročný pobyt pre fyzické osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby	78 miest
HUMAN ZOS a DSS, Revúca	okres RA	seniori, zdravotne postihnutí, celoročný pobyt	DSS 7 lôžok ZOS - 6 lôžok
Domov opatrovateľskej služby Jelšava, Mesto Jelšava	Jelšava	celoročný pobyt pre fyzické osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby	14 miest
Materské centrum Štvorlístok, Revúca	okres RA	aktivity pre s deťmi na materskej dovolenke	5 detí
Opatrovateľská služba Revúca, Mesto Revúca	Revúca	poskytovanie nevyhnutných životných úkonov a prác v domácnosti	44 klientov
Centrum poradenstva a Základné sociálne poradenstvo Sirk, Rovnaké šance pre každého, o.z.,	okres RA	základné sociálne poradenstvo ambulantná forma, terénna práca	0 klientov
Opatrovateľská služba, Tilia n.o.	okres RA	poskytovanie životných úkonov a prác v domácnosti	0 klientov
Detský domov (Tornaľa, MPSVR SR)	okres RA, RS	deti a dorast, celoročný pobyt	50 lôžok
Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb Tornaľa, BBSK	okres RA, RS	celoročný pobyt pre seniorov a fyzické osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby	164 lôžok
Stanica opatrovateľskej služby per deti Tornaľa, BBSK	okres RA, RS	dočasný pobyt pre deti a dorast	10 klientov

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

Reedukačný domov Tornaľa, MŠ SR	okres RA, RS	deti a dorast, celoročný pobyt	65 klientov
Opatrovateľská služba spoločný úrad Tornaľa	Držkovce, Gemer, Gemerská Ves, Chvalová, Leváre, Levkuška, Otročok, Plina, Rašice, Skerešovo, Višňové, Žiar		
Opatrovateľská služba spoločný úrad Hnúšťa	Ratkovská Lehota, Ratkovská Suchá, Krokava		
ADOS			
Prvá neštátna ADOS Revúca	okres RA		
Poradenstvo			
Slovenský zväz zdravotne postihnutých ZO Revúca	okres RA	integrácia, poradenstvo, prednášky	
Klub sklerózy multiplex Revúca	okres RA	integrácia, poradenstvo, prednášky	
Základná organizácia Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska, Revúca	okres RA	integrácia, poradenstvo, prednášky	
Centrum Pedagogickopsychologického poradenstva a prevencie, KŠÚ BB Revúca	okres RA	Komplexné psychologické poradenstvo a prevencia	
ŠPP Špeciálnopedagogická poradňa, Revúca	okres RA	zabezpečuje komplexnú špeciálnopedagogickú diagnostiku a prognostiku, špeciálnopedagogické intervencie ľadom na individuálne špeciálnopedagogické potreby mentálne postihnutých detí.	

Zdroj: BBSK, MsÚ, OcÚ 2009

Iné verejné služby

Kultúra	Počet
kultúrne a osvetové zariadenia	35
verejné knižnice vr. pobočiek	21
knižničný fond spolu	125 382
kiná stále	2 / 556
múzeá, galérie, výstavné plochy	1
verejne dostupný internet (obce)	21
Kostoly, smútočné služby	
kostoly celkovo	46
- rímsko-katolícke	12
- evanjelické	22
- reformovanej cirkvy	12
dom smútku	19
cintorín	48
Ďalšie služby	
dobrovoľný hasičský zbor	30
pošta	12

V meste Revúca, ale aj Jelšava je sústredený aj komplex ďalších služieb, ktoré vytvárajú zázemie pre široké okolie, ako napríklad: Technické služby mesta, pohrebné služby a pod. Tieto služby sú pre obyvateľov dostupné aj v meste Tornaľa.

- *prehľad a opis inštitúcií pôsobiacich v území – na miestnej, regionálnej aj národnej úrovni, ak sú tieto lokalizované v území, vrátane obecných úradov a pod. Popis ich úlohy vo verejno-súkromnom partnerstve (MAS) alebo spoluprácu s verejno-súkromným partnerstvom (MAS);*

Prehľad inštitúcií pôsobiacich v území

Organizácie štátnej správy	Sídlo	Počet	Pôsobnosť
Mestské úrady	Revúca, Jelšava	2	mestá
Obecné úrady (stavebný úrad)	obce	32	obce
Matričné úrady	Gemerská Ves, Jelšava, Lubeník, Ratková, Revúca, Sirk	6	okres Revúca
Spoločná úradovňa Revúca, • <i>stavebné konanie</i>	Revúca	1	Revúca, Hrlica, Chyžné, Jelšava, Kameňany, Licince, Lubeník, Magnezitovce, Mokrý Lúka, Muránska Zdychava, Nandraž, Ploské, Rákoš, Ratková, Ratkovské Bystré, Revúcka Lehota, Rybník, Sása, Sirk, Turčok,
Spoločná úradovňa Tornaľa • <i>stavebné konanie (a územné plánovanie)</i> • <i>pozemné komunikácie</i> • <i>ochrana prírody a krajiny</i> • <i>vodné hospodárstvo</i> • <i>regionálny rozvoj</i> • <i>telesná kultúra</i> • <i>opatrovateľská služba</i>	Tornaľa	1	Držkovce, Gemer, Gemerská Ves, Chvalová, Leváre, Levkuška, Neporadza, Otročok, Polina, Rašice, Skerešovo, c, Včelince Višňové, Žiar
Úrad BBSK	Banská Bystrica	1	BB kraj
Daňový úrad	Revúca (Tornaľa)	1(2)	okres Revúca
Obvodný lesný úrad	Revúca	1	okres Revúca
Obvodný pozemkový úrad	Revúca	1	okres Revúca
Obvodný úrad životného prostredia Rimavská sobota - pracovisko	Revúca (Tornaľa)	1(2)	okres Revúca
Okresná prokuratúra	Revúca		okres Revúca
Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru	Revúca	1	okres Revúca
Okresný súd	Revúca	1	okres Revúca
Regionálna veterinárna a potravinová správa Rimavská Sobota - pracovisko	Revúca	1	okres Revúca
Sociálna poisťovňa Rožňava - pracovisko	Revúca	1	okres Revúca
Správa katastra	Revúca	1	okres Revúca

Školský úrad	Revúca (Tornaľa)	1(2)	okres Revúca
Úrad práce sociálnych vecí a rodiny	Revúca (Tornaľa)	1(2)	okres Revúca

Zdroj: prieskum VSP 2009

Mnohé z uvedených inštitúcií aktívne spolupracujú s VSP Stredný Gemer. Samozrejme obce a mestá patria medzi významných partnerov, ktorí činnosť VSP podporujú vo všetkých oblastiach – personálne, materiálne, informačne, finančne. Bez ich aktívnej účasti by nebola možná existencia partnerstva.

Dobrá je spolupráca s ÚSVaR v revúcej ako jedného z významných partnerov, ktorý má záujem o aktívne riešenie problematiky rozvoja územia.

Významná je spolupráca s Úradom BBSK, ktorý podporuje aktivity partnerstva aj finančne.

Ďalšie inštitúcie spolupracovali najmä pri spracovávaní Integrovannej stratégie územia, či už v oblasti spracovania Analýzy územia, alebo aj rozvojových zámerov. Jedná sa napríklad o: Obvodný úrad životného prostredia, Správa katastra, Obvodný lesný úrad a pod.

- *prehľad kultúrnych a historických zdrojov vrátane stručného opisu histórie územia, prehľad pamiatok zaradených do pamiatkovej starostlivosti a ich súčasný stav i využitie, popis tradícií a duchovného dedičstva*

História územia VSP Stredný Gemer je neoddeliteľne spojená s históriou celého Gemera a Gemerskej stolice. Prvá písomná zmienka o Gemerskej stolici pochádza z roku 1209. Strediskom župy bol kráľovský hrad Gemer. Gemer má bohaté dejiny spojené so silnými šľachtickými rodmi Bebekovcov, Andrassyovcov a neskoršie Coburgovcov.

V 13. storočí sa kvôli tatárskemu vpádu začali stavať na území župy kamenné hrady. Hrady Gemer, Jelšava, Rákoš boli v ďalších vojnách zničené. Zlatý vek regiónu nastal v polovici 14. storočia a trval až do začiatku 16. storočia. V mestách a vo vidieckych sídlach sa stavali gotické chrámy s nádhernou výzdobou, z ktorých sa viaceré zachovali dodnes a sú súčasťou Gotickej cesty. 16. a 17. storočie bolo poznačené tureckými vojnami a stavovskými povstaniami. V 18. storočí sa Gemer stal baštou reformácie. V tomto tvrdom období vznikali významné evanjelické stredné školy, v ktorých získali vzdelanie mnohé osobnosti slovenskej kultúry a národného obrodzenia. V roku 1786 vznikla prvá a v roku 1803 druhá Gemersko-Malohontská stolica, ktorá pretrvala až do roku 1922. Administratívnym strediskom župy bola Rimavská Sobota.

Tunajšie obyvateľstvo, zložené prevažne zo Slovákov a Maďarov, bolo vystavené pustošivým nájazdom Turkov, ktorí ovládali toto územie viac ako 150 rokov a to v 16. a 17. storočí.

Nikdy tu nebolo veľkých miest. Boli iba mestečká založené na mieste prastarých baníckych osád s trhovými námestiami, prosperujúcim obchodom a školstvom. Latinské školy a gymnáziá v Revúcej, Jelšave, Kameňanoch či Gemeri, vychovali desiatky významných osobností európskej vedy, umenia a kultúry.

Prosperitu územia odjakživa zabezpečovalo rozvinuté baníctvo a hutníctvo. Bohaté náleziská drahých a úžitkových kovov vo vrchoch Spišsko-gemerského rudohoria a ich následné spracovávanie na dlhé stáročia vtlačili ráz tomuto regiónu. Vzácnym produktom priemyselnej konjunktúry územia v stredoveku sú nástenné maľby talianskej proveniencie zachované v románskych a gotických vidieckych kostoloch, zobrazujúce biblické výjavy, podobenstvá, starozákonné a starouhorské legendy. Z nich najvýznamnejšie sú maliarske cykly na stenách kostolov v Chyžnom alebo Rákoši. V každom z týchto katolíckych a evanjelických kostolov sa zachovali krásne, umelecky hodnotné rezbárske diela - renesančné a barokové oltáre, kazateľnice, krstiteľnice a organy s množstvom sôch a obrazov. Unikátnym dokladom miestnej ľudovej tvorivosti sú kostolné lavice, empory a stropy s pestrou maľovanou ornamentikou.

Unikátnymi pamiatkami železiarskej výroby v 19. storočí je zachované vysoká pec v Sirku-Červeňanoch. V mnohých obciach dodnes prežívajú tradičné remeslá - výroba šindľov, tkanie pokrovcov, zvonkárstvo, čipkárstvo a hrnčiarstvo.

Stredný Gemer bol regiónom významných historických udalostí, zohral významnú úlohu v slovenskom národnom živote. Pôsobili tu mnohí národní buditelia, spisovatelia a významné osobnosti kultúrneho a národného života. Centrom regiónu je mesto Revúca. V roku 1862 tu bolo založené prvé slovenské gymnázium, ktorého budova dnes slúži ako múzeum.

Držkovce (Deresk)

Obec je doložená od roku 1243 ako kráľovský majetok, ale je staršieho pôvodu. Názov obce je doložený z roku 1243 ako Durusk, z roku 1318 ako Dursk, Dersk, Deresk, z roku 1565 ako Drskowecz, z roku 1577 ako Drsskowce, z roku 1773 ako Dresskocze, z roku 1808 ako Držkowce, maďarsky Deresk. V roku 1318 patrila plešivským Bebeckovcom, v 18. storočí Csákyovcom, v 19. storočí Coburgovcom. V roku 1551 žilo v obci 23 rodín. Držkovce boli poplatné Turkom. Pre vykorisťovanie zemepánmi mnoho sedliakov ušlo. V roku 1828 mala obec 134 domov a 981 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom a hrnčiarstvom. Obec bola v rokoch 1938 - 1945 pripojená k Maďarsku. Držkovce boli známym hrnčiarskym strediskom s nepretržitou výrobou. V minulosti rozvážali riad až na Zakarpatskú Ukrajinu, kde výrobky vymieňali za vlnené odevné časti. Ešte v polovici 20. storočia tkali vzorované handričkové pokrovce.

Gemer (Sajógömör)

Na území dnešnej obce Gemer bol hromadný nález bronzov z mladšej doby bronzovej. Hrad bol vybudovaný na mieste slovanského hradiska ako župné centrum Gemera a strážna pevnosť na ceste do Spiša. Názov obce je doložený z roku 1198 ako Gomur, z roku 1216 ako Gumur, z roku 1226 ako Gumur, z roku 1240 ako Gumur, z roku 1289 ako Gemer, z roku 1786 ako Gömör, z roku 1808 ako Gemer; Maďarsky Gömör, Sajógemer, Sajógömör. Gemer bol kráľovským majetkom, od Štefana V. ho dostali Batizovci, v 15. storočí J. Zápoľský. Hrad utrpel za Jiskru, zničený bol v tureckých vojnách v 16. storočí. Panstvo patrilo v 17. storočí Széchyovcom a F. Wesselényimu, ktorí ho dávali do zálohy (F. Ibrányi, Vayovci, F. Pláthy), až ho získali naspäť Csákyovci, roku 1773 Schneiderovci. Pod hradom vzniklo podhradie doložené v roku 1198. V 14. storočí bolo sídlom župy, v 15. storočí nadobudlo ráz mestečka s právom mýta a 5 jarmokov. Roku 1427 malo 105 port. V erbe malo vinič. Vývoj mestečka zarazili vojny v 15. storočí a turecké nájazdy v 16. storočí. V 17. a 18. storočí zemepáni často neuznávali staré privilégia obyvateľov, ktorí preto utekali, takže roku 1773 v porovnaní s rokom 1427 malo mestečko len polovicu obyvateľov. Gemer nadobudol v 19. storočí ráz poľnohospodárskej dediny, roku 1828 mal 136 domov a 1001 obyvateľov. Zaoberali sa aj ovocinárstvom, pestovaním tabaku a čiastočne vinohradníctvom. Koncom 19. storočia vznikla v chotári v blízkosti Šafárikova tehelňa. Po roku 1918 sa obyvatelia zaoberali poľnohospodárstvom. V rokoch 1938 - 1945 bola obec pripojená k Maďarsku. Pomník kráľa Mateja od B. Hollóa z roku 1917.

Rodisko

Cinka Panna (1711 – 1772), cigánska hudobníčka

Študovali:

Peter M. Bohúň (1822 – 1879), maliar; Leopold Bruck (1800 – 1866), pedagóg; Samo B. Hroboň (1820 – 1894), básnik; Samo Chalupka (1812 – 1883), básnik; Ján Kalinčiak (1822 – 1871), spisovateľ; Janko Kráľ (1822 – 1876), básnik; Štefan Leška (1757 – 1818), spisovateľ; Janko Matuška (1821 – 1877), básnik; Pavel Šramko (1743 – 1831), básnik, filológ; Samuel

Štefanovič (1822 – 1910), novinár; Samo Tomášik (1813 – 1887), spisovateľ; Ctiboh Zoch (1815 – 1865), filológ, historik

Gemerská Ves (Gömörfalva)

Obec Gemerská Ves vznikla v roku 1960 zlúčením Hrkáča a Šankoviec. **Hrkáč:** Štefan V. daroval toto územie hradčanom z Otročku, čo potvrdil v roku 1274 Ladislav IV. Obec sa vyvinula na staršom osídlení. Názov obce je doložený z roku 1274 ako Harkach, z roku 1920 ako Hrkáč; maďarsky Harkács. Roku 1427 tu mali zemepáni len 10 port. Sediaci v 16. storočí pred Turkami ušli a obec sa stala zemianskou. V 18. storočí tu pracovala maša. V roku 1773 mala obec 14 zemianskych želiarov, v roku 1828 mala 53 domov a 431 obyvateľov. Obyvatelia sa v 19. storočí zaoberali prevažne poľnohospodárstvom. Po roku 1918 bola obcou roľníkov a poľnohospodárskych robotníkov. V rokoch 1938 - 1945 bola obec pripojená k Maďarsku. **Šankovce:** Obec je doložená od roku 1266. Vznikla na území, ktoré patrila Šankovi. Názov obce je doložený z roku 1266 ako Raas, z roku 1294 ako Sank, z roku 1421 ako Sankfalua, z roku 1920 ako Šankovce; maďarsky Sankfalva. Roku 1427 tu žili rodiny Sankfalvyovcov a Hösovcov. V 15. storočí sa rozčlenili na Horné a Dolné Šankovce, dočasne patrili premonštrátskemu prepoštstvu v Jasove. V 16. storočí obyvatelia ušli pred Turkami, ale obec bola znovu zaľudnená. V 18. storočí obec patrila Steinicherovcom a Draskócyovcom. Začiatkom 19. storočia mala 333 obyvateľov, v roku 1828 mala 61 domov a 474 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom. Po roku 1918 bola obcou roľníkov a poľnohospodárskych robotníkov. V rokoch 1938 - 1945 bola obec pripojená k Maďarsku.

Hrlica

Obec sa spomína od roku 1413. Vznikla v 14. storočí a vyvinula sa na pastiersku obec. Názov obce je doložený z roku 1413 ako Gerlyche, z roku 1559 ako Gerlicza, z roku 1808 ako Grlice, z roku 1920 ako Grlica, z roku 1948 ako Hrlica; maďarsky Gerlicze, Gerlice, Gerlicza. Obec patrila Derencsényiovcom, od 17. storočia Muránskemu panstvu. V polovici 17. storočia vzrástol počet obyvateľov, ktorí pracovali v susedných baniach a hámroch, pálili uhlie a furmančili. Roku 1828 mala obec 70 domov a 597 obyvateľov. V prvej polovici 19. storočia pracovala v chotári obce železiareň, ktorá zanikla v roku 1872. Po roku 1918 to bola obec roľníkov a robotníkov v blízkych baniach. Po oslobodení sa takmer úplne prebudovala. Béla Bartók (1881 – 1945) - hudobný skladateľ, pôsobil tu v roku 1904

Chvalová (Felfalu)

Na území dnešnej obce Chvalová bolo osídlenie v neolite – bolo tu jaskynné sídlisko bukovohorskej kultúry, sídlisko a pohrebisko pilinskej kultúry z mladšej doby bronzovej, nález mincí z 11.–12. storočia. Obec vznikla začiatkom 14. storočia vyčlenením zo Skerešova. Doložená je z roku 1343. Názov obce je doložený z roku 1343 ako Felfalu, z roku 1427 ako Felsewfalu, z roku cca 1550 ako Chwalowa; maďarsky Felfalu, Felsőfalu. V 15. storočí patrila rodu Soldosovcov, ktorí tu v roku 1427 mal 12 port, v novoveku viacerým rodinám. Za tureckých vpádov časť obyvateľstva ušla. Obec bola znovu dosídlená začiatkom 18. storočia. Roku 1828 mala 224 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom, ťažbou dreva a pálením pálenky. Poľnohospodárstvo bolo hlavným zamestnaním obyvateľov aj po roku 1918. V rokoch 1939–1944 bola obec pripojená k Maďarsku. Za okupácie tu pracovala slovenská skupina odporu.

Chvžné

Prvá písomná zmienka je z roku 1427, ale obec jestvovala už v druhej polovici 13. storočia. Patrila Jelšavskému, od 16. storočia Muránskeho panstvu. Názov obce je doložený z roku 1427 ako Hyznów, z roku 1551 ako Hysnyo, z roku 1557 ako Chisno, z roku 1573 ako Chysne, z roku 1584 ako Kysnow, z roku 1773 ako Chissno, z roku 1808 ako Chyžno, z roku 1920 ako Chyžné; maďarsky Chizsnyo, Hizsnyó. V roku 1427 mala 25 port. Turci obec spustošili v roku 1566 a časť obyvateľstva odvieďli do zajatia. Obyvatelia pracovali v miestnych baniach a hutách, povozníčili, odchádzali na sezónne práce, časť sa zaoberala chovom oviec. V roku 1828 mala obec 82 domov a 734 obyvateľov. V 19. storočí okrem poľnohospodárstva pracovali v železiarskych podnikoch na Chyžňanskej Vode, pálili uhlie a privyrábali si povozníctvom. Pri požiari v roku 1918 tretina obce vyhorela. Za I. ČSR sa obyvatelia zaoberali poľnohospodárstvom, výrobou plátna i súkna s domáckou výrobou z prútia, pracovali v baniach. V roku 1922 bol štrajk baníkov. Skupinová cestná zástavba. Zrubové a murované domy často podpivničené, so sedlovou strechou a podlomenicou sú z 19. storočia. Z tradičných ľudových tancov sú známe: tanec priadkových maškár, s mladuchou (hantuškový), do kola, do skoku, kompeškový, mazúrka, marš, medveďu, odzemok, ponad fľašku, preberanie, stulinožky, zajačkový, koleso neviest, na žida. Pamätná tabuľa a náhrobník S. Tomášika od M. Motošku. rímskokatolícky ranogotický z 13. storočia s feskovou výzdobou svätyne zo 14. storočia, v kostole sa nachádza gotický krídlový oltár z okruhu majstra Pavla z Levoče zo začiatku 16. storočia, kazateľnica neskorobaroková z polovice 18. storočia a maľované vnútorné zariadenie z 18. storočia

Pôsobisko:

Samo Chalupka (1812 – 1883), básnik

Samo Tomášik (1813 – 1887), spisovateľ, pôsobil tu v rokoch 1833 – 1887, tu aj pochovaný

Jelšava

Jelšava bola založená ako banská osada koncom prvej polovice 13. storočia. V roku 1243 sa spomína ako hrad a hámor, ako obec sa spomína od roku 1271, ale jej pôvod treba klásť do podhradia pod hradiskom. Chotárske názvy (Malá veska, Rudno) poukazujú na staršie osídlenie. Názov mesta je doložený z roku 1243 ako Illswa, z roku 1271 ako Elswa, z roku ako Ilsua, z roku 1564 ako Jelssawa, z roku 1573 ako Jolssowa, z roku 1582 ako Ōlch alias Ilschwa, z roku 1594 ako Oltcz, z roku 1598 ako Jelsowa, Josuach, z roku 1773 ako Jalssowa, z roku 1808 ako Jelssawa, maďarsky Jolsva, nemecký Ilsau, Jelschau, Eltsch, latinský Alnovia. Ako prvý zemepán sa spomína Dezider z rodu Ratoldovcov, ktorí sa podľa názvu obce nazvali Ilsvaiovci. Jelšavské hradné panstvo zaberalo Muránsku dolinu od Šivetíc hore. Hrad koncom 13. storočia spustol. Ilsvaiovci si na západe vybudovali nový, ktorý je tiež už v polovici 15. storočia v rozvalinách. Mestské výsady dostala Jelšava asi v prvej polovici 14. storočia spolu so Štítnikom, Plešivcom a Dobšinou. Roku 1369 sa spomínajú jarmoky. V 14. - 15. storočí tu bol kláštor paulínov. Roku 1427 obyvatelia pracovali v baniach (železo, meď, zlato a striebro), hutách a hámroch. Právo meča získala Jelšava v roku 1552. V roku 1556 ju spustošili Turci (zhorelo 180 domov), 400 obyvateľov odvieďli do zajatia, prinútili ich platiť poplatok. Začiatkom 17. storočia ju znova spustošili Bocskayho hajdúsi. Koncom 16. storočia sa Jelšava pridala k protestantizmu. Rozmach mesta podporoval palatín Wesselényi (konali sa tu rozličné zhromaždenia). Obnovila sa práca v železiarstve, ale mor v rokoch 1709 - 1710 zahubil 1408 ľudí. V 17. - 19. storočí sa Jelšava zmenila na remeselnícke mesto, roku 1697 tu bolo 19 druhov remesiel. Významný bol cech furmanov, ktorý rozvážal tovar aj po tureckom území. V roku 1828 malo mesto 4045 obyvateľov a 535 domov. V roku 1829 celé mesto zhorelo a novou výstavbou nadobudlo klasicistický ráz. V 19. storočí tu pracovali významní zvonkári, ktorých výrobky sa rozvážali po celom Balkáne. Obyvatelia sa venovali najmä garbiarstvu, obuvníctvu a gubárstvu, ale začiatkom 19. storočia pracovali tu aj dve slovenské

pece a dva hámre. V polovici 19. storočia sa rozmohlo ovocinárstvo. Roku 1866 založili Jelšavskú sporiteľňu. Koncom 19. storočia sa v Jelšave ťažil mastenec a najmä magnezit, pre ktorý sa v rokoch 1894 a 1897 postavili dve pece a v roku 1899 tretia. Roku 1910 boli dve zbúrané a zostala pracovať len pec na Teplej Vode. Za I. ČSR malo významné miesto garbiarstvo, ktoré sa ďalej rozvíjalo, kým iné remeslá upadali. Roku 1928 bola otvorená nová magnezitová továreň. Obec v rokoch 1938 - 1945 pripojili k Maďarsku. Po oslobodení sa rozvíjal magnezitový priemysel. Boli otvorené nové bane na Mikovej a Jedlovci, v rokoch 1955 - 1956 závod rozšírili tromi šachtovými pecami s príslušenstvom a v rokoch 1966 - 1969 pristavali nový závod s rotačnými pecami. Obnovená bola aj ťažba mastenca. Jelšava nadobudla priemyselný ráz, v meste bolo postavené sídlisko. Jelšava má priznaný štatút mesta. Zvyšky dvoch hradov.

Kameňany

Obec vznikla na území Gemerského kráľovského hradného panstva v 12. storočí. Spomína sa od roku 1243, keď ju Belo IV. daroval Bebekovcom. Názov obce je doložený z roku 1243 ako Kevy, z roku 1245 ako Kuuy, z roku 1273 ako Koy, z roku 1318 ako Castrum Kuy, z roku 1470 ako Castrum Kewy alias Rakos, z roku 1564 ako Khemeny, z roku 1565 ako Kamenany, z roku 1920 ako Kameňany; maďarsky Kővi. Z jej chotára sa v 13.-15. storočí vyvinulo sedem obcí a ležal v ňom hrad (teraz Rákoš). Obec sa stala roku 1273 poddanským mestečkom, získala právo voliť si richtára, slobodného sťahovania, súdne a testamentárne právo. V stredoveku bol v chotári františkánsky kláštor. Mestom sa Kameňany nestali pre spory plešivských a štitnických Bebekovcov, ktorí tu roku 1427 mali 87 port. Od začiatku 17. storočia obec patrila Széchyovcom, v 18. storočí Csákyovcom, od začiatku 19. storočia, keď klesla na urbársku obec, Coburgovcom. Roku 1555 spustošili obec Turci a počet obyvateľov klesol na štvrtinu. V 16. storočí tu pracovali pece na výrobu železa. V roku 1828 mali Kameňany 275 domov a 2381 obyvateľov. Okrem poľnohospodárstva a chovu oviec sa v 18.-19. storočí obyvatelia zaoberali obchodom a pálením slivovice. V 19. storočí nastal prudký úbytok obyvateľov. Za I. ČSR sa stala poľnohospodárskou obcou. V obci je kameňolom. Hromadná cestná zástavba. Ráz obce v 19. storočí podmieňovali rozvinuté remeslá (hrnčiarstvo, kožušníctvo) a obchod s Dolnou zemou (tam privážali drevené a hrnčiarske výrobky, slivovicu – odtiaľ poľnohospodárske produkty, ako cibuľu a slaninu).

Krokava

Obec sa spomína od roku 1427 ako Crokwa, v roku 1450 ako Krokowa, v roku 1920 ako Krokava, maďarsky Kopárhegy. Patrila Derencsényiovcovi, ktorí tu mali 6 port, v 18. storočí Koháryovcom a ich rodom. Obyvatelia sa zaoberali pastierstvom. Po spustošení Turkami po roku 1550 bola obec do 2. polovice 17. storočia, keď došli noví osadníci, opustená. V roku 1828 mala 47 domov a 402 obyvateľov. V 19. storočí sa živili chovom dobytky. Po roku 1918 sa obyvatelia zaoberali tiež tkáčstvom a výrobou dreveného riadu. Časť odchádzala za prácou do baní ako sezónni robotníci. Počas SNP bola Krokava ako Nemcami neobsadená sídlom partizánskych skupín až do oslobodenia.

Leváre (Lévárt)

Prvýkrát sa písomne spomína v roku 1427 v podobe Lewart. Názov je významovo odvodený od staromaďarského označenia varty, či strážnej veže. Obec do polovice 16. storočia vlastnili Bebekovci a neskôr Csákyovci. Pri vstupe do Levár Vás zaujme pekne upravené námestie, ktorému dominuje novozriadené dedinské múzeum. Približuje život tunajších obyvateľov v minulých storočiach. Dominantou obce je Kostol Navštívenia Panny Márie postavený v roku

1873 na mieste zrúteného dreveného kostolíka z roku 1732. Ďalšou sakrálnou pamiatkou je Kaplnka sv. Jána Nepomuckého. V polovici 19. storočia v obci vznikli kúpele, ktoré však už dlhšiu dobu nefungujú. Súčasťou obce je aj samota Kamenný Potok. Kolorit obce dotvárajú staré zachovalé dedinské domy

Levkuška (Lökösháza)

Obec vznikla okolo domu, ktorý sa spomína z roku 1294. Názov obce je doložený z roku 1294 ako fenetum, domus Leukes, quod Rev dicitur vulgariter, z roku 1427 ako Lewkushaza, z roku 1478 ako Lekeshaza, z roku 1920 ako Lekeška, z roku 1927 ako Levkeška, maďarsky Lökösháza, Lökös. Dnešný názov Levkuška sa používa od roku 1948. V roku 1427 mala 10 port. V 15. storočí sa zemianska obec vymieraním šľachty zmenila na urbársku. Roku 1773 mala 26 sedliakov a 2 želiarov, roku 1828 mala 42 domov a 321 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom. Poľnohospodársky charakter si obec zachovala aj po roku 1918. Obec bola v rokoch 1938 - 1944 pripojená k Maďarsku.

Lubeník

Obec sa spomína od roku 1427, keď tu Ilsvayovci mali 9 port. Názov obce je doložený z roku 1427 ako Lwbnyk, z roku 1435 ako Lwbenyk, z roku 1554 ako Lwbonyk Lehota, z roku 1651 ako Lubownyik, z roku 1808 ako Lubení; maďarsky Lubenyik. Obec patrila Jelšavskému, od druhej polovice 16. storočia Muránskemu panstvu. V roku 1566 ju vypálili Turci. Od stredoveku tu boli huty a hámre (v roku 1557 tu pracovali 3 hámre a 5 hút). Obyvatelia trpeli za stavovských povstaní v 17. storočí. V roku 1828 mala obec 40 domov a 351 obyvateľov. V 19. storočí nastal rozvoj železiarstva, v roku 1846 zakúpil hámre a huty Juraj Heinzelmann a vybudoval na Chyžníanskej Vode železiareň, ktorá koncom 19. storočia mala 3 vysoké pece a zlieváreň. Začiatkom 20. storočia tu postavili pece na praženie magnezitu a otvorili lom na jeho ťažbu. Obyvatelia pracovali prevažne v miestnom priemysle alebo furmančili. V roku 1923 bola zastavená práca v magnezitovej továrni, v roku 1929 aj v železiarni, ktorej strojné zariadenie premiestnili do Trnavy, kam odišla za prácou i značná časť robotníkov. V roku 1934 sa začala ťažba magnezitu v Studenej. Rozmach ťažby nastal od roku 1941. V období predmníchovskej ČSR často bojovali baníci a železničiarSKI robotníci za splnenie svojich hospodárskych i politických požiadaviek štrajkom. Do SNP sa zapojilo mnoho robotníkov. Roku 1951 začala výstavba magnezitového kombinátu (do prevádzky daný roku 1956, odvtedy sa stále rozširuje).

Magnezitovce

Obec Magnezitovce vznikla v roku 1960 zlúčením obcí Mníšany a Kopráš. Obyvatelia pracovali v oblasti poľnohospodárstva, baníctva (ťažba magnezitu). **Mníšany:** Najstarší názov obce, ktorý je z roku 1427 nasvedčuje, že obec sa vyvinula pri kláštore. Názov obce je doložený v roku 1427 ako Monorethe, z roku 1773 ako Mnissany, z roku ako Mníšany, maďarsky Mnisany, Baráttelke. V roku 1427 mala 20 port. Obyvatelia sa zaoberali baníctvom (striebro, meď), ale v 15. storočí nastal aj príliv valachov. Od druhej polovice 16. storočia obec patrila Muránskemu panstvu. Žili tu privilegovaní valasi. Roku 1773 mala obec zas 33 sedliakov, 4 želiarov a 9 pastierov, roku 1828 mala 43 domov a 402 obyvateľov. V 19. storočí sa zaoberali poľnohospodárstvom a prácou v blízkych priemyselných závodoch a baniach (ťažba magnezitu na Dúbrave). Za I. ČSR Mníšany boli poľnohospodárskou obcou, časť obyvateľstva pracovala v baniach, v rokoch 1941 - 1944 pracovali pri stavbe trate Lubeník-Slavošovce. Obec sa zapojila do SNP. **Kopráš:** Kopráš vznikol na valaskom práve začiatkom 16. storočia, spomína sa od roku 1551. Názov obce je doložený z roku 1551 ako Kopras,

z roku 1808 ako Kopráš, maďarský Koprás, Korpás. Obec patrila Muránskemu panstvu. Obyvatelia sa zaoberali pastierstvom, uhliarstvom a drevorubačstvom. Roku 1828 mala obec 26 domov a 186 obyvateľov. V 19. storočí pracovali aj v okolitých priemyselných závodoch (Lubeník, Jelšava) a v baniach. Za I. ČSR obyvatelia zostali pri tradičných zamestnaniach. Ulicová zástavba. Z 19. storočia sú prevažne murované domy so sedlovou alebo valbovou strechou pod tvrdou krytinou, novšie domy majú pozdĺž obývacieho traktu pavlač s drevenými alebo murovanými stĺpmi. Hospodárske stavby radené vo dvore (murované sýpky stoja naproti domu cez cestu). Ešte začiatkom 20. storočia pálili drevené uhlie, furmančili a odchádzali na sezónne poľnohospodárske práce.

Mokrá Lúka

Prvá písomná zmienka o obci Mokrá Lúka sa datuje do roku 1427, kedy sa nazývala Kerekreth. V ďalšom historickom vývoji sa jej názov menil nasledovne: z roku 1468 je písomne doložený názov Mokra Lucca, z roku 1557 Mocra Lwka, z roku 1582 Mukra Luka alias Vizesret, z roku 1773 Mokra Luka. Po maďarsky sa obec úradne nazývala Vizesrét. Po roku 1881 bola obec administratívne začlenená pod Gemersko-malohontskú župu; pred rokom 1960 pod okres Revúca, kraj Košica; po roku 1960 pod okres Rožňava, kraj Východoslovenský. V roku 1427, kedy sa obec prvýkrát spomína, bola vlastníctvom Jelšavského panstva, od polovice 15. storočia Muránskeho panstva. Už v stredoveku sa obyvatelia zaoberali pálením uhlia a hutníctvom, kováčstvom a garbiarstvom. Od 18. storočia tu pracovali výrobné železa, v prvej polovici 19. storočia dve slovenské pece a dva hámre. Na začiatku 19. storočia tu žilo 731 obyvateľov, v roku 1828 - 827 obyvateľov v 85 domoch. Začiatkom 20. storočia pracovali na Chyžňan Vode. Po zastavení prác v Lubeníku sa obyvatelia zaoberali poľnohospodárstvom, neskôr pracovali v Jednotnom roľníckom družstve (JRD), ktoré bolo založené v roku 1958, a najmä v priemyselných závodoch v okolí.

Muránska Zdychava

Obec vznikla začiatkom 16. storočia na valaskom práve. Obec patrila Muránskemu panstvu. Názov obce je doložený z roku 1551 ako Zdykawa, z roku 1573 ako Ztichowa, Ztichawa, z roku 1611 ako Muran Zdychawka, z roku 1672 ako Zdichava, z roku 1920 ako Muránska Zdychava; maďarsky Murányzdichava, Kakasalja. Obyvatelia ju roku 1560 opustili, po návrate roku 1573 platili Turkom poplatok. Okrem pastierstva pracovali v lesoch a furmančili. Roku 1773 tu žilo 22 sedliakov a 14 želiarov, roku 1828 mala 61 domov a 606 obyvateľov, roku 1837 mala už 751 obyvateľov. V 19. storočí sa hlavným zdrojom obživy stal chov dobytky a práca v lesoch. Ani za I. ČSR sa zamestnanie obyvateľov nezmenilo. Za SNP pôsobili v chotári partizáni. Pôdu obrábali súkromní hospodáriaci roľníci. Pôvodne roztratená kopanicová zástavba. Zrubové domy pochádzajú z 19. storočia. Na odľahlých pozemkoch sú vybudované letné filiálne hospodárske dvory, v ktorých žila počas poľných prác celá rodina. Ešte v polovici 20. storočia sa tu šili kožuchy a súkenné časti odevu.

Nandraž

Obec sa spomína od roku 1318, potok tohto názvu už v roku 1243. Názov obce je doložený z roku 1318 ako Nandras, z roku 1346 ako Nandraž, z roku 1920 ako Nandraž; maďarsky Nandrás. Obec patrila Bebekovcom, a to od roku 1320 štítnickým, v 15. storočí plešivským, v 17. storočí Wesselényimu, v 18. storočí Csákyovcom. Roku 1427 mala 24 port. Železná ruda a lesy umožnili rozmach obce, ktorú Turci spustošili v roku 1555, dosídlená bola po roku 1610. Roku 1773 v nej žilo 19 sedliakov a 34 želiarov, roku 1828 mala 97 domov a 751 obyvateľov. V 19. storočí bola obnovená ťažba železnej a medenej rudy, ale obyvatelia sa väčšinou zaoberali

poľnohospodárstvom a ovocinárstvom. Ani za I. ČSR sa ráz zamestnania obyvateľov nezmenil. Od novembra 1938 do marca 1939 patrila obec Nandraž k Maďarsku. Potočná radová zástavba. Ešte začiatkom 20. storočia tu bolo popri poľnohospodárstve a pastierstve rozšírené povozníctvo a obchodovanie s rozličnými produktmi, výroba ľudového nábytku, krosien a podobne, tkanie plátna.

Otročok (Otrokocs)

Obec sa spomína od roku 1274, keď Ladislav IV. povýšil synov Atráčíka na kráľovských služobníkov a oslobodil ich od služieb v hrade Gemer. Obec je však staršieho pôvodu. Názov obce je doložený v roku 1274 ako Atrachyk, v roku 1277 ako Otrochyk, v roku 1291 ako Otrochok, v roku 1294 ako Utruchak, v roku 1773 ako Otrokocs, v roku 1920 ako Otrokoč, v roku 1927 ako Otročok; maďarsky Otrokocs. Vyvíjala sa ako zemianska obec. V roku 1828 mala 77 domov a 583 obyvateľov, v roku 1837 mala 614 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom, pestovaním ovocia, hrozna a tabaku. Poľnohospodársky charakter si obec zachovala aj po roku 1918. V rokoch 1938-1945 bola obec pripojená k Maďarsku.

Ploské

Obec sa prvý raz spomína v roku 1413. Vznikla v polovici 14. storočia. Názov obce je doložený z roku 1413 ako Palazka, z roku 1450 ako Polozka, z roku 1563 ako Plosky, z roku 1571 ako Ploskie, z roku 1590 ako Ploskuo, z roku 1600 ako Polosko, z roku 1620 ako Ploszka, z roku 1773 ako Polosko, z roku 1808 ako Ploské; maďarsky Lapispatak. Obec patrila Derencsényiovcom, ktorí tu v roku 1427 vlastnili 11 port, od konca 16. storočia patrila viacerým zemepánom. Roku 1773 tu žilo 19 urbárikov a 3 želiari, roku 1828 mala obec 30 domov a 255 obyvateľov. Zaoberali sa chovom oviec a dobytky, v 19. storočí sa rozšírila výroba pluhov a podkov, v prevádzke bol väčší hámor. Obyvatelia pracovali aj v susedných hámroch a baniach v Železníku. Po roku 1918 Ploské sa stalo obcou malých roľníkov a baníkov. Roku 1920 tu bol štrajk baníkov. V chotári sa rozmohla ťažba magnezitu, bola postavená lanová dráha do Hačavy.

Polina (Alsófalu)

Obec vznikla vyčlenením zo Skerešova začiatkom 14. storočia. Prvá zmienka je z roku 1325. Názov obce je doložený z roku 1325 ako Polanfolua, z roku 1427 ako Polanfálwa, z roku 1434 ako Alsofalu, z roku 1773 ako Polyna, z roku 1920 ako Polinov, z roku 1927 ako Polina; maďarsky Alsófalu. Obec patrila Soldosovcom a Szkárosiovcom, v novoveku aj iným rodinám. Roku 1427 mala 14 port, roku 1828 mala 54 domov a 371 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom, chovom dobytky, uhliarstvom a furmančením. Po roku 1918 pracovali prevažne v poľnohospodárstve. V rokoch 1938-1944 bola obec pripojená k Maďarsku. Niekoľko slovenských občanov prešlo z maďarskej armády na sovietsku stranu a stali sa príslušníkmi československej armády v ZSSR. V obci sa nachádza oválna zástavba. Z 19. storočia sú hlinené domy so sedlovou strechou z tvrdej krytiny. V uličnej zástavbe sú v otvorených i uzavretých dvoroch murované omazané i obielené sýpky

Rákoš

Na území dnešnej obce Rákoš bolo osídlenie v neolite – bolo tu sídlisko bukovohorskej kultúry, na Zámčoku nálezy veľkomoravskej keramiky. Obec sa spomína od roku 1318, vznikla ako podhradie pod hradom, ktorý sa spočiatku volal Kőwy (Kameňany), neskôr Rákoš. Spustol v polovici 15. storočia. Názov obce je doložený z roku 1318 ako Torpholua, z roku 1359 ako Tarfálva, z roku 1427 ako Rakos, Rakws, z roku 1460 ako Castrum Rakos, Rakosvar, z roku 1470 ako

Castrum Kevy alias Rakos; maďarsky Rákos, Gömörrákos. Obec patrila Bebekovcom, ktorí tu v roku 1427 vlastnili 23 port, v 17. storočí F. Wesselényimu, v 18. storočí Csákyovcom, v 19. storočí Koháryovcom a Coburgovcom. Obyvatelia pracovali zväčša v baniach (železná ruda, meď), pri slovenských peciach a hámroch, pálili uhlie a furmančili. Rozmach v 16. storočí zastavili Turci, zaťažili obec vysokým poplatkom a robotami, v roku 1556 tu žili len 5 sedliaci a 5 želiari. Len za Wesselényiho opäť narastal vzrast obyvateľstva a rozmach baníctva. Roku 1773 už mala obec 20 sedliakov a 39 želiarov, roku 1828 mala 91 domov a 691 obyvateľov. Koncom 19. storočia bola v chotári vybudovaná osada Rákošská Baňa, zvýšila sa ťažba rudy a začiatkom 20. storočia tu boli postavené dielne. Roku 1922 tu štrajkovali baníci. Po zastavení prác v tunajších baniach obyvatelia pracovali v baniach na Železníku. Zapojili sa do SNP, obec bola vyznamenaná Pamätnou medailou SNP. V období 1952–1962 sa obnovila ťažba v baniach. V roku 1968 otvorili v obci vápencový lom, v roku 1970 nové bane. Rímskokatolícky románsko-gotický z druhej polovice 13. storočia, upravovaný koncom 16. storočia a v polovici 18. storočia. V interiéri kostola sa nachádzajú gotické nástenné maľby zo 14.-15. storočia, zvyšky aj na južnej fasáde. Interiér kostola je v barokovom slohu z konca 17. storočia a z roku 1760, maľovaný drevený stop a empóra z druhej polovice 17. storočia; zrúcaniny hradu z druhej polovice 13. storočia

Rašice (Felsőrás)

Obec je doložená z roku 1334, vznikla rozdelením Rašice, ktorých pôvod spadá do 11.-12. storočia. Názov obce je doložený z roku 1266 ako Raas, z roku 1294 ako Raz, z roku 1334 ako Keethraas, Raas Superior, z roku 1773 ako Raas, z roku 1920 ako Vyšné Rášovo, Horný Ráš, z roku 1927 ako Rašice; maďarsky Rás, Felsőrás, Raas. Obec patrila Bebekovcom, ktorí tu v roku 1549 mali 8 port. Obyvateľstvo vymizlo za tureckých vpádov. Roku 1773 tu žilo 24 sedliakov, v roku 1828 mala obec 36 domov a 279 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom. Za I. ČSR to bola poľnohospodárska obec známa ovocinárstvom. V rokoch 1938-1945 bola obec pripojená k Maďarsku.

Ráš: obec doložená od roku 1334. Vznikla odčlenením od Rašice, volala sa Nižnými Rašicami. Roku 1427 tu bolo 14 port. V 15. storočí patrila Soldosovcom, v 16. storočí Darvasovcom. Upadla za tureckých vpádov a zmenila sa na samotu. reformovaný gotický z roku 1309, klasicistický upravený v roku 1791, v interiéri sa nachádza drevený maľovaný strop z roku 1786 a empóra z roku 1791

Ratková

Prvá zmienka o obci je z roku 1413, ale vznikla v polovici 13. storočia. Názov obce je doložený z roku 1413 ako Rathko, z roku 1427 ako Rathkow, 1786 ako Ratkowa; maďarsky Ratkó. Obec patrila Derencsényiovcom, ktorí tu v roku 1427 mali 21 port. V 15. storočí sa vyvinula na remeselnícke a obchodné stredisko okolia, vyrábalo sa tu železo (v roku 1564 v chotári pracovali 3 pece a 4 hámre). Po tureckých vpádoch (Turkom platili poplatok asi 40 rokov) sa rozmohli remeslá ako garbiarstvo, výroba číziem, súkna, plátna a valchárstvo. Roku 1800 bolo v Ratkovej 310 majstrov a 116 tovarišov. Svoje výrobky predávali po celej krajine. V roku 1827 celá obec vyhorela, v roku 1828 mala 160 domov a 1346 obyvateľov, v roku 1837 mala 1615 obyvateľov. V druhej polovici 19. storočia bola sídlom slúžnovského okresu do roku 1919. Úpadok remesiel za kapitalizmu vyhánal občanov za prácou do iných miest. Čiastočne pracovali na Železníku. Pôsobila tu Mestská organizácia Komunistickej strany Československa, založená roku 1924. Viedla najmä boje maloroľníkov a nezamestnaných (hladový pochod roku 1932). Do protifašistického boja sa zapojila väčšina obyvateľov. Po roku 1945 remeselnícke práce boli združené na Miestnom národnom výbore. **Repíštia:** Obec vznikla asi koncom 13. storočia. Spomína sa od roku 1247. V 15. storočí patrila Soldosovcom

a Darvasovcom, potom viacerým zemepánom. Vzrast nastal v 18. storočí v súvislosti s rozvojom remesiel v Ratkovej a železiarstva v okolí. Počet obyvateľov sa zoštvornásobil. V roku 1828 mala obec 53 domov a 451 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom a pracovali v baniach na Železníku. Zamestnanie obyvateľov sa nezmenilo ani za I. ČSR. V roku 1963 boli Repišťia pripojené k Ratkovej. **Forovo:** Obec vznikla asi v prvej polovici 14. storočia, ale doložená je už od roku 1427. Patrila Soldosovcom. Zanikla okolo roku 1560. **Proša:** Obec vznikla asi v 14. storočí, ale spomína sa od roku 1427. Koncom 15. storočia zanikla. Obyvatelia sa presťahovali do Ploského. V obci sa nachádza zástavba so štvorcovým námestím a rozvetvenou sieťou ulíc. Z prelomu 19.-20. storočia sú murované trojpriestorové podpivničené domy so sedlovou, pôvodnou šindľovou strechou, vo dvore za obytnou časťou boli dielne. Podstrešie využívali ako skladový priestor. Ešte v prvej polovici 20. storočia bola v prevádzke valchy, mechanické zariadenie na česanie a pradenie vlny a farbiarska dielňa. Z tradičných tancov boli známe tieto: čardáš, franciá (štverylka), vašvárička, odzemok, krajspolka, tuli-tuli, ratkovský minét, srbské kolo, japonský čardáš, strašiak, mazúrka, rözgö, sviečkový tanec, do skoku

Ratkovské Bystré

Obec sa spomína od roku 1413, ale vznikla v druhej polovici 14. storočia. Názov obce je doložený z roku 1413 ako Byzthra, z roku 1450 ako Byztre, z roku 1773 ako Bistra, z roku 1920 ako Ratkovské Bystré; maďarsky Ratkóbisztró, Ratkósebes. Obec patrila Derencsényiovcom, ktorí tu roku 1427 mali 10 port, koncom 17. storočia Rákócziom, od 18. storočia viacerým rodinám. Pôvodným prameňom obživy boli okrem horských lúk bane, ale v 16. storočí sa obec zmenila na pastiersku, poplatnú Turkom. V novoveku sa rozmohlo súkenníctvo. Roku 1828 mala obec 72 domov a 690 obyvateľov, roku 1842 vyhorela. V 19. storočí boli obyvatelia zamestnaní zväčša v baniach a na okolí. Za I. ČSR to bola obec roľníkov a baníkov železoručných baniach. Roku 1922 tu bola založená Mestská organizácia Komunistickej strany Československa. Obyvatelia podporovali SNP. Obec bola vyznamenaná Radom Červenej hviezdy. Po roku 1960 väčšina obyvateľov pracovala v magnezitovom priemysle a v lesnom hospodárstve. Pôdu obrábali súkromní hospodáriaci roľníci.

Obec **Filier** bola v roku 1964 zlúčená s obcou Ratkovské Bystré. Listinne je doložená z roku 1427, keď mala 9 port. Vznikla koncom 13. storočia. Názov obce je doložený z roku 1427 ako Filleyer, z roku 1808 ako Fillár, z roku 1920 ako Filiar, z roku 1927 ako Filier; maďarsky Fillér. Obec patrila Derencsényiovcom, časť Soldosovcom, od druhej polovice 17. storočia Muránskemu panstvu. Obyvatelia sa zaoberali chovom oviec a dobytkou. V 18. storočí sa rozmohla výroba truhlíc, s ktorými obchodovali. V roku 1773 mala obec 20 sedliakov a 22 želiarov, v roku 1828 mala 55 domov a 567 obyvateľov. Pôvodná potočná radová zástavba, rozšírená na hromadnú cestnú. Ešte v polovici 20. storočia ženy tkali konopné plátno, v obci boli stupy na lámanie konopnej byle.

Ratkovská Lehota

Obec sa spomína od roku 1786 ako Ratko - Lehota, v roku 1808 ako Ratkova Lhota, v roku 1920 ako Ratkovská Lehota, maďarsky Ratkólehotá. Vznikla asi koncom 13. storočia. Patrila Derencsényiovcom, ktorí tu v roku 1427 vlastnili 14 port, v 16. storočí Bakosovcom a Lórantfyovcom, od 18. storočia Muránskemu panstvu. V 2. polovici 16. storočia obyvatelia utiekli pred Turkami, ale koncom 17. storočia bola znovu osídlená. V roku 1773 mala 30 sedliakov, v roku 1828 mala 49 domov a 416 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom. Za I. ČSR sa zamestnanie obyvateľov nezmenilo.

Ratkovská Suchá

Prvá zmienka o obci je z roku 1323. Názov obce je doložený z roku 1323 ako Zuha, z roku 1773 ako Ratko-Szuha, z roku 1920 ako Ratkovská Suchá, maďarsky ako Ratkószuha, Ratkósucha. V roku 1413 patrila Derencsényiovcovi, ktorí tu v roku 1427 mali 16 port, v 16. storočí Bakosovcom a Lórantfyovcom, od 18. storočia Muránskemu panstvu. V roku 1773 mala obec 5 sedliakov a 40 želiarov, v roku 1828 mala 50 domov a 479 obyvateľov. Zaoberali sa pastierstvom, chovom dobytka, furmančením, výrobou plátňa a žiniek. Pôdy, lesy a magnezitové bane na okolí poskytovali zamestnanie občanom za I. ČSR. Obyvatelia aktívne podporovali partizánske hnutie. V obci sa nachádza hromadná zástavba. V polovici 20. storočia ešte ženy tkali plátno a handričkové pokrovce.

Revúca

Revúca bola v minulosti jedno z významných stredísk národného života. V 19. storočí v nej vzniklo aj Prvé slovenské gymnázium, ktoré bolo prvou skutočne slovenskou školou tohto druhu. Revúca patrí k obciam a mestám Gemera, ktoré sa vyvíjali ako roľnícko-pastierske, neskôr pribudlo aj baníctvo a železiarstvo. Kedy a ako vznikla Revúca, presne nevieme. Známa je donačná (darovacia) listina kráľa Bela IV. z roku 1243, ktorou dáva štítnickú občinu Bebekovcom. V nej sú vyznačené hranice panstva a medzi mnohými chotárnymi názvami sa spomína aj územie „terra Martini“. Regionálni historici ho na základe ešte i dnes existujúcich názvov stotožňujú s chotárom Revúcej. Z uvedenej listiny vyplýva, že spomínaný územný celok bol pravdepodobne osobitný a nepatril k susednému jelšavskému chotáru označenému v listine ako „castrum Ilsva“. Z dostupných archívnych materiálov vieme, že obec vznikla na území, ktoré v roku 1321 dali uhorskí veľmoži Ratoldovci dedičnému richtárovi Stojanovi na osídlenie. Najstarší zachovaný písomný záznam, v ktorom sa meno Revúca nachádza je v listine z roku 1357. Píše sa v ňom o súdnom spore so susednou obcou Muránskou Dlhou Lúkou za časť pozemku nachádzajúceho sa v chotári týchto dvoch obcí. Revúca neskôr patrila šľachtickej rodine Ilsvai a od roku 1557 panstvu hradu Muráň. V listinách sa názov Revúcej uvádza ako Nagy Reucze – v roku 1357, Rewcze – v roku 1435, Noghrewche – v roku 1453, Rausenbach alias Rewcze – v roku 1558, Rewutza Maior – v roku 1598, Welka Rewucza – v roku 1773, Veľká Revúca, po nemecky sa nazývala Gross Rauschenbach, po maďarsky Nagyrőcze, od 1. januára 1920 sa nazýva Revúca, hoci názov Veľká Revúca sa počas používania ešte aj po tomto dátume. Slovenský názov mesta je odvodený od hučiacej (revúcej) bystriny, okolo ktorej mesto vznikalo. Nemecký názov Rauschenbach sa v listinách zo 14. a 17. storočia striedal so slovenským a je jeho doslovným prekladom. Názov mesta i mená obyvateľov z tohto obdobia potvrdzujú, že mesto je slovenského pôvodu.

Revúcka Lehota

Obec vznikla asi v 14. storočí na valaskom práve. Názov obce je doložený z roku 1427 ako Lehowtha, z roku 1435 ako Lohota, z roku 1548 ako Kyslehot, z roku 1563 ako Vmerla Lehotta, z roku 1573 ako Lehotta Minor alias Vmrla Lehotta, z roku 1786 ako Umrle Lehota, z roku 1948 ako Revúcka Lehota; maďarsky Umrlelehota, Lehelfalva. Obec patrila Jelšavskému, od polovice 15. storočia Muránskemu panstvu. Obyvatelia sa zaoberali pastierstvom a pálením dreveného uhlia. V roku 1828 tu žilo v 45 domoch 412 obyvateľov. V 19. storočí okrem poľnohospodárstva pracovali v hámroch na okolí. Na Podhorí bola v 19. storočí vysoká pec. Za I. ČSR obyvatelia pracovali v poľnohospodárstve, v baniach a v priemyselných podnikoch na okolí. Značne bolo vysťahovalectvo

Rybník

Obec vznikla spojením osady pod kostolom svätého Kríža, ktorá sa spomína od roku 1266 a osady, ktorá vznikla v susedstve a spomína sa od roku 1381. Názov obce je doložený z roku 1266 ako Sancta Crux, z roku 1381 ako Vyusar, z roku 1599 ako Ribnik Vywasar, z roku 1773 ako Ribnik, maďarsky Újvásár. V stredoveku tu jestvoval kláštor nazarénov. V chotári stál hrad Drienok, ktorý zanikol v 15. storočí. Obec patrila Derencényiovcovi, v 18. storočí Muránskému panstvu. Roku 1828 mala obec 60 domov a 464 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom a výrobou dreveného riadu. Poľnohospodársky ráz obce sa zachoval aj po roku 1918. Obec **Brusník** bola v roku 1964 pričlenená k obci Rybník. Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1271. Názov obce je doložený z roku 1271 ako Buruznuk, z roku 1366 ako Boroznok, z roku 1773 ako Brusnik. Obec patrila viacerým zemianskym rodinám. Roku 1427 mala 6 port. Pre ťarchy v 18. storočí poddaní utekali na Dolnú zem. Roku 1773 žilo v obci 15 sedliakov a 5 želiarov, roku 1837 mala 29 domov a 217 obyvateľov. Za I. ČSR bola poľnohospodárskou obcou. Zástavba pri hradskej. Ešte v prvej polovici 20. storočia bola známa výroba tkáčskeho náradia (vretien, cievok, fájf a kúdelí), obchodovanie s voštinami i drevenými výrobkami, v menšej miere aj pletenie košov z ľubov a slamy a rohoží zo šúpolia. Evanjelický gotický z druhej polovice 13. storočia, upravovaný, v interiéri kostola sa nachádzajú gotické nástenné maľby zo 14. storočia, maľované drevené vnútorné zariadenie z 18. storočia, interiér je v barokovom slohu z 18. storočia

Sása

Obec vznikla asi začiatkom 13. storočia, prvá zmienka je z roku 1332. Názov obce je doložený z roku 1332 ako Sasca, Saca, z roku 1351 ako Nemet Pelseucz, z roku 1393 ako Pelsewlch, z roku 1410 ako Nemethpelseuch, z roku 1773 ako Szaszi, z roku 1808 ako Sásy, z roku 1920 ako Sása, maďarsky Szász, Száspelsőc. Obec patrila Dobronivskému hradnému panstvu. Od roku 1351 bola mestekom s právami, aké mala Babiná a Dobrá Niva. V erbe mala svätú Katarínu. V 16.-17. storočí tu bola protiturecká pevnosť s malou posádkou (25 mužov). Po prepade roku 1578 platila daň fil'akovskému begovi do roku 1594, opäťovne bola poplatná Turkom okolo roku 1668. Roku 1828 mala obec 85 domov a 625 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom a remeslami. Za I. ČSR a tzv. slovenského štátu tu veľmi aktívne pracovala Mestská organizácia KSČ. Za účasť v SNP vyznamenali 50 občanov. Časť obyvateľov pracovala v priemysle, ostatní v poľnohospodárstve. V obci je kameňolom. Rímskokatolícky románsky kostol z prvej polovice 13. storočia s neskoršími prestavbami (klenba lode zo 17. storočia), románske architektonické detaily na veži a portál, románska krstiteľnica.

Sirk

Prvá zmienka o obci je z roku 1421, ale vznikla asi v 13. storočí ako drevorubačsko-banská osada, ktorá patrila Bebekovcom. Názov obce je doložený z roku 1421 ako Chyrk, z roku 1551 ako Szyrk, z roku 1565 ako Sirk, z roku 1593 ako Rattko Zyrk, z roku 1773 ako Sirk; maďarsky Szirk. V rokoch 1555 a 1556 ju spustošili Turci. V 17. storočí ju dostali Csákyovci, ktorí ju dali do zálohu Sturmanovcom. Začalo sa rozvíjať baníctvo, hutníctvo. Obyvatelia sa zaoberali aj pálením dreveného uhlia. Začiatkom 19. storočia tu žilo 609 ľudí. V roku 1828 mala obec 745 obyvateľov a 90 domov. V druhej polovici 19. storočia vybudovali banské spoločnosti na svahoch Železníka rozsiahle sídliská, pražiacce pece a spojili Sirk s lanovkou s Likierom, Tisovcom a Lubeníkom. Bane v Sirku a na Železníku sa postupne stali najväčším banským podnikom Rimamuránskej spoločnosti na Slovensku. Začiatkom 20. storočia sa začína organizovať hnutie, v roku 1905 tu bol veľký štrajk robotníkov. Za predmníchovskej ČSR stála na čele robotníckych zápasov Komunistickej strany Československa (štrajky v rokoch

1922, 1923, 1928, 1930). Červené odbory boli najsilnejšou organizáciou v banskom podniku. V boji za získanie sociálnych a politických práv neustali robotníci ani počas klérofašizmu. Už v roku 1939 bol v baniach pod vedením ilegálnej organizácie Komunistickej strany Československa veľký štrajk. Baníci v nasledujúcich rokoch aktívne podporovali partizánov a masovo sa zúčastnili SNP. Obec bola vyznamenaná Radom Červenej hviezdy a Pamätnou medailou SNP. Po oslobodení boli bane, pražiacce pece a sídlisko (Nový Sirk) zmodernizované. V roku 1965 bola zastavená ťažba železnej rudy. **Červeňany:** Osada sa spomína od roku 1427. Patrila hradu Rákoš, vznikla v 13. storočí v súvislosti s rozvojom baníctva, spustla koncom 15. storočia. V 19. storočí vznikla na jej mieste nová osada okolo hút. V roku 1871 tu postavili vysokú pec a hámor, ktoré zanikli v roku 1903. Bývalý románsko-gotický z 13.-14. storočia, neskôr prestavaný a premenený na obytný dom

Skerešovo (Szkáros)

Obec sa spomína od roku 1243. Vznikla v 12. storočí na staršom osídlení. Názov obce je doložený z roku 1243 ako Staruch, z roku 1266 ako Scarus, z roku 1773 ako Skeressowo, maďarsky Szkáros. V 16. storočí patrila viacerým zemianskym rodinám, v 18. storočí Farkasovcom, Draskóczyovcom a Kubínyiovcom. V roku 1710 zomrelo na mor 177 ľudí. V roku 1828 mala obec 69 domov a 537 obyvateľov, v roku 1837 tu žilo 561 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom a záhradníctvom. Zamestnanie sa nezmenilo ani po roku 1918. V rokoch 1938-1945 bola obec pripojená k Maďarsku.

Turčok

Prvá zmienka o Turčoku je z roku 1427, vznikol asi v polovici 14. storočia na valaskom práve na území panstva hradu Rákoš, do roku 1567 patrila Bebekovcom. Názov obce je doložený z roku 1427 ako Chirkeuagasa, z roku 1740 ako Thwrczok, z roku 1773 ako Turczok, maďarsky Turcsok. V roku 1555 ho Turci celkom zničili, znovu bol osídlený po roku 1612. V 17. storočí patrila Csákyovcom, ktorí ho dali do zálohu Sturmanovcom. V chotári sa ťažila železná ruda. Obyvatelia sa zaoberali chovom oviec, drevorubačstvom a baníctvom. Roku 1828 mala obec 819 obyvateľov a 97 domov. Koncom 19. storočia tu vzniklo banské sídlisko na Križi. Po roku 1918 obyvatelia pracovali väčšinou v baniach na Železníku. Veľká časť sa zapojila do SNP. Obec vyznamenali Pamätnou medailou SNP.

Višňové (Visnyó)

Obec sa spomína od roku 1296 ako Wysnow, z roku 1328 ako Visnyo, Wisnyo, Wysnyo, z roku 1487 ako Wysnye, z roku 1773 ako Wissnowa, z roku 1920 ako Višňové; maďarsky Visnyó, Kisvisnyó. V roku 1394 patrila Szkárosovcom, od 16. storočia viacerým zemianskym rodinám. Po morovej epidémii v roku 1710 zostalo tu len 7 sedliakov, v roku 1820 mala obec 31 domov a 254 obyvateľov, v roku 1837 mala 267 obyvateľov. Zaoberali sa chovom dobytky a furmančením. V rokoch 1938-1945 bola obec Višňové pripojená k Maďarsku. **Stráža:** Počiatky osady spadajú do konca 10. storočia. Listinne je doložená z roku 1328. Zanikla za tureckých vojen v 16.-17. storočí. **Suranč:** Pastierska osada sa spomína od roku 1473 a posledný raz roku 1510.

Žiar (Zsór)

Obec sa spomína od roku 1324. Vyvíjala sa ako zemianska obec. Názov obce je doložený z roku 1324 ako Sowr, z roku 1427 ako Sowor, z roku 1786 ako Zschör, z roku 1920 ako Žor, z roku 1927 ako Žiar; maďarsky Zsór. Za tureckých vojen utrpela škody, znovu bola zaľudnená v 18. storočí. Koncom

18. storočia tu žilo 101 obyvateľov, v roku 1828 len 95 obyvateľov v 13 domoch. Zaoberali sa poľnohospodárstvom a vinohradníctvom. Z I. ČSR Žiar mal ráz malej poľnohospodárskej obce. V rokoch 1938-1944 bola obec pripojená k Maďarsku.

Zdroj: Obce Slovenska 2008

Prehľad pamiatok v území KSP zapísaných v zozname Národných kultúrnych pamiatok

<i>obec</i>	<i>objekt</i>	<i>bližšie určenie</i>	<i>dobu vzniku</i>	<i>prevládajúci sloh</i>	<i>Číslo ústredného zoznamu KP</i>
Držkovce	Kostol	r.k. kostol sv. Michala		gotika	945
Gemer	Kaštieľ a záhrada	kaštieľ	2.pol.18.st.	barok	949/1
		záhrada	2.pol.18.st.		949/2
	plastika	Korvín Matej 1443-1490	1912-1914		950
Gemerská Ves	Kaštieľ		1770	klasicizmus	963
Chyžné	Fara a pamätná tabuľa	evanjelická fara AV / Samo Tomášik,			1525/1
		pamätná tabuľa Samo Tomášik, 1813-1887, spisovateľ, kňaz			1525/2
	Hrob s náhrobníkom	Samo Tomášik, 1813-1887, spisovateľ, kňaz			1526
	Hroby	Spišiak, Beračka ?-1944			1524
	Kostol	evanjelický AV	1785	klasicizmus	500
	Kostol s areálom	Drevenná zvonica,	18 st.	ľudové staviteľstvo	501/2
		bývalá cirkevná škola	2.pol.18.st.		501/3
		kamenný ohradný mŕ			501/4
		r.k. kostol Zvestovania P.M. stredoveká nástenná maľba	2.pol. 13.st.	gotika	501/1
Jelšava	Dom meštiansky	meštiansky dom radový 533	90.roky 18.st.	klasicizmus	4139
	Dom meštiansky	meštiansky dom radový 515	2.pol.18.st.	klasicizmus	4138
	Dom meštiansky	meštiansky dom radový 61	90.roky 18.st.	rokoko, klasicizmus	4145
	Dom meštiansky	meštiansky dom radový 54, dom kostolníka	2.pol.18.st.	neskorý barok	4144
	Dom meštiansky	meštiansky dom radový 52	2.pol.18.st.	neskorý barok	4142

Jelšava	Dom meštiansky	meštiansky dom radový 0		klasicizmus	4137
	Dom meštiansky	meštiansky dom radový 523		klasicizmus	4136
	Dom meštiansky	meštiansky dom radový 515	18.st.	barok	4141
	Dom meštiansky	meštiansky dom radový 652	2.pol.18.st.	neskorý barok	4140
	Fara	r.k. fara	80.roky 18.st.	neskorý barok	508
	Hostinec	hostinec Skalka	1845	klasicizmus	507
	Hrob s náhrobkom	Greiner Ľudovít, 1796-1882, lesný hospodár	1882		11379
	Hrob s náhrobníkom	Ferjenčík S., 1793-1855, meteorológ			2407
	Kaštieľ a záhrada	koburgovský kaštieľ	16.st.	klasicizmus	509/1
		záhrada			509/2
	Kostol	r.k. kostol sv. Petra a Pavla	1849	klasicizmus	511
	Kostol a škola	kostol evanjelický AV	1784-1785	klasicizmus	510/1
		bývalá škola evanj. AV.	1795	klasicizmus	510/2
	Radnica	radnica	1781	neskorý barok	506
Kameňany	Dom ľudový	zrubový ľudový dom		ľudové stavitel'stvo	2408
	Hrob s náhrobníkom	Bakulíny M.1819-1892,národovec			1530
	Komora	kamenná komora vo dvore domu č.112	1765	ľudové stavitel'stvo	11253
	Kostol s areálom	kostol evanjelický AV	1.pol.13.st	barok	513/1
		zvonica	10.roky 19.st.	klasicizmus	513/2
		opevnenie okolo kostola			513/3
	Škola	cirkevná škola	90.roky 18.st.	klasicizmus	512
Krokava	Zvonica	zvonica	90.roky 18.st.	ľudové stavitel'stvo	977
Levkuška	Kostol	kostol evanjelický AV	1804	klasicizmus	979
Magnezitovce (Mníšany)	Dom ľudový	kamenný dom 97		ľudové stavitel'stvo	5414
	Zvonica	murovaná zvonica	10.roky 19.st.	klasicizmus	524
Mokrá Lúka	Dom ľudový	ľudový dom valky 127		ľudové stavitel'stvo	2456

	Kostol	kostol evanjelický AV	1785	klasicizmus	527
	Kostol	r.k. kostol Navštívenia P.M.	30.roky 18.st.	barok	526
Muránska Zdychava (Kokavka)	Dom ľudový	Chyžka	1900	ľudové staviteľstvo	10158
	Dom ľudový	Chyžka	1900	ľudové staviteľstvo	10162
	Dom ľudový	zrubový ľudový dom	1900	ľudové staviteľstvo	10154
	Dom ľudový	zrubový, chyžka	1900	ľudové staviteľstvo	10157
	Dom ľudový	zrubový, chyžka	1900	ľudové staviteľstvo	10161
	Dom ľudový	zrubový, chyžka	1900	ľudové staviteľstvo	10163
	Stodola so stajňou	Stodola so stajňou	1900	ľudové staviteľstvo	10159
	Stodola so stajňou	Stodola so stajňou zrubová	okolo r.1900	ľudové staviteľstvo	10152
	Stodola so stajňou	Stodola so stajňou zrubová	1900	ľudové staviteľstvo	10153
	Stodola so stajňou	Stodola so stajňou zrubová	1900	ľudové staviteľstvo	10155
	Stodola so stajňou	Stodola so stajňou zrubová	1900	ľudové staviteľstvo	10156
	Stodola so stajňou	Stodola so stajňou zrubová, slama	1900	ľudové staviteľstvo	10160
	Stodola so stajňou	Stodola so stajňou zrubová, slama	1900	ľudové staviteľstvo	10164
Muránska Zdychava	Dom ľudový	zrubový ľudový dom 51		ľudové staviteľstvo	2426
	Dom ľudový	zrubový ľudový dom 52		ľudové staviteľstvo	2427
	Dom ľudový	zrubový ľudový dom 53		ľudové staviteľstvo	2428
	Dom ľudový	zrubový ľudový dom 54		ľudové staviteľstvo	2429
Nandraž	Kostol	kostol evanjelický AV	1787	neskorý barok	531
Otročok	Kostol	ref. Kostol	1820	klasicizmus	10778
Ploské	Kúria	bývala správa baní	1814	klasicizmus	991
Revúca	Dom meštiansky	meštiansky dom 382	18.st.	eklekticizmus	10124
	Dom meštiansky	nárožný meštiansky dom 380	koniec 19.st.	novobarok	10122

Revúca	Dom meštiansky a pamätná tabuľa	dom meštiansky pamätný 381	2.pol.19.st.		10123/1
		pamätná tabuľa Viest R.gen.,1890-1945,arm.gen.	1990		10123/2
	Fara a pamätná tabuľa	ev.a.v. fara pamätná Reussovci			2453/1
		pamätná tabuľa Reussovci, národopis a.iné			2453/2
	Gymnázium s areálom	ev.a.v. pamätné patronátne Revúcke gymnázium	1872	novoklasicizmus	542/1
		pamätná tabuľa I. Ormis S. 1824-1875,pedagóg,spisov.			542/2
		pamätná tabuľa II Martin Kukučín 1860-1920,spisovateľ			542/3
		plastika Július Botto 1848-1926,historik	1929		542/4
	Hrob s náhrobníkom	Botto Július 1848-1926,historik			2455
	Hrob s náhrobníkom	Ormis S. 1824-1875,pedagóg,spisov.			1553
	Hrob s náhrobníkom	Reuss Samuel 1783-1852,etnograf,histor	1852		2454
	Kostol	kostol evanjelický AV	1784-1785	klasicizmus	2452
	Kostol	r.k.sv. Vavrinca	2.pol.15.st.	gotika neskorá	543
	Kúria a pamätná tabuľa	pamätná kúria - 1.Slov.gymnázium	2.po.18.st.	neskorý barok	539/1
		Pamätná tabuľa, Zoch I.B., 1843-1921, encyklopedista	1988		539/2
	Pomník	padlí v I.sv.vojne			1549
	Radnica	Mestský dom - Radnica	1809	klasicizmus	540
	Reduta	reduta - bývalý Hostinec Kohút	1858-1861	novoklasicizmus	541
Rákoš	Ľudový dom a hospodárska budova	Ľudový dom nepálená tehla 111	zač. 20.st.	Ľudové staviteľstvo	11267/1
		hospodárska budova nepálená tehla	zač. 20.st.	Ľudové staviteľstvo	11267/2
	Kostol	kostol evanjelický AV	1819	klasicizmus	546

Rákoš	Kostol a zvonica	r.k. kostol sv. Trojice	50.roky 13.st.	románsky	547/1
		zvonica	18.st.	renesancia	547/2
	Zlievareň s areálom	zlievareň	zač. 20.st.	hrázdená architektúra	11258/1
		dielňa I.			11258/2
		dielňa II.			11258/3
		dielňa III.			11258/4
	Dom remeselnícky	Remeselnícky dom radový 43	1918	klasicizmus	11182
	Kostol s areálom	kostol evanjelický AV	1.pol.16.st	gotika neskorá	993/1
		hradbový múr	1.pol.16.st	gotika neskorá	993/2
		veža	8.st.	klasicizmus	993/3
Ratkovské Bystré	Kostol	kostol evanjelický AV	1787	klasicizmus	994
Rybník	Kostol	kostol evanjelický AV	2.pol.13.st.	gotika	1019
Revúcka Lehota	Kostol	kostol evanjelický AV	1793	klasicizmus	545
Sirk	Pec vysoká	Vysoká pec Červeňany	1871		2466
	Zvonica	zvonica	17.st.	renesancia	2467
Skerešovo	Kostol	ref. Kostol	1822	klasicizmus	1020
	Pranier	pranier	17.st.	renesancia	2628

Zdroj: Pamiatkový úrad SR 2009

Väčšina pamiatok je buď veľmi zle udržiavaná, alebo ohrozená zánikom. Výnimiek je iba niekoľko, jedná sa o pamiatky v meste Revúca, ktoré sú postupne reštaurované, alebo niektoré gotické kostolíky.

- *typické črty územia, ktoré môžu byť základom pre budovanie identity.*

Typické identifikačné znaky ktoré spájajú územia

Historické:

- spoločná história územia Gemera
- spoločná história ťažby a spracovania nerastných surovín
- územie významných historických udalostí, ktoré zohralo významnú úlohu v slovenskom národnom živote; pôsobili tu mnohí národní buditelia, spisovatelia a významné osobnosti kultúrneho a národného života

Prírodnogeografické

- zdroje nerastných surovín, najmä magnezitu
- rieka Muráň, tvoriaca os územia

Sociálno-ekonomické

- silným spoločným znakom súčasnosti je žiaľ rovnako vysoká miera zaostávania rozvoja celého regiónu Stredný Gemer, ktorá je najhoršia v celej SR a patrí k najzaostalejším v regióne celej Strednej Európy,
- s tým je spätá spoločná vysoká miera nezamestnanosti,

- spracovanie magnezitu

2.5 Popis materiálnych zdrojov

- stav vysporiadania vlastníckych vzťahov (situáciou v ROEP a pozemkových úpravách);

Vysporiadanie ROEP v obciach územia VSP k 31.12.2008

OBEC			KATASTRÁLNE ÚZEMIE			ROEP							INÉ REGISTRE A PPÚ			
okres	číslo obce	názov obce	číslo katastra	názov katastra	kateg.	členenie katastrálnych území	zaradené v harm. na rok	stav	zmluvou stanovený termín ukončenia	vydané rozhodnutie	zápis do KN	uverejnenie v spravodajcovi	RVP	ZRPS	PPÚ zápis do KN	uverejnenie v spravodajcovi
608	514675	Držkovce	813117	Držkovce	c	MP SR	1996	3	10/1998	12/1998	2/1999	2001, č.1				
608	514721	Gemer	814865	Gemer	c	MP SR	1999	3	12/2000	12/2000	2/2001	2001, č.2		1997		
608	514756	Gem. Ves	814954	Gem. Ves	c	MP SR	1996	3	10/1998	2/1999	3/1999	2001, č.1				
608	514896	Hrlica	819468	Hrlica	e	MP SR	1999	3	6/2000	6/2000	3/2001	2001, č.1		1999		
608	514977	Chvalová	821055	Chvalová	e	MP SR	1997	3	11/1998	2/1999	4/1999	2001, č.1				
608	525774	Chyžné	821110	Chyžné	a	ÚGKK SR	1996	3	9/2000	9/2000	10/2000	2000, č.3				
608	525791	Jelšava	822698	Jelšava	c	MP SR	1997	3	11/2001	7/2004	8/2004	2004, č.4				
608	525812	Kameňany	823252	Kameňany	a	ÚGKK SR	2008	2	5/2011							
609	515094	Krokava	829277	Krokava	c	MP SR	1996	3	6/2000	7/2000	12/2002	2003, č.1				
608	515574	Leváre	859044	Leváre	e	MP SR	1997	3	10/1999	4/2005	5/2005	2005, č.3				
608	515159	Levkuška	831841	Levkuška	c	MP SR	1996	3	11/1997	12/1997	3/1998	2001, č.1			10/2008	2009, č.1
608	525928	Lubeník	833291	Lubeník	a	ÚGKK SR	1999	3	2006	9/2006	10/2006	2006, č.4				
608	525944	Magnezitovce	834696	Kopráš	a	ÚGKK SR	2008	2	4/2011							
608	525944	Magnezitovce	834700	Mníšany	c	MP SR	1996	3	10/1997	2/1998	4/1998	2001, č.1				
608	580384	Mokrú Lúka	838233	Mokrú Lúka	a	ÚGKK SR	1996	3	11/2000	11/2000	12/2000	2001, č.1				
608	526029	Mur. Zdychava	838829	Mur. Zdychava	a	ÚGKK SR	2009	1								
608	526037	Nandraž	839370	Nandraž	a	ÚGKK SR	2009	1								
608	515256	Otročok	844829	Otročok	c	MP SR	1997	3	11/2001	5/2005	6/2005	2005, č.3				
608	515302	Ploské	847020	Ploské	c	MP SR	1997	3	6/1998	12/1998	4/1999	2001, č.1				
608	515311	Polina	847984	Polina	e	MP SR	1999	3	12/2001	5/2002	6/2002	2003, č.1		1997		

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

608	526118	Rákoš	851281	Rákoš	a	ÚGKK SR	2009	1								
608	515361	Rašice	851698	Rašice	c	MP SR	1996	3	10/1997	12/1997	6/1998	2001, č.1			11/2008	2009, č.1
608	515370	Ratková	851752	Ratková	a	ÚGKK SR	1997	3	2/2001	2/2001	4/2001	2001, č.2				
608	515370	Ratková	851761	Repíštia	a	ÚGKK SR	1997	3	1/2000	1/2000	3/2000	2001, č.1				
609	515388	Ratk. Lehota	851795	Ratk. Lehota	a	ÚGKK SR	1999	3	2007	8/2007	9/2008	2009, č.3				
609	515396	Ratk. Suchá	851817	Ratk. Suchá	c	MP SR	1996	3	3/1998	4/1998	8/1998	2000, č.2				
608	515400	Ratk. Bystré	851825	Filier	a	ÚGKK SR	2009	1								
608	515400	Ratk. Bystré	851833	Ratk. Bystré	a	ÚGKK SR	2009	1								
608	526142	Revúca	852104	Revúca	a	ÚGKK SR	2007	2	11/2009					2002		
608	526142	Revúca	852228	Revúčka	a	ÚGKK SR	2006	3	6/2008	11/2008	11/2008	2009, č.3	2003			
608	526151	Rev. Lehota	852210	Rev. Lehota	a	ÚGKK SR	2009	1								
608	515507	Rybník	854166	Brusník	a	ÚGKK SR	1999	3	2005	8/2005	9/2005	2005, č.4				
608	515507	Rybník	854182	Rybník nad T.	a	ÚGKK SR	1999	3	2005	8/2005	9/2005	2005, č.4				
608	557820	Sása	851809	Sása	a	ÚGKK SR	1999	3	2/2009	5/2009	5/2009	2009, č.3				
608	526258	Sirk	855545	Sirk	c	MP SR	1999	3	5/2000	5/2000	7/2000	2000, č.3		1996		
608	515523	Skerešovo	855804	Skerešovo	c	MP SR	1996	3	10/1997	2/1998	6/1998	2001, č.1				
608	526321	Turčok	865940	Turčok	c	MP SR	1999	3	5/1999	1/2000	3/2000	2000, č.3		1997		
608	515761	Višňové	869643	Višňové	c	MP SR	1996	3	11/1997	2/1998	5/1998	2001, č.1				
608	515833	Žiar	874361	Žiar	c	MP SR	1997	3	10/2000	6/2003	7/2003	2004, č.1				

Zdroj: ÚGKaK SR 2009

V 9 katastrálnych územiach zatiaľ nie je spracovaný ROEP, z toho v 3-och ja v etape spracovávaní. V ostatných katastroch je spracovaný. To znamená, že z celkového počtu 39 katastrálnych území má takmer 77% spracovaný ROEP a iba v 15,4% územia zatiaľ nie je spracovaných, ani plánovaných.

- pripravenosť územia na rozvoj (situácia v PHSR, územnoplánovacej dokumentácii a pod.);

Komplexný prehľad spracovaných dokumentov v území

Obec	PHSR obce	PHSR mikroregiónu	Územný plán	Komunitný plán	Stratégia rómskych osád	Odpadové hospodárstvo	Koncepcia rozvoja tep. Energie	ROEP	Programový rozpočet
Držkovce		x	x					x	x
Gemer		x	x					x	x
Gemerská Ves		x	x					x	x
Hrlica	x	x						x	x
Chvalová		x						x	x
Chyžné		x						x	x
Jelšava		x	x	x	x	x		x	x
Kameňany	x	x							x
Krokava	x	x						x	x
Leváre		x						x	x
Levkuška		x						x	x
Lubeník		x	x					x	x
Magnezitovce		x						x/2	x
Mokrý Lúka		x	x					x	x
Muránska Zdychava		x	x						x
Nandraž		x							x
Otročok		x						x	x
Ploské	x	x						x	x
Polina		x						x	x
Rákoš		x							x
Rašice		x						x	x
Ratková		x	x					x	x
Ratkovská Lehota	x	x						x	x
Ratkovská Suchá	x	x						x	x
Ratkovské Bystré	x	x	x						x
Revúca	x	x	x	x	x		x	x/2	x
Revúcka Lehota		x	x						x
Rybník	x	x						x	x
Sása	x	x						x	x
Sirk	x	x						x	x
Skerešovo		x	x					x	x
Turčok	x	x						x	x
Višňové		x						x	x
Žiar		x						x	x

Zdroj: MsÚ a OcÚ, BBSK 2009

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

V mikroregiónoch Magnezit a Turiec v Gemi sa spracovli PHSR v roku 2006, v Mikroregióne Ratková a okolie sú v súčasnosti spracované PHSR po obciach a je dopracováva sa dokument za celý MR.

Prehľad spracovania ÚPD v obciach

<i>obec</i>	<i>Štatút</i>	<i>Typ dokumentácie</i>	<i>Názov dokumentácie</i>	<i>Rok schválenia ÚPD</i>
Držkovce	obec	ÚPN O	ÚPN SÚ Držkovce	1986
Gemer	obec	ÚPN O	ÚPN SÚ Gemer	1986
Gemerská Ves	obec	ÚPN O	ÚPN SÚ Gemerská Ves	1988
Hrlica	obec	ÚPN O		
Chvalová	obec	ÚPN O		
Chyžné	obec	ÚPN O		
Jelšava	mesto	ÚPN O	ÚPN mesta Jelšava	1986
Jelšava	mesto	ÚPN O	ÚPN mesta Jelšava	dopl. 2009
Kameňany	obec	ÚPN O		
Krokava	obec	ÚPN O		
Leváre	obec	ÚPN O		
Levkuška	obec	ÚPN O		
Lubeník	obec	ÚPN O	Územný plán obce Lubeník	2003
Magnezitovce	obec	ÚPN O		
Mokrú Lúka	obec	ÚPN O		
Mokrú Lúka	obec	ÚPN O	ÚPN Z Mokrú Lúka Humná	1996
Muránska Zdychava	obec	ÚPN O	ÚPN SÚ Muránska Zdychava	neznámy
Nandraž	obec	ÚPN O		
Otročok	obec	ÚPN O		
Ploské	obec	ÚPN O		
Polina	obec	ÚPN O		
Rákoš	obec	ÚPN O		
Rašice	obec	ÚPN O		
Ratková	obec	ÚPN O	ÚPN SÚ Ratková-Repištie	1986
Ratkovská Lehota	obec	ÚPN O		
Ratkovská Suchá	obec	ÚPN O		
Ratkovské Bystré	obec	ÚPN O	ÚPN SÚ Ratkovské Bystré	1985
Revúca	mesto	ÚPN O	ÚPN SÚ mesta Revúca	2000
Revúca	mesto	ÚPN Z	ÚPN Z IBV za nemocnicou Revúca	1999
Revúca	mesto	ÚPN Z	Zmeny a doplnky ÚPN Z IBV Za nemocnicou Revúca	2000
Revúca	mesto	ÚPN Z	ÚPN CMZ Revúca	2000
Revúca	mesto	ÚPN Z	Zmeny a doplnky ÚPN CMZ Revúca	2002

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

Revúca	mesto	ÚPN Z	ÚPN Z Centrum I. Revúca	2000
Revúcka Lehota	obec	ÚPN Z	ÚPN Z Revúcka Lehota	1999
Rybník	obec	ÚPN O		
Sása	obec	ÚPN O		
Sirk	obec	ÚPN O		
Skerešovo	obec	ÚPN O	ÚPN SÚ Skerešovo	1985
Turčok	obec	ÚPN O		
Višňové	obec	ÚPN O		
Žiar	obec	ÚPN O		

Zdroj: MsÚ a OcÚ, BBSK 2009

- *vybavenosť územia infraštruktúrou, situáciu v bývaní, obývanosti a vybavenosti bytového fondu, zameranie sa na, vekovú štruktúru domov a bytov, identifikuje rekreačné, ubytovacie a stravovacie zariadenia, poľnohospodárske a výrobné objekty, rekreačné areály a areály poskytujúce zázemie pre diverzifikáciu činností na vidieku s dôrazom na cestovný ruch. (Popis stavu technickej, komunikačnej a cestnej infraštruktúry. Prehľad voľných budov, ich stav, vlastníctvo a plány s budúcim využitím);*

Prehľad vybavenosti územia infraštruktúrou

<i>Názov infraštruktúry</i>	<i>Jednotka</i>	<i>Množstvo</i>	<i>Doplňujúce informácie</i>
Cesty I. triedy	Km	2,8 km	I/50
Cesty II. triedy	Km	53,7 km	II/526, II/532
Cesty III. cesty	Km	109,1 km	050130, 050133, 050142, 050143, 526015, 5260165, 526017, 532001, 532002, 532003, 532006, 532007, 532012
Miestne komunikácie	Km	119,6 km	prašný povrch 4,6 km
Chodníky	Km	50,9 km	
Železnica	km	20,4 km	160, 165
Železničné zastávky	počet	5	
Autobusové zastávky	počet	42	
Autobusové linky miestne	počet	38	
Autobusové linky diaľkové	počet	5	
Mestská hromadná doprava	počet	1	mesto Revúca
Environmentálna infraštruktúra			
Kanalizácia	počet obcí	8	počet pripojených bytovateľov 13418
Stoková sieť	počet obcí	5	38,6% obyvateľov napojených
Čistička OV	počet	3	Revúca, Jelšava, Lubeník
Verejná zeleň	ha	37,0 ha	

Komunikačná infraštruktúra			
TV vysielanie	počet staníc	4	STV1,STV2, STV 3, Markíza, JOJ
Káblová televízia	obce	1	mesto Reúca, pokrytie dostupnosti: 47,8% obyvateľstva
Mobilné siete	počet operátorov	3	Orange, T-mobile, O2
Telefónna sieť	počet digitálnych ústrední	1	digitálna
Internet	počet poskytovateľov	nezistené	DSL, analóg, WIFI, mobilná sieť
Technická infraštruktúra			
Plyn	počet obcí	13	pokrytie dostupnosti: 82,5% obyvateľstva
Vodovod	počet obcí	25	pokrytie dostupnosti: 92,3% obyvateľstva
Elektrina		22kV	majiteľ: SSE, VSE

Územie VSP nie je na hlavnom ťahu železničnej ani cestnej dopravy. Väčšina cestných komunikácií je v zlom technickom stave. V rámci železničnej dopravy má v dnešnej dobe prvoradý význam nákladná doprava, ktorá je prevažne využívaná banským a drevárskym priemyslom (Muráň-Lubenik-Jeľšava-Plešivec). Osobná doprava je obmedzená na 3 osobné vlaky denne (Plešivec-Muráň, Muráň-Plešivec).

Iba cez kataster obce Gemer, prechádza hlavná železničná trasa č. 160 Zvolen – Košice a cesta I. triedy I/50. Na jej území sa nachádza napojenie štvorprúdového obchvatu mesta Tornaľa (I/50B) s cestou I/50. Hlavnú severojužnú os územia tvorí cesta II/532 a východozápadnú os cesta II/526, ktoré sa križujú v meste Jelšava.

Územie VSP je prístupné z južnej strany z cesty I/50 od Rimavskej Soboty a I/67 zo smeru od hraničného priechodu Kráľ (z MR) a následne cestami II. triedy od Hnúšte a Tisovca v rámci okresu Rimavská Sobota. Ostatné obce, ktoré nie sú priamo napojené na cesty I., alebo II. triedy, sú napojené cestami III. triedy. V zmysle uvedeného všetky obce na území okresu Revúca sú napojené na cestnú sieť.

Stav vozoviek nie je najlepší, týka sa to najmä ciest III. Triedy.

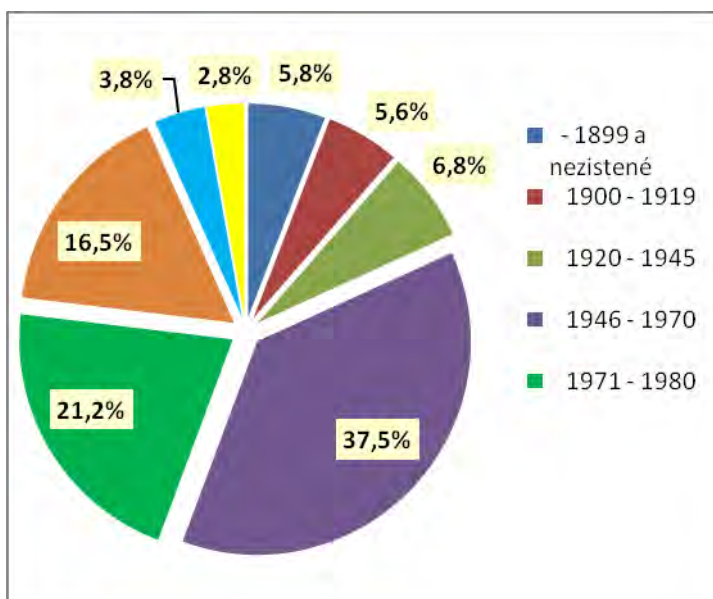

Zdroj: SSC 2009

Bytový a domový fond

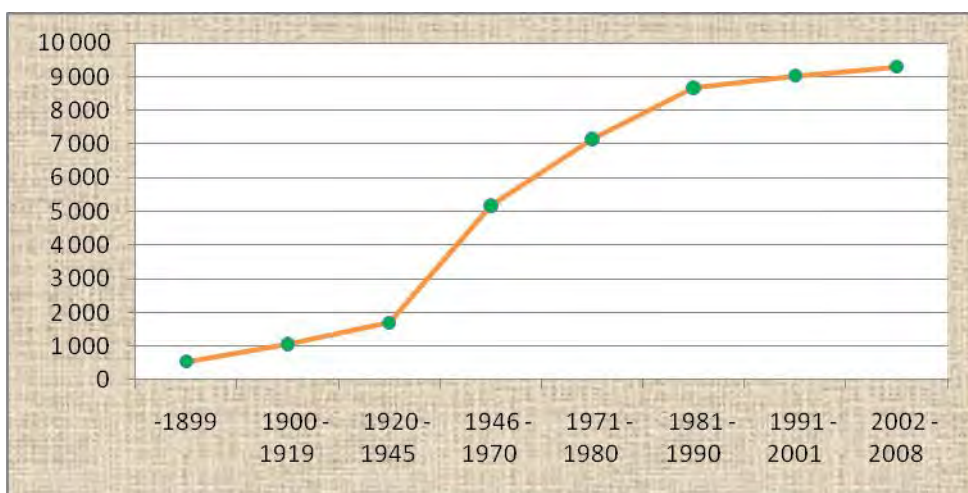
Veková štruktúra domového fondu v území

Vek	Počet k nových domov
- 1899 a nezistené	543
1900 - 1919	518
1920 - 1945	631
1946 - 1970	3 484
1971 - 1980	1 972
1981 - 1990	1 530
1991 - 2001	356
2002 - 2008	262

Zdroj: SODB 2001, Obce 2009

Vývoj domového fondu v území

Zdroj: SODB 2001, Obce 2009

Veková štruktúra domového fondu je pomerne dobrá až 81,8% domov bolo vybudovaných po roku 1946 a viac ako 44,3% domov nie je staršia ako 40 rokov. Tendenciavývoja domového fondu však smeruje výrazne k jeho postupnému starnutiu, nakoľko od roku 1990

sa výstavba nových domov silne znížila – tieto domy tvoria iba 6,6% z celkového počtu domov.

Z titulu negatívnych vplyvov výroby a ťažby surovín sa predpokladá zachovať stavebné uzávery sídiel Jelšava a Lubeník

Aktuálny stav domového fondu a jeho možnosti využitia

<i>Názov obce</i>	<i>Celkový počet domov</i>	<i>Počet obývaných domov</i>	<i>Počet neobývaných domov</i>	<i>Počet samostatných hospod. dvorov / budov</i>	<i>Počet domov využitelných pre vidiecky CR</i>
Držkovce	217	196	21	1/1	11
Gemer	278	262	16	3/ 11	2
Gemerská Ves	206	183	23	1 /4	4
Hrlica	74	36	38	0/0	5
Chvalová	64	59	5	1/4	5
Chyžné	168	148	20	1/2	4
Jelšava	582	488	94	3/9	17
Kameňany	211	181	30	0/0	5
Krokava	44	13	31	0/0	chalupári 30 /0
Leváre	67	51	16	1/1	6
Levkuška	84	66	18	1/3	2
Lubeník	214	181	33	3/3	8
Magnezitovce	158	143	15	1/8	4
Mokrú Lúka	260	190	70	1/7	5
Muránska Zdychava	154	86	68	0/0	chalupári 14/8
Nandraž	84	67	17	1/3	6
Otročok	80	74	6	2/6	2
Ploské	35	21	2	0	chalupári 12/1
Polina	72	45	27	2/5	6
Rákoš	197	141	56	1 / 3	11
Rašice	68	60	8	1/12	4
Ratková	244	179	65	1	18
Ratkovská Lehota	56	20	36	1/1	chalupári 10 /4
Ratkovská Suchá	50	49	1	2/2	chalupári 23/ 0
Ratkovské Bystré	234	155	79	0/0	21
Revúca	1263	1179	84	3/6	2

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

Revúcka Lehota	129	106	23	1/4	5
Rybník	57	30	27	1/1	chalupári 7/2
Sása	53	26	27	1/3	11
Sirk	329	290	39	0/0	6
Skerešovo	78	60	18	2/7	4
Turčok	130	88	42	1	chalupári 6/12
Višňové	38	17	21	1/3	11
Žiar	53	53	0	1/0	0

Zdroj: OcÚ, MsÚ, 2009

Stav domového fondu v území v roku 2001

	<i>Rodinné domy</i>	<i>Bytové domy</i>	<i>Ostatné budovy</i>	<i>Domový fond spolu</i>
Domov spolu	5 365	411	58	5 834
Trvale obývaných domov	4 210	409	42	4 661
v %	3 270	100	30	3 400
v tom vlastníctvo:	0	0	0	0
štátu	19	10	12	41
bytového družstva	1	38	0	39
obce	28	50	1	79
fyzickej osoby	4 041	82	5	4 128
právnickej osoby	46	20	8	74
ostatných	75	209	16	300
s 1-2 nadzemnými podlažiami a nezistené	4 194	79	34	4 307
s 3-4 nadzemnými podlažiami	16	239	7	262
s 5+ nadzemnými podlažiami	0	91	1	92
Ubytovacích zariadení bez bytu	0	0	10	10
Neobývaných domov	1 155	2	6	1 163
z toho: určených na rekreáciu	341	0	0	341
Priemerný vek domu	1 838	604	920	1 827
Bytov spolu	5 542	4 763	74	10 379
v tom: trvale obývané	4 358	4 545	67	8 970
v %	2 996	372	32	3 400
z toho družstevné	0	895	0	895
byty vo vlastníctve občana v bytovom dome	0	2 380	0	2 380
neobývané	1 184	218	7	1 409
neobývané z dôvodu zmeny užívateľa	72	50	0	122
neobývané, určené na rekreáciu	344	8	0	352
neobývané, uvoľnené na prestavbu	53	5	0	58
neobývané, nespôsobilé na bývanie	224	18	1	243
neobývané po kolaudácii	5	0	0	5
neobývané v pozostalostnom alebo	48	10	0	58

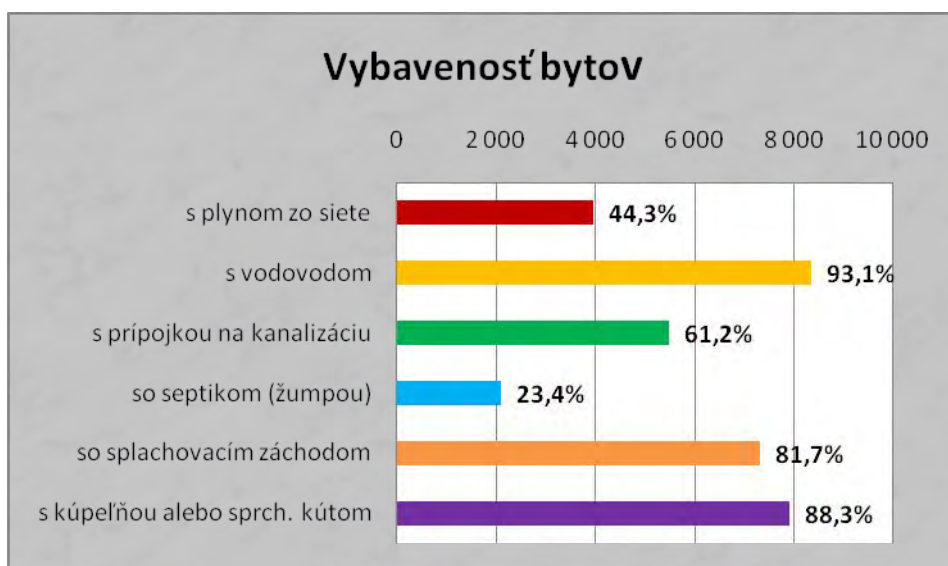
Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

súdnom konaní				
neobývané z iných dôvodov	421	126	4	551
nezistené	17	1	2	20
Trvale obývané byty:	0	0	0	0
Materiál nosných múrov: kameň, tehly	2 793	1 765	50	4 608
drevo	17	8	0	25
nepálené tehly	1 246	0	2	1 248
ostatné a nezistené	302	2 772	15	3 089
Veľkosť bytu: 1 obytná miestnosť	273	394	5	672
2 izby	952	1 149	18	2 119
3 izby	1 441	2 516	26	3 983
4 izby	738	423	12	1 173
5+ izieb	954	63	6	1 023
	0	0	0	0
Bývajúcich osôb	14 030	13 785	171	27 986
Počet CD	5 592	5 013	73	10 678
Počet HD	5 327	4 888	68	10 283
Obytné miestnosti	14 992	12 274	201	27 467
Počet osôb na 1: byt	106	63	31	106
obytné miestnosti	34	26	10	35
CD	84	53	30	85
HD	88	56	31	90
	0	0	0	0
Obytná plocha bytu v m ²	283 746	200 919	3 412	488 077
Celková plocha bytu v m ²	416 490	284 567	5 208	706 265
Priemerný počet:	0	0	0	0
- m ² obytnej plochy na 1 byt	2 057	709	1 045	1 975
- m ² celkovej plochy na 1 byt	3 020	1 068	1 569	2 899
- m ² obytnej plochy na 1 osobu	677	226	640	648
- obytných miestností na 1 byt	109	46	53	106

Zdroj: SODB 2001

Bytový fond a vybavenosť bytov

	<i>počet</i>	<i>%</i>
Bytov spolu	8 970	100,00%
z toho:		
s plynom zo siete	3 970	44,26%
s vodovodom	8 348	93,07%
s prípojkou na kanalizáciu	5 492	61,23%
so septikom (žumpou)	2 099	23,40%
so splachovacím záchodom	7 324	81,65%
s kúpeľňou alebo sprch. kútom	7 916	88,25%

Zdroj: SODB 2001

Bytový fond a jeho vybavenosť sa postupne vyvíja, dobrý stav je v napojení na vodovody a vzhľadom na geografické a prírodné podmienky aj napojenosť na kanalizačné siete. V súčasnosti tvorí bytový fond 10564 obývatel'ných bytových jednotiek v území.

- *majetok obcí a investičné aktivity obcí v posledných 5 rokoch, plánované investičné aktivity.*

Prehľad majetku obcí

P.č.	Názov obce	Výška majetku v €
1	Držkovce	794 146 €
2	Gemer	879 862 €
3	Gemerská Ves	801 454 €
4	Hrlica	21 460 €
5	Chvalová	305 422 €
6	Chyžné	185 000 €
7	Jelšava	17 806 649 €
8	Kameňany	684 642 €
9	Krokava	2 500 €
10	Leváre	212 000 €
11	Levkuška	253 511 €
12	Lubeník	842 420 €
13	Magnezitovce	218 082 €
14	Mokrú Lúka	1 599 154 €
15	Muránska Zdychava	266 358 €
16	Nandraž	504 861 €
17	Otročok	165 000 €
18	Ploské	26 505 €
19	Polina	52 102 €
20	Rákoš	703 675 €
21	Rašice	56 000 €

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

22	Ratková	783 957 €
23	Ratkovská Lehota	3 500 €
24	Ratkovská Suchá	30 936 €
25	Ratkovské Bystré	969 415 €
26	Revúca	20 023 148 €
27	Revúcka Lehota	113 000 €
28	Rybník	33 645 €
29	Sása	40 387 €
30	Sirk	1 642 000 €
31	Skerešovo	111 732 €
32	Turčok	89 689 €
33	Višňové	6 393 €
34	Žiar	111 000 €

Zdroj: MsÚ a OcÚ 2009

Zrealizované investičné aktivity v obciach

<i>Názov obce</i>	<i>Investičné aktivity v uplynulých 5. rokoch rok / realizovaná aktivita / hodnota v €</i>
Držkovce	2008 obecný vodovod / 500 000 €
Gemer	2009 Rekonštrukcia barokového kaštieľa 26140 € 2009 Kúpa nehnuteľnosti 6638 € 2009 Výmena okien, dverí, rekonštrukcia MŠ 3794 €
Gemerská Ves	2009 Rekonštrukcia ZŠ / 133 000 € 2007 Oprava strechy zdravotného strediska/ 6 700 € 2008 Rekonštrukcia verejného osvetlenia / 7 300 € 2007 Rekonštrukcia pošty / 10 000 €
Hrlica	2005 úprava verejných priestranstiev / 20 000 €
Chvalová	2007 autobusová zastávka / 2.500 € 2008 verejné osvetlenie / 3900 € 2009 obecný park / 4.000 €
Chyžné	2005 oprava rigolu 1260 €, 2006-7 výstavba viacúčelového ihriska 40.000 €, 2008 oprava verejného osvetlenia 2900 € , 2006 oprav strechy prevádzkarne 8000€, 2009- park úpravy 1100 €, internet pre verejnosť 2500€, chodník na cintoríne 8800€
Jelšava	2005 výsadba na Hradovisku 2005 uloženie dlažby pri Dome smútku 2005 proj. dokumentácia na celý areál mestského parku v Jelšave 2005 stavebné práce v budove 355 pre OZ Jelšavanka/ 33 000 2006 rekonštrukcia verejného osvetlenia 2006 vybudovanie soc. zariadení pri trhovisku 2006 odkúpenie rod. Domov na Armádnej ulici 2006 vybudovanie kanalizácie na Armádnej ulici 2007 rekonštrukcia budovy č.s. 51 /37.242,90€ 2007 vybudovanie kanalizačnej prípojky MDK / 20.585€ 2007 vypracovanie pasportu mesta Jelšava / 434€ 2007 výsadba v mestskom parku / 1.656€ 2007 rekonštrukcia elektroinšt. budovy MsÚ / 13.366€ 2007 úprava chodníka, MK , vodovodná prípojka / 8.548€ 2008 vypracovanie PD „Rekonštrukcia námestia“ / 6.151,60€ 2008 rekonštrukcia chodníka 1. strana / 26.887€ 2008 vypracovanie PD ZŠ na DD a OS / 48.463€ 2008 výmena okien v Mestskom dome kultúry / 10.260€ 2008 vybudovaný rigola na Teplej Vode /2.223,90€ 2008 výmena okien v ZOS /11.922,70€

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

Jelšava	2009 rekonštrukcia chodníka na Štefánikovej ulici / 17.763€ 2009 ukončenie ZaD SÚP /17.260€ 2009 vybudovanie elektrickej prípojky Teplá Voda 2009 výmena okien v ZOS / 6.483€ 2009 rekonštrukcia fasády MsÚ v Jelšave / 17.924,70€
Kameňany	2008 ZŠ výmena okien v triedach 5 595 € 2008 Projektová dokumentácia Vodovod obce Kameňany 5 038 € 2008 PD Výstavba nájomných bytov nižšieho štandardu 6 306 € 2009 ZŠ výmena okien a dverí – chodba 3 127 € 2009 KD oprava elektrického vedenia 1 660 €
Krokava	2008 verejné osvetlenie / 1000€ 2008 údržba strechy ObÚ, kostol 400 € 2009 oprava miestnej komunikácie / 600 € 2009 obecná studňa / 850 € 2009 autobusová zastávka / 2060 € 2009 oprava vodného prameňa / 3 490 / € 2009 zateplenie ObÚ / 2 000 €
Leváre	2005 rekonštrukcia strechy Ob. Ú / 3300 € 2008 rekonštrukcia kostola / 33 000 € 2008 rekonštrukcia strechy PZ / 500 €
Levkuška	2005 vodovod /250 946, 2005 sušička na liečivé rastliny /14 937
Lubeník	2005 ZŠ telocvičňa - nová palubovka 11 000 € 2006 ZŠ Pergola – spojovacia chodba 10 000 € 2007 ZŠ Výmena okien v triedach 7 000 € 2009 OcÚ a sála KD – Výmena okien a dverí 28 467 € 2008 oprava chodníkov 28 214 € 2008 kúpa pozemkov Železoručných baní SNV 10 000 € 2009 oprava chodníkov 25 000 € 2009 ZŠ - prekrytie strechy 50 000 € 2008 – OcÚ – prekrytie strechy 26 739 €
Magnezitovce	2005 rekonštrukcia chodníkov/ 4979 € 2009 oprava motorovej striekačky DHZ/ 2987 € 2009 DK Kopráš/ 5643 € 2009 DK Mníšany/ 14937 € 2009 revitalizácia veľkého tunela/ 4647 € 2009 kúpa nehnuteľného majetku v Kopráši/ 3534 €
Mokrý Lúka	2009 / Kultúrny dom / 37 176 € 2009 Požiarna zbrojnica / 11 850 € 2004 Zberač a výtlak / 428 327 € 2007 Splašková kanalizácia / 111 532 € 2008 Chodník pri ceste / 201 176 € 2008 Rekonštrukcia MK / 585 455 € 2007 Kanalizačné prípojky / 30 440 € 2006 Zastrešenie športovej plochy / 5 878 € 2008 Rekonštrukcia potoka / 40 456 € 2006 Verejné osvetlenie / 3 619 € 2005 Mama centrum / 14 558 € 2008 Obecný park / 15 960 € 2009 Detské ihrisko / 5 210 € 2009 Viacúčelové ihrisko / 51 858 € 2007 Rekonštrukcia MR / 4 722 € 2009 Kamerový systém / 10 002 € 2008 Vybavenie klubu dôchodcov / 2 987 €
Muránska Zdychava	2005 oddychová zóna / 11 797 € 2007 Ľudový dom / 2 692 € 2008 zvonica / 1659 € 2008 miestne komunikácie / 3 983 € 2009 Dom kultúry, okná, dvere / 5 629 €

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

Muránska Zdychava	2009 miestne chodníky / 11 708 € 2009 kalvária, Krížová cesta / 6 216 €
Nandraž	2008 Rozhlas 3500 € 2008 Oprava kultúrneho domu 4800€ 2009 Autobusové zástavky 2000€ 2003-2009 Vodovod 332 000€
Otročok	2006 rekonštrukcia št. cesty 2006 modernizácia autobusovej zástavky 2008 dom smútku 2008 internetizácia 2008 verejné osvetlenie 2008 generálka verejného osvetlenia — dokončenie malého ihriska 2009 solárna elektrárň 2008 strecha MŠ 2006 – 09 dláždenie rigolov 2009 DDI v MŠ
Ploské	2006 obnova lesa/23 298 2008 oprava komunikácie/7527
Polina	2007 sociálne zariadenia KD 2 000 €
Rákoš	2005- 09 výstavba vodovodu /386.709,10 € 2005-08 výstavba domu smútku /12.840,75 € 2009 výstavba strechy na obecnom úrade /2.997,40
Rašice	2009 verejné osvetlenie / 3 200 €
Ratková	2001-2007 Oprava Ocú – fasády/31 534,22 2005 Oprava budovy komunitného centra/18 560,38 2007 Zriadenie komunitného centra/45 192,15 2007 Rekonštrukcia siete MR a ústr/3 319,39 2007 Oprava strechy MŠ/4 979,08 2007 Oprava strechy bytovky/1 659,69 2007 Rekonštrukcia kotolne v ZŠ/23 235,22 2007 Realizácia parkovej úpravy pred Ocú/2 987,45 2008 Realizácia parkovej úpravy str. obce/4 315,20 2008 Rekonštrukcia ambulancie-stomat.amb./2 323,57 2008 Stavebné úpravy v gynekologickej amb./2 619,00 2008 Klampiarske práce ZS/1 493,72 2008 Stavebné úpravy soc. zariadení ZS/4 768,10 2008 Rekonštrukcia soc. zariadení ZS/13 941,44 2009 Opravy strechy ZS/8 973,79 2009 Výstavba komunikácie cintorín Ratková-Repištia/13 509,92 2009 Realizácia melioračných prác/2 157,60 2009 Modernizácia soc. zar., zníženie strechy Ocú/7 966,54 2009 Rekonštrukcia podlahy, kúrenie/8 025,92 2009 Rekonštrukcia chodníka/7 538,35 2009 Rekonštrukcia soc. zar. ZŠ/3 319,33
Ratkovská Lehota	2007 – výstavba altánku nad prameňom vody/1660.-€ 2009 – oprava komínov na obecnom úrade/500.-e 2009 – oplatenie cintorína/1000.-€
Ratkovská Suchá	2009- oprava strechy obecného úradu / 6000,-€ 2009-oprava kanálov dažďovej vody/600.-€
Ratkovské Bystré	2005 viacúčelové ihrisko a mostík pre chodcov/10349
Revúca	
Revúcka Lehota	2007 cestná komunikácia/40 000 2007 rekreačná zóna /3 000
Rybník	2007 Realizácia nového asfaltového povrchu komunikácie 70 000 € Úprava priestorov 40 000 € Oprava chodníkov 37 000 €

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

Rybník	Oprava chodníka	10 000 €
	Oprava komunikácie a chodníkov I.etapa	120 000 €
	Nová autobusová zastávka	3 300 €
	2008	
	Viacúčelové ihrisko v areáli ZŠ	70 000 €
	Oprava komunikácie a chodníkov II.etapa	130 000 €
	Oprava chodníka	57 000 €
	Oprava a zfunkčnenie kanalizácie	3 300 €
	Oprava asfaltového povrchu križovatky	10 000 €
	Oprava chodníkov	23 000 €
	Realizácia nového asfaltového	43 000 €
	Realizácia nového asfaltového	20 000 €
	Rekonštrukcia 1. autobusovej zastávky	3 300 €
	Rekonštrukcia strechy NKP PSG	76 000 €
	Elektrifikácia radových garáží –PD	6 600 €
	Kamerový systém	30 000 €
	2009	
	Detské ihriská	16 600 €
	Oprava detského bazéna	14 300 €
	Úprava priestranstva	110 900 €
	Rekonštrukcia dažďovej kanalizácie a chodníka	142 300 €
	Oprava chodníka	17 900 €
	Útulok pre psov	30 000 €
	Modernizácia chladenia	128 000 €
	Zmeny a doplnky územného plánu	18 800 €
	Kamerový systém – rozšírenie	25 000 €
	Rekonštrukcia 2. autobusovej zastávky	3 100 €
Sása	2007 strecha domu smútku /2033€	
	2007 verejné priestranstvá / 1155€	
	2008 rekonštrukcia miestneho rozhlasu /790€	
	2009 prístupová cesta Dom smútku /995€	
Sirk	2009 vybudovanie oddychových zón Železník,Sirk	1,330 €
	2009 vybudovanie viacúčelového ihriska	83,000 €
	2008 výstavba 4.b.j. nižšieho štandardu na Šrobárke	133,000 €
	2009 výstavba 4 b.j. nižšieho štandardu na Šrobárke	133,000 €
	2004 výstavba 7 b.j. nižšieho štandardu na Šrobárke	232,000 €
	2005 výstavba 6 b.j. nižšieho štandardu na Šrobárke	200,000 €
	2006 výstavba 7 b.j. nižšieho štandardu na Šrobárke	232,000 €
	2008 výmena podlahy v KD	6,638 €
	2007 zab.nového rozhlasového prij. Železník,Čeravaňany	3,320 €
	2008 polozenie nového asfaltu Železník, Sirk	266,000 €
	2008 polozenie asfaltu k domu smútku, Štokovec	20,000 €
	2007 rekonštrukcia verejného osvetlenia Železník	13,000 €
	2009 kamerový systém	7,300 €
	2009 Verejný vodovod Čeravaňany	665,000 €
Skerešovo	2009 modernizácia MŠ, výmena osvetlenia v MŠ	4,300 €
	2009 výmena okien ZŠ	15,000 €
	2005 autobusová zastávka /565 €	
	2008 rekonštrukcia priestorov OcÚ / 664 €	
Turčok	2008 úprava okolia Ob.Ú / 500 €	
	2005-spevnenie svahov miestneho potoka/18754 €	
Višňové	2009-rekonštrukcia časti obecného úradu/1675 €	
	2009-výmena časti strechy obecnej budovy v Železníku/1633 €	
Žiar	x	
Žiar	2005 rekonštrukcia VR / 1294 €	
	2006 sociálne zariadenia / 8298 €	
	2006 autobusová zastávka / 1560 €	

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

Žiar	2007 rekonštrukcia strechy kostola / 3 320€ 2008 obecný park / 1327 € 2008 internetizácia 2008 relax centrum / 664 € 2009 rekonštrukcia kúrenia ObÚ / 500 € 2009 vonkajšie opravy kostola / 1195 €
------	---

Plánované investičné a neinvestičné aktivity obcí:

P.č.	Názov obce	Plánované investičné aktivity Jednotlivo/hodnota v €
1	Držkovce	2010 rekonštrukcia KD / 222 000 € 2010 Dom remeselníkov / 23 000 € 2010 stredisko osobnej hygieny / 85 000 € 2011 miestne komunikácie / 223 000 € 2011 sociálne byty / 500 000 € 2011 miestny park - oddychová zóna / 2 000 € 2011 školská jedáleň / 100 000 € 2013 verejné osvetlenie / 16 000 € 2013 športové ihriská / 10 000 €
2	Gemer	2010 Autobusové zastávky 6800 € 2010 Oplotenie cintorína 6600 € 2010 Rekonštrukcia strechy MŠ 12000 €
3	Gemerská Ves	2010-13 Gemerská Ves infraštruktúra / 2 325 000 € 2010 – Plynofikácia ZŠ / 25 130 2010 - Rekonštrukcia rozhlasu / 6 573 2010 – Výstavba viacúčelového ihriska / 2200000 €
4	Hrlica	2010 rekonštrukcia verejného osvetlenia/3320 € 2011 rekonštrukcia obecného rozhlasu / 3500 € 2010 - 12 oprava miestnej komunikácie / 8000 € 2010-15 rekonštrukcia verejného vodovodu / 8200 €
5	Chvalová	2010 kultúrny dom / 51.000 €
6	Chyžné	2010-11 úpravy kultúr. domu 46.000€, 2010-11 úpravy stredu obce 22.000€, 2011-12 kanál na povrch voľu 40.000€
7	Jelšava	2010 rekonštrukcia ZŠ a MŠ /1.276.182,42 € 2010 rekonštrukcia národnej kult. pam./1 600 000 2010 rekonštrukcia námestia/700 000 2010 – 11 rekonštrukcia ŠKC/ 1 200 000 2010 – 11 rekonštrukcia budovy ZOS/ 1 300 000 2010 – 11 revitalizácia porastu Hradoviska 2010 – 11 kanalizačná prípojka MsÚ/ 20 000 2010 – 11 zberný dvor a kompostovisko / 50 000
8	Kameňany	2010-11 Výstavba nájom. bytov nižš. štand. 199 643 € 2010-11 Technická vybavenosť k bytom 17 756 € 2010-12 Výstavba kanalizácie a ČOV 2 024 000 € 2010-12 Rekonštrukcia ciest 232 357 € 2010-12 Rekonštrukcia VO 46 471 €
9	Krokava	2010 nový vodný prameň / 5000€

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

10	Leváre	2010 rekonštrukcia strechy KD / 100 000 €
11	Levkuška	2010 detské ihrisko / 5 000, 2010 rekreačná zóna /10 000
12	Lubeník	2010 výmena podlahy v kultúrnom dome / 10 000 € 2010 výstavba ihriska s umelou trávou / 5 000 € 2010-12 Prestavba budovy na DD / 593 308 € 2010 -13 oprava chodníkov / 100 000 € 2011 – 2014 – ZŠ okná, dvere, dlažby / 1 000 000 €
13	Magnezitovce	2010 plánované budovanie ČOV/ 331934 € 2010 rekonštrukcia strechy OcÚ/ 13278 € 2010 výstavba autobusových zastávok/ 11618 € 2010 multifunkčné ihrisko/ 4980 € 2010 multifunkčné zariadenie s integrovaným pevným diskom – internet pre obec/ 500 €
14	Mokrá Lúka	2010 / Rozšírenie kamer. systému / 20 000 € 2010 Rekonštrukcia kultúrneho domu / 205 000 € 2010 Revitalizácia centrálnej zóny obce / 296 000 € 2010 Urnový háj / 3 000 € 2010 Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice / 4 000 € 2010 Rekonštrukcia obecných studní / 2 000 € 2012 Športovo-relaxač. centrum / 200 000 € 2011 Cieľová stanica konskej trasy / 30 000 € 2010 –15 Priemyselný park / 4 000 000 € 2011 Dobudovanie športového areálu / 20 000 € 2013 Vybudovanie kompostoviska / 400 000 €
15	Muránska Zdychava	2010-11 rekonštrukcie: - miestny rozhlas / 5 974 € - verejné osvetlenie / 3 300 € - miestne komunikácie / 80 969 €
16	Nandraž	2010 Dokončenie rekonštrukcie kultúrneho domu 50 000 €
17	Otročok	2010 výstavba I. et.obecného vodovodu / 82 000 € 2010 výstavby volejbalového ihriska / 3200 2010 dláždenie jarku a chodník / 4128 2010 úprava okolia domu smútku / 3480 2010 kvetinová výsadba, kvetináče / 1234 2010 odkúpenie pozemkov Korponayovcov/ 5342 2010 oprava strechy predajňa CBA / 34 000
18	Ploské	x
19	Polina	2010 úprava KD a verejných priestranstiev / 20 000 €
20	Rákoš	2010-11 dokončenie stavby vodovodu /57.027,00 € 2010 dokončenie výstavby domu smútku /9.113 €/ 2010 dokončenie strechy ObÚ/3.500,00 €/
21	Rašice	2010 miestna komunikácia / 27 000 € 2010 rekonštrukcia strechy KD / 7000 €
22	Ratková	2010-13 kanalizácia a ČOV / 1 161 787,16 2010-12 Výstavba multifunkčného ihriska/16 596,96 2011-15 Domov dôchodcov/497 908,78 2010-15 Rekonštrukcia budovy ZS /497 908,78 2010-15 Rekonštrukcia budovy MŠ /497 908,78

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

		2010-12 chodníky a komunikácie /331 939,19 2011-15 Výstavba cykloturistických trás/... 2012-15 Zriadenie čerpacej stanice/... 2010-12 Výstavba autobusových zástaviek/... 2010-13 Zriadenie ubytovacích zariadení/... 2010-13 Zriadenie zverofarmy/...
23	Ratkovská Lehota	2010 – oprava strechy obecného úradu - / 4000.-e 2010 – oprava verejného rozhlasu / 2200.-€ 2010- oprava prameňa verejného vodovodu/20000.-e 2011- rekonštrukcia kultúrneho domu /5000.-€ 2011- oprava požiarnej zbrojnice 3300.-e 2011-12- rekonštrukcia obecného vodovodu / 3300.-€ 2012-13- oprava potoka v obci /20000.-€
24	Ratkovská Suchá	2012- oprava miestnych ciest/10 000.-€
25	Ratkovské Bystré	2010 cestná komunikácia/13280 2010-11 rekonštrukcia KD, zastávky, ObÚ / 313 000 €
26	Revúca	2010 Rekonštrukcia ZŠ 1 031 797 € Rekonštrukcia cintorína 33 200 € Rekonštrukcia kotoľne 25 000 € Detské ihriská 16 600 €
27	Revúcka Lehota	2010-11 rekonštrukcia DK/103 000 2010 úprava oddychových zón/5 000 2010-11 cestné komunikácie/100 000
28	Rybník	2010 miestna komunikácia / 82 958 €
29	Sása	2010 obecné komunikácie /50 000 € 2010 -13 generálka vodovodu /50 000€
30	Sirk	2010 - 11 rozšírenie kamerového systému 7,000 € 2010 revitalizácia centrálnej časti obce Sirk 660,000 € 2010 revitalizácia obce s rómskym osidl. 759,000 € 2011 rekonštrukcia a modernizácia ZŠ 440,000 € 2010 rekonštrukcia škol. jedálne 200,000 € 2011 - 12 miestne komunikácie 600,000 € 2012 oprava husitského kostola 300,000 € 2010 dobudovanie okolia viacúč. ihriska 3,300 € 2010 oprava KD v Sirku 7,000 € 2010 oprava tribúny na futbalovom ihrisku 2,000 € 2011 detské ihrisko Železník, Červeňany 7,000 € 2011 rekonštrukcia autobusových zastávok 15,000 €
31	Skerešovo	2010 rekonštrukcia kultúrneho domu /64 500 €
32	Turčok	2010-rekonštrukcia budovy kult. Domu/104 930 € 2010-výmena časti obecnej budovy v Železníku/4200 €
33	Višňové	x
34	Žiar	2010 zateplenie, výmena okien, strecha DK /57 193 € 2010 verejné osvetlenie 3 600 € 2010 obecné cesty / 19 916 € 2010 detské ihrisko / 3320 €

Zdroj: vlastný zber informácií, Oc a MsÚ, RRA RS 2008

2.6 Popis ekonomických zdrojov

- *Popíšte, rozdiely v sektoroch a odvetviach v rámci územia – geografické rozmiestnenie odvetví, nezamestnanosti, prípadných sociálnych problémov, ako aj širšie ekonomické prepojenie mimo územia verejno-súkromného partnerstva (MAS) – výskyt veľkých zamestnávateľov v blízkosti územia a pod. Základná charakteristika územia.*

Ťažisko hospodárstva v území VSP SG je najmä v primárnom a sekundárnom sektore. Hlavnými oblasťami v primárnom sektore je ťažba nerastných surovín hlavne magnezitu v strednej časti územia, lesné hospodárstvo v strednej a severnej časti územia VSP a poľnohospodárstvo najmä v južnej časti.

Nosné podniky v okrese Revúca sú hlavne zamestnanecké akciové spoločnosti (SLOVMAG a.s. Lubeník, SMZ a.s. Jelšava, Rev. medic. human. Revúca). Výrazný je podiel družstevného vlastníctva a to hlavne vo výrobnom družstve a poľnohospodárskych podnikoch (GeSi Gemer Autofiltre, GeSi Gemer Kovo zo sídlom v Sirku, PD Revúca). Drobné a stredné podnikanie je zamerané na poskytovanie služieb obyvateľstvu, potravinársku druhovýrobu (pekárne), spracovanie drevnej hmoty a poľnohospodárstvo.

Okres Revúca patrí svojou infraštruktúrou medzi najmenej rozvinuté okresy v rámci Slovenskej republiky. Na území okresu Revúca sa nachádza iba 12,34 km ciest I. triedy. Táto okolnosť v značnej miere ovplyvňuje rozvoj stredného, drobného a rodinného podnikania, slabý záujem o investície väčšieho charakteru a možnosti vybudovania priemyselného parku na tomto území.

Nosné a najväčšie podniky, hlavne čo sa týka najväčšieho počtu zamestnancov v okrese Revúca sú orientované na banský priemysel.

Priestorová, veľkostná a odvetvová štruktúra

Okres sa vyznačuje pomerne širokou ekonomickou základňou, ktorá sa po roku 1989 ťažko adaptuje na podmienky trhového hospodárstva, pričom nie je schopná zabezpečovať primeraný počet pracovných príležitostí. Problémy vzniknuté v sociálno-ekonomickej oblasti ešte v bývalom okrese Rožňava prerástli do dlhodobu trvajúcej nezamestnanosti. Ich rozsah si vyžiadala pomoc vlády SR, ktorá sa so zložitou situáciou v okrese zaoberala ešte v roku 1995. Vláda sa rozhodla v uznesení č. 548/1995 vytvárať podmienky pre oživenie okresu.

Hlavné rozvojové smery týkajúce sa štrukturálnych zmien v okrese s predpokladom priamej účasti štátu ako aj zahraničného kapitálu budú zamerané hlavne na:

- rozvoj priemyselnej základne okresu, ktorá by mala dosiahnuť úroveň celoslovenského priemeru,
- podporu vzniku a rozvoja malých a stredne veľkých výrobných kapacít,
- rozvoj a modernizáciu pri zavádzaní nových technológií v oblasti magnezitovej výroby,
- rozvoj v oblasti telekomunikácií a dopravy,
- modernizáciu textilného priemyslu,
- rozvoj a modernizáciu výroby stavebných hmôt,
- budovanie nových priemyselných prevádzok, najmä pri sídlach Tornaľa, Revúca a Jelšava, ktoré majú dostatočnú územnú rezervu.

Nezamestnanosť územia je už dlhodobo najvyššia v SR, pričom rovnako postihnuté je celé územie VSP. Mierne nižšia miera nezamestnanosti je v okresnom meste Revúca a vyššia v horských lokalitách Mikroregiou Ratková a okolie.

V blízkom, ani širšom okolí neexistuje významnejší zamestnávateľ, ktorý by dokázal priamo ovplyvniť situáciu v území VSP..

- *Popíšte, situáciu v podnikateľskej sfére podľa sektorov, odvetví – počet aj schopnosť tvoriť zamestnanosť, rozdelená na PO a FO a podľa veľkosti v súlade s legislatívou EÚ (mikropodniky, malé, stredné a veľké podniky), schopnosť investovať, expandovať a diverzifikovať.*

Primárny sektor

Ťažba magnezitu

Patrí k najsilnejšiemu odvetvou v území. Zastupujú ho dva veľké podniky **SMZ, a.s. Jelšava** a **Slovmag, a.s. Lubeník**. Obidve firmy sa však okrem ťažby magnezitu venujú aj jeho spracovaniu a značná časť ich aktivít je zaradovaná do sekundárnej sféry.. Podobné je aj postavenie firmy Tehelňa, s.r.o. Revúca. V návrhovom období sa predpokladá ťažba stavebného kameňa na lokalite Mokrú Lúka a tehliarskych surovín na lokalite Lubeník.

Lesné hospodárstvo

Zastupujú ho najmä **Lesy SR, š.p. Lesný závod Revúca, Mestské lesy Revúca** a **Mestské lesy Jelšava**. Okrem nich pôsobia v území ešte niekoľko menších majiteľov lesov (obce a urbárske spoločnosti). Väčšinu prác si všetky podniky zabezpečujú primárne subdodávateľsky, od pestevných až po ťažobné práce.

Prehľad miestnych spoločností s právnou subjektivitou hospodáriacich na lesnej pôde

Názov spoločnosti	Výmera ha	Sídlo spoločnosti:
Pozemkové spoločenstvo "Javor" Turčok	281,9872	Turčok
Pozem. spol. urbárskej spoločnosti obce Kameňany- Trojkáry	635,4129	Kameňany
Spoločnosť urbaristov a pasienkárov pozem. spol.-Sirk	329,2914	Sirk
Urbárska spoločnosť, pozemkové spoločenstvo Chyžné	34,6341	Chyžné
Pozemkové spoločenstvo pasienkárov a urbaristov Revúčka Revúčka	69,78	Revúca - Revúčka
Pozem. spol. Zdychavských pasienkárov a urbaristov Muránska Zdychava	300.4698	Mur. Zdychava
Spoločnosť pasienkárov a urbárikov-pozemkové spoločenstvo Magnezitovce	114,1437	Magnezitovce
Pozemkové spoločenstvo Nandraž	233,9274	Nandraž
Pozemkové spoločenstvo bývalých pasienkárov a urbaristov Revúčka Lehota	62,5307	Lubeník
Pozemkové spoločenstvo Urbárskej spoločnosti obce Ploské	15,3674	Ploské
Bývalí urbarialisti obce Mokrú Lúka, pozemkové spoločenstvo	246,9293	Mokrú Lúka

Zdroj: OÚ Revúca 2009

Prehľad miestnych spoločností bez právnej subjektivity hospodáriacich na lesnej pôde

Názov spoločnosti	Výmera	Sídlo spoločnosti
Urbárska a pasienková spoločnosť, pozemkové spoločenstvo obce Lubeník	144,1770	Lubeník
Urbársko-komposesorátska spoločnosť Gemerská Ves	127,6661	Gemerská Ves
Pasienková spoločnosť Leváre	42,7740	Leváre
Urbárska a lesná spoločnosť- Leváre	76,7600	Leváre
Urbársko-komposesorátska spoločnosť Držkovce	439,8981	Držkovce

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

Lesná spoločnosť Otročok	30,5536	Otročok
Urbársky spolok Višňové	70,3078	Višňové
Pozemkové spoločenstvo Gemer	236.3424	Gemer
Pozemkové spoločenstvo Filier	275.9514	Ratkovské Bystré
Urbárska pasienková spoločnosť Sása	55.6138	Sása
Prídelové spoločenstvo-pozemkové spoločenstvo obce Hrlica	54,0115	Hrlica
Urbariát obce Rybník	86,1695	Rybník
Pasienkové spoločenstvo v Rybníku	79,4226	Rybník
Komposesorát, Urbariát obce Ratková - Repištia	113,62	Ratková-Repištia

Zdroj: OÚ Revúca 2009

Využitie lesnej pôdy v poľovníctve – prehľad poľovných revírov

<i>Pol'ovný revír</i>	<i>Výmera poľovného revíru v ha</i>				<i>Užívateľ</i>
<i>Názov</i>	<i>Celkom</i>	<i>Les</i>	<i>Pole</i>	<i>Ostatné</i>	
Bodnárka Revúca	2002,00	1608,00	338,00	56,00	PZ Bodnárka pri ML Revúca
Bradlo Nandráž	2778,00	1778,00	1000,00	0,00	PZ Nandráž
Dlhá Hora Kameňany	1351,00	672,00	679,00	0,00	PZ Dlhá Hora. Kameňany
Dolinka*	3767,50	2367,60	1399,90	0,00	Lesy SR š.p. OZ Revúca
Drienok*	2131,51	1554,67	571,76	5,08	Lesy SR š.p. OZ Revúca
Držkovce*	1582,26	1187,96	382,30	12,00	PS Svätý Michal Držkovce
Gemer *	4034,51	1215,41	2769,59	49,51	PZ Gemer
Hanová- Chyžné	3793,00	2370,00	1423,00	0,00	PZ Hanová Chyžné
Hrlica	3709,51	2229,84	1454,13	25,54	PZ Sihoť Ratkovské Bystré
Karafová	2555,00	1826,00	729,00	0,00	Lesy SR š.p. OZ Revúca
Radzim - Revúca	3435,00	2006,00	1429,00	0,00	PZ Radzim Revúca
Ratková*	2172,30	1187,30	985,00	0,00	PS Ratková
Revúčka - Mokrý Lúka	2500,26	1450,64	1049,62	0,00	PZ Kohút Revúca
Sirk	2087,00	1695,00	392,00	0,00	PZ Sirk
Skerešovo*	2476,63	1032,49	1436,52	7,62	PZ Skerešovo II
Teplá voda Jelšava	3824,00	2949,00	870,00	5,00	MsPZ Jelšava
Rybník	925,66	612,19	313,47	0,00	Fagus SR s.r.o. Hnúšť'a
Celkom	69574,95	42907,85	26412,49	254,61	

Zdroj: OÚ Revúca 2009

Poľnohospodárstvo

Najväčším subjektom je **AGRO –TRADE s.r.o. Gemerská Ves**. Poľnohospodárstvo v území je zamerané na pestovanie obilnín, kukurice, olejnatých plodín, pastevníctvo a chov hovädzieho dobytku s produkciou mlieka. V južnej časti regiónu je to pestovanie plodín

a v strednej a severnej časti je pôdohospodárstvo zamerané na chov a pastevníctvo. Nezanedbateľným produktom pôdohospodárstva je aj produkcia kvalitného sena, ktoré je vyvážané do zahraničia (Taliansko). Okrem rozhodujúcich poľnohospodárov, uvedených v tabuľke, sa v regióne nachádzajú SHR s jednoduchou filozofiou produkcie. V území sa nachádza niekoľko drobných výrobcov kvalitných kozích a ovčích syrov, títo sa snažia realizovať svoju produkciu v drobnom predaji. Historicky a aj v súčasnosti je podložené pestovanie kvalitného ovocia a zber lesných plodov. V náväznosti na to vznikali pestovateľské pálenice. Historicky je veľmi známa pestovateľská pálenica a z nej pochádzajúca drienkovica, ktorú s obľubou ponúkal svojim návštevm exprezident Schuster. Okrem tejto pálenice kvalitné produkty alkoholového pôvodu sú produkované aj v pestovateľských páleniciach v Ratkovej a Revúckej Lehote. V oblasti poľnohospodárskej produkcie sú aktívne aj pasienkové spoločenstvá uvedené v predchádzajúcej časti.

Prehľad subjektov zameraných na poľnohospodársku produkciu

<i>Názov</i>	<i>Adresa</i>
AGRICOLA CIVITAS, spol. s r.o.	Gemer 277
AGRO- HANVA s.r.o.	Gemerská Ves
AGRODRUŽSTVO-S, družstvo	Revúca
AGRO-TURIEC, spol. s r.o.	Skerešovo 104
Ing. Ladislav Anderkó	Otročok 47
Eva Brezinová	Gemer 263
Ing. Cyril Buksa	Revúca
Mikuláš Ferenc	Otročok 48
MVDr. Ondrej Hamar	Revúca
Andrej Hudák	Magnezitovce 89
Zoltán Kecsö	Skerešovo 27
Štefan Lóczy	Gemer 74
MVDr. Štefan Molnár	Chyžné 136
SINEKO-AGRO s.r.o.	Gemer 274
Ing. Anton Škvarka	Šivetice 51

Zdroj: Prieskum územia VSP SG 2009

Sekundárny sektor

V okrese Revúca dominuje výrazná výrobná základňa, ktorú reprezentujú priemyselné prevádzky: **SLOVMAG, a.s. Lubeník, SMZ, a.s. Jelšava**, ako už sme spomínali, ich ťažisko je v spracovaní magnezitu. Významné zastúpenia má aj textilný a obuvnícky priemysel zastúpený najmä firmami **LYKOTEX, a.s. Revúca, REKOS závod Revúca a Mölnlycke, a.s. Gemerská Hôrka** - akciová spoločnosť má svoje prevádzky v Revúcej i v Lubeníku, kde sa zabezpečuje výroba konfekcie, odevov a pod. Potravinársky priemysel prezentuje **Máso-Východ, a.s. Rožňava**. Významnejšie zastúpenie má aj drevospracujúci priemysel. V tejto oblasti pôsobia významnejšie firmy ako **NÁTOLEM Revúca, LESOSTAV, š.p. Revúca a PD Revúca**. Stavebná oblasť je v súčasnosti hlbokom útlme

Terciálny sektor

Je zastúpený hlavne obchodnými prevádzkami, ale aj už spomínanými službami pre lesné hospodárstvo. Obchodných prevádzok je na území VSP Stredný Gemer celkovo 241. Okrem nich je v území aj 57 zariadení pohostinského typu. Prevádzky služieb sú zamerané na drobné

kadernícke a holičské služby, spravkárske služby a čistiace služby. Služby cestovného ruchu sú podrobne uvedené v časti nižšie.

<i>Finančné inštitúcie</i>	<i>počet</i>
Komerčné banky	3
Komerčné poisťovne	3
Bankomaty	6

Zdroj: Prieskum VSP MP

V území pôsobia tri bankové subjekty **Slovenská sporiteľňa, a.s.**, **Poštová banka a.s.** a **VUB, a.s.**. Tieto majú svoje pobočky v mestách Revúca a Jelšava, kde sa nachádzajú aj bankomaty, výnimkou je obec Gemerská Ves kde sa nachádza 1 bankomat.

Komerčné poisťovne (**Alianz**, **Kooperatíva** a **Ergo**) majú svoje pobočky umiestnené v mestách (Revúca, Jelšava). V nich pracujú stáli zamestnanci, ale majú externých spolupracovníkov, ktorí zabezpečujú poisťovacie služby obyvateľstvu nie len v mestách ale aj v obciach. Okrem toho tu pôsobia aj pracovníci OVB, ktorí zabezpečujú poisťovacie služby obyvateľom okresu nie len v už uvedených poisťovniach, ale aj v ostatných komerčných poisťovniach ktoré majú pôsobnosť na území Slovenskej republiky. Okrem toho poskytujú i finančné poradenstvo v oblasti investovania finančných prostriedkov do fondov.

Najvýznamnejší zamestnávateľi v území

názov organizácie	adresa	počet zamestnancov	počet zamestnancov zo ZP
Primárny sektor			
Lesy SR	Nám. Slobody 2, Revúca	135	2
SMZ a.s. Jelšava	Teplá Voda 671	1315	28
Slovmag a.s. Lubeník	Lubeník	938	24
Agrodružstvo - S Revúca	Revúca	32	1
Gemerské žriedla	Cesta gem.žriediel	34	1
Sekundárny sektor			
Revúcke koberce syntetické	Priemyselná 306/9, Revúca	156	8
LVD S2, a.s., Tornaľa	Poštová 56	129	3
HERMAN Slovakia s.r.o.	Mokrú Lúka 226	87,17	9
G.T.V. s.r.o	Gemerské Teplice 34	69	2
Sklotex s.r.o	Revúca	58,5	4
Terciálny sektor			
COOP Jednota	Revúca	234	4
Neziskové služby			
Mesto Revúca	Revúca	165	9
Mesto Jelšava	Jelšava	42	3
Rev. medic. human. Revúca	Revúca	253,99	8
SMZ - služby, a.s. Jelšava	Jelšava	122	3
ÚPSVR	Revúca	99	3
ZSOŠ	gen. Veista č. 6, Revúca	58	4

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

ZŠ I. B. Zocha	Jilemnického 94/3, Revúca	31	4
Základná škola s MŠ	Lubeník	30	1
ZŠ a MŠ Jelšava	Železničná 245, Jelšava	58	2
Základná škola - Hviezdoslavova	Revúca	47	1
Súkromná stredná škola Revúca	Revúca	47	1
Základná škola - J.A. Komenského	Revúca	43	2
Základná škola	Gemerská Ves	42	0
Gymnázium M.Kukučina	Revúca	40	0
Bytové hospodárstvo	Vansovej 1231/23, Revúca	33	3

Zdroj: Prieskum VSP MP

Prehľad podnikateľských podnikov v území

firma	miesto pôsobenia
Revúcke koberce syntetické s.r.o.	Revúca
SKLOTEX s.r.o.	Revúca
STEFE THS, s.r.o.	Revúca
Adam a Eva Slovakia s.r.o.	Revúca
Brantner Gemer s.r.o.	Revúca
COOP Jednota	Revúca
Majster Papier s.r.o.	Revúca
Gemstav s.r.o.	Revúca
SAD Lučenec a.s. OZ Revúca	Revúca
Stavebné bytové družstvo	Revúca
Bytové hospodárstvo	Revúca
Mestské Lesy s.r.o.	Revúca
Lesy SR, Revúca	Revúca
Drevoexport s.r.o.	Revúca
Agrodružstvo - S	Revúca
Majster Papier	Revúca
Dreving – Ján Hlodák	Revúca
SMZ a.s. Jelšava	Jelšava
SMZ – služby a.s. Jelšava	Jelšava
Mestské lesy s.r.o. Jelšava	Jelšava
Lesy SR Revúca, Lesná správa Jelšava	Jelšava
STK – Topaz s.r.o.	Jelšava
Remkov	Jelšava
Zberné suroviny R+R	Jelšava
Zberné suroviny PRK	Jelšava
Euroenergy s.r.o.	Jelšava
Sineko Agro s.r.o.	Gemer
Agricola Civitas s.r.o.	Gemer
Blue Stars s.r.o.	Gemer
Agrotrade a.s. Rožňava	Gemerská Ves

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

Slovmag a.s. Lubeník	Lubeník
Herman Slovakia s.r.o.	Mokrá Lúka
Mimi Jelšava, prevádzka (píla)	Nandráž
Silvus, (ťažba a predaj dreva)	Ploské
Gemspol s.r.o.	Ratková
Poľnohospodárstvo SHR Zrak	Ratková
Pekáreň	Ratková
PoľnoBLH s.r.o.	Ratková
GeSi Gemer Kovo	Sirk
GeSi Gemer Autofiltre	Sirk
Agro-Turieč s.r.o.	Skerešovo

Organizačná štruktúra podnikateľských subjektov v obciach k 31.12.2008

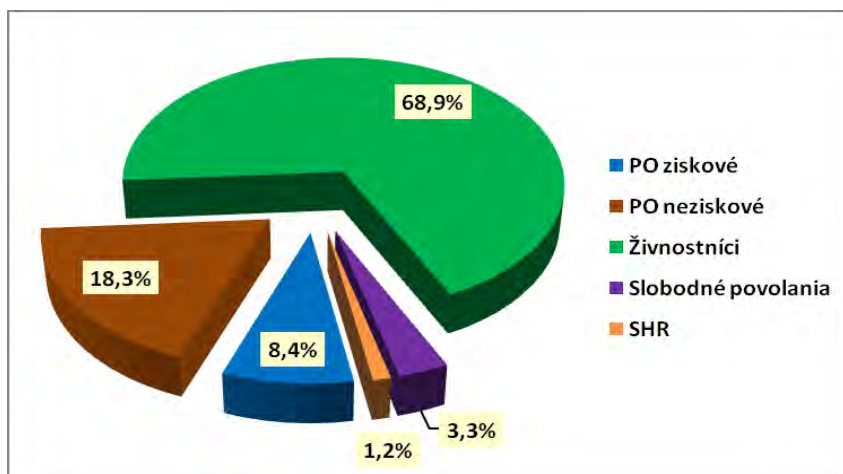
	<i>PO spolu</i>	<i>PO ziskové</i>	<i>PO neziskové</i>	<i>FO - podnikatelia</i>	<i>Živnostníci</i>	<i>Slobodné povolania</i>	<i>SHR</i>
Držkovce	6	1	5	15	15	0	0
Gemer	13	5	8	35	31	0	4
Gemerská Ves	9	1	8	22	20	2	0
Hrlica	2	1	1	5	4	0	1
Chvalová	1	0	1	2	2	0	0
Chyžné	9	2	7	25	22	2	1
Jelšava	56	9	47	104	97	7	0
Kameňany	6	1	5	16	15	0	1
Krokava	2	0	2	0	0	0	0
Leváre	2	0	2	3	3	0	0
Levkuška	3	0	3	6	6	0	0
Lubeník	32	9	23	46	43	3	0
Magnezitovce	2	1	1	17	14	0	3
Mokrá Lúka	9	6	3	26	26	0	0
Mur. Zdychava	2	1	1	22	22	0	0
Nandráž	5	1	4	5	5	0	0
Otročok	5	0	5	13	11	0	2
Ploské	2	1	1	3	3	0	0
Polina	4	1	3	8	6	1	1
Rákoš	4	1	3	19	18	1	0
Rašice	4	0	4	1	1	0	0
Ratková	13	3	10	20	18	1	1
Ratkovská Lehota	2	0	2	5	5	0	0
Ratkovská Suchá	1	0	1	2	2	0	0
Ratkovské Bystré	4	1	3	28	28	0	0
Revúca	218	91	127	747	708	36	3
Revúcka Lehota	8	2	6	11	11	0	0
Rybník	3	0	3	3	3	0	0
Sása	2	1	1	4	4	0	0
Sirk	15	3	12	32	31	1	0
Skerešovo	10	2	8	6	5	0	1
Turčok	3	1	2	9	6	2	1
Višňové	2	0	2	1	0	0	1
Žiar	1	0	1	1	1	0	0
Celkovo	460	145	315	1262	1186	56	20

Podniky územia podľa veľkostnej štruktúry k 31.12.2008

	10 až 19	20 až 49	50 až 249	250 až 499	500 až 999	1000
Podniky -spolu	35	11	8	-	-	2
Sektor verejný	1	4	-	-	-	-
Sektor súkromný	34	7	8	-	-	2

Zdroj: ŠÚ SR 2009

Organizačná štruktúra podnikateľských subjektov v území k 30.11.2009

Zdroj: ŠÚ SR 2009

V štruktúre podnikov počtom prevažujú živnostníci a mikro a malé podniky. Čo sa týka potenciálu zamestnanosti, tak najväčší počet obyvateľov je zamestnaných vo veľkých podnikoch nad 1000 zamestnancov, ktoré zamestnávajú 2253 pracovníkov, čo je viac ako 32% pracovných miest v území

- *Popíšte, najväčších podnikateľov a zamestnávateľov v území ale aj mimo neho v prípade, že majú významný podiel a zamestnanosti územia vrátane znalosti ich rozvojových zámerov.*

Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava - ťažiskový výrobný program tvorí: ťažba, úprava, obohacovanie žiaruvzdorných surovín, výroba žiaruvzdorných materiálov pre hutnícky, sklársky, cementársky, chemický priemysel a poľnohospodárstvo. Z vytŕaženého magnezitu sa vyrábajú magnezitové slinky. Finálnym produktom sú tehliarske a oceliarske slinky. Areál akciovej spoločnosti má dostatok územných rezerv pre ďalší rozvoj. V súčasnosti sa pripravuje výstavba nového objektu na výrobu kovového horčička. Rozloha navrhovaného areálu 5 ha. Predpokladá sa, že do roku 2015 budú splnené všetky požiadavky na ochranu životného prostredia.

SLOVMAG, a.s. Lubeník - hlavným výrobným programom je ťažba magnezitu a komplexná výroba bázičských magnezitových stavív. Podnik je napojený na železničnú a cestnú dopravu. V mieste prepadlísk sa pripravuje nová skládka. So zväčšovaním územia areálu sa neuvažuje. Rozvoj spoločnosti je zameraný predovšetkým na modernizáciu výroby a dobudovanie účinných ekologických zariadení.

Výrobné družstvo invalidov Gemer-Sirk - v rámci výrobného programu sa zabezpečuje výroba autozdvihákov, filtrov a cestných značiek. Prevádzky sú situované v Sirku, Revúcej a Lubeníku,

Máso-Východ, a.s. Rožňava - menšie podnikateľské zámery sa predpokladajú realizovať v Revúcej, zabezpečenie výroby pečiva, praženie kávy, sušenie ovocia, cukrárenské výrobky, **PD – Revúca** rozšírenie výroby mlieka a v Lubeníku sa pripravuje výroba nealkoholických nápojov.

LYKOTEX, a.s. Revúca - ťažiskovým výrobným programom je výroba suchopradených priadzí, ľanových, bavlnených, zmesových a sklenených tkanín. Ďalej sa tu vyrábajú podlahové textílie

REKOS. závody sú v Revúcej, Vajanoch, Hlinnom a Kokave nad Rimavicou. Do roku 2015 sa uvažuje so zvýšením výroby. Spoločnosť má dostatočné územné rezervy.

Mölnlycke, a.s. Gemerská Hôrka - akciová spoločnosť má svoje prevádzky v Revúcej i v Lubeníku, kde sa zabezpečuje výroba konfekcie, odevov a pod.

LESOSTAV, š.p. Revúca, vo firmeje pripravovaná výroba drevených panelových domov KOOPDOM a drevených palivových briekiet.

Oblasť **stavebníctva** bola postihnutá výrazným stavebným útlmom. V návrhovom období štrukturálnu prestavbu stavebníctva ovplyvnia:

- nová výstavba bytov a obnova jestvujúceho bytového fondu,
- výstavba cestnej a železničnej dopravnej siete,
- výstavba infraštruktúry a ekologických stavieb,
- budovanie chýbajúcej terciárnej sféry najmä v oblasti zdravotníctva, sociálnej starostlivosti, školstva a kultúry.

- *Popíšte, podnikateľské zázemie.*

Podnikateľské zázemie je v území zabezpečené iba obmedzene. V oblasti finančných služieb môžu využívať v obciach Poštovú banku. V mestách Revúca, Jelšava a Tornaľa majú dostupnú Slovenskú sporiteľňu a Všeobecnú úverovú banku, a.s. V území pôsobia tri komerčné poisťovne - Alianz, Kooperatíva a Ergo. Ekonomické služby sú dostupné v mestách Revúca alebo Tornaľa, napríklad účtovné a podnikateľské poradenstvo realizuje firma Bevy, s.r.o Revúca, Gemer Slovakia Tornaľa spol.s.r.o.. Právne poradenstvo poskytuje dostatok súkromných právnych firiem najmä v Revúcej. Propagačné a marketingové služby napríklad poskytne firma Crea Idea Revúca

Projektové poradenstvo a pomoc pri príprave a realizácii rozvojových zámerov poskytujú podnikateľom v území nasledovné organizácie:

EÚprojekt – J.Kučerák, RRA Rožňava, RRA Hnúšťa a RRA, Rimavská Sobota, ktoré poskytujú služby v rozsahu informačnej a konzultačnej činnosti pre podnikateľov, samosprávy a MVO, vypracovania podnikateľských zámerov, príprava projektov do jednotlivých operačných programov.

Združenie pre rozvoj vidieka poskytuje emailový a webový informačný servis v oblasti grantových zdrojov, financií, projektov, rozvoja vidieka a regionálneho rozvoja pre celý BB kraj.

- *Popíšte, prieskum zdrojov cestovného ruchu – ak je to relevantné a ide o územie s existujúcim odvetvím, alebo preukazným potenciálom.*

Prehľad zariadení cestovného ruchu na území VSP SG

<i>Názov zariadenia</i>	<i>Lokalita</i>	<i>Typ</i>	<i>Reštauračná kapacita</i>	<i>Ubytovacia kapacita / počet izieb / poznámka</i>
Hotel Hunter	Revúca - Pstružné	hotel ***	50	50/21
		chatky	x	54 / 9 + 18 prístelkov
Hotel Pyramída	Revúca	mestský hotel ***	70	72 / 18 + 28 prístelkov
Penzión Kráľov dom	Revúca	mestský penzión	x	15 / 8 + 7 prístelkov
Privát Pohoda	Revúca	ubytovňa	x	6 / 2 + 2 prístelky
Penzión Flipper	Revúcka Lehota	rybársky penzión *	48	32 / 9 + 9 prístelkov
Hostinec Psota	Revúcka Lehota	motorest	40	9 / 4 + 3 prístelky
Hotel Hrádok	Jelšava- Hrádok	horský hotel ***	80	46 / 23 + 30 prístelkov
Penzión Poľovný dom	Jelšava	poľovnícky penzión ***	30	20 / 8 + 4 prístelky
Mestská chata	Jelšava- Hrádok	chata	x	12 / 6
Rozkvet	Revúca	reštaurácia	50	akcie do 100 miest
U Jána	Revúca	reštaurácia	35	x
Kurka v ponorke	Revúca	reštaurácia	40	spoločenská sála 150 miest
Harmónia	Revúca	reštaurácia	30	x
Aladin	Revúca	pizzéria, bar	35	disco klub
Modrá Lagúna	Revúca	pizzéria	35	x
El Caffè	Revúca	pizzéria a kaviareň	35	x
Barón	Revúca	bar	25	x
Spolu			643	266 / 87 + 101 prístelkov

Zdroj: Prieskum VSP SG 2009

Napriek tomu, že územie Stredného Gemera poskytuje dostatok vhodných podmienok a atraktivít pre rozvoj cestovného ruchu, je rozsah služieb v tejto oblasti iba minimálny a je koncentrovaný takmer výlučne v okresnom meste Revúca.

Hotel Hunter je trojviezdičkový prímestský hotel poľovníckeho charakteru, izby sú vybavené nadštandardne vrátane dvoch apartmánov. Okrem ubytovacích a reštauračných služieb ponúka **welness centrum**, bar, pivničnú vinotéku a priestory pre konferenčné stretnutia.

Hotel Hrádok je typ horského trojhviezdičkového hotela so štandardne vybavenými izbami, v tesnej blízkosti Ochtinskej aragonitovej jaskyne, ktorý ako doplnkové služby ponúka najmä služby **krytého bazéna** a **rekondično-relaxačného centra**, konferenčných priestorov, kaviarne, baru, baníckej izby, vinárne, koliby, posiedky a viacúčelového ihriska.

Hotel Pyramída je mestským hotelom, ako nadštandardné slub poskytuje vináreň, piváreň, herňu a kadernícky salón.

Penzión Kráľov dom je trojhviezdičkový mestský penzión v historickej budove s izbami vyššieho štandardu a apartmánové ubytovanie, poskytuje služby fitness centra, baru a rokovacie priestory.

Penzión Flipper je zariadenie penziónového typu so štandardne vybavenými izbami, ktorý funguje najmä ako rybársky penzión pri vodnej nádrži Miková; vybavený je konferenčnými priestormi a terasou.

Hostinec Psota je štýlový penzión, ktorý slúži zároveň ako motorest, jeho atrakciou je vlastná pálenica, ktorú môžu hostia navštíviť.

Penzión Poľovný dom je mestským penziónom poľovníckeho charakteru, ako jediné zariadenie na Slovensku realizujú rozrábku poľovnej zvery priamo v zariadení; ubytovanie vrátane troch apartmánov je nadštandardne vybavené, okrem toho ponúka rokovacie priestory a kompletne poľovnícke služby.

- *Popíšte, zamestnanosť a nezamestnanosť – súčasná situácia a vývojové trendy v prepojení na vek a vzdelanie.*

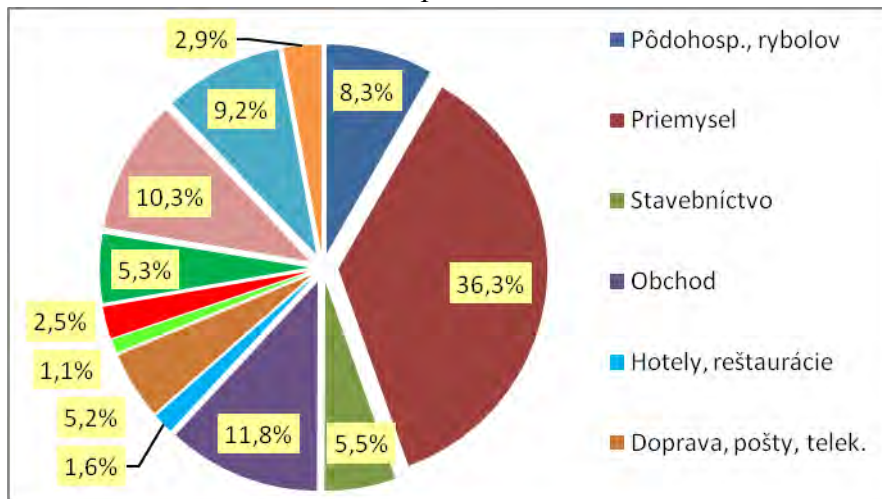
Zamestnanosť

Zamestnanosť v okrese Revúca podľa odvetví k 31.12.2008

Pôdohosp., rybolov	8,27%
Priemysel	36,28%
Stavebníctvo	5,52%
Obchod	11,85%
Hotely, reštaurácie	1,60%
Doprava, pošty, telek.	5,23%
Finančné sprostred.	1,06%
Nehn, prenáj., obch.činn.	2,47%
Verejná správa	5,30%
Školstvo	10,29%
Zdravot., sociál.st.	9,18%
Ost.spoloč. služby	2,94%
Spolu	100,00%

Zdroj: ŠÚ SR 2009

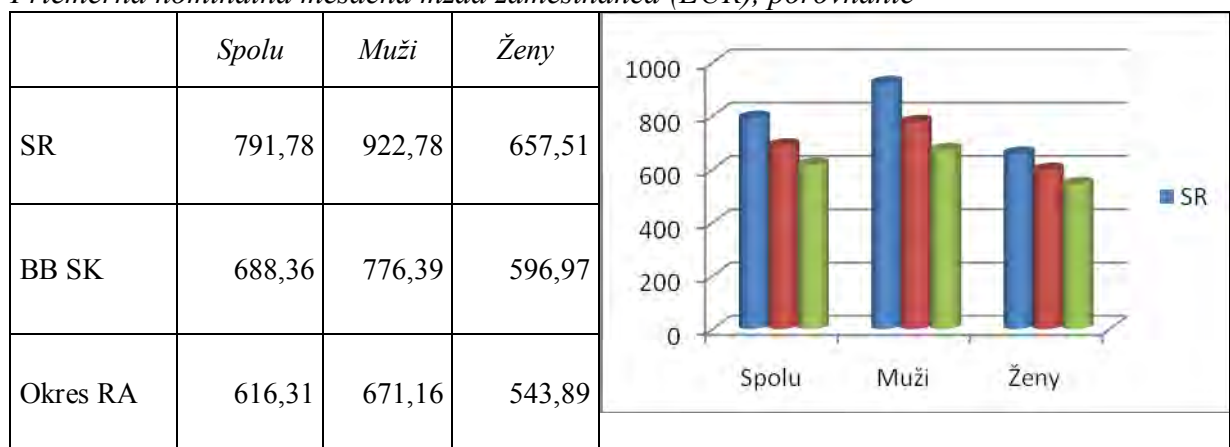
Zamestnanosť v okrese Revúca podľa odvetví k 31.12.2008

Zdroj: ŠÚ SR 2009

Vzhľadom na to, že nie sú dostupné štatistiky v tejto oblasti vedené po obciach a obyvateľstvo VSP SG tvorí viac ako 68% obyvateľstva okresu Revúca a iba 0,5% obyvateľstva VSP SG bývy v okrese Rimavská Sobota, odrážajú v tomto prípade údaj za okres vcelku reálne situáciu aj na území VSP SG. Predpokladáme, že v samotnom území VSP SG bude mierne vyšší počet zamestnanov v priemysle na úkor zamestnanosti v obchode a v zariadeniach cestovného ruchu.

Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (EUR), porovnanie

Zdroj: ŠÚ SR 2009

Mzdy v území tvoria necelých 77,8% priemernej mzdy v SR , prípadne 89,5% miezd v banskobystrickom kraji. Rozdiel medzi príjmami mužov a žien je v území podstatne menší ako v priemere v SR, alebo v BB SK.

Nezamestnanosť

Územie VSP SG patrí dlhodobo k regiónom najviac postihnutým vysokou mierou nezamestnanosti. Od roku 2001, kedy kulminovala miera nezamestnanosti na hodnote 35,7%, nezamestnanosť v území postupne klesala, žiaľ vďaka svetovej ekonomickej kríze sa situácia v roku 2009 prudko vrátila na úroveň z roku 2001. V súčasnosti dosahuje miera nezamestnanosti hodnotu 33,6%.

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Držkovce	75	111	115	88	125	130	118	136	126	128	119	129	149
Gemer	120	185	191	207	231	211	213	184	178	159	138	142	149
Gem. Ves	178	220	237	221	256	252	275	254	248	235	250	252	297
Hrlica	13	16	18	17	22	24	22	21	21	23	22	17	19
Chvalová	36	43	41	29	32	43	40	35	37	32	42	49	51
Chyžné	49	60	63	67	81	82	76	63	55	48	48	55	75
Jelšava	520	575	614	526	627	645	577	573	562	515	500	523	570
Kameňany	177	183	200	202	219	215	181	185	217	212	201	180	210
Krokava	3	3	3	4	4	5	7	9	10	7	6	5	7
Leváre	19	28	31	24	31	30	29	26	23	16	20	25	28
Levkuška	50	63	68	58	66	65	66	43	41	36	43	46	62
Lubeník	195	246	241	198	264	274	264	257	250	201	191	183	260
Magnezitovce	36	41	49	39	89	90	87	91	93	80	73	61	95
Mokrý Lúka	36	45	50	46	62	64	74	77	67	52	46	46	60
Mur.Zdychava	44	52	52	52	62	61	56	64	64	54	38	46	49
Nandraž	46	55	62	67	77	72	68	77	70	80	70	68	77
Otročok	44	48	67	50	80	73	73	78	69	69	81	87	101
Ploské	18	17	20	20	23	23	21	18	16	15	15	16	18
Polina	21	37	33	17	33	43	44	31	32	35	34	39	43
Rákoš	70	77	82	84	96	98	78	90	83	71	62	69	99
Rašice	26	32	35	36	36	31	28	29	28	25	23	27	35
Ratková	86	102	115	109	124	116	128	127	136	142	101	104	119
Ratk.Lehota	2	6	6	4	13	9	6	8	9	7	6	6	8
Ratk. Suchá	9	9	9	6	15	14	11	12	12	11	6	4	6
Ratk. Bystre	24	45	58	51	58	56	75	66	55	47	44	44	41
Revúca	1418	1671	1762	1532	1730	1617	1581	1595	1439	1129	1067	1024	1471
Rev.Lehota	18	17	18	20	20	23	23	23	21	18	20	25	32
Rybník	44	43	45	44	61	53	47	35	37	30	22	32	31
Sása	23	25	33	36	35	36	40	30	35	39	28	32	29
Sirk	199	233	253	237	249	259	212	202	211	201	171	179	234
Skerešovo	41	57	62	57	73	72	68	57	61	56	52	52	63
Turčok	31	41	44	38	44	46	51	45	49	51	53	53	61
Višňové	7	8	10	11	14	12	12	8	11	6	7	6	10
Držkovce	30	48	51	47	44	42	41	28	30	21	34	37	34
SPOLU	3708	4442	4738	4244	4996	4886	4692	4577	4396	3851	3633	3663	4593

Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR RA a RS 2009

Vývoj miery nezamestnanosti v území VSP SG

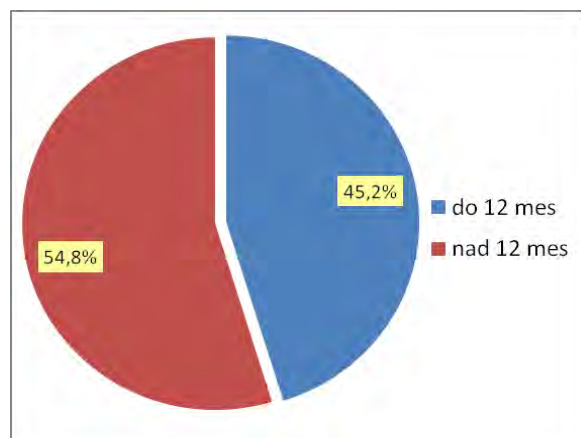
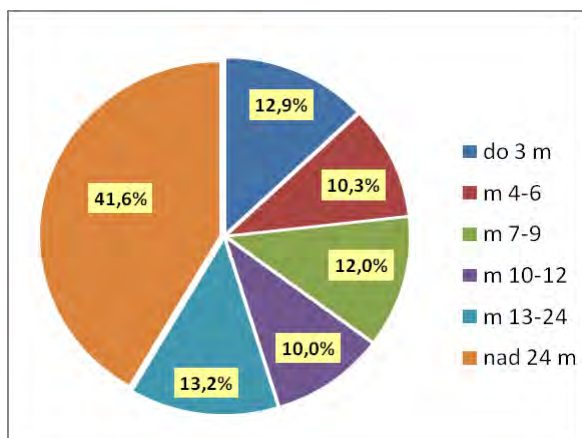

Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR 2009

Rizikové skupiny nezamestnaných

Nezamestnaní podľa dĺžky nezamestnanosti v území VSP RA k 31.10.2009

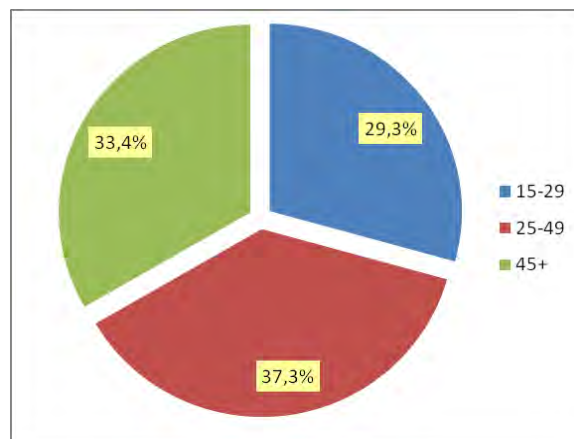
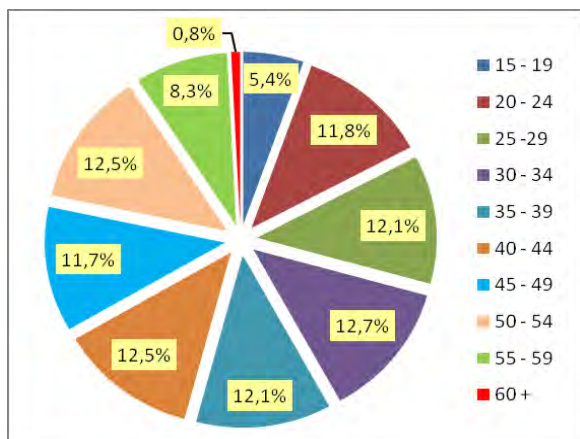
Dĺžka nezam.	do 3 m	m 4-6	m 7-9	m 10-12	m 13-24	nad 24 m
Počet	592	474	551	461	605	1910

Zdroj: ÚPSVaR RA a RS 2009

Nezamestnaní podľa veku nezamestnaných v území VSP RA k 31.10.2009

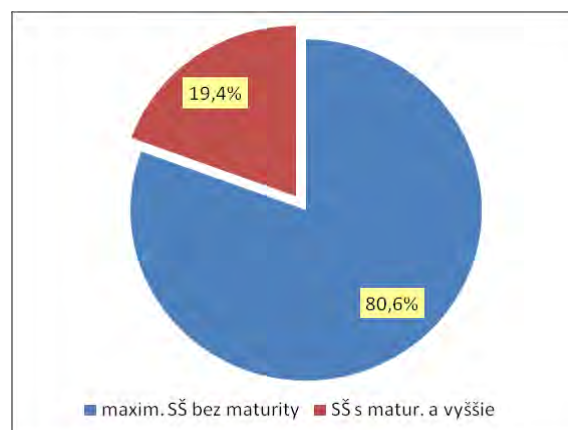
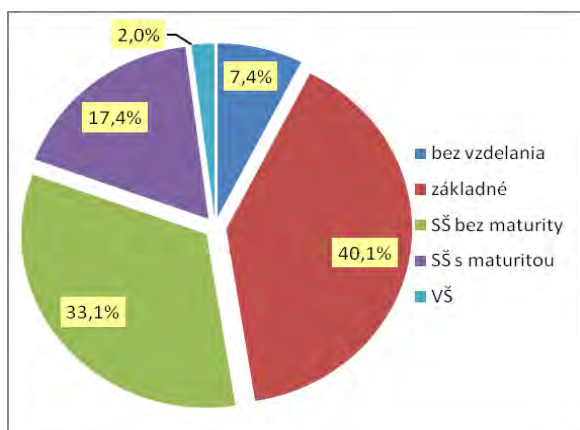
Vek	15 - 19	20 - 24	25 -29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 - 49	50 - 54	55 - 59	60 +
Počet	249	542	555	584	558	572	538	575	383	37

Zdroj: ÚPSVaR RA a RS 2009

Nezamestnaní podľa ukončeného vzdelania nezamestnaných v území VSP RA k 31.10.2009

Vzdelanie	Bez vzdelania	Základné vzdelanie	Vyucení	SOU bez maturitou	SOU US s maturitou	GYM	SOS s maturitou	Vyššie vzdelanie	VS vzdelanie
Počet	342	1840	1510	9	335	90	375	18	74

Zdroj: ÚPSVaR RA a RS 2009

Ako najrizikovejšou skupinou sa zjavne ukazujú nezamestnaní s nízkym vzdelaním. Podiel uchádzačov o zamestnanie s maximálne ukončeným stredoškolským vzdelaním bez maturity tvorí až 80,6% všetkých nezamestnaných.

Veková štruktúra nezamestnaných je pomerne vzácné vyrovnaná vo všetkých vekových skupinách. Tento efekt je spôsobený prudkým rastom nezamestnanosti v poslednom období, kedy boli prepúšťaní ľudia bez rozdielu, hlavne však v produktívnom veku.

Taktiež podľa dĺžky nezamestnanosti je štruktúra vcelku vyvážená, podiel nezamestnaných dlhšie ako 12 mesiacov je 54,8%. Táto vyváženosť je spôsobená práve aktuálne prudko zvýšenou nezamestnanosťou, v poslednom roku, čím sa navýšil najmä počet nezamestnaných do 12 mesiacov. Postupne však môžeme očakávať značný nárast podielu dlhodobo nezamestnaných v celkovom počte EN.

- *Príloha č.1 Socio - ekonomická charakteristika Integrovannej stratégie rozvoja územia.
(uved'te aj zdroj čerpania informácií)*

Uvedené v tabuľkách prílohy č.1.

KAPITOLA 3: ANALÝZY

3.1 SWOT analýza

- Vypracujte tabuľku SWOT analýzy.

Silné stránky:	Slabé stránky:
-----------------------	-----------------------

Vhodná poloha z hľadiska prihraničnej spolupráce s Maďarskou republikou (bez jazykových bariér)	Útlm ťažby magnezitu v banských závodoch
Rôznorodosť surovinovej základne (drevná hmota, zásoby magnezitovej suroviny)	Nedostatočné využitie surovinovej základne
Veľké množstvo vyprodukovanej biomasy a ostatných lesných produktov a plodov	Nedostatočná pripravenosť subjektov (samospráv, podnikateľov) na získavanie a implementáciu externých zdrojov (napr EÚ)
Dostatok voľných hnedých a zelených plôch na budovanie priemyselných parkov	Nízka úroveň života najmä marginalizovaných skupín obyvateľstva
Veľmi dobré prírodné podmienky pre rozvoj vidieckeho turizmu	Zlý stav miestnej infraštruktúry
Bohatstvo minerálnych prameňov	Netájem o veci verejné, nízka aktivita občanov
Malé vzdialenosti medzi jednotlivými turistickými oblasťami a centrami	Slabý vzťah obyvateľstva k životnému prostrediu
Dostatok voľnej pracovnej sily	Nedostatok možností kultúrneho vyžitia
Ochota ľudí pracovať aj za pomerne nízke mzdy	Nízka kvalita poskytovaných služieb CR v časti zariadení
Dostatok vhodných voľných priestorov pre podnikanie, napríklad v CR	Nedostatok doplnkových služieb a produktov pre návštevníkov
Vysoký odborný potenciál veľkého počtu lesníkov, majiteľov lesov, poľovníkov a zamestnancov v drevospracujúcom priemysle	Nedostatočná štruktúra a štandard poskytovaných služieb obyvateľstvu
Podmienky pre rozvoj cykloturistiky	Nerovnomerná vybavenosť obcí technickou infraštruktúrou
Vhodné podmienky pre rozvoj turistiky a agroturistiky	Zlý vzťah obcí
Rozmanitosť územia	Nedostatok vhodných pracovných príležitostí v regióne
Vysoký potenciál rozvoja drevospracujúceho priemyslu a súvisiacich odvetví	Nedostatočné využívanie iných produkčných zdrojov lesa na získanie finančných prostriedkov
Zachoval tradičné spôsoby hospodárenia napríklad ovčiarstvo	Nedostatočná starostlivosť o turistické strediská a kultúrna a historické pamiatky

Bohaté historické pamiatky	Vandalizmus a negatívne sociálne javy
Prítomnosť okresného mesta v území so svojimi službami	Nedostatočne vybudovaný vzťah domáceho obyvateľstva k turizmu
Čiastočné skúsenosti s implementáciou ERÚ programov - FSR	Zlý stav historických pamiatok
	Vysoká miera nezamestnanosti
	Nedostatočné nadregionálne prepojenie v dopravnej infraštruktúre
	Roztrieštenosť pozemkového vlastníctva a nedostatočne rozvinutý trh s pôdou
	Slabá inovačná aktivita, zastarané budovy a technológie
	Nízka vzdelanostná úroveň nezamestnaných
	Slabé prepojenie systému vzdelávania s praxou
	Nízka finalizácia výrobkov z drevnej suroviny
	Nízka úroveň podnikateľských zámerov
	Nedostatočné využívanie iných produkčných zdrojov lesa na získanie finančných prostriedkov
	Odliv kvalifikovaných síl
	Nevyužívané a chátrajúce objekty
	Nedostatočný prílev zahraničných investícií
	Zlý stav mikro, malého a stredného podnikania
	Nedostatok základných služieb CR
	Nedostatočná propagácia zaujímavostí územia
	Neexistencia spoločného marketingu územia v oblasti CR
	Nedostatok financií
	Nízka úroveň vzdelania obyvateľov
	Nedostatok odborných subjektov poskytujúcich projektové poradenstvo a služby pre podnikateľov a samosprávy
	Zlý stav občianskej infraštruktúry
	Nedostatok sociálnych zariadení
	Nedostatok kultúrnych priestorov pre voľnočasové aktivity
	Klesajúci záujem občanov o spoločenské a kultúrne aktivity
	Klesajúca aktivita obyvateľstva vo veciach verejných

Príležitosti:	Ohrozenia:
Trvalý rast konkurencieschopnosti prostredníctvom posilnenia inovačného rozvoja, zabezpečenia kvality výroby a riadenia v malom a strednom podnikaní	Vysoké výrobné náklady a vysoká energetická náročnosť v priemyselnej sfére, zastarané technológie v hlavných priemyselných odvetviach
Záujem štátu na podpore investorov a podnikateľov	Pomalý proces získavania certifikátov na vybrané druhy výrobkov pri presadzovaní sa na európskych trhoch
Nadviazanie spolupráce s okolitými partnerstvami	Pomalá adaptácia podnikov na prienik konkurenčných komodít na domáci trh
Nutnosť reštrukturalizácie existujúceho priemyselného sektoru	Nedostupnosť finančných zdrojov pre reštrukturalizáciu hospodárskej sféry
Vytváranie priaznivejších legislatívnych podmienok na podnikanie	Technologické a poznatkové zaostávanie
Využitie historického, kultúrneho prírodného potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu	Nerovnomerné rozmiestnenie kvalifikovanej pracovnej sily
Podpora živnostenského, remeselného podnikania a samozamestnávania v regióne	Zhoršenie kvality životného prostredia v regióne
Využitie európskych sociálnych fondov	Úbytok vysoko kvalifikovanej pracovnej sily z regiónu
Využitie fondov na podporu rozvoja vidieka	Zlá dopravná infraštruktúra, absencia ciest I triedy a nízky rozsah ciest II.triedy
Záujem regionálnej samosprávy aj vlády o riešenie situácie v okrese	Nedostatočné finančné ohodnotenie zamestnancov oproti regiónom s väčším podnikateľským potenciálom
Využitie prírodných a historických daností územia a širšieho regiónu pre rozvoj CR	Nedostatočný záujem investorov o vstup do existujúcich firiem

Poznámka: Farebne označené sú oblasti, ktoré priamo ovplyvňujú definovanie a odôvodnenie Opatrení pre OS 3 PRV cez OS 4 LEADER

- Uved'te, použité postupy pri príprave SWOT analýzy, metódy stanovenia jednotlivých zdrojov SWOT analýzy, informačné zdroje a celkový dopad SWOT analýzy pre územie verejno-súkromného partnerstva (MAS) – prepojenie SWOT analýzy na os 4 PRV.

Pri tvorbe SWOT analýzy sa použilo niekoľko metód:

- dotazníková metóda s následným vyhodnotením, ktorá bola spracovaná za každý mikroregión.
- facilitované stretnutia vedené formou brainstormingu
- účasť externých expertov pri kompletizácii analýzy
- verejné prezentácie a informovanie verejnosti
- pripomienkovanie osobnou alebo elektronickou formou

Zdroje SWOT analýzy

- osobné znalosti účastníkov pracovných stretnutí
- výstupy dotazníkových prieskumov

- audit územia sa využitia zdrojov Úradov práce a sociálnych vecí v Revúcej, Rimavskej Sobote a Revúcej, Obecných úradov, Obvodného úradu Revúca a z internetových portálov,
- spracované strategické dokumenty v území
- vlastný prieskum územia najmä v oblastiach, kde nebol dostatok aktuálnych informácií
- analýzy územia z rokov 2005-2008

Dopad SWOT analýzy pre územie:

SWOT analýza slúži ako východisko poznania problematiky a súvislostí aktuálneho stavu v území a jeho potenciálu a ohrození. Iba kvalitne spracovaná SWOT analýza umožňuje nastaviť rozvojové ciele, priority a opatrenia stratégie tak, aby reálne odrážali potreby, možnosti a riziká rozvoja. Je to jeden z kľúčových bodov spolu s problémovou analýzou na spracovanie rozvojovej stratégie a následne pri riešení problémov v praxi umožňuje koncentrovať sa na najdôležitejšie oblasti.

- *Popíšte, ako bola verejnosť (občania, profesné a záujmové združenia a zástupcovia jednotlivých sektorov) zapojení do procesu tvorby SWOT analýzy (napr.: ankety, dotazníky, informačné kampane, iné spoločenské aktivity), vrátane popisu účasti občanov v procese.*

V konkrétnom území pracuje ZMOSG a PSISG. ZMOSG bol založený v roku 1996 a pracuje dodnes. V ZMOSG je zapojených všetkých 42 obcí, z čoho tri majú štatút mesta. PSISG bolo založené v roku 2004 a tiež pôsobí aj v súčasnosti. PSISG má v súčasnosti viac ako päťdesiat členov zo samosprávy, štátnej správy, tretieho sektora a podnikateľskej sféry. VSP Stredný Gemer bolo založené v máji 2008 a za svoj krátky čas trvania dnes združuje 23 subjektov verejnej správy, samosprávy, tretieho a podnikateľského sektora a aktívnych občanov.

V rámci spracovania SWOT analýz územia sme konali dve facilitované stretnutia so zástupcami samosprávy a šesť facilitovaných stretnutí so zástupcami občianskeho a podnikateľského sektora, tak aby sa rovnomerne rozložili na plochu VSP. Verejnosť bola o stretnutiach informovaná cestou verejného rozhlasu jednotlivých obcí, letákov a plagátov. V priemere sa účasť na jednotlivých stretnutiach pohybovala cez dvadsať osôb. Na zistenie názoru čo najširšieho spektra verejnosti sme zabezpečili dve podomové anketové kampane vo všetkých obciach a jednu anketovú kampaň cestou verejného anonymného dotazníka, ktoré občania vhadzovali do schránok obecných úradov. Zabezpečili sme tlač 2000ks informačných trojskladačiek, ktoré sme rozdali po domácnostiach VSP, rozhodujúcich inštitúciách a verejne prístupných ustanovizniach a zariadeniach. Zabezpečili sme zhotovenie štyroch obrazových bannerov o území a jeho atraktivitách, ktoré využívame na prezentáciu nášho VSP na výstavách CR, regionálneho rozvoja a stretnutiach s občanmi. V rámci prípravy SWOT analýzy sme realizovali štyri anketové kampane, výstupy zo stretnutí a dotazníkových kampaní sa priebežne vyhodnocovali a o výstupoch bola verejnosť informovaná na nasledujúcich stretnutiach a verejných tabuliach. Zabezpečená bola možnosť osobného pripomienkovania na ďalších

- *Popíšte, úlohy a zodpovednosť jednotlivých subjektov pri príprave a spracovaní SWOT analýzy (ak sa na spracovaní podieľali externí odborníci, uveďte ich identifikačné údaje a spôsob spolupráce).*

V rokoch 2005-2007 v procese rozvoja územia cez programy Fondu sociálneho rozvoja bolo hlavným gestorom aktivít **Partnerstvo sociálnej inklúzie Stredného Gemera v spolupráci so Združením miest a obcí Stredného Gemera**. V tomto období boli spracované východiskové analýzy územia okresu Revúca.

V rokoch 2007 - 2009 realizovalo, už samostatne, **Verejno súkromné partnerstvo Stredného Gemera** základnú etapu prípravy územia. Tento proces bol financovaný z prostriedkov **Banskobystrického samosprávneho kraja a z prostriedkov miestnych samospráv**. Odborne zabezpečoval proces tvorby SWOT analýzy, ako aj facilitáciu stretnutí **Bc. Jaroslav Kučerák**. Na procese mapovania a analýzy územia v časti Audit územia spolupracovalo **Združenie pre rozvoj vidieka Banská Bystrica** a jeho externý expert **PhDr. Igor Pašmík**.

Identifikácia expertov:

Jaroslav Kučerák – interný expert na oblasť strategického plánovania a regionálneho rozvoja, samostatný expert žijúci a pôsobiaci v území VSP SG.

Igor Pašmík – expert na oblasť regionálneho rozvoja, strategického programovania, rozvoja vidieka a štrukturálnych fondov EÚ, vyškolený facilitátor, pôsobí ako externý expert Združenia pre rozvoj vidieka.

- *Príloha č.7 Prehľad o uskutočnených podujatiach a stretnutiach Integrovanej stratégie rozvoja územia.*

Tabuľkový prehľad je uvedený v prílohe č.7.

3.2 Problémová analýza a stanovenie rozvojových priorít

- *Uveďte, analýzu problémov územia verejno-súkromného partnerstva (MAS).*

Pracovná skupina si na pracovnom stretnutí vybrala metódou osobnej váhy problému z kompletného auditu problémov nasledovných trinásť.

Najdôležitejších problémy ktoré trápia obyvateľov v území VSP SG:

1. Nízka kvalita a nedostatok služieb cestovného ruchu
2. Zlý stav a nedostatočne rozvinutá technická infraštruktúra
3. Slabo rozvinuté mikro, malé a stredné podnikanie
4. Zlý stav občianskej a sociálnej infraštruktúry
5. Nízka úroveň života najmä marginalizovaných skupín obyvateľstva
6. Nízka vzdelanostná úroveň obyvateľstva
7. Zlý stav v oblasti kvality životného prostredia v území
8. Slabý vzťah obyvateľstva k životnému prostrediu
9. Nezáujem o veci verejné
10. Vysoká nezamestnanosť

11. Nedostatok financií
12. Nedostatok kultúrneho vyžitia
13. Vandalizmus a negatívne sociálne javy

Počas stretnutia v ďalšom procese analýzy pracovná skupina skonštatovala, že problém „**nedostatok financií**“ je skôr prostriedok riešenia problémov a vyradila ho zo zoznamu najdôležitejších problémov. Problém „**vysoká nezamestnanosť**“ pracovná skupina považuje za riešenie podporou podnikateľských aktivít v území a taktiež tento problém skupina vyradila zo zoznamu.

V ďalšej časti formou párovej matrice problémov do ktorej zaradila 11 Najväznejších problémov identifikovala a definovala **klúčové problémy**:

- EFEKTÍVNOSŤ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
- ÚČINNOSŤ											
- T U R											
1 Nízka úroveň života marg. skupín	7	1	-	-	1	-	1	1	1	1	1
2 Problém služieb CR	-	6	1	-	-	1	-	1	1	1	1
3 Nerozvinuté podnikanie	1	-	7	-	1	1	1	-	1	1	1
4 Zlý stav technickej infraštruktúry	1	1	1	8	1	-	-	1	1	1	1
5 Zlý stav občianskej a sociálnej infraštruktúry	-	1	-	-	4	1	-	-	-	1	1
6 Nízke vzdelanie	1	-	-	1	-	4	-	1	-	1	-
7 Zlá kvalita životného prostredia	-	1	-	1	1	1	8	1	1	1	1
8 Zlý vzťah k životnému prostrediu	-	-	1	-	1	-	-	4	-	1	1
9 Nnezáujem o veci verejné	-	-	-	-	1	1	-	1	3	-	-
10 Nedostatok kultúrneho vyžitia	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
11 Negatívne sociálne javy	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	4

Problém	Body
1. Nízka úroveň života najmä marginalizovaných skupín obyvateľstva	7
2. Nízka kvalita a nedostatok služieb cestovného ruchu	6
3. Slabo rozvinuté mikro, malé a stredné podnikanie	7
4. Zlý stav a nedostatočne rozvinutá technická infraštruktúra	8
5. Zlý stav občianskej a sociálnej infraštruktúry	4
6. Nízka vzdelanostná úroveň obyvateľstva	4

7. Zlý stav v oblasti kvality životného prostredia v území	8
8. Slabý vzťah obyvateľstva k životnému prostrediu	4
9. Nezaujem o veci verejné	3
10. Nedostatok kultúrneho vyžitia	1
11. Vandalizmus a negatívne sociálne javy	4

V ďalšej etape pracovná skupiny vyhodnotila výsledky analýzy metódou párovej matrice a zadefinovala **klúčové problémy**, pričom vzhľadom na značnú vyrovnanosť hodnotenia použila ešte metódu zovšeobecnenia.

Problémy

1. Nízka úroveň života najmä marginalizovaných skupín obyvateľstva
4. Zlý stav a nedostatočne rozvinutá technická infraštruktúra
5. Zlý stav občianskej a sociálnej infraštruktúry
6. Nízka vzdelanostná úroveň obyvateľstva

Zadefinovala pod spoločným klúčovým problémom

„VEĽMI NÍZKA KVALITA ŽIVOTA V ÚZEMÍ“

Problémy

2. Nízka kvalita a nedostatok služieb cestovného ruchu
3. Slabo rozvinuté mikro, malé a stredné podnikanie

Zadefinovala pod spoločným klúčovým problémom

„SLABO ROZVINUTÉ MIKRO, MALÉ A STREDNÉ PODNIKANIE“

Problémy

7. Zlý stav v oblasti kvality životného prostredia v území
8. Slabý vzťah obyvateľstva k životnému prostrediu

Zadefinovala pod spoločným klúčovým problémom

„ZLÝ STAV ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA V ZNAČNEJ ČASTI ÚZEMIA“

Kľúčové problémy:

SLABO ROZVINUTÉ MIKRO, MALÉ A STREDNÉ PODNIKANIE

VEĽMI NÍZKA KVALITA ŽIVOTA V ÚZEMÍ

ZLÝ STAV ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA V ZNAČNEJ ČASTI ÚZEMIA

Na základe týchto troch zadefinovaných klúčových problémov následne sformulovala základné strategické rozvojové priority pre obdobie do roku 2015

Strategické priority:

- 1. ROZVOJ MIKRO, MALÉHO A STREDNÉHO PODNIKANIE**
- 2. KVALITA ŽIVOTA V ÚZEMÍ**
- 3. OCHRANA ŽVOTNÉHO PROSTREDIA**

- *Uved'te, použité postupy pri príprave problémovej analýzy.*

V procese spracovania Problémovej analýzy sme použili nasledovné metódy:

- pri zmapovaní problémov sa využili metódy dotazníkového a anketového prieskumu, mapovania územia formou expertného auditu s využitím rôznych štatistických a informačných zdrojov, pracovné stretnutia pri tvorbe SWO analýzy a pracovné stretnutia pri tvorbe Problémovej analýzy – výstupom bol **komplexný Audit problémov**,
 - v samotnom procese problémovej analýzy sme využívali metódy kumulovania problémov, zostavovania hierarchie problémov (príčina – problém- následok), zovšeobecňovania problémov, hodnotenia váhy problémov metódou bodovania a na záver sme využili metódu **Párovej matrice**; na pracovných stretnutiach sa využívala najmä metóda otvoreného brainstormingu.
- *Popíšte, ako bola verejnosť (občania, profesné a záujmové združenia a zástupcovia jednotlivých sektorov) zapojení do procesu tvorby problémovej analýzy (napr: ankety, dotazníky, informačné kampane, iné spoločenské aktivity), vrátane popisu účasti občanov v procese.*

Do tvorby problémovej analýzy sa aktívne zapojili najmä zástupcovia Združenia miest a obcí Stredného Gemera a Partnerstva sociálnej inklúzie Stredného Gemera

V rámci spracovania problémovej analýzy sa konalo tri facilitované stretnutia so zástupcami samosprávy a tri facilitované stretnutia na ktorých sa zúčastnili zástupcovia neziskových organizácií, občanov a podnikateľské subjekty.

Verejnosť bola o stretnutiach informovaná cestou verejného rozhlasu jednotlivých obcí, letákov a plagátov. V priemere sa účasť na jednotlivých stretnutiach pohybovala cez dvadsať osôb. Na zistenie názoru čo najširšieho spektra verejnosti sme zabezpečili dve podomové anketové kampane vo všetkých obciach a jednu anketovú kampaň cestou verejného anonymného dotazníka, ktoré občania vhadzovali do schránok obecných úradov. Zabezpečili sme tlač 2000ks informačných trojskladačiek, ktoré sme rozдали po domácnostiach VSP, rozhodujúcich inštitúciách a verejne prístupných ustanovizniach a zariadeniach. V rámci prípravy územia na integrovanú stratégiu pre pokračovanie v príprave územia na prístup LEADER a jeho os 4 poriadame ďalšie stretnutia so zástupcami všetkých sektorov, realizovali sme štyri anketové kampane, výstupy zo stretnutí a dotazníkových kampaní sa vyhodnotili a o výstupoch bola verejnosť informovaná na nasledujúcich stretnutiach a verejných

tabuliach. Zabezpečená bola možnosť osobného pripomienkovania na ďalších stretnutiach a elektronického pripomienkovania formou emailovej komunikácie.

- *Popíšte, úlohy a zodpovednosť jednotlivých subjektov pri príprave a spracovaní problémovej analýzy (ak sa na spracovaní podieľali externí odborníci, uveďte ich identifikačné údaje a spôsob spolupráce).*

Úloha a zodpovednosť jednotlivých subjektov bola obdobná ako v procese spracovania SWOT analýzy. V rokoch 2005-2007 v procese rozvoja územia cez programy Fondu sociálneho rozvoja bolo hlavným gestorom aktivít **Partnerstvo sociálnej inklúzie Stredného Gemera v spolupráci so Združením miest a obcí Stredného Gemera**. V tomto období boli spracované východiskové analýzy územia okresu Revúca.

V rokoch 2007 - 2009 realizovalo, už samostatne, **Verejno súkromné partnerstvo Stredného Gemera** základnú etapu prípravy územia. Tento proces bol financovaný z prostriedkov **Banskobystrického samosprávneho kraja a z prostriedkov miestnych samospráv**. Odborne zabezpečoval proces tvorby Problémovej analýzy, ako aj facilitáciu stretnutí **Bc. Jaroslav Kučerák**. Na procese mapovania Audit problémov v časti Audit územia spolupracovalo **Združenie pre rozvoj vidieka Banská Bystrica** a jeho externý expert **PhDr. Igor Pašmík**. Do riešenia, prípravy, analýz a pripomienkovania sa zapájala široká verejnosť. Nosnú ťarchu niesol prípravný výbor a následne rada partnerstva.

Identifikácia expertov:

Jaroslav Kučerák – interný expert expert na oblasť strategického plánovania a regionálneho rozvoja, samostatný expert žijúci a pôsobiaci v území VSP SG.

Igor Pašmík – expert na oblasť regionálneho rozvoja, strategického programovania, rozvoja vidieka a štrukturálnych fondov EÚ, vyškolený facilitátor, pôsobí ako externý expert Združenia pre rozvoj vidieka.

NÁVRHOVÁ ČASŤ

KAPITOLA 4: ZOSTAVENIE STRATEGICKÉHO RÁMCA

4.1 Integrovaná stratégia rozvoja územia (strategické plánovanie)

- *Uved'te, postupy a harmonogram spracovania Integrovanej stratégie rozvoja územia.*

Integrovanú stratégiu rozvoja územia Stredného Gemera sme realizovali v troch základných etapách

Etapa1 – Príprava územia

Táto etapa v podstate prebiehala určitým spôsobom už od roku 2004, kedy na území začal pôsobiť Fond sociálneho rozvoja a PSI Stredného Gemera, ktorých činnosť bola veľmi blízka princípom Prístupu LEADER. V tomto období prebiehala postupná aktivizácia miestnych komunít so zámerom riešenia problémov zdola nahor.

Po určitej formovacej etape, v rokoch 2006-2007, sa na prelome rokov 2007 - 2008 opätovne začala aktivizácia územia najmä na úrovni mikroregiónov. Táto aktivizácia postupne vyústila do vytvorenia partnerstva VSP SG v máji 2008. V tomto období sa uskutočnilo veľa verejných stretnutí, avšak záasadne pre spracovanie stratégie boli stretnutia najmä z rokov 2008 a 2009. Okrem stretnutí sa vydali aj informačné a prezentačné materiály zamerané na propagáciu prístupu LEADER a budovanie identity územia. Táto etapa vzhľadom na stav aktivít obyvateľstva v území bude ešte stále prebiehať v nasledujúcich rokoch. V tejto etape sa aj zadefinovalo samostné územie, kde obce dali svoj súhlas so zaradením územia do pôsobnosti VSP SG.

Etapa 2 – Mapovanie územia

Vzhľadom na to, že údaje z prieskumu územia z rokov 2005-2006 už boli neaktuálne, začala sa v rokoch 2008 - 2009 realizovať analýza územia, ktorá bola pripravovaná v intenciách zadania pre Os 4 LEADER PRV. V tomto období už aj za podpory Banskobystrického samosprávneho kraja prebehli jednak dotazníkové prieskumy, jednak prieskumy v teréne a samozrejme sa zrealizovali zbery dát z rôznych štatistických zdrojov. Tieto údaje boli postupne spracovávané, aktualizované a kompletizovali sa koncom roku 2009. Počas tejto etapy sa uskutočnili taktiež stretnutia zamerané na analýzu územia a analýzu problémov vrátane SWOT analýzy.

Etapa 3 – Tvorba stratégie

Strategická a Implementačná časť integrovanej stratégie sa pripravovala taktiež za hojnej účasti verejnosti najmä formou pracovných stretnutí, verejných prezentácií a pripomienkovaní. Táto etapa prebiehala v druhej polovici roku 2009. Jej cieľom bolo identifikovanie spoločných rozvojových priorít a cieľov, formulovanie finančného plánu stratégie a spracovanie kompletnej stratégie. Kompletizácia prebiehala na prelome rokov 2009/2010. Stratégia bola pripomienkovaná a prijímaná v obciach v tomto období.

4.1.1 Vízia, strategický cieľ, strategické priority a špecifické ciele

- *Popíšte, zmeny oproti doterajšej praxi riešenia miestnych problémov, vymenujte inovačné aktivity a popíšte spôsob využitia miestneho potenciálu pre inovácie.*

Základným inovačným prístupom v území VSP Stredný Gemer je **aktívne zapojenie miestneho obyvateľstva do riešenia rozvoja územia a najmä vzájomná spolupráca všetkých sektorov** pri hľadaní riešení veľmi zlej situácie. **Prístup zdola nahor** je zmenou v doterajšom riešení problémov v území. Obyvatelia pochopili, že vlastným hľadaním riešení problémov, vzájomnou spolupracou, výmenou skúseností, spojením síl najadresnejšie zlepšia kvalitu života vo svojich obciach. **Potenciál prírody, tradície a zručnosti spojili** pri vytváraní nových atraktivít. Príkladom tomu je napríklad Hostinec Psota, alebo zariadenie cestovného ruchu Hunter. Aktivity partnerstva napomáhajú vzdelávať obyvateľov, skvalitňujú propagáciu územia i jednotlivcov a najmä zvyšujú informovanosť o atraktivitách a produktoch v území.

Inovatívnym je taktiež proces **aktívneho informovania obyvateľov a subjektov** územia VSP Stredný Gemer o realizovaných procesoch a ďalších aktualitách s využívaním najmä moderných technológií internetu a emailovej korešpondencie.

Inovačné postupy spočívajú najmä:

- v zvýšení účasti verejnosti na smerovaní rozvojových procesov a aktívnej účasti v rozhodovacích procesoch (zapájanie subjektov a osôb do činnosti pracovných orgánov VSP, definovanie vlastných podmienok pre výber projektov zo strany VSP a i.)
 - v metódach aktivizácie ľudského potenciálu a zdrojov územia pre jeho rozvoj využívaním princípov prístupu LEADER (posilňovanie a budovanie multisektorálnych partnerstiev, aktivizácia lídrov v území, súkromného sektora, podpora spolupráce subjektov a i.)
 - v prepojení aktivít zameraných na rozvoj kvality života, životného prostredia a potenciálu cestovného ruchu
 - v smerovaní k diverzifikácii k nepoľnohospodárskym činnostiam ako možnosti vytvárania pracovných miest, rozvoja tradičnej výroby a využívania miestnych zdrojov (prírodné, duchovná kultúra a i.)
 - v smerovaní k spoločnému marketingu a propagácii subjektov pôsobiacich v cestovnom ruchu (vznik, obnovenie činnosti a posilnenie pozície združení cestovného ruchu a ich prepojenie na existujúce systémy podpory a propagácie CR v Regióne)
 - v možnosti prístupu k novým oblastiam vzdelávania a informačných aktivít v území (zachovanie životného prostredia, využívanie alternatívnych energií, získavanie nových informácií a skúseností o postupoch a prístupoch pre rozvoj vidieka, prenos informácií z iných regiónov, krajín a i.)
 - v posilňovaní kapacít, manažmentu a riadenia subjektov pôsobiacich v území (príprava a realizácia projektových zámerov, absolvovanie súvisiacich technických a administratívnych procesov a i.)
- *Uved'te, akým spôsobom prispievajú inovácie k naplneniu cieľov Integrovanej stratégie rozvoja územia.*

Bez **aktívneho zapojenia** sa čo najväčšieho počtu obyvateľov územia nie je možné relevantne riešiť problémy územia a teda naplňovať ciele stratégie. **Aktívna informovanosť** obyvateľstva podstatne zvyšuje mieru informovanosti obyvateľstva a následne jeho angažovanosti v procesoch rozvoja územia a naplňovania cieľov stratégie.

Jedným z cieľov naplňovania ISRÚ je **rozvinúť a skvalitniť ponuku cestovného ruchu ako prostriedkov ekonomického rozvoja územia**. Inovatívnym prístupom je zachovanie a podpora tradícií pri tvorbe atraktívnych produktov cestovného ruchu. V modernej, uponáhľanej dobe zabúdame na jednoduchosť a krásu života našich predkov. Trendy ukazujú,

že čím ďalej viac návštevníci vidieka prichádzajú načerpať nové sily do pokojného dedinského prostredia a neporušenej prírody. Celé rodiny utekajú z veľkomiest na vidiek, kde trávajú víkendové pobyty na súkromí, prenajímajú si chalupy, pozorujú život na gazdovských dvoroch.

- Uvedte, logický rámec Integrovannej stratégie rozvoja územia a navrhovaných intervencií, opatrení (vrátane opatrení súvisiacich s osou 3 PRV), názov opatrenia, operačný program, konečný prijímateľ (žiadateľ) a odôvodnenie výberu opatrenia – max. 10 riadkov.

Vízia

„Rovnomerne rozvinutý jedinečný región, s trvalo udržateľným rastom, využívajúci potenciál miestnych zdrojov, ktorý má vytvorené príťažlivé a komfortné prostredie pre stabilizáciu obyvateľov, priťahujúce mladých ľudí k podnikaniu na vidieku.“

Strategický cieľ

VYROVNAŤ DO ROKU 2015 ÚROVEŇ ROZVOJA ÚZEMIA A KVALITU ŽIVOTA OBYVATEĽOV PARTNERSTVA MINIMÁLNE NA ÚROVEŇ OKOLITÝCH REGIÓNOV

Strategické priority

- 1. ROZVOJ MIKRO, MALÉHO A STREDNÉHO PODNIKANIA**
- 2. KVALITA ŽIVOTA V ÚZEMÍ**
- 3. OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA**

Špecifické ciele

1.1. Zvýšenie kvality a rozšírenie ponuky služieb v cestovnom ruchu

2.1. Skvalitnenie a rozvoj technickej a občianskej infraštruktúry

2.2. Zvýšenie úrovne a kvality života sociálne vylúčených skupín obyvateľstva

2.3. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva

3.1. Zlepšovanie kvality životného prostredia v území

Opatrenia

Špecifický cieľ 1.1. **Zvýšenie kvality a rozšírenie ponuky služieb v cestovnom ruchu**
Priorita 1.1. **Služby a produkty cestovného ruchu**

Opatrenie 1.1.1. **Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam**
Operačný program: **PRV SR, Os3**

Konečný prijímateľ: Právnické osoby a fyzické osoby podnikajúce v oblasti poľnohospodárstva, ktorých podiel ročných tržieb/príjmov z poľnohospodárskej prvovýroby na celkových tržbách/príjmoch predstavuje minimálne 30 %.

Podporované činnosti:

- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia rekreačných a ubytovacích zariadení s kapacitou 11 – 40 lôžok – stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia, zariadenia a technológií vrátane zariadenia pripojenia na internet;
- rekonštrukcia existujúcich poľnohospodárskych objektov (ktoré stratili svoj pôvodný účel) na agroturistické objekty s kapacitou 11 – 40 lôžok – stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia, zariadenia a technológií vrátane zariadenia pripojenia na internet;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia výrobných a predajných objektov (pri rekonštrukcii a modernizácii vrátane technológií) a nákup strojov, technológií a zariadení pre:
 - doplnkovú výrobu nepoľnohospodárskeho charakteru vrátane využívania obnoviteľných zdrojov energie vrátane zariadenia geotermálneho vrtu a jeho využívania vrátane rozvodov s výnimkou veternej, vodnej a solárnej energie za podmienky, že prevažnú časť vyrobenej energie konečný prijímateľ nespotrebuje vo vlastnom podniku – stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia, zariadenia a technológií vrátane zariadenia pripojenia na internet,
 - výrobu a spracovanie tradičných materiálov a výrobkov (napr. tkanie ľanového plátna a následná výroba národných (ľudových) krojov, atď.) – stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia, zariadenia a technológií vrátane zariadenia pripojenia na internet.
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia agroturistických zariadení vrátane hygienických, ekologických a rekondičných objektov slúžiacich na rozvoj turistických činností (napr. kryté bazény, fitness centrá, masážne a solárne zariadenia, sociálne zariadenia, čističky odpadových vôd a pod.) – stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia, zariadenia a technológií vrátane zariadenia pripojenia na internet;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia areálov vytvárajúcich podmienky na rozvoj rekreačných a relaxačných činností (turistické chodníky, jazdectvo, rybárstvo, poľovníctvo, pltníctvo, cykloturistika, vodné športy, zimné športy, sauna, bazén, detské ihrisko a pod.) – stavebné investície, investície do vybavenia, strojov a technológií vrátane zariadenia pripojenia na internet.

Odôvodnenie:

Nedostatok zariadení cestovného ruchu nezodpovedá podmienkam pre rozvoj tejto oblasti podnikania. Na druhej strane práve v lokalitách vhodných na rozvoj turizmu je v súčasnosti najviac rozvinuté práve hospodárenie na poľnohospodárskej pôde, hlavne ovčiarstvo, pastierstvo a podobne. Opatrenie znižuje závislosť vidieckeho obyvateľstva od poľnohospodárskej prvovýroby, podporuje rozvoj podnikateľských aktivít na vidieku, napomáha vytvárať nové pracovné príležitosti. Predíde sa ním reálnemu nebezpečenstvu vyludňovania horských vidieckych oblastí a zvyšovaniu podielu vidieckeho obyvateľstva v produktívnom veku. Podpora a teda rozvoj alternatívnych ekonomických činností pomôže stabilizovať zamestnanosť a zlepšiť príjem poľnohospodárov v danom území bez toho, aby zvýšili svoju produkciu primárnych potravín. Rozvoj nepoľnohospodárskych činností je v súčasnosti pridanou hodnotou vidieckeho územia. Turisti vyhľadávajú také vidiecke atrakcie, kde súčasťou pobytu na vidieku je pôvodné spracovanie produktov domáceho chovu, domáca výroba syrov atď.

Opatrenie 1.1.2. Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu A

Operačný program: PRV SR, Os3

Konečný prijímateľ: Fyzické osoby oprávnené na podnikanie v oblasti cestovného ruchu, v prípade žiadateľov podnikajúcich aj v oblasti poľnohospodárstva ich podiel ročných tržieb/príjmov z poľnohospodárskej prvovýroby na celkových tržbách/príjmoch musí byť nižší ako 30 %.

Podporované činnosti:

- rekonštrukcia a modernizácia nízkokapacitných ubytovacích zariadení s kapacitou maximálne 10 lôžok – stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia a zariadenia vrátane zariadenia pripojenia na internet;
- prestavba a/alebo prístavba časti rodinných domov a ďalších nevyužitých objektov na nízkokapacitné ubytovacie zariadenia s kapacitou maximálne 10 lôžok – stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia a zariadenia vrátane zariadenia pripojenia na internet;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia kempingového ubytovania vrátane prístupových ciest v rámci areálu, spevnených parkovacích plôch, elektrických, vodovodných a kanalizačných rozvodov, oplotenia, osvetlenia a sociálnych zariadení;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia doplnkových relaxačných zariadení (sauna, krb, bazén a pod.).

Súčasťou stavebných investícií môžu byť aj prístupové cesty, pripojenie na inžinierske siete a úpravy v rámci areálu.

Odôvodnenie:

Rozvoj cestovného ruchu je jedna z málo možností pre zlepšenie ekonomickej situácie v území. Charakteristika územia, najmä jeho horských a podhorských lokalít je predurčená pre rozvíjanie vidieckeho cestovného ruchu. Dostatok vhodných priestorov pre vytváranie ubytovanie na súkromí a prírodno-historické danosti územia sú reálnym predpokladom vytvorenia nových pracovných príležitostí v území, udržanie mladej generácie na vidieku. Územie má dostatok miestnych zdrojov, zaujímavostí a lokalít ktoré je potrebné viesť vhodne ponúknuť so zabezpečením poskytovania kvalitných služieb v oblasti cestovného ruchu.

Opatrenie 1.1.3. Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu B

Operačný program: PRV SR, Os3

Konečný prijímateľ: Právnické osoby združujúce subjekty pôsobiace v oblasti vidieckeho cestovného ruchu.

Podporované činnosti:

- marketing služieb vidieckeho cestovného ruchu a rozvoja regiónu.

Odôvodnenie: Územie Stredného Gemera má veľký potenciál na rozvoj cestovného ruchu, avšak ešte stále ho nevie dostatočným spôsobom využiť a zviditeľniť. Vo väzbe na podporovanie vytvárania nových individuálnych služieb menšieho rozsahu cez predchádzajúce opatrenia je potrebné vytvoriť priestor pre spoločný marketing územia, čím sa zabezpečí zvýšenie konkurencieschopnosti týchto nových malých podnikateľov na trhu. Zároveň prepojenie už existujúcich služieb, zariadení a produktov s novovytvorenými sa vytvorí komplexná ponuka služieb a ako takú je potrebné ju prezentovať a propagovať.

Opatrenie 1.1.4. Podpora existujúcich zariadení a služieb CR

Operačný program: OP KaH

Konečný prijímateľ: PO a FO podnikajúce v oblasti CR

Odôvodnenie: Napriek tomu, že v území nie je veľa existujúcich zariadení CR, tie ktoré sú aktívne, majú svoju tradíciu a tvoria základnú kosť pre rozvoj ďalších služieb. Podpora

rozvoja služieb cestovného ruchu sa zároveň rieši aj problematika ekonomického zaostávania a vysokej miery nezamestnanosti, nakoľko tieto služby okrem návštevníkov slôžia aj obyvateľom územia.

Opatrenie 1.1.5. Rozvoj nových služieb a produktov CR s využitím miestneho potenciálu

Operačný program: OP KaH, ROP,

Konečný prijímateľ: PO, FO, obce, MNO

Odôvodnenie: Rozvoj doplnkových služieb a najmä vytváranie nových produktov, ich prepájanie, prípadne vytváranie spoločných produktov je jedným zo základných riešení komplexnej ponuky cestovného ruchu v území. Bez rozmanitosti ponuky služieb a produktov pre návštevníkov nemôže byť žiadna ponuka územia dostatočná.

Špecifický cieľ 2.1. Skvalitnenie a rozvoj technickej a občianskej infraštruktúry

Priorita 2.1. Technická a občianska infraštruktúra na vidieku

Opatrenie 2.1.1. Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo

Operačný program: PRV SR, Os3

Konečný prijímateľ: obce

Podporované činnosti:

- rekonštrukcia a modernizácia rekreačných zón;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia detských a športových ihrísk (vrátane krytých a zázemí týchto ihrísk), tržníc (vrátane krytých), autobusových zastávok a pod., (napr. obecných rozhlasov);
- rekonštrukcia a modernizácia obecných stavieb (napr. obecný úrad, kultúrny dom, dom smútku) a objektov spoločenského významu (napr. amfiteátre) vrátane ich okolia (okrem stavieb a budov evidovaných na Ministerstve kultúry SR (ďalej len „MK SR“) v registri nehnuteľných kultúrnych pamiatok a lokalít UNESCO) vrátane zariadenia pripojenia na internet.

Odôvodnenie: Problém vhodných a kultúrnych priestorov najmä pre voľnočasové aktivity obyvateľstva je v území veľmi výrazný. Všeobecne vzhľad obcí v území Stredného gemera vzhľadom na ekonomickú situáciu je veľmi zaostalý. Vybavenosť a vzhľad obce je jednou z podmienok, ktorá na jednej strane zvyšuje kultúru života na vidieku a na druhej strane vytvára základné predpoklady pre prilákanie a udržanie návštevníkov. Zlý stav občianskej infraštruktúry je jedným z vážnych problémov definovaných v problémovej analýze. Tento stav má za následok postupné znižovanie občianskych aktivít. Obmedzenie využívania kultúrnych domov, obecných budov a voľných priestorov pre potreby obyvateľov, nedostatok parkov a oddychových zón v obciach regiónu, klesajúci záujem o účasť na kultúrnych, športových a spoločenských podujatiach, nedostatočné využívanie prírodných zdrojov pre zabezpečenie základných zdrojov vidieckeho obyvateľstva

Opatrenie 2.1.2. Obnova a rozvoj obcí

Operačný program: PRV SR, Os3

Konečný prijímateľ: obce

Podporované činnosti:

- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia vodovodov a kanalizácie (vrátane ČOV – zákon 442/2002 Z. z., § 2, ods. b);
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia miestnych ciest, lávok, mostov výstavba, rekonštrukcia a modernizácia chodníkov, cyklotrás, verejného osvetlenia, verejných priestranstiev a parkov.

Odôvodnenie: V území VSP SG je stav infraštruktúry v zlom stave nevyhovujúci technický stav majú prístupové cesty a chodníky vo všetkých obciach. Turistické chodníky a cyklotrasy sú slabo udržiavané. Spôsobuje to zhoršenie podmienok pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, ale aj rozvoj ekonomiky všeobecne. Fraštruktúrna . Nedostatok parkov a oddychových zón v obciach v území, málo vybudovaných a udržiavaných lesných chodníkov a studničiek, cyklotrás a i., nedobudované chodníky pre peších, účelové cestné komunikácie vhodné pre cyklistov, zlý technický stav väčšiny chodníkov, mostov a lávok v regióne, nepripravenosť technickej infraštruktúry v lokalitách pre investičnú bytovú výstavbu a podnikateľskú sféru.

Opatrenie 2.1.3. Budovanie a rozvoj miestnej infraštruktúry

Operačný program: ROP, MVRR SR

Konečný prijímateľ: obce

Odôvodnenie: V prípade riešenia rozsiahlejšej miestnej infraštruktúry je stav rovnaký ako v predchádzajúcom opatrení. V území VSP SG je stav infraštruktúry v zlom stave nevyhovujúci technický stav majú prístupové cesty a chodníky vo všetkých obciach. Spôsobuje to zhoršenie podmienok pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, ale aj rozvoj ekonomiky všeobecne. Zlá dopravná, informačná a komunikačná dostupnosť, zastaralosť a nedobudovanie sietí vytvára základné príčiny geografickej izolácie ako jednotlivých častí územia, tak územia ako celku.

Špecifický cieľ 2.2. Zvýšenie úrovne a kvality života sociálne vylúčených skupín obyvateľstva

Priorita 2.2. Programy sociálneho začleňovania s dôrazom na marginalizované komunity

Opatrenie 2.2.1. Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti

Operačný program: OP ZaSI

Konečný prijímateľ: miestne samosprávy, MNO, PO a FO

Odôvodnenie: Situácia v nezamestnanosti je v území kritická. Už dlhodobo patrí v nezamestnanosti okres Revúca na predné miesta v republike, ale aj v celom stredoeurópskom regióne. Súčasná ekonomická svetová kríza prudko zvrátila postupný proces zlepšovania stavu a vrátila región na úroveň najhoršieho obdobia. Vysoká miera nezamestnanosti sa dotýka najmä rizikových a marginalizovaných skupín.

Opatrenie 2.2.2. Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity

Operačný program: OP ZaSI

Konečný prijímateľ: miestne samosprávy, MNO, PO a FO

Odôvodnenie: Situácia marginalizovaných komunít, najmä rómskych je v území veľmi zlá. Vysoký podiel občanov rómskej národnosti (10%), nízka úroveň ich života a životných podmienok vytvára zázemie pre následné negatívne sociálne javy, ako je vandalizmus, kriminalita, drogové závislosti a pod. Jedným z východísk začleňovania marginalizovaných skupín do spoločnosti je vytváranie podmienok pre ich zamestnanosť.

Opatrenie 2.2.3. Podpora Komplexných stratégií marginalizovaných komunít

Operačný program: ROP, OP ŽP, OP ZaSI, OP Vz

Konečný prijímateľ: miestne samosprávy,

Odôvodnenie: Komplexný prístup k riešeniu situácie marginalizovaných komunít je jedným z najefektívnejších nástrojov. Riešenie problematiky marginalizovaných komunít vo väzbe na zamestnanosť a zamestnateľnosť, vzdelanie, bývanie, sociálnu a zdravotnú starostlivosť je nevyhnutnosťou pre dosiahnutie konkrétnych zlepšení.

Špecifický cieľ 2.3. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva
Priorita 2.3. Rozvoj vzdelávania

Opatrenie 2.3.1. Vzdelávanie a informovanie

Operačný program: PRV SR, Os3

Konečný prijímateľ: inštitúcie pôsobiace v oblasti poskytovania vzdelávacích a informačných služieb (štátne, príspevkové, rozpočtové, verejno-právne, neziskové organizácie, občianske a záujmové združenia, profesijné komory – pôsobiace minimálne 12 mesiacov pred podaním ŽoNFP).

Podporované činnosti:

Cieľom podpory sú vzdelávacie projekty zamerané na získavanie, prehľbovanie, inovácie vedomostí, zručností a šírenie informácií o jednotlivých opatreniach osi 3 podľa EPFRV. Oprávnené sú všetky vzdelávacie a informačné aktivity, ktoré súvisia s cieľmi opatrenia:

A. Všetky formy ďalšieho vzdelávania, ktorých zameranie je v súlade s cieľmi opatrenia a príslušnými právnymi predpismi EÚ. Vzdelávacie aktivity určené pre podnikateľské subjekty a subjekty verejnej správy (obce, mestá a ich združenia a občianske združenia) – tematicky zamerané najmä na:

- ekonomiku podnikateľského subjektu (napr. legislatíva, riadenie ekonomicky životaschopného podniku, podnikateľský plán, diverzifikácia činností, spolupráca a rozvoj podnikov);
- zavádzanie nových metód a nástrojov práce a riadenia vo vidieckom priestore;
- manažment kvality;
- inovácie vo vidieckych oblastiach, zavádzanie informačných technológií, internetizácia;
- ochranu životného prostredia (environmentálne vhodné technológie, alternatívne zdroje energie, separovaný zber, využívanie biomasy, ochrana, tvorba a manažment krajiny, cieľová kvalita vidieckej krajiny a pod.);
- obnovu a rozvoj vidieka;
- prístup Leader.

B. Nasledovné formy informačných aktivít

- tvorba nových vzdelávacích programov;
- tvorba analýz vzdelávacích potrieb;
- krátkodobé kurzy, školenia, tréningy na získanie potrebných vedomostí a zručností;
- konferencie a semináre;
- televízne a rozhlasové kampane (ako sú propagačné aktivity, besedy, talk shows);
- výmenné informačné stáže a návštevy v tuzemsku a v EÚ;
- putovné aktivity k cieľovým skupinám;
- ďalšie formy, ako napríklad tlačene publikácie a webové portály, trvalý informačný a poradenský servis zameraný na celoživotné vzdelávanie.

Odôvodnenie:

Nízka úroveň znalostí a informovanosti v oblasti možností rozvoja vidieka a PRV 2007-2013, ako napríklad v oblasti ekonomiky podnikania, manažmentu kvality, inovácií, ekológie, legislatívy v oblasti životného prostredia, využívanie alternatívnych zdrojov energie a ekologických technológií a nízka informačná gramotnosť obyvateľstva.

Realizáciou tohto opatrenia sa pre vidiecke územie otvárajú príležitosti k získaniu vyššej kvalifikácie a vzdelanostnej úrovne odborníkov a vyššej úrovne informovanosti obyvateľov.

Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne prispeje k rozšíreniu priestoru pre podnikateľské subjekty a samosprávy na území VSP SG.

Opatrenie 2.3.2. Vykonávanie projektov spolupráce

Operačný program: PRV SR, Os3

Konečný prijímateľ: VSP SG

Podporované činnosti:

- spoločný marketing Leaderovských skupín v rôznych regiónoch;
- ochrana spoločného kultúrneho bohatstva v rámci vytvoreného partnerstva;
- budovanie kapacít: výmena skúseností, prenos praktických skúseností pri rozvoji vidieka (napr. spoločné publikácie, twinningové podujatia – výmenné programy pre zamestnancov a manažment MAS, spoločná alebo koordinovaná práca).

Odôvodnenie: Vzdelávanie a zvyšovanie manažérskych a odborných zručností získavaním praktických zručností a spoznaním praxe v podobných územiach v SR a v EU je najefektívnejšou cestou zvyšovania pripravenosti a absorpčnej schopnosti územia.

Spoluprácou s inými MAS skvalitní schopnosti v manažovaní a ďalšej svojej činnosti, získa a vymení si skúsenosti pri riešení podobných problémov partnerov, rozvíjame spoluprácu s MAS Došinského kraj v oblasti VCR. Projekty nadnárodnej spolupráce skvalitnia činnosť MAS – vzájomnou výmenou skúseností, hľadaním riešení podobných problémov, napr. v ČR prístup Leader je už odskúšaný a prináša výsledky a skúsenosti, ktoré pre podobnosť historického vývoja sa budú dať uplatniť aj na slovenskom vidieku, tu máme pripravenú spoluprácu s mestom Litovela pripravujeme memorandum s MAS, do ktorej je mesto zapojené. Projekty národnej spolupráce obohatia činnosť MAS o praktické skúsenosti pri rozvoji vidieka, prispievajú k možnostiam širších súvislostí pri plánovaní spoločných programov rozvoja. Výmena skúseností s MAS v iných regiónoch, členských krajinách EU pri implementácii ISRU a rozvoji vidieka. Máme pripravenú spoluprácu s partnerskými mestami ktoré sú zapojené do programu LEADER / Mestský úrad, Fo út, 59 40 Tótkomlós, Maďarská republika, Mestský úrad, str. 1. Decembrie nr. 24, 2954 Nadlac, Rumunsko/, a sú s nimi pripravené memorandá o spolupráci.

Opatrenie 2.3.3. Programy celoživotného vzdelávania

Operačný program: OP ZaSI

Konečný prijímateľ: vzdelávacie inštitúcie, MNO, súkromný sektor

Odôvodnenie: V území je všeobecne nízka úroveň vzdelania obyvateľstva a najmä v mäkkých zručnostiach a v informačných technológiách. Dnes je potrebné aby obyvatelia a zamestnanci všetkých oblastí života mali záujem a informácie o možnostiach vlastného rozvoja, dopĺňaním a prehĺbovaním si kvalifikácie, úrovne vzdelania, odbornosti. Dostatočným množstvom vzdelaného obyvateľstva zabezpečeného celoživotným vzdelávaním sa zároveň zvyšuje kultúra a kvalita života, ale aj konkurencieschopnosť regiónu.

Opatrenie 2.3.4. Podpora škôl a ich aktivít

Operačný program: OP Vz

Konečný prijímateľ: vzdelávacie inštitúcie, MNO, súkromný sektor

Odôvodnenie: V záujem zvyšovania vzdelanostnej úrovne obyvateľstva je potrebné zvyšovať aj úroveň školstva v území, tak, aby mladá generácia bola kvalitatívne pripravená zvládať súčasné náročné požiadavky či už pre zamestnanie, ale aj občiansky život. Dôležitý je aj rozvoj mimoškolských aktivít a práce s deťmi a mládežou, ktorá tvorí základ budúcnosti územia

Špecifický cieľ 3.1. Zlepšovanie kvality životného prostredia v území
Priorita 3.1. Programy ochrany prírody a krajiny

Opatrenie 3.1.1. Podpora programov na odstraňovanie priemyselných environmentálnych záťaží

Operačný program: OP ŽP

Konečný prijímateľ: súkromný sektor, samosprávy

Odôvodnenie: Značná časť územia je vzhľadom na aktivity priemyselných podnikov v oblasti ťažby a spracovania magnezitu neúmerne environmentálne zaťažovaná. Pre skvalitnenia životného prostredia vo väzbe na kvalitu života občanov a rozvoj CR je dôležité zavádzanie takých priemyselných technológií, ktoré na jednej strane znižujú záťaž počas produkcie, ale aj odbúravajú a likvidujú už existujúce záťaže.

Opatrenie 3.1.2. Odpadové hospodárstvo

Operačný program: OP ŽP

Konečný prijímateľ: súkromný sektor, samosprávy

Odôvodnenie: Skvalitňovanie kvality života občanov a ochrana životného prostredia čoraz viac vyžaduje efektívne odpadové hospodárstvo a najmä zvyšovanie podielu spracovaného odpadu, t.j. prvotne zavádzanie separácie a následne zhodnocovanie odpadov na úkor ich trvalého skladovania..

Opatrenie 3.1.3. Informovanosť a environmentálne vzdelávanie verejnosti.

Operačný program: OP ŽP

Konečný prijímateľ: súkromný sektor, samosprávy

Odôvodnenie: Environmentálna výchova a vzdelávanie je významným prvkom pre skvalitnenie životného prostredia. Úroveň ekologického povedomia obyvateľstva je veľmi nízka, čo sa odráža aj na ich vzťahu k prostrediu v ktorom žijú.

Opatrenie prierezové: Chod miestnej akčnej skupiny

Operačný program: PRV SR, Os 4

Konečný prijímateľ: VSP Stredný Gemer

Podporované činnosti:

- školenia, konferencie, semináre, workshopy manažmentu a zamestnancov MAS zodpovedných za realizáciu stratégie;
- štúdie a analýzy dotknutého územia zamerané na aktualizáciu stratégie;
- publicita a informovanie o dotknutej oblasti a o stratégii
- prevádzková činnosť;
- administratívna činnosť MAS: vyhlásenie výzvy, príjem žiadostí, administratívna kontrola žiadostí a príloh, hodnotenie projektov podľa kritérií, výber projektov a ich schválenie, kontrola realizácie projektov;
- zber informácií pre monitoring a hodnotenie;
- vedenie zložiek projektov a uchovávanie dokladov;
- semináre, školenia, konferencie, workshopy pre členov MAS zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie;
- vypracovanie integrovanej stratégie rozvoja územia

činnosti súvisiace s budovaním zručností a schopností MAS vrátane výdavkov podľa čl. 59 písm. a) – d) nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005.

Konečný prijímateľ: MAS VSP Stredný Gemer

Odôvodnenie: Zabezpečenie procesu implementácie ISRU v území VSP, prevádzky a činnosti MAS, vzdelávanie členov VSP. Implementácia a napĺňanie cieľov strategického

dokumentu ISRÚ a jeho aktualizácia je možná prostredníctvom odborného manažérskeho tímu. Potreba skvalitňovania manažmentu VSP SG

- *Príloha č.3 Súhrnný prehľad Integrovanej stratégie rozvoja územia Integrovanej stratégie rozvoja územia.*

4.2 Akčný plán vo väzbe na os 4 Leader

- *Uved'te, väzbu vybraných opatrení osi 3 PRV, ktoré sa budú implementovať prostredníctvom osi 4 Leader na príslušné ciele Integrovanej stratégie rozvoja územia.*

Príslušné ciele a opatrenia Integrovanej stratégie rozvoja územia VSP Stredný Gemer, ktoré bude VSP Stredného Gemera implementovať prostredníctvom osi 4 Leader priamo nadväzujú na Opatrenia osi 3 PRV konkrétne v týchto oblastiach:

Opatrenie Os 3 – 3.1 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam, je previazané so **Špecifickým cieľom 1.1. Zvýšenie kvality a rozšírenie ponuky služieb v cestovnom ruchu**, konkrétne na **Opatrenie 1.1.1 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam**

Opatrenie Os 3 – 3.2 Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu časť A a B, je previazané so **Špecifickým cieľom 1.1. Zvýšenie kvality a rozšírenie ponuky služieb v cestovnom ruchu**, konkrétne na **Opatrenie 1.1.2 Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu A** a **Opatrenie 1.1.3. Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu B**

Opatrenie Osi 3 – 3.3 Vzdelávanie a informovanie, je previazané so **Špecifickým cieľom 2.3. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva**, konkrétne na **Opatrenie 2.3.1. Vzdelávanie a informovanie**

Opatrenie Osi 3 – 3.4.1 Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo, je previazané so **Špecifickým cieľom 2.1. Skvalitnenie a rozvoj technickej a občianskej infraštruktúry**, konkrétne na **Opatrenie 2.1.1. Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo**

Opatrenie Osi 3 – 3.4.2 Obnova a rozvoj obcí je previazané so **Špecifickým cieľom 2.1. Skvalitnenie a rozvoj technickej a občianskej infraštruktúry** i, konkrétne na **Opatrenie 2.1.2. Obnova a rozvoj obcí**

- *Uved'te, ako súbor vybraných opatrení osi 3 PRV reflektuje na situáciu v území (audit zdrojov), analýzy a strategický rámec Integrovanej stratégie rozvoja územia.*

Opatrenie 3.1 (1.1.1) Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam odráža zlý stav v podnikateľskom sektore najmä mikro a malom podnikaní a prioritne v problematike nedostatočných služieb cestovného ruchu. Vychádza z prírodných podmienok a stavu a možností poľnohospodárstva najmä v horských a podhorských lokalitách zameraných ešte na tradičné spôsoby hospodárenia, napríklad ovčiarstvo.

Opatrenie 3.2 A (1.1.2) Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu A vychádza z rovnakých predpokladov a podmienok ako predchádzajúce opatrenie zároveň ešte využíva stav v obývanosti budov, kde je dostatok voľných a vhodných priestorov pre ubytovanie na súkromí a rodinné penzióny.

Opatrenie 3.2 B (1.1.3.) Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu B nadväzuje na predchádzajúce opatrenia a zároveň vychádza z nedostatočnej úrovne propagácie zaujímavostí územia a najmä na neexistenciu spoločného marketingu v území.

Opatrenie 3.3 (2.3.1) Vzdelávanie a informovanie vychádza v prvej línii z nízkej vzdelanostnej úrovne obyvateľstva v území, ale najmä z nedostatočnej pripravenosti subjektov (samospráv, podnikateľov) na získavanie a implementáciu externých zdrojov (napr EÚ), taktiež na nedostatok vhodných odborných subjektov poskytujúcich projektové poradenstvo a služby pre podnikateľov a samosprávy.

Opatrenie 3.4.1 (2.1.1.) Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo. Zlý stav občianskej infraštruktúry je jedným z vážnych problémov definovaných v problémovej analýze. Problém vhodných a kultúrnych priestorov najmä pre voľnočasové aktivity obyvateľstva je v území veľmi výrazný. Všeobecne vzhľad obcí v území Stredného gemera vzhľadom na ekonomickú situáciu je veľmi zaostalý. Zlý stav kultúrnych a osvetových zariadení a nedostatok kultúrnych priestorov pre voľnočasové aktivity v obciach má za následok klesajúci záujem o účasť na kultúrnych, športových a spoločenských podujatiach a klesajúcu aktivitu občanov.

Opatrenie 3.4.2. (2.1.2.) Obnova a rozvoj obcí. Stav infraštruktúry je v zlom stave nevyhovujúci technický stav majú prístupové cesty a chodníky vo všetkých obciach. Turistické chodníky a cyklotrasy sú slabo udržiavané. Zlá dopravná, informačná a komunikačná dostupnosť, zastaralosť a nedobudovanie sietí vytvára základné príčiny geografickej izolácie ako jednotlivých častí územia, tak územia ako celku. Nedostatočná a zastaralá infraštruktúrna vybavenosť priamo ovplyvňuje kvalitu života občanov, ale aj znižuje výrazným spôsobom atraktivitu územia pre obyvateľov a návštevníkov

- *Uved'te, ako súbor vybraných opatrení osi 3 PRV rieši problémy daného územia a podporuje jeho rozvoj podľa skutočných potrieb.*

Na základe auditu problémov analýzy dotknutého prostredia v rámci VSP SG súbor vybraných opatrení konkrétne rieši problémy **zastaralej a nedostatočnej infraštruktúry a vybavenosti obcí**. Podporou a rozvoj samostatne hospodáriacich roľníkov, podnikateľov a podnikateľov v cestovnom ruchu a službách prispieva **k skvalitneniu podnikateľského prostredia a rozvoju cestovného ruchu**, prispieva **k riešeniu nižšej vzdelanostnej úrovne a pripravenosti obyvateľov na nové ekonomické podmienky** žijúcich v danom území, a tak komplexne prispieva k zlepšeniu sociálnej situácii občanov žijúcich v území.

Vo SWOT analýze sú farebne konkrétne vyznačené identifikované slabé stránky a problémy, ktoré sa riešia prostredníctvom Opatrení osi 3, čím realizácia opatrení prostredníctvom osi 3 PRV podporuje rozvoj územia podľa jeho skutočných potrieb. Oprávnené činnosti stratégie, ktoré sa podporujú prostredníctvom osi 3 PRV, boli vybrané na základe potrieb územia, ktoré sú konkrétne zafinované v popise situácie v území a v SWOT analýze. Taktiež pri ich výbere sme analyzovali schopnosť potencionálnych konečných užívateľov podpory čerpať finančné prostriedky a na pracovných stretnutiach sme mapovali aj ich projektové zámery a plánovaný rozsah investícií. Všetky tieto faktory ovplyvňovali výber oprávnených činností podporovaných z osi 3 PRV.

Previazanosť jednotlivých oprávnených činností v línii Strategická priorita – Špecifický cieľ – Opatrenie vrátane odôvodnenia podpory navrhovaných oprávnených činností (vo väzbe na popis územia a SWOT analýzu) je podrobne rozpísané v bode **Logický rámec Integrovannej stratégie** - Opatrenie 1.1.1. strana 91, Opatrenie 1.1.2 strana 92, Opatrenie 1.1.4. strana 93, Opatrenie 2.1.1. strana 93 , Opatrenie 3.1.1. strana 96 a Opatrenie 3.1.5. strana 97.

- *Príloha č. 4 Opatrenia osi 3 a osi 4 Programu rozvoja vidieka 2007 – 2013, implementované prostredníctvom osi 4 Leader Integrovannej stratégie rozvoja územia. Formulár Opatrenia osi 3 a osi 4 Programu rozvoja vidieka 2007 – 2013, implementované prostredníctvom osi 4 Leader bude vyplnený samostatne pre každé vybrané opatrenie z osi 3 a osi 4 PRV, ktoré sa bude implementovať prostredníctvom osi 4 Leader. Jedno z opatrení bude venované opatreniu 4.3 Chod miestnej akčnej skupiny a v prípade, ak verejno-súkromné partnerstvo (MAS) predpokladá realizáciu projektov spolupráce, jedno z opatrení bude venované opatreniu 4.2 Vykonávanie projektov spolupráce.*

4.3 Finančný plán

- *Uvedte, spolufinancovanie implementácie Integrovannej stratégie rozvoja územia (činnosti, projekty, ktoré nie sú financované z Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013), –finančné prostriedky z iných štrukturálnych fondov, operačných programov, grantov, ostatné verejné zdroje. Uvedte názov zdroja a finančnú čiastku.*

Finančný plán (A) na opatrenie 4.1. Implementácia stratégie

Príspevok z PRV vo výške **2 086 684 EUR**.

VSP Stredný Gemer plánuje využívať pri implementácii činností integrovanej stratégie okrem prostriedkov programu PRV aj iné finančné zdroje. Jedná sa o finančné prostriedky poskytnuté v zmysle VZN č. 10/2008 pre schválené MAS z územia Banskobystrického samosprávneho kraja v celkovej sume **41 492,-€**. Finančné zdroje budú využívané v zmysle platných finančných príručiek pre žiadateľa v rámci aktuálnych výziev a dojednaných zmluvných podmienok, pričom sú určené na pokrytie neoprávnených výdavkov konečných prijímateľov.

Rozpočet opatrenia Osi 3 vrátane zdrojov VÚC na neoprávnené výdavky predstavuje sumu 2 128 176,00 EUR. Bez zdrojov VÚC je to 2 086 684 EUR

Spolufinancovanie opatrení Osi 3 zo strany žiadateľov predstavuje celkovú sumu **350 000,-EUR**.

Celkový plánovaný rozpočet pre opatrenie 4.1 vrátane vlastných zdrojov žiadateľov predstavuje sumu 2 993 176,00 EUR.

Finančný plán (B) na opatrenie 4.2. Vykonávanie projektov spolupráce

Výška plánovaných výdavkov na 1 projekt v rámci národnej aj nadnárodnej spolupráce je **75 757 EUR**. Máme pripravené 2 projekty spolupráce v celkovej výške financovania z PRV – **151 514 EUR**

Finančný plán (C) na opatrenie 4.3. Chod Miestnej akčnej skupiny

417 335 EUR (20 % celkových verejných výdavkov v na stratégiu) počas celého programovacieho obdobia.

Z tohto objemu:

80% prevádzka a administratívna činnosť MAS - **333 868 EUR**;

20% budovanie zručností a schopností MAS vrátane výdavkov podľa článku 59 písm. a) až d) nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 - **83 467 EUR**.

Implementácia činností mimo prístupu Leader bude realizovaná v rámci programového dokumentu SR: Národný strategický referenčný rámec SR na obdobie 2007 – 2013 prostredníctvom programov a grantov národných a nadnárodných donorov. Tieto ostatné opatrenia Integrovanej stratégie budú financované najmä z troch operačných programov a to **Regionálny oparečný program, OP zamestnanosť a sociálna inklúzia a OP Životné prostredie**

Finančný plán na Opatrenia 1.1.4 Podpora existujúcich zariadení a služieb CR (OP KaHR SR, Os3), plánované finančné prostriedky na tieto opatrenia predstavujú sumu **650.000,- EUR**

Finančný plán na Opatrenia 1.1.5 Rozvoj nových služieb a produktov CR s využitím miestneho potenciálu (OP KaH, OP ZaSI, ROP), plánované finančné prostriedky na tieto opatrenia predstavujú sumu **1.160.000,- EUR**.

Finančný plán na Opatrenie 2.1.3. Budovanie a rozvoj miestnej inraštruktúry (ROP), plánované finančné prostriedky na tieto opatrenia predstavujú sumu **9.685.000,- EUR**.

Finančný plán na Opatrenie 2.2.1. Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej (OP ZaSI), plánované finančné prostriedky na tieto opatrenia predstavujú sumu **294.000,- EUR**.

Finančný plán na Opatrenie 2.2.2. Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity (OP ZaSI), plánované finančné prostriedky na tieto opatrenia predstavujú sumu **342.000,- EUR**.

Finančný plán na Opatrenie 2.2.3. Podpora Komplexných stratégií marginalizovaných komunít (OP ZaSI, ROP, OP ŽP, OP Vz), plánované finančné prostriedky na tieto opatrenia predstavujú sumu **8.120.000,- EUR**.

Finančný plán na Opatrenie 2.3.3. Programy celoživotného vzdelávania (OP ZaSI), plánované finančné prostriedky na tieto opatrenia predstavujú sumu **180.000,- EUR**.

Finančný plán na Opatrenie 2.3.4. Podpora škôl a ich aktivít (OP Vz), plánované finančné prostriedky na tieto opatrenia predstavujú sumu **346.000,- EUR**.

Finančný plán na Opatrenie 3.1.1. Podpora programov na odstraňovanie priemyselných environmentálnych záťaží (OP ŽP), plánované finančné prostriedky na tieto opatrenia predstavujú sumu **2.120.000,- EUR**.

Finančný plán na Opatrenie 3.1.2. Odpadové hospodárstvo (OP ŽP), plánované finančné prostriedky na tieto opatrenia predstavujú sumu **710.000,- EUR**.

Finančný plán na Opatrenie 3.1.3. Informovanosť a environmentálne vzdalovanie verejnosti. (OP ŽP), plánované finančné prostriedky na tieto opatrenia predstavujú sumu **115.000,- EUR**.

- Príloha č. 5 Finančný plán implementácie opatrení financovaných z PRV 2007-2013 Integrovanej stratégie rozvoja územia, v súlade s údajmi uvedenými Prílohe č.4 Opatrenia osi 3 a osi 4 Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013, implementované prostredníctvom osi 4 Leader v časti Výška a rozsah podpory – celkový rozpočet opatrenia

4.4 Monitorovací a hodnotiaci rámec

- Zostavte plán monitoringu (vyplňte tabuľku: Dodatočné monitorovacie ukazovatele)

Tabuľka: Dodatočné monitorovacie ukazovatele

Úroveň	Ukazovateľ (názov a merná jednotka)	Východiskový stav	Cieľová hodnota ukazovateľa do r. 2013	Spôsob overovania a získavania údajov, frekvencia zberu
Strategický cieľ: Do roku 2015 vyrovnať úroveň rozvoja územia a kvalitu života obyvateľov VSP aspoň na úroveň okolitých MR	počet obyvateľov v území VSP	27 529	27 599	Evidencia obcí 1x ročne
Špecifický cieľ 1.1. Zvýšenie kvality a rozšírenie ponuky služieb v cestovnom ruchu	Počet vybudovaných a zrekonštruovaných objektov, služieb a produktov	0	28	evidencia Obvodnú rasu a evidencia VSP SG, 1 x ročne
Opatrenie 1.1.1 PRV SR, Os 3 3.1 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam	počet nových ubytovacích zariadení na súkromí, rekonštrukcia existujúcich zariadení v CR 11-40 lôžok,	0	5	evidencia VSP SG, 1x ročne
Opatrenie 1.1.2 PRV SR, Os 3 3.2 Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu – A	počet aktivít mových a obnovených nízkokapacitných ubytovacích zariadení s kapacitou maximálne 10 lôžok	0	8	evidencia VSP SG , 1x ročne
Opatrenie 1.1.3 PRV SR, Os 3 3.2 Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu – B	počet nových spoločných marketingových a propagačných aktivít	0	5	evidencia VSP SG , 1x ročne
Opatrenie 1.1.4 Podpora existujúcich zariadení a služieb CR	počet novo modernizovaných a rozšírených zariadení a služieb CR	0	6	evidencia VSP SG, 1x ročne

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

Opatrenie 1.1.5 Rozvoj nových služieb a produktov CR s využitím miestneho potenciálu	počet nových služieb a produktov cestovného ruchu mimo podpory z PRV	0	4	evidencia VSP SG a ŠÚ SR, 1x ročne
Špecifický cieľ 2.1 Skvalitnenie a rozvoj technickej a občianskej infraštruktúry	percentuálne nárast podielu vyhovujúcej infraštruktúry	35%	50%	evidencia VSP SG, záznamy OcÚ 1x ročne
Opatrenie 2.1.1 PRV SR, Os 3 3.4.1 Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo	počet novovybudovaných, zrekonštruovaných a zmodernizovaných objektov	0	15	evidencia VSP SG, záznamy OcÚ 1x ročne
Opatrenie 2.1.2 PRV SR, Os 3 3.4.2 Obnova a rozvoj obcí	percentuálne nárast hodnoty majetku obcí	100%	110%	evidencia obcí 1 x ročne
Opatrenie 2.1.3 Budovanie a rozvoj miestnej infraštruktúry	percentuálne nárast hodnoty majetku obcí mimo projektov z PRV	100%	115%	evidencia obcí 1 x ročne
Špecifický cieľ 2.2 Zvýšenie úrovne a kvality života sociálne vylúčených skupín obyvateľstva	miera nezamestnanosti (percentuálne zníženie)	33,6%	26,0%	evidencia ÚPSVaR , 1x ročne,
	podiel nezamestnaných nad 24 mesiacov (percentuálne zníženie)	41,6%	28,0%	evidencia ÚPSVaR , 1x ročne,
Opatrenie 2.2.1 Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti	miera nezamestnanosti (percentuálne zníženie)	33,6%	26,0%	evidencia ÚPSVaR , 1x ročne,
Opatrenie 2.2.2 Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce	počet zrealizovaných nových aktivít v oblasti sociálnej inklúzie čo povieš na toto	0	25	evidencia PSISG, obcí a ÚPSVaR 1x ročne

Integrovaná stratégia rozvoja územia Stredného Gemera

a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity	počet zástupcov marginalizovaných skupín aktívne zapojených do aktivít projektov	0	500	evidencia PSISG, obcí a ÚPSVaR 1x ročne
Opatrenie 2.2.3 Podpora Komplexných stratégií marginalizovaných komunit	počet realizovaných Komplexných stratégií marginalizovaných skupín	0	3	evidencia samosprávi 1x ročne
Špecifický cieľ 2.3 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva	počet nových aktivít a programov	0	43	evidencia VSP SG , 1x ročne
	počet aktívnych účastníkov aktivít	0	800	evidencia VSP SG , 1x ročne
Opatrenie 2.3.1 PRV SR, Os 3 3.3 Vzdelávanie a informovanie	počet informačných aktivít	0	4	evidencia VSP SG , 1x ročne
	počet vzdelávacích aktivít	0	2	evidencia VSP SG , 1x ročne
Opatrenie 2.3.2 PRV SR 4.2 Vykonávanie projektov spolupráce	počet partnerov zapojených do spoločných projektov	0	5	evidencia VSP SG , 1x ročne
Opatrenie 2.3.3 Programy celoživotného vzdelávania	počet spustených nových programov CŽV	0	2	evidencia VSP SG , 1x ročne
Opatrenie 2.3.4 Podpora škôl a ich aktivít	počet nových zrealizovaných aktivít v školách	0	30	evidencia škôl, dotazník, 1x ročne
Špecifický cieľ 3.1 Zlepšovanie kvality životného prostredia v území	počet zrealizovaných aktivít	0	16	evidencia samospráv a podnikov, 1x ročne
Opatrenie 3.1.1 Podpora programov na odstraňovanie priemyselných environmentálnych záťaží	počet spustených programov revitalizácie v území	0	2	evidencia samospráv a podnikov, 1x ročne
Opatrenie 3.1.2 Odpadové hospodárstvo	počet nových aktivít v odpadovom hospodárstve	0	8	evidencia samospráv a podnikov, 1x ročne
Opatrenie 3.1.3 Informovanosť a environmentálne	počet nových zrealizovaných aktivít	0	6	prieskum VSP, OÚ ŽP, 1 x ročne,

vzdalávanie verejnosti				
Prierezové opatrenie Chod miestnej akčnej skupiny	počet zrealizovaných aktivít MAS	0	10	evidencia VSP SG, 1x ročne

- *Popíšte, spôsoby overovania, frekvencie a získavania navrhovaných monitorovacích ukazovateľov. (vzor podľa tabuľky: Dodatočné monitorovacie ukazovatele)*

Každý konečný prijímateľ podpory je povinný vypracovať monitorovacie správy. V prípade projektov realizovaných cez OS 4 LEADER PRV bude tieto správy kontrolovať a evidovať aj MAS- VSP SG. Tieto správy sú základným zdrojom informácií. V ostatných prípadoch významným zdrojom je evidencia miestnych samospráv najmä v prípadoch pokiaľ sú priamo realizátormi projektov, ale aj ďalšie zdroje ako najmä Úrady práce sociálnych vecí a rodiny, Štatistický úrad SR, prípadne Obvodný úrad, ale aj Partnerstvo sociálnej inklúzie Stredného Gemera. V prípade ostatných projektov (napríklad podnikateľské projekty) bude VSP SG získavať informácia priamou komunikáciou, či už osobným prieskumom (telefonicky, emailom), alebo dotazníkovou formou. Overovanie a frekvencia získavania navrhovaných monitorovacích ukazovateľov je uvedené v tabuľke dodatočných monitorovacích ukazovateľov. Monitorovací výbor, minimálne 1 x ročne, bude kontrolovať napĺňanie monitorovacích ukazovateľov konečných prijímateľov.

- *Popíšte, spôsob monitorovania realizácie projektov.*

Konečný prijímateľ – realizátor projektu okrem toho, že je povinný predložiť originálnu verziu monitorovacej správy projektu na Ústredia PPA v Bratislave, je zároveň ju povinný predložiť aj MAS. Predkladanie kópie monitorovacej správy projektu bude usmernené v internej smernici VSP SG. MAS má povinnosť vypracovávať ročne Správu o činnosti MAS. Posledná Správa o činnosti MAS bude predložená za rok 2015 (najneskôr do 31.3.2016). Správy budú predkladané PPA/Odboru monitoringu každoročne do 31. marca s údajmi za predchádzajúci kalendárny rok v písomnej forme a elektronicky (na CD). Správy budú zasielané poštou na adresu: PPA/Odbor monitoringu, Dobrovičova 12, 815 26 Bratislava alebo osobne do podateľne Ústredia PPA v Bratislave. Pri spracovaní správy bude MAS postupovať podľa Závaznej osnova Správy o činnosti MAS, ktorá bude zverejnená na internetovej stránke www.land.gov.sk, resp. www.apa.sk. Súčasťou Správy o činnosti MAS bude aj vyhodnotenie stanovených indikátorov uvedených v stratégii MAS.

V prípade, že MAS nepredloží PPA Správu o činnosti MAS do stanoveného termínu alebo ju predloží nekompletnú, bude jej zaslaná výzva na predloženie alebo doplnenie správy s určeným termínom na odstránenie nedostatkov. Správy o činnosti MAS bude PPA/Odbor monitoringu postupovať v elektronickej forme RO. PPA si vyhradzuje právo požiadať o dodatočné informácie o MAS, projekte a/alebo konečnom prijímateľovi – predkladateľovi projektu a to kedykoľvek, až do doby ukončenia platnosti uzatvorenej Zmluvy o poskytnutí NFP.

V monitorovacej správe konečný prijímateľ je povinný uviesť hodnoty sledovaných ukazovateľov, priebeh realizácie projektu, problémy pri realizácii projektu, odporúčania pre PPA a ďalšie náležitosti, ktoré sú obsahom správy. Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu použije formulár monitorovacej správy z osi 3 v závislosti od toho, ktoré opatrenie danej osi realizuje. V prípade, že konečný prijímateľ nepredloží PPA monitorovaciu správu alebo ju predloží nekompletnú, bude mu pozastavené vyplatenie ŽoP až do doby doručenia kompletnej monitorovacej správy, resp. jej častí. Ak PPA zistí, že predložená monitorovacia

správa nie je kompletná, vyzve konečného prijímateľa, aby v stanovenej lehote odstránil identifikované nedostatky.

VSP SG v zmysle plánu monitoringu stanovenom v stratégii bude požadovať od konečných prijímateľov – predkladateľov projektov v rámci opatrenia 4.1 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia dodatočné monitorovacie údaje o projekte a o konečnom prijímateľovi – predkladateľovi projektu.

Zodpovedným za monitoring je Monitorovací výbor. Okrem sledovania monitorovacích správ konečných prijímateľov je v jeho kompetencii aj fyzický monitoring a hodnotenie realizácie projektov a administratívne a obsahové hodnotenie projektov na základe schválených monitorovacích kritérií. Na základe zistených údajov Monitorovací výbor 1 x ročne spracúva správu o monitoringu. Monitorovací výbor pre potreby monitoringu vypracuje Plán monitoringu, podľa ktorého bude postupovať. V prípade zistenia potreby závažných zmien vypracúva Monitorovací výbor priebežnú monitorovaciu správu aj mimo plánovaného termínu. Všetky správy a závery Monitorovacieho výboru podliehajú schváleniu v Predstavenstve VSP SG.

- *Uvedte, plánované hodnoty povinných monitorovacích ukazovateľov, ktoré sa majú dosiahnuť do r. 2013 (vyplňte tabuľku: Povinné monitorovacie ukazovatele pre MAS za os 4 Leader).*

Tabuľka: Povinné monitorovacie ukazovatele pre MAS za os 4 Leader

Kód opatrenia: 41	Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia	
	veľkosť MAS v km ² počet obyvateľov v podporenej MAS počet projektov financovaných MAS počet podporených beneficiárov počet obcí podporeného územia	487,62 km ² 27 529 obyv., 25 30 34
Kód opatrenia: 421	Vykonávanie projektov spolupráce	
	počet podporených projektov spolupráce počet spolupracujúcich MAS hrubý počet vytvorených pracovných miest	2 5 2
Kód opatrenia: 431	Chod miestnej akčnej skupiny	
	počet podporených aktivít počet účastníkov, ktorí úspešne dokončili tréningovú aktivitu	10 30

Tabuľka: Povinné ukazovatele za opatrenia osi 3 Programu rozvoja vidieka 2007 – 2013, implementované prostredníctvom osi 4 Leader

Úroveň	Ukazovateľ (názov a merná jednotka)	Typ ukazovateľa	Cieľová hodnota ukazovateľa do r. 2013
Opatrenie: Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam (311)	Počet prijímateľov podpory (počet)	Výstup	5
	Celkový objem investícií (v EUR)	Výstup	250 000,00
	Hrubý počet vytvorených pracovných miest	Výsledok	8
Opatrenie: Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu (313)	Počet podporených aktivít (počet)	Výstup	17
	Celkový objem investícií (v EUR)	Výstup	600 000,00
	Hrubý počet vytvorených pracovných miest	Výsledok	8

Opatrenie: Vzdelávanie a informovanie (331)	Počet účastníkov vzdelávacej/informačnej aktivít (počet)	Výstup	150
	Celkový objem investícií (v EUR)	Výstup	100 000,00
	Počet vzdelávacích dní (počet)	Výstup	50
	Počet účastníkov, ktorí úspešne absolvovali a ukončili vzdelávaciu aktivitu	Výsledok	60
Opatrenie: Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo (321)	Počet podporených obcí (počet)	Výstup	20
	Celkový objem investícií (v EUR)	Výstup	800 000,00
	Počet osôb vo vidieckych oblastiach, ktorí majú prospech z realizovaného projektu	Výsledok	20 000
	Rast používania internetu na vidieku	Výsledok	20%
Opatrenie: Obnova a rozvoj obcí (322)	Počet podporených obcí (počet)	Výstup	16
	Celkový objem investícií (v EUR)	Výstup	686 684,00
	Počet osôb vo vidieckych oblastiach, ktorí majú prospech z realizovaného projektu	Výsledok	15 000

- *Uved'te, hodnotiaci rámec – plán, druhy a postupy hodnotenia stratégie, spôsob zapracovania výsledkov hodnotenia do stratégie.*

Hodnotenie realizácie a plnenia stratégie je viazané na monitorovacie postupy, pričom ako sme už uviedli, monitorovanie zahŕňa pravidelný zber a analýzu údajov o vývojovej úrovni implementácie ISRÚ. Cieľom je sledovať účinnosť a efektívnosť implementačného procesu a vynakladania použitých zdrojov. Vypracované budú monitorovacie správy, ktoré budú sledovať napĺňanie špecifických cieľov prostredníctvom indikátorov výstupov a výsledkov stanovených v predchádzajúcich tabuľkách.

Hodnotenie prebehne počas doby implementácie ISRÚ celkovo **dva krát** a to

- v polovici obdobia (mid term)
- na konci hodnotiaceho obdobia (ex post), kde sa budú sledovať indikátory výsledku (úroveň priorít) a dopadu (úroveň strategického cieľa).

Hodnotiaca správa bude okrem hodnotenia indikátorov obsahovať aj:

- analýzu realizovaných výziev (počet prijatých projektov, počet projektov vyradených z formálnej kontroly, počet projektov vyradených z administratívnej kontroly výberovej komisie MAS, počet projektov vyradených PPA);
- časové a finančné plnenie implementácie ISRÚ (časový plán realizácie projektov, rozpočtový rámec prijatých projektov, finančné plnenie projektov);
- analýzu procesu implementácie projektov MAS-kou.

Zapracovanie výsledkov hodnotenia do stratégie

Počas implementácie stratégie na základe monitorovania a hodnotenia, alebo na základe objektívnych zmien skutočností môže MAS vykonať zmeny v stratégii pri dodržaní ustanovení Usmernenia pre administráciu osi 4 Leader – kapitola 12 – Vykonávanie zmien:

Zmeny bez predchádzajúceho súhlasu PPA

V prípade, ak sa zmena týka:

- a) **zmeny sídla MAS, len v rámci pôsobnosti územia MAS.**
- b) **zmeny štatutárneho zástupcu a pod.**

MAS môže vykonať tieto zmeny bez predchádzajúceho súhlasu PPA, ale zmena musí byť oznámená PPA najneskôr do 7 pracovných dní od vykonania zmeny. Oznámenie o zmene je potrebné poslať doporučené poštou na adresu: Pôdohospodárska platobná agentúra, Dobrovičova 12,815 26 Bratislava alebo doručiť osobne do podateľne PPA v Bratislave. Rozhodnutie o schválení/neschválení zmien oznámi PPA do 30-tich pracovných dní od prijatia oznámenia o zmene.

- c) **zmeny pri vyhlásení výzvy na implementáciu stratégie**, kedy je MAS povinná aktualizovať opatrenia osi 3 (činnosti, oprávnené a neoprávnené výdavky, kritéria spôsobilosti, neoprávnené projekty, výška oprávnených výdavkov, oprávnenosť konečného prijímateľa – predkladateľa projektu, požadované prílohy, monitoring a hodnotenie opatrenia), ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4 a to len v prípade:

- ✓ zmien v PRV alebo Usmernení, Prílohe č.6 Charakteristika priorít a opatrení osi 3, implementované prostredníctvom osi 4, resp. v Usmernení, kapitole 5. Opatrenie 4.1 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia, časť Kritéria spôsobilosti,
- ✓ oznámenia RO o vykonaní aktualizácie opatrení osi 3, ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4 (ďalej len „oznámenie RO o aktualizácii opatrení osi 3“).

MAS môže vykonať tieto zmeny bez predchádzajúceho súhlasu PPA s tým, že zmena sa vykonáva v súlade s PRV a/alebo Usmernením, Prílohou č.6 Charakteristika priorít a opatrení osi 3, ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4 resp. kapitolou 5. Opatrenie 4.1 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia, časť Kritéria spôsobilosti, platných v čase zverejnenia Výzvy na implementáciu stratégie. MAS je povinná aktualizovať Prílohu č.4 Opatrenia osi 3 a osi 4 Programu rozvoja vidieka 2007 – 2013, implementované prostredníctvom osi 4 Leader spolu so súvisiacimi časťami v stratégií, ako napr.: 4.2 Akčný plán vo väzbe na os 4 Leader. Aktualizácia opatrení osi 3 sa vykonáva formou dodatku k Integrovanej stratégií rozvoja územia (ďalej len „dodatok k stratégií“), ktorú je potrebné spolu s Protokolom o výbere ŽoNFP (projektov) predložiť na PPA v zmysle kapitoly 8. Hodnotenie a výber ŽoNFP (projektov) konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v rámci implementácie stratégie, bod 13.

- d) **zmeny v Integrovanej stratégií rozvoja územia na základe oznámenia RO** o vykonaní aktualizácie jednotlivých častí Integrovanej stratégie rozvoja územia a príloh (ďalej len „oznámenie RO o aktualizácii stratégie“).

MAS môže vykonať tieto zmeny bez predchádzajúceho súhlasu PPA, ale zmena musí byť oznámená PPA najneskôr **do 15 pracovných dní od zverejnenia oznámenia RO** o aktualizácii stratégií. Aktualizácia stratégie sa vykonáva v súlade s PRV a/alebo Usmernením a to podľa ustanovení v oznámení RO o aktualizácii stratégie. Aktualizácia stratégie sa vykonáva formou dodatku k stratégií.

Oznámenie o zmene spolu s dodatkom k stratégií je potrebné poslať doporučené poštou na adresu: Pôdohospodárska platobná agentúra, Dobrovičova 12,815 26 Bratislava alebo doručiť osobne do podateľne PPA v Bratislave. Rozhodnutie o schválení/neschválení zmien oznámi PPA, do 15-tich pracovných dní od prijatia oznámenia o zmene.

Dodatok k stratégií:

- ✓ na prvej strane musí byť uvedené: číslo dodatku, názov konečného prijímateľa (oprávneného žiadateľa), adresa, názov stratégie, pečiatka

- a podpis štatutárneho zástupcu,
- ✓ každá strana dodatku k stratégii musí byť podpísaná štatutárnym zástupcom,
- ✓ v rámci dodatku k stratégii sa predkladajú celé časti, resp. tabuľky, nie len zmenené vety, resp. odkazy na zmeny.

Zmeny so súhlasom PPA

V prípade, ak sa zmena týka :

- a) **aktualizácie, ktorá sa týka presunu finančných prostriedkov v rámci jednotlivých opatrení osi 3** podľa Prílohy č.5 Finančný plán implementácie opatrení financovaných z PRV 2007 – 2013 a Prílohy č.4 Opatrenia osi 3 a osi 4 Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013, implementovaných prostredníctvom osi 4 Leader sa môže vykonať len jedenkrát počas rokov 2007 – 2013 a to najskôr po dvoch rokoch od podpisu zmluvy s PPA. MAS je povinná aktualizovať aj súvisiace časti, resp. kapitoly v stratégii.
- b) **aktualizácie, ktorá sa týka zmeny pôsobnosti územia MAS**, napr. vystúpenie/vstúpenie obce z/do MAS. V tomto prípade musia byť dodržané podmienky kritérií oprávnenosti MAS (objektívne výberové kritéria) v súlade s podmienkami Usmernenia, kapitoly 3. Výber Miestnych akčných skupín, bodu 3.1 Kritéria hodnotenia Integrovannej stratégie rozvoja územia, časti 1 Kritéria oprávnenosti MAS. Aktualizácia v prípade zmeny pôsobnosti územia MAS – vystúpenie a následne vstúpenie obce do MAS s cieľom dodržania výberového kritéria (počet obyvateľov na území MAS musí byť vyšší ako 10 000 obyvateľov) sa môže vykonať jedenkrát do roka, a to najskôr po dvoch rokoch od podpisu zmluvy s PPA, v prípade vstúpenia obce do MAS najskôr po dvoch rokoch od podpisu zmluvy s PPA.
- c) **zmeny týkajúce sa účtu MAS**,
- d) **zriadenie záložného práva** - predmet záložného práva v prospech tretích osôb v súlade s Usmernením, kapitolou 13. Ochrana majetku nadobudnutého a/alebo zhodnoteného z prostriedkov EÚ a štátneho rozpočtu.
- e) **d ďalšie zmeny, ktorými nebudú ovplyvnené kritéria na výber MAS uvedené v kapitole 3**. Výber miestnych akčných skupín, bode 3.1 Kritéria hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia/výber MAS, pričom musia byť dodržané ustanovenia PRV, Usmernenia a Príručky a/alebo Dodatkov.

MAS môže tieto zmeny vykonať len na základe súhlasného stanoviska PPA , a to na základe oznámenia o zmene PPA .

- *Popíšte, postupy sebahodnotenia jednotlivých orgánov MAS (výkonný orgán, výberová komisia MAS a monitorovací výbor) a činnosti MAS (max. 20 riadkov).*

Plnenie činností jednotlivých orgánov VSP (výkoný orgán – Predstavenstvo združenia, výberová komisia, monitorovací výbor) a ich sebahodnotenie bude predkladané v správach o plnení pridelených úloh najvyššiemu orgánu VSP. Výkonný orgán a pracovné orgány na svojich zasadnutiach budú kontrolovať činnosť a plnenie úloh jednotlivých členov. Správu o pracovnej činnosti budú predkladať na posúdenie Dozorne rade a Predstavenstvu združenia, ktorá následne informuje najvyšší orgán VSP. Dozorná rada má právo vykonávať kontrolu nezávisle od všetkých orgánov VSP. Manažér VSP taktiež kontroluje plnenie činností jednotlivých orgánov.

- *Popíšte, postupy sebahodnotenia jednotlivých orgánov MAS (výkonný orgán, výberová komisia MAS a monitorovací výbor) a činnosti MAS (max. 20 riadkov).*

Plnenie činností jednotlivých orgánov VSP (výkonný orgán – Predstavenstvo združenia, výberová komisia, monitorovací výbor) a ich sebahodnotenie bude predkladané v správach o plnení pridelených úloh najvyššiemu orgánu VSP. Výkonný orgán a pracovné orgány na svojich zasadnutiach budú kontrolovať činnosť a plnenie úloh jednotlivých členov. Správu o pracovnej činnosti budú predkladať na posúdenie Dozornej rade a Predstavenstvu združenia, ktorá následne informuje najvyšší orgán VSP. Dozorná rada má právo vykonávať kontrolu nezávisle od všetkých orgánov. Plnenie činností jednotlivých orgánov VSP (výkonný orgán – Predstavenstvo, výberová komisia, monitorovací výbor) a ich sebahodnotenie bude predkladané v správach o plnení pridelených úloh najvyššiemu orgánu VSP SG. Manažér VSP SG taktiež kontroluje plnenie činností jednotlivých orgánov a pri nezrovnalostiach urýchlene zjedná nápravu. Taktiež každý člen VSP SG má právo kontrolovať činnosti všetkých výkonných orgánov. Stanovy a všetky interné smernice (organizačný poriadok, štatúty, plán práce, rozpočet ...) vydané VSP SG sú verejne dostupnými materiálmi pre všetkých členov partnerstva, ktorí majú právo kontrolovať ich dodržiavanie. Spätnou väzbou kvality práce v jednotlivých orgánoch bude vzájomná kontrola plnenia úloh. Dotazníkový prieskum kvality činnosti výkonných orgánov bude uskutočňovaný 1 x ročne obyvateľmi územia. Administratívne zabezpečuje proces sebahodnotenia kancelária VSP SG a inštitucionálne je za sebahodnotenie zodpovedné Predstavenstvo VSP SG

IMPLEMENTAČNÁ ČASŤ

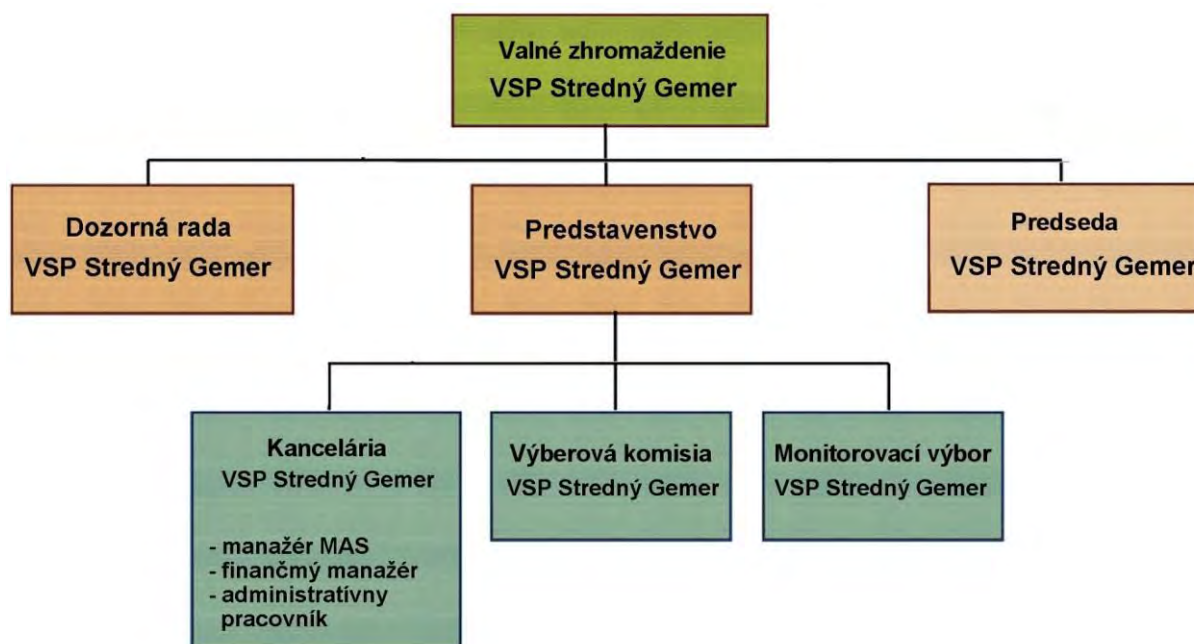
KAPITOLA 5: IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC PRI IMPLEMENTÁCII INTEGROVANEJ STRATÉGIE ROZVOJA ÚZEMIA

5.1 Organizačná štruktúra a zdroje

5.1.1 Organizačná štruktúra a zabezpečenie činnosti verejno-súkromného partnerstva (MAS)

- Uveďte, štruktúru a organizáciu verejno-súkromného partnerstva (MAS).

Organizačná schéma VSP SG

- Uveďte, úlohu a zodpovednosť jednotlivých subjektov a organizačných zložiek verejno-súkromného partnerstva (MAS) pri realizácii Integrovannej stratégie rozvoja územia.

Najvyšší orgán: Valné zhromaždenie VSP SG

Výkonný orgán: Predstavenstvo VSP SG

Výberová komisia

Monitorovací výbor

Kancelária VSP SG

Štatutárny orgán: Predseda a podpredseda VSP SG

Kontrolný orgán: Dozorná rada

Valné zhromaždenie

- Je najvyšším orgánom združenia.
- Schvaľuje Integrovanú stratégiu územia a jej zmeny
- Schvaľuje stanovy združenia , ich prípadné zmeny a doplnky, pričom tieto možno prijať len vtedy, ak s nimi súhlasí viac ako 2/3 väčšina všetkých členov združenia.
- Volí predsedu predstavenstva väčšinou všetkých členov združenia.
- Volí členov predstavenstva, jednotlivo, väčšinou prítomných členov združenia.
- Schvaľuje 2/3 väčšinou všetkých členov združenia rozpočet združenia a jeho čerpanie.
- Na základe návrhu predstavenstva rozhoduje 2/3 väčšinou prítomných členov o vylúčení člena združenia.
- Valné zhromaždenie volí predstavenstvo združenia a jeho predsedu na obdobie 1 roku.
- Valné zhromaždenie schvaľuje odmeny funkcionárov združenia.
- Valné zhromaždenie rozhoduje o zániku združenia a voľbe jeho likvidátora nadpolovičnou väčšinou všetkých svojich členov.

Predstavenstvo združenia (Rada VSP SG)

je zriaďované tak, aby podiel súkromného sektora bol vždy vyšší ako 50%

- Predstavenstvo združenia je výkonným orgánom združenia, ktorý je tvorený minimálne 3 členmi zvolenými valným zhromaždením.
- Predstavenstvo sa schádza minimálne 1 x mesačne, je vedené predsedom predstavenstva, ktorý riadi jeho rokovanie, v jeho neprítomnosti riadi rokovanie podpredseda predstavenstva, v jeho neprítomnosti poverený člen výboru. Predstavenstvo rozhoduje väčšinou svojich členov.
- Predstavenstvo združenia rozhoduje o prijatí a vylúčení člena združenia.
- Predstavenstvo združenia pripravuje materiály pre rokovanie valného zhromaždenia , podieľa sa na programe činnosti združenia ,ktorého realizáciu zabezpečuje aktívnou činnosťou každého člena. Dáva návrhy na prijímanie nových členov združenia.
- Dodržiava čerpanie finančných prostriedkov podľa schváleného rozpočtu, vymedzeného valným zhromaždením.
- Predstavenstvo združenia o svojich rozhodnutiach dáva hlasovať a o prijatí rozhodnutia rozhoduje väčšina hlasov prítomných. V prípade , že dôjde k rovnosti hlasov, schvaľuje sa návrh , za ktorý hlasoval člen predstavenstva, ktorý vedie zasadnutie.
- Predstavenstvo združenia volí podpredsedu, tajomníka a hospodára združenia .
- Výkon funkcie v predstavenstve OZ je dobrovoľná neplatená funkcia. Funkcionárom predstavenstva OZ patrí náhrada preukázaných nákladov vzniknutých s výkonom funkcie.
- zodpovedá za vypracovanie a implementáciu stratégie;
- schvaľuje/odporúča, resp. neschvaľuje/neodporúča návrh ŽoNFP (projekty) na financovanie z PRV;
- zriaďuje výberovú komisiu MAS a monitorovací výbor;
- volí a odvoláva manažéra MAS;
- vymenúva členov monitorovacieho výboru;
- volí a odvoláva členov výberovej komisie MAS a schvaľuje jej štatút;

Predseda predstavenstva združenia

- Je štatutárnym zástupcom združenia.
- Dáva návrh na podpredsedu združenia z členov Predstavenstva združenia.

- Vede rokovania združenia, riadi alebo poverí riadením zasadnutia predstavenstva združenia iného člena predstavenstva. V prípade , že je predseda neprítomný alebo dlhodobo nemocný /min. 6 mesiacov v jednom roku/ , jeho právomoci bez poverenia preberá podpredseda , ak nie je prítomný ani ten , tak predsedom alebo zhromaždením určený člen.
- Má právo zvolávať valné zhromaždenie združenia.
- Predkladá PPA projekty (ŽoNFP) doporučené a predbežne schválené MAS na čerpanie finančných prostriedkov z PRV a ďalšie dokumenty, ktoré sú určené pre RO a PPA.

Predseda vystupuje v mene VSP SG navonok, podpisuje zmluvy, predkladá PPA Protokol o výbere Žiadosti o nenávratný finančný príspevok z Programu rozvoja vidieka SR 2007-2013 MAS a ďalšie dokumenty, ktoré sú určené pre RO a PPA. Spôsob voľby/ odvolania a vykonávané činnosti štatutárneho zástupcu VSP SG sú stanovené v stanovách združenia

Dozorná rada

- Je kontrolným orgánom združenia, tvorí ju min. jeden člen, zvolený Valným zhromaždením na obdobie 1 roku, v prípade viac člennej rady VZ ju volí na základe dodržania kľúča minimálne 50% zastúpenia súkromného sektora (vrátane občianskeho a neziskového sektora).
- V prípade viacčlennej rady /zásadne nepárneho počtu, kde väčšinu musia tvoriť riadny členovia združenia/, rada volí zo svojho stredy predsedu dozornej rady, ktorým môže byť iba riadny člen združenia, člen dozornej rady nemôže byť zároveň funkcionárom iného orgánu tohto združenia.
- Členovia dozornej rady majú právo zúčastňovať sa na zasadnutiach predstavenstva a majú právo poradného hlasu . Dozorná rada schvaľuje pre každé valné zhromaždenie správu hospodárenia združenia.
- Členovia dozornej rady sú oprávnení nahliadať do všetkých dokladov a záznamov týkajúcich sa združenia a kontrolujú, či je účtovníctvo vedené v súlade so zákonom o účtovníctve č. 431/2002 Z.z. a či združenie uskutočňuje svoju činnosť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a stanovami.
- Dozorná rada sa riadi svojim štatútom, schváleným nadpolovičnou väčšinou všetkých členov združenia.

Kancelária VSP SG:

Predstavenstvo združenia zriaďuje na zabezpečenie spravovania verejných prostriedkov ako aj manažovania činnosti MAS a realizáciu úloh združenia. Na čele Kancelárie je manažér MAS menovaný výkonným orgánom. Manažér MAS je povinný zúčastňovať sa zasadnutí výkonného orgánu s hlasom poradným. Kancelária pracuje na základe pracovného a organizačného poriadku schváleného výkonným orgánom. Administratívu a realizáciu úloh združenia zabezpečujú zamestnanci MAS, ktorí môžu byť členmi len najvyššieho orgánu.

Manažér MAS

- vykonáva formálnu kontrolu prijatých ŽoNFP (projektov) od konečných prijímateľov – predkladateľov projektu,
- registruje ŽoNFP (projekty),
- poskytuje informácie konečným prijímateľom – predkladateľom projektu,
- zabezpečuje zber informácií pre monitoring a hodnotenie a ďalšie administratívne činnosti MAS.
- pripravuje výzvy na predkladanie ŽoNFP, zverejňovanie a propagáciu

- riadi a zabezpečuje vnútorný chod činnosti združenia (MAS) pri implementácii ISRU

Finančný manažér

- zabezpečuje vedenie ekonomickej agendy VSP SG v zmysle platných zákonov a interných predpisov
- zabezpečuje rozpočtovanie, vypracovanie finančných správ
- hospodárenie s finančnými prostriedkami a majetkom MAS
- finančný manažment chodu MAS
- zabezpečuje účtovnú evidenciu a hospodárenie s finančnými prostriedkami a majetkom MAS a nesie zodpovednosť za správnosť účtovnej evidencie.

Administratívny pracovník

- zabezpečuje bežnú prevádzku a administratívnu činnosť MAS,
- vedie evidenciu a predpísanú archiváciu,
- pripravuje podkladové materiály na zasadnutia jednotlivých orgánov a pod.
- vykonáva administratívne a sekretárske práce v kancelárii MAS
- vypracúva korešpondenciu na pokyny manažéra MAS
- vedie registrátorne stredisko

Výberová komisia

menuje ju Predstavenstvo združenia podľa potreby, pre účely hodnotenia a výberu ŽoNFP (projektov) konečného prijímateľa

- počet členov výberovej komisie MAS je nepárny; minimálny počet členov výberovej komisie MAS je 7 a maximálny počet členov je 13, na základe dodržania kľúča minimálne 50% zastúpenia súkromného sektora (vrátane občianskeho a neziskového).
- hodnotí a vyberá ŽoNFP (projekty),
- predkladá Predstavenstvu združenia návrh ŽoNFP (projektov), ktoré schvaľuje/odporúča, resp. neschvaľuje/neodporúča na financovanie z PRV .
- dohliada pri výbere projektov na konflikt záujmov, transparentnosť
- zodpovedá za svoju činnosť výkonnému orgánu – predsedníctvu združenia
- vykonáva administratívnu kontrolu ŽoNFP (projektov) v zmysle Nariadenia Komisie (ES) č. 1975/2006, čl. 26 ods. 2, v rámci hodnotenia a výberu projektov, ktoré sa budú implementovať prostredníctvom stratégie
- schvaľuje návrh na vyradenie ŽoNFP (projektov) z ďalšieho hodnotenia, ktoré nespĺnili podmienky formálnej kontroly;
- posudzuje oprávnenosť činností v súlade s činnosťami, ktoré si MAS stanovila pre príslušné opatrenia osi 3. Kontroluje, či činnosti nespádajú do kategórie neoprávnených projektov, stanovených pre príslušné opatrenia osi 3 v Usmernení, Prílohe č.6 Charakteristika priorít a opatrení osi 3, ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4;
- posudzuje splnenie kritérií pre uznanosť výdavkov (oprávnené a neoprávnené výdavky, min. a max. výšku oprávnených výdavkov na 1 projekt), ktoré stanovila MAS pre príslušné opatrenia osi 3;
- posudzuje oprávnenosť konečného prijímateľa – predkladateľa projektu pre príslušné opatrenie osi 3, v zmysle definícií, ktoré sú uvedené v Usmernení, Prílohe č.6 Charakteristika priorít a opatrení osi 3, ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4;

- posudzuje splnenie všetkých minimálnych kritérií spôsobilostí pre príslušné opatrenia osi 3, ktoré sú definované v Usmernení kapitole 5. Opatrenie 4.1 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia a Prílohe č.6 Charakteristika priorít a opatrení osi 3, ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4 a kritérií spôsobilosti, ktoré si stanovila MAS v rámci implementácie stratégie;
- posudzuje splnenie podmienok uvedených v Usmernení, kapitole 1. Všeobecné podmienky poskytnutia nenávratného finančného príspevku pre opatrenia osi 4 Leader, časti B c), d), h), i), k);
- hodnotí splnenie kritérií na hodnotenie ŽoNFP (projektov) konečných prijímateľov - predkladateľov projektov pre príslušné opatrenie osi 3, ktoré si stanovila MAS;
- vyberá ŽoNFP (projekty) v súlade s postupmi na výber ŽoNFP (projektov) konečných prijímateľov – predkladateľov projektov;

Monitorovací výbor

je kontrolným orgánom, ktorý vykonáva najmä hodnotenie a kontrolu realizácie projektov v rámci stratégie, menuje ho Predstavenstvo združenia podľa potreby

- má 5 členov, na základe dodržania kľúča minimálne 50% zastúpenia súkromného sektora (vrátane občianskeho a neziskového)
 - predseda monitorovacieho výboru je povinný zúčastňovať sa zasadnutí Predstavenstva združenia s hlasom poradným
 - členovia monitorovacieho výboru musia pôsobiť (mať trvalé, prípadne prechodné bydlisko, sídlo alebo prevádzku) v území pôsobnosti združenia, ale nemusia byť členmi združenia
 - pripravuje a vypracováva správy o implementácii stratégie a správy o monitoringu za ročné obdobie, ktoré sa predkladajú na RO a PPA,
 - vykonáva monitoring priebehu vecného a finančného plnenia projektov za ročné obdobie a vyhodnotenie jednotlivých výziev.
- *Popíšte, spôsob delegovania zástupcov členov verejno-súkromného partnerstva (MAS) do orgánov, komisií, príp. pracovných skupín.*

Valné zhromaždenie - je tvorené všetkými členmi partnerstva na základe podania písomnej prihlášky a zaplatením členského príspevku. V prípade právnickej osoby deleguje svojho zástupcu menovite na prihláške. Prihlášku schvaľuje Valné zhromaždenie

Dozorná rada – členovia sú volení Valným zhromaždením na dobu jedného roka. Zástupcov do Dozornej rady navrhujú členovia Valného zhromaždenia

Predstavenstvo združenia – je volené Valným zhromaždením z pomedzi svojich členov na obdobie jedného roka. Zástupcov do Predsedníctva navrhujú členovia Valného zhromaždenia na základe kľúča určeného stanovami.

Predseda je volený Valným zhromaždením spomedzi členov na dobu jedného roka.

Podpredseda je volený Predstavenstvom združenia spomedzi svojich členov na obdobie jedného roka

Manažér MAS – je menovaný Predstavenstvom na základe výberového konania, ktoré realizuje pracovná skupina zriadená Predstavenstvom. Výberové kritéria na funkciu manažéra sú definované v personálnej matici vid'. príloha č. 8.

Administratívny pracovník – je menovaný Predsedom VSP SG na základe výberového konania ktoré realizuje pracovná skupina zriadená Predstavenstvom. Výberové kritéria na funkciu administratívneho pracovníka sú definované v personálnej matici vid'. príloha č. 8.

Finančný manažér - účtovník – je menovaný Predstavenstvom na základe výberového konania ktoré realizuje pracovná skupina zriadená Predstavenstvom. Výberové kritéria na funkciu ekonóma - účtovníka sú definované v personálnej matici vid'. príloha č. 8.

Výberová komisia – zriaďuje ju Predstavenstvo. Odborníkov pre výberový proces vyberá Predstavenstvo na základe verejnej výzvy na dobu implementácie ISRU. V prípade potreby môže Predstavenstvo doplniť odborníkov pre výberové procesy. Vybraní odborníci sú vyškolení. Predstavenstvo zo skupiny odborníkov, ktorí prešli školením vždy v rámci každej výzvy vyberá konkrétnych členov pre Výberovú komisiu. Pri výbere môže Predstavenstvo použiť niekoľko postupov v ich kombinácii, ako je: širší výber na základe výberových kritérií pre konkrétnu výzvu, losovanie, prípadne hlasovanie Predstavenstva. Člen výberovej komisie nemusí byť členom VSP SG a nemusí mať sídlo (bydlisko) na území VSP SG.

Monitorovací výbor – zriaďuje ho Predstavenstvo združenia na obdobie implementácie ISRU na základe verejného výberového konania. Výberové kritéria na členov monitorovacieho výboru budú špecifikované v zverejnených výberových podmienkach.

- *Popíšte, spôsob propagácie činnosti verejno-súkromného partnerstva (MAS).*

Propagácia činnosti VSP je realizovaná v dvoch úrovniach:

1. **V rámci partnerstva** so zameraním na vnútroorganizačnú propagáciu činnosti jednotlivých organizačných zložiek, resp. orgánov partnerstva, propagáciu a prezentáciu aktivít a programov verejno-súkromného partnerstva. Funguje prevažne na základe e-mailovej komunikácie, písomnej a telefonической komunikácie, osobnej komunikácie počas výkonu činnosti orgánov partnerstva.

Tieto postupy sa stali osvedčeným komunikačným a prezentačným nástrojom už počas spracovania ISRU a chceme ich využívať a inovovať (emailová konferencia, pravidelný informačný servis a i.) počas implementácie ISRU a činnosti MAS.

2. **Smerom k verejnosti** sa navonok VSP propaguje najmä prostredníctvom internetovej stránky www.hornysaris.sk, vydávaním propagačných a prezentačných materiálov (perá, kalendáre, plagáty), vydávaním infobulletinu, informáciami na internetových stránkach svojich členov, na regionálnych, národných a medzinárodných konferenciách, výstavách cestovného ruchu, na pracovných stretnutiach mikroregiónov, Združenia miest a obcí Šariša a i.

Uvedené spôsoby komunikácie a prezentácie činnosti VSP navonok – smerom k verejnosti, (potenciálnym prijímateľom pomoci a členskej základni VSP) boli odskúšané počas spracovania ISRU. Interaktívnu webovú stránku, infobulletiny, informačné letáky (plagáty), brožúry a tlačené materiály, prezentácie na pracovných stretnutiach v mikroregiónoch chceme využiť aj pri šírení informácií o implementácii ISRU, vyhlasovaní výziev pre jednotlivé opatrenia ako aj pri informovaní o realizácii úspešných projektov a aktivít VSP, jeho členov a konečných prijímateľov.

- *Uved'te, spôsob konzultácie s konečnými prijímateľmi – predkladateľmi projektov (poradenstvo a expertná pomoc).*

Konzultácie s konečnými prijímateľmi budú prebiehať elektronickou komunikáciou on-line, ako aj osobnými pohovormi, konzultáciami v sídle, resp. kancelárii partnerstva prostredníctvom výkonného manažéra a projektového tímu zriadeného na účel poradenstva a expertnej pomoci konečným prijímateľom. Vzhľadom na rozsah územia budú konzultácie a technická pomoc podľa potreby a dohodnutých harmonogramov poskytované aj mimo sídla VSP, v spádových obciach mikroregiónov, či v sídlach mimovládnych organizácií v území.

V tomto čase má predbežne VSP dohodnutú spoluprácu a poskytnutie priestorov pre vykonávanie predmetných činností.

- *Príloha č. 8 Personálna matica Integrovanej stratégie rozvoja územia.*

V tabuľkách prílohy č.8.

5.2 Zdroje verejno-súkromného partnerstva (MAS)

5.2.1 Ľudské zdroje

Príloha č.8 Personálna matica - tabuľka Kancelária MAS.

5.2.2 Materiálne zdroje

- *Uveďte, prevádzkové podmienky (budovy, kancelárie, dopravné prostriedky a pod), technické vybavenie (kancelárska a audiovizuálna technika), počítačové a programové vybavenie, ktoré má verejno-súkromné partnerstvo k dispozícii.*

Materiálne zabezpečenie činnosti	Popis situácie	Vlastnícky vzťah V-vlastné, P-prenajaté, zvýhodnené služby - ZS
Kancelária	VSP SG má v súčasnosti bezplatne prenajatú kanceláriu v Lubeníku. Nevlastní žiadny nehnuteľný majetok.	P/ZS
Vybavenie kancelárie	VSP SG využíva počítačové vybavenie bezplatne zapožičané jedným z členov partnerstva. Kancelársky nábytok – zostava kancelársky stôl, skriňa, kontajner stolička 3 ks.	P/ ZS
Technické vybavenie	VSP SG využíva počítačové vybavenie bezplatne zapožičané jedným z členov partnerstva PC, tlačiareň	P/ZS
Pripojenie na Internet	V kancelárii je zabezpečené pripojenie na internet, ktoré bezplatne poskytuje člen VSP SG.	P/ZS
Softvér	V zapožičanom PC je majetkom majiteľa.	P/ZS

5.2.3 Finančné zdroje

- *Uveďte, iné finančné zdroje (okrem finančných prostriedkov opatrenia 4.3 Chod Miestnej akčnej skupiny), ktoré má verejno-súkromné partnerstvo (MAS) k dispozícii, alebo je schopné zabezpečiť pre potreby financovania prevádzky a administratívnej činnosti verejno-súkromného partnerstva (MAS).*

Hlavnými zdrojmi finančných prostriedkov na zabezpečenie chodu a aktivít sú členské príspevky a to namä zo strany miestnych samospráv. V roku 2008 prispeli obce a mestá do partnerstva čiastkou 3 400 EUR a v roku 2009 čiastkou 3 300 EUR, členské ostatných subjektov tvorilo 1 300 EUR. V roku 2008 a 2009 okrem členských príspevkov sme boli podporení aj zo zdrojov Banskobystrického samosprávneho kraja, v roku 2008 sme dostali podporu 6 666 EUR a v roku 2009 to činilo 4 985 EUR.

Ďalšími zdrojmi finančných prostriedkov s ktorými počítame v ďalšom období mimo zdrojov z PRV sú najmä:

- realizácia vlastných projektov zo zdrojov NSRR a iných národných zdrojov
- úverové zdroje
- zdroje BBSK okrem podpory pre MAS
- vlastné aktivity realizované za odmenu

5.3 Príjem ŽoNFP (projektov)

- *Popíšte, postup pri vyhlásení výziev na implementáciu stratégie v súlade s Usmernením pre administráciu osi 4 Leader, kapitolou 8. Hodnotenie a výber projektov konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v rámci implementácie stratégie.*

MAS zverejní časovo ohraničenú Výzvu na implementáciu stratégie, ktorá začína výberovým kolom pre príjem ŽoNFP (projektov) konečných prijímateľov – predkladateľov projektov a to termínom uvedeným vo Výzve na implementáciu stratégie a končí posledným dňom prijímania ŽoNFP (projektov) uvedeným v rámci danej Výzvy na implementáciu stratégie).

1. MAS zverejní prvú Výzvu na implementáciu stratégie do 20-tich pracovných dní odo dňa podpísania zmluvy s PPA v súlade s časovým plánom pre implementáciu jednotlivých opatrení (podľa prílohy č. 4 ISRU)
2. MAS v rámci Výziev na implementáciu stratégie uverejní nasledovné náležitosti:
 - a) názov MAS, ktorá Výzvu na implementáciu stratégie vyhlasuje;
 - b) dátum vyhlásenia a dátum uzavretia Výzvy na implementáciu stratégie;
 - c) kontaktné údaje príslušnej MAS a spôsob komunikácie s ňou;
 - d) ŽoNFP (projekt) pre príslušné opatrenie osi 3, Usmernenie pre administráciu osi 4 Leader a Príručku a/alebo Dodatky platné ku dňu zverejnenia časovo ohraničenej Výzvy na implementáciu stratégie;
 - e) oprávnenosť konečného prijímateľa – predkladateľa projektu;
 - f) výšku oprávnených výdavkov na 1 projekt,
 - g) rozpočet (sumu finančných prostriedkov alokovaných pre príslušné opatrenie osi 3 v rámci príslušnej Výzvy na implementáciu stratégie);
 - h) oprávnené činnosti a oprávnené výdavky;
 - i) časovú oprávnenosť realizácie projektu;
 - j) oprávnenosť miesta realizácie projektu;
 - k) kritéria spôsobilosti pre príslušné opatrenie osi 3 v súlade s Usmernením, Prílohou č.6 Charakteristika priorít a opatrení osi 3, ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4 a spôsob ich preukázania;
 - l) kritéria spôsobilosti v rámci opatrenia 4.1 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia a spôsob ich preukázania;
 - m) kritéria spôsobilosti, ktoré si stanovila MAS a spôsob ich preukázania;
 - n) kritéria na hodnotenie ŽoNFP (projektov);

- o) povinné a nepovinné prílohy stanovené MAS, monitorovacie indikátory pre príslušné opatrenie osi 3 stanovené MAS;
- p) ďalšie podmienky poskytnutia podpory (termín prijatia a miesto predkladania ŽoNFP (projektov), a pod.).

Všetky uvedené náležitosti musia byť v súlade so schválenou Integrovanou stratégiou rozvoja územia, príp. Dodatkami k stratégii

- 3. MAS dostupnými spôsobmi, na prístupnom a viditeľnom mieste informuje verejnosť a potenciálnych konečných prijímateľov o možnostiach predkladania ŽoNFP (projektov) v rámci implementácie stratégie (spôsoby informovania sú uvedené nižšie).
- 4. MAS od vyhlásenia Výzvy na implementáciu stratégie poskytuje konzultácie pre konečných prijímateľov – predkladateľov projektov a poskytuje asistenciu pri spracovaní ŽoNFP.
- 5. MAS zabezpečí príjem ŽoNFP (projektov) od konečných prijímateľov – predkladateľov projektov do štyroch mesiacov od dňa vyhlásenia. Presný termín prijímania žiadostí bude stanovený po získaní prostriedkov na implementáciu ISRU.

Výzvy na implementáciu opatrení integrovanej stratégie rozvoja územia pre príslušné opatrenie osi 3, implementované prostredníctvom osi 4 vyhlási MAS:

- na základe časového plánu a podmienok uvedených v prílohe 4 integrovanej stratégie.
- minimálne jedenkrát do roka (posledná výzva bude zverejnená v IV Q roku 2012.)
- *Uved'te, spôsob zverejnenia výziev na implementáciu stratégie a informovania verejnosti.*

Výzvy na implementáciu stratégie budú zverejnené nasledovným spôsobom:

- a) na webovej stránke VSP Stredný Gemer: www.massg.sk
- b) v informačných systémoch a webových stránkach regionálnych rozvojových agentúr a centier prvého kontaktu s pôsobnosťou v území MAS
- c) na internetových stránkach obcí na území MAS
- d) na úradných tabuliach obcí na území MAS
- e) v miestnych novinách vydávaných obcami na území MAS (v závislosti od redakčných uzávierok novín)
- f) v regionálnej tlači (
- g) v informačných letákoch
- h) prezentačnými a informačnými stretnutiami s potenciálnymi KP na úrovni obcí, mikroregiónov
- i) na webovej stránke NSRV SR, regionálne pracovisko Banská Bystrica

Počas prevádzkových hodín kancelárie VSP bude mať možnosť získať verejnosť aktuálne informácie týkajúce sa výziev na implementáciu stratégie a iné relevantné informácie.

- *Popíšte, administratívny postup prijímu a registrácie (ŽoNFP) projektov v súlade s Usmernením pre administráciu osi 4 Leader, kapitolou 8. Hodnotenie a výber projektov konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v rámci implementácie stratégie.*

Pre vypracovanie ŽoNFP (projektu) a administráciu ŽoNFP (projektu) konečného prijímateľa – predkladateľa projektu platia ustanovenia v Príručke a/alebo Dodatkoch a Usmernení platných ku dňu zverejnenia časovo ohraničenej Výzvy na implementáciu stratégie, ktoré budú zverejnené na internetových stránkach <http://www.land.gov.sk> alebo <http://www.apa.sk>, www.massg.sk.

Proces prijmu a registrácie ŽoNFP (projektov) má nasledovnú postupnosť krokov a vzťahuje sa len na **žiadosti doručené v termíne stanovenom pre predkladanie žiadostí na implementáciu opatrení ISRU** v konkrétnej časovo ohraničenej Výzve:

Predloženie ŽoNFP (projektu) konečným prijímateľom – predkladateľom projektu:

- **osobne, v jednom vyhotovení, v termíne a na mieste uvedenom vo Výzve na implementáciu stratégie**
- **v predpísanej forme** (na predpísanom tlačive – bude zverejnené na internetovej stránke www.land.gov.sk, www.apa.sk, www.massg.sk, kompletne a čitateľne vyplnenom formulári s povinnými prílohami, čestným prehlásením, v šnurovacích spisových doskách P A4, v jednom vyhotovení v tlačenej podobe atď.)

Náležitosti ŽoNFP (projektu), ktoré je povinný predložiť konečný prijímateľ – predkladateľ projektu:

- Kompletne a čitateľne vyplnený formulár ŽoNFP (projekt) pre príslušné opatrenie osi 3 implementované prostredníctvom osi 4 v tlačenej forme, podpísaný konečným prijímateľom – predkladateľom projektu, resp. jeho štatutárnym zástupcom a potvrdený pečiatkou (v prípade, ak je konečný prijímateľ – predkladateľ projektu povinný používať pečiatku).
- Povinné prílohy k ŽoNFP (projektu) pre príslušné opatrenie osi 3 implementované prostredníctvom osi 4. Všetky rozhodnutia predkladané konečným prijímateľom – predkladateľom projektu v rámci príloh k ŽoNFP (projektu), vydávané v správnom konaní musia byť opatrené pečiatkou právoplatnosti.
- Čestné vyhlásenie konečného prijímateľa – predkladateľa projektu, resp. jeho štatutárneho zástupcu s úradne osvedčeným podpisom. Čestné vyhlásenie tvorí súčasť formuláru ŽoNFP (projektu).
- Tabuľková časť ŽoNFP (projektu) pre príslušné opatrenie osi 3 v tlačenej a zároveň v elektronickej forme (vo formáte „Excel“). V Usmernení, Prílohe č.6 Charakteristika priorít a opatrení osi 3, ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4 sú uvedené pokyny na vypracovanie Tabuľkovej časti projektu vo formáte Excel.

Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu je povinný k ŽoNFP (projektu) taktiež predložiť:

a) v prípade stavebných investícií

- 1) právoplatné stavebné povolenie v zmysle § 66 zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov v prípade investícií, pri ktorých sa vyžaduje stavebné povolenie (originál alebo úradne osvedčená fotokópia) alebo kópiu žiadosti o vydanie stavebného povolenia vrátane príloh, pričom právoplatné rozhodnutie o stavebnom povolení predloží na vyzvanie PPA pri podpise zmluvy (úradne osvedčená fotokópia),
- 2) ohlásenie stavebnému úradu v zmysle § 57, zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov pri stavebných investíciách, prípadne určených technológiách (ak nie je potrebné stavebné povolenie), vrátane písomného oznámenia stavebného úradu, že nemá námietky voči predloženému stavebnému ohláseniu, spolu s jednoduchým situačným výkresom osvedčeným stavebným úradom a rozpočtom.

b) projektovú dokumentáciu v prípade, ak si to charakter realizovaného projektu vyžaduje (napr. stavebné investície) vrátane vyjadrení a stanovísk k projektovej dokumentácii. Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu predkladá projektovú dokumentáciu vo formáte PDF na CD. Vyjadrenie a stanoviská k projektovej dokumentácii sa netýkajú projektov, pri ktorých sú predložené prílohy podľa písmena a) (stavebné povolenie alebo ohlásenie stavebnému úradu).

Koneční prijímatelia – predkladatelia projektu (obce) sú povinní dokladať stavebné výkresy (napr. nákr. stavebných investícií, pôdorys, zakreslenie stavby na pozemku a

pod.), ktorých formát je väčší ako A3, okrem originálov nachádzajúcich sa v projektovej dokumentácii (povinná príloha) aj jednu fotokópiu navyše.

c) dokumentáciu súvisiacu s verejným obstarávaním podľa Usmernenia, kapitoly 14. Usmernenie postupu konečných prijímateľov (oprávnených žiadateľov pri obstarávaní tovarov, stavebných prác a služieb):

- víťazná cenová ponuka a zápisnica z verejného obstarávania, potvrdenie odborne spôsobilej osoby pre verejné obstarávanie s úradne osvedčeným podpisom a preukaz o odbornej spôsobilosti odborne spôsobilej osoby pre verejné obstarávanie, ak konečný prijímateľ – predkladateľ projektu postupoval v zmysle zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní“);
- víťazná cenová ponuka a zápisnica z výberu dodávateľa (z minimálne 3 cenových ponúk), ak konečný prijímateľ – predkladateľ projektu nie je povinný postupovať v zmysle zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a postupoval podľa Usmernenia, kapitoly 14. Usmernenie postupu konečných prijímateľov (oprávnených žiadateľov pri obstarávaní tovarov, stavebných prác a služieb, pričom predmet dodania má väčšiu hodnotu ako 30 000 EUR vrátane;
- cenová ponuka od dodávateľa, ktorý bude predmet projektu realizovať, v prípade konečného prijímateľa – predkladateľa projektu, ktorý nie je povinný postupovať v zmysle zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a ak predmet dodania je menší ako 30 000 EUR (postup podľa Usmernenia, kapitoly 14. Usmernenie postupu konečných prijímateľov (oprávnených žiadateľov pri obstarávaní tovarov, stavebných prác a služieb);

d) riadnu účtovnú závierku konečného prijímateľa - predkladateľa projektu za posledné účtovné obdobie, za predposledné účtovné obdobie (ak požaduje výpočet kritérií ekonomickej životaschopnosti za predposledné účtovné obdobie) a daňové priznanie konečného prijímateľa – predkladateľa projektu k dani z príjmov potvrdené daňovým úradom za posledný kalendárny rok a za obdobie, v ktorom preukazuje splnenie kritérií ekonomickej životaschopnosti (fotokópie) v prípade, ak sa jedná o povinnú prílohu pre príslušné opatrenie. Ak konečný prijímateľ – predkladateľ projektu nemá ku dňu predloženia ŽoNFP (projektu) na MAS vyhotovenú riadnu účtovnú závierku za posledné účtovné obdobie, predkladá riadnu účtovnú závierku za predposledné účtovné obdobie spolu s daňovým priznaním k dani z príjmov potvrdené daňovým úradom (v prípade, ak vykonával podnikateľskú činnosť). Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu je povinný bez vyzvania predložiť riadnu účtovnú závierku za posledné účtovné obdobie spolu s daňovým priznaním k dani z príjmov potvrdeným daňovým úradom na príslušnú MAS a to najneskôr do 5 pracovných dní odo dňa potvrdenia daňovým úradom. Koneční prijímatelia – predkladatelia projektu, ktorí začali podnikať v účtovnom období bezprostredne predchádzajúcom pred podaním ŽoNFP (projektu) na MAS sú povinní predložiť riadnu účtovnú závierku ku dňu predloženia ŽoNFP (projektu) na MAS spolu s daňovým priznaním k dani z príjmov potvrdeným daňovým úradom. Riadna účtovná závierka je povinnou prílohou len v prípade, ak sa preukazuje splnenie viac ako 30 % podielu tržieb z poľnohospodárskej činnosti.

Upozornenie

- **Suma finančných prostriedkov** z verejných zdrojov požadovaná konečným prijímateľom – predkladateľom projektu vo formulári ŽoNFP (projekte) v deň jej predloženia na MAS **je konečná** a nie je možné ju v rámci procesu spracovávania dodatočne zvyšovať. Neoprávnené výdavky NFP je konečný prijímateľ – predkladateľ projektu povinný z požadovanej sumy odčleniť.

- **Čestné vyhlásenie uvedené v ŽoNFP (projekte) musí byť osvedčené notárom alebo Matričným úradom. Kompletná dokumentácia pre všetky opatrenia osi 3 implementované prostredníctvom osi 4 bude predložená v šnurovacích spisových doskách P A4.**
- Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu môžu realizovať projekt aj pred uzatvorením Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku. Oprávnené výdavky v rámci jednotlivých opatrení osi 3 implementované prostredníctvom osi 4 môžu vzniknúť od udelenia Štatútu Miestnej akčnej skupiny s výnimkou opatrenia 3.1 Diverzifikácia poľnohospodárskych činností, kde sú výdavky oprávnené najskôr dňom predloženia ŽoNFP (projektu) na príslušnú MAS a súboru opatrení 3.4 Obnova a rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb, kde sú oprávnené výdavky na obstarávanie podľa zákona o verejnom obstarávaní a na vypracovanie projektovej dokumentácie potrebnej v rámci stavebného konania oprávnené od 1.1.2007. V prípade, že k uzatvoreniu Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku nedôjde, riziko znáša konečný prijímateľ – predkladateľ projektu.

MAS v zastúpení výkonným manažérom:

- **prijíma len kompletne ŽoNFP (projekty)**, ktoré obsahujú všetky požadované prílohy v zmysle Zoznamu povinných príloh k ŽoNFP (projektu).
- po prijatí kompletnej ŽoNFP (projektu) vystaví **Potvrdenie o prijatí ŽoNFP**
- vyplní v ŽoNFP (projekte) tabuľku **Prijatie ŽoNFP (projektu) na MAS**
- **zaregistruje prijatú ŽoNFP (projekt) pridelí jej identifikačné číslo**
- vyplní v ŽoNFP (projekte) tabuľku – **Povinné prílohy projektu**
- uskutoční formálnu kontrolu ŽoNFP (projektu) – vyplní v ŽoNFP tabuľku **Formálna kontrola projektu** (do 3 pracovných dní od termínu uzávierky na predloženie ŽoNFP)

Postup formálnej kontroly ŽoNFP (projektu)

Dodržanie všetkých formálnych náležitostí ŽoNFP (projektu) bude predmetom formálnej kontroly ŽoNFP (projektu). Formálnu kontrolu ŽoNFP (projektu) vykonáva manažér MAS, (vyplní v ŽoNFP (projekte) tabuľku – Formálna kontrola projektu). Pri formálnej kontrole manažér MAS vykonáva aj kontrolu formy predpísaných príloh (originál, fotokópia, úradne osvedčená fotokópia, resp. elektronická verzia v zmysle povinných príloh k ŽoNFP).

V prípade, ak manažér MAS pri formálnej kontrole zistí, že ŽoNFP (projekt) neobsahuje formálne náležitosti, bude konečnému prijímateľovi – predkladateľovi projektu zaslaná výzva na doplnenie a to osobne alebo doporučené poštou (pri osobnom prevzatí výzvy na doplnenie ŽoNFP (projektu) musí byť jej osobné prevzatie konečným prijímateľom – predkladateľom projektu potvrdené podpisom a pečiatkou, ak je konečný prijímateľ – predkladateľ projektu povinný ju používať, a to na rovnopise Výzvy na doplnenie ŽoNFP (projektu), ktorý sa zakladá k ŽoNFP (projektu)). V rámci výzvy na doplnenie môžu byť koneční prijímateľia – predkladatelia projektu požiadaní o doplnenie formy predpísaných príloh (originál, fotokópia, úradne osvedčená fotokópia, a pod.), podpisov a pod. Ak konečný prijímateľ – predkladateľ projektu nedoplní náležitosti ŽoNFP (projektu) do termínu stanoveného vo Výzve na doplnenie ŽoNFP (projektu), ŽoNFP (projekt) bude považovaná za nekompletnú a bude z ďalšieho spracovania vyradená.

Vyradenie ŽoNFP (projekty), ktoré nesplnili podmienky administratívnej kontroly

Manažér MAS predloží zaregistrované ŽoNFP (projekty), ktoré nesplnili podmienky formálnej kontroly formou **Návrhu na vyradenie ŽoNFP (projektu)** z dôvodu nesplnenia podmienok formálnej kontroly na schválenie Výberovej komisii MAS. Na základe tohto

schválenia budú koneční prijímatelia – predkladatelia projektu, ktorí nespĺnili podmienky formálnej kontroly a ani v termíne určenom na doplnenie ŽoNFP (projektu), neodstránili zistené nedostatky z **d’alšieho hodnotenia vylúčení**. Návrh na vyradenie ŽoNFP (projektu) z dôvodu nesplnenia podmienok formálnej kontroly pre príslušné opatrenie osi 3 manažér MAS zakladá k ŽoNFP (projektu).

5.4 Výber ŽoNFP (projektov)

- *Popíšte, postupy na výber ŽoNFP (projektov) konečných prijímateľov – predkladateľov projektov (vrátane kritérií na hodnotenie ŽoNFP (projektov), spôsob hlasovania pri rovnakom počte bodov) pre príslušné opatrenia osi 3 PRV, ktoré sa budú implementovať prostredníctvom osi 4 Leader.*

Administratívna kontrola ŽoNFP (projektov)

Výberová komisia MAS vykoná administratívnu kontrolu prijatých a zaregistrovaných ŽoNFP (projektov), ktoré splnili podmienky formálnej kontroly (do 3 pracovných dní od predloženia ŽoNFP výkonným manažérom) od v súlade s Usmernením, kapitolou 2. Miestna akčná skupina, bodom 2.2 Štruktúra MAS, časť 2a) **Výberová komisia MAS vyplní v ŽoNFP tabuľku – Administratívna kontrola a hodnotenie ŽoNFP (projektu), časť 1. Administratívna kontrola ŽoNFP (projektu).**

Výberová komisia ďalej vykoná kontrolu:

- **oprávnených výdavkov projektu**, tabuľka č.14a) – 14ch), príp. 23a) – 23ch) v rámci príloh. **Kontrola sa vykonáva v zmysle splnenia kritérií pre uzatateľnosť výdavkov, splnenia min. a max. výšky oprávnených výdavkov, oprávnenosti výdavkov** v zmysle Usmernenia, kapitoly 1. Všeobecné podmienky poskytnutia nenávratného finančného príspevku pre opatrenia osi 4 Leader, časť B. Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu, písm. c).
- **splnenia 30 %-tného podielu tržieb z poľnohospodárskej činnosti na celkových tržbách za predchádzajúce ukončené účtovné obdobie**, tabuľka č.7, bod 4. 30 %-tný podiel ročných tržieb z poľnohospodárskej činnosti vrátane dotácií a to v rámci príloh, pri opatrení 3.1 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam, implementované prostredníctvom osi 4 a opatrení 3.2 Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu, časť A, implementované prostredníctvom osi 4. **Kontrola sa vykonáva v zmysle oprávnenosti konečného prijímateľa – predkladateľa projektu.**
- **intenzity pomoci**, tabuľka č.15 v rámci príloh. **Kontrola sa vykonáva v zmysle splnenia min. a max. výšky oprávnených výdavkov, oprávnenosti výdavkov** v zmysle Usmernenia, kapitoly 1. Všeobecné podmienky poskytnutia nenávratného finančného príspevku pre opatrenia osi 4 Leader, časť B. Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu, písm. c). a splnenia podmienok financovania z vlastných zdrojov v rámci intenzity pomoci.

V prípade opatrení osi 3, kde sa vyžaduje výpočet kritérií ekonomickej životaschopnosti, je MAS povinná pozastaviť vykonanie administratívnej kontroly do doby pokiaľ všetci koneční prijímatelia - predkladatelia projektov nepredložia riadnu účtovnú závierku za posledné účtovné obdobie spolu s daňovým priznaním k dani z príjmov.

Vyradenie ŽoNFP (projekty), ktoré nesplnili podmienky administratívnej kontroly

V prípade, ak ŽoNFP (projekt) nebude spĺňať jedno z minimálnych kritérií spôsobilosti pre príslušné opatrenie osi 3 uvedené v Usmernení, Prílohe č.6 Charakteristika priorít a opatrení osi 3, ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4 a/alebo kritéria spôsobilosti uvedené v Usmernení, kapitole 5. Opatrenie 4.1 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia a/alebo kritéria spôsobilosti, ktoré si stanovila MAS pre jednotlivé opatrenia osi 3 v rámci implementácie stratégie, **výberová komisia MAS vypracuje Návrh na vyradenie ŽoNFP (projektu) z dôvodu nesplnenia kritérií spôsobilosti** pre príslušné opatrenie, ktoré sa zakladá k ŽoNFP (projektu).

Hodnotenie ŽoNFP (projektov)

Výberová komisia MAS vykoná hodnotenie ŽoNFP (projektov), ktoré splnili podmienky administratívnej kontroly (do 5 pracovných dní od uskutočnenia administratívnej kontroly) a to v súlade s kritériami na hodnotenie ŽoNFP (projektov) definovanými v Integrovanej stratégii rozvoja územia a vo Výzve na implementáciu stratégie a zároveň vyplní v ŽoNFP tabuľku – **administratívna kontrola a hodnotenie ŽoNFP (projektu), časť 2. Hodnotenie ŽoNFP (projektu).**

Výberová komisia MAS zoradí ŽoNFP (projekty) podľa výsledkov vyhodnotenia ŽoNFP (projektov) a predloží návrh ŽoNFP (projektov), ktoré schvaľuje/odporúča, resp. neschvaľuje/neodporúča, na financovanie z PRV výkonnému orgánu na schválenie. Po ukončení procesu hodnotenia ŽoNFP (projektov) predloží MAS na PPA, Protokol o výbere ŽoNFP (projektov) (Usmernenie, Príloha č. 3 Protokol o výbere Žiadosti o nenávratný finančný príspevok z Programu rozvoja vidieka SR 2007-2013 (projektov)MAS) spolu s povinnými prílohami k Protokolu o výbere ŽoNFP (projektov). Vyššie uvedené dokumenty MAS predloží na Ústredie PPA, Sekciu projektových podpôr, Dobrovičova 12, 815 26 Bratislava a to doporučené poštou do 30-tich pracovných dní od uzávierky termínu na predkladanie ŽoNFP (projektov) v rámci Výzvy na implementáciu stratégie. V prípade, ak MAS nepredloží niektorú z povinných príloh k Protokolu o výbere ŽoNFP (projektov) na PPA, proces administratívnej kontroly ŽoNFP (projektov) vykonávanej PPA sa pozastavuje do času predloženia dokumentov MAS a to na základe výzvy na doplnenie od PPA.

Protokol o výbere ŽoNFP (projektov) MAS musí byť podpísaný predsedom výberovej komisie MAS, štatutárom MAS a zástupcom výkonného orgánu.

PPA pri administratívnej kontrole ŽoNFP (projektov) si vyhradzuje právo dodatočného vyžiadania ďalších informácií (objasnenia nezrovnalostí) od konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v závislosti od charakteru ŽoNFP (projektu). PPA pri administratívnej kontrole ŽoNFP (projektov) nesmie meniť hodnotenie ŽoNFP (projektu) v súlade s kritériami na hodnotenie ŽoNFP (projektov), ktoré si stanovila MAS (výberové kritéria a bodovacie kritéria).

PPA nesmie žiadať od konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v prípade objasnenia nezrovnalostí nasledovné informácie a podkladové materiály:

- dodatočné predkladanie povinných a nepovinných príloh, ktoré boli predmetom kritérií na hodnotenie ŽoNFP (projektu) (s výnimkou opravy formálnych chýb);
- opravu/úpravu obsahu povinných príloh a ŽoNFP (projektu), ktoré boli predmetom kritérií na hodnotenie ŽoNFP (projektu) (s výnimkou opravy formálnych chýb).

PPA do 40-tich pracovných dní od prijatia Protokolu o výbere ŽoNFP (projektov) na PPA (vrátane výzvy na doplnenie) vykoná administratívnu kontrolu ŽoNFP (projektov) prijatých na PPA, ktorá pozostáva z kontroly:

- A) Aktualizácie opatrení osi 3, ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4 v zmysle usmernenia, kapitoly 12. Vykonávanie zmien, bod 12.1. Zmeny vykonávané MAS, časť 1. Zmeny bez predchádzajúceho súhlasu ppa (kontrola súladu ustanovení v dodatku k integrovanej stratégii rozvoja územia s prv alebo usmernením, prílohou č.6 charakteristika priorit a opatrení osi 3, ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4 platných v čase zverejnenia výzvy na implementáciu stratégie). Kontrola sa vykonáva len v prípade, ak MAS vykonala túto aktualizáciu v súlade s podmienkami kapitoly 12.vykonávanie zmien.
- a. ŽoNFP (projektov), ktoré nespĺnili podmienky formálnej kontroly MAS v zmysle oprávneného vylúčenia ŽoNFP (projektov) z ďalšieho hodnotenia.
- b. ŽoNFP (projektov), ktoré MAS neschválila/neodporúča na financovanie z PRV (nesplnenie podmienok administratívnej kontroly a/alebo nesplnenie kritérií na hodnotenie ŽoNFP (projektov) pre príslušné opatrenie osi 3, stanovené MAS v zmysle oprávneného neschválenia ŽoNFP (projektov) na financovanie z PRV.
- c. ŽoNFP (projektov), ktoré MAS schválila/odporúča na financovanie z PRV.

Administratívna kontrola ŽoNFP (projektov) podľa bodu 17. písm. b) až d) tejto kapitoly sa vykonáva v zmysle kontroly:

- oprávnenosti konečného prijímateľa – predkladateľa projektu pre príslušné opatrenie osi 3, v zmysle definícií, ktoré sú uvedené vo Výzve na implementáciu stratégie, v Usmernení, Prílohe č.6 Charakteristika priorit a opatrení osi3 , ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4
- splnenia oprávnenosti činností v súlade s činnosťami, ktoré si MAS stanovila pre príslušné opatrenia osi 3, ako aj ich súlad s činnosťami definovanými pre príslušné opatrenia osi 3 vo Výzve na implementáciu stratégie a Usmernení, Prílohe č.6 Charakteristika priorit a opatrení osi 3, ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4. Kontroluje, či činnosti nespádajú do kategórie neoprávnených projektov, stanovených pre príslušné opatrenia osi 3 v Usmernení, Prílohe č.6 Charakteristika priorit a opatrení osi3 , ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4;
- splnenia kritérií pre uzatateľnosť výdavkov (oprávnené a neoprávnené výdavky, min. a max. výšku oprávnených výdavkov na 1 projekt) stanovených pre príslušné opatrenia osi 3 vo Výzve na implementáciu stratégie a Usmernení, Prílohe č.6 Charakteristika priorit a opatrení osi 3, ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4 a splnenia min. a max. výšky oprávnených výdavkov na 1 projekt, ktoré si stanovila MAS;
- splnenia všetkých kritérií spôsobilostí definovaných pre príslušné opatrenia osi 3 vo Výzve na implementáciu stratégie v Usmernení, kapitole 5. Opatrenie 4.1 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia a Prílohe č.6 Charakteristika priorit a opatrení osi 3, ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4 a kritérií spôsobilosti, ktoré si stanovila MAS pre príslušné opatrenia osi 3;
- splnenia podmienok uvedených v Usmernení, kapitole 1. Všeobecné podmienky poskytnutia nenávratného finančného príspevku pre opatrenia osi 4 Leader, časti B c), d), h), i), k);
- splnenie kritérií na hodnotenie ŽoNFP (projektov) pre príslušné opatrenia osi 3, ktoré si stanovila MAS v súlade s bodom 15. tejto kapitoly;
- súlad Výzvy na implementáciu stratégie a postupov pre výber projektov pre príslušné opatrenie osi 3 so schválenou Integrovanou stratégiou rozvoja územia;

- splnenie podmienky zloženie členov Výberovej komisie MAS a výkonného orgánu MAS, ktorá musí odrážať podmienky nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 a vykonávacieho nariadenia Komisie (ES) č. 1974/2006 – zástupcovia súkromného sektora vrátane občianskeho a neziskového musia byť zastúpení s min. 50 % všetkých rozhodujúcich hlasov a zástupcovia verejného sektora s max. 50 % všetkých rozhodujúcich hlasov a to počas celého obdobia implementácie stratégie. PPA po ukončení administratívnej kontroly ŽoNFP (projektov) vydá do 7 pracovných dní konečným prijímateľom – predkladateľom projektu:
 - a) Rozhodnutie o schválení Žiadosti o nenávratný finančný príspevok z Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 (projektu) a predloží návrh zmluvy do 15-tich pracovných dní od vydania Rozhodnutia o schválení ŽoNFP (projektu).
 - b) Rozhodnutie o neschválení Žiadosti o nenávratný finančný príspevok z Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 (projektu), ktorí nesplnili podmienky formálnej kontroly MAS a/alebo administratívnej kontroly MAS a/alebo kritéria na hodnotenie ŽoNFP (projektov).
 - c) Rozhodnutie o neschválení ŽoNFP (projektu) z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov pre dané opatrenie na realizáciu projektu.
- PPA oboznámi s výsledkami administratívnej kontroly ŽoNFP (projektov) príslušnú MAS do 7 pracovných dní od ukončenia administratívnej kontroly vykonanej PPA a to nasledovne:
- Rozhodnutie o schválení ŽoNFP (projektu): koneční prijímatelia – predkladatelia projektu s ktorými bude uzatvorená Zmluva;
 - Rozhodnutie o neschválení ŽoNFP (projektu): koneční prijímatelia – predkladatelia projektu, ktorí nesplnili podmienky formálnej kontroly MAS a/alebo administratívnej kontroly MAS a/alebo kritéria na hodnotenie ŽoNFP (projektov).

Pri ďalších Výzvach v rámci implementácie stratégie je MAS povinná postupovať podľa Usmernenia, kapitoly 8. Hodnotenie a výber projektov konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v rámci implementácie stratégie, body 2 – 21. V prípade, ak PPA v rámci administratívnej kontroly zistí pochybenie pri aktualizácii opatrení osi 3, ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4 a/alebo pri formálnej a/alebo administratívnej kontrole a/alebo hodnotení ŽoNFP (projektov) MAS, vyzve príslušnú MAS k náprave – proces výberu a hodnotenia ŽoNFP (projektov) sa uskutoční znova. PPA prijaté a hodnotené ŽoNFP (projekty) vráti príslušnej MAS na prehodnotenie. Proces administratívnej kontroly ŽoNFP (projektov) vykonávanej PPA sa pozastavuje do času predloženia prehodnotených ŽoNFP (projektov) a dokumentov. MAS je povinná v rámci procesu prehodnotenia použiť príslušné tabuľky v rámci ŽoNFP (projektu) pre príslušné opatrenie osi 3 s označením „Prehodnotenie ŽoNFP (projektu)“.

Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu môže podať žiadosť o preskúmanie Rozhodnutia o neschválení ŽoNFP (projektu) v zmysle § 37 zákona 528/2008 Z. z. a to do 15 dní od jeho doručenia. Žiadosť o preskúmanie rozhodnutia o neschválení ŽoNFP (projektu) sa podáva na Pôdohospodársku platobnú agentúru, Dobrovičova 12, 815 26 Bratislava, ktorá musí byť doručená preukázateľným spôsobom.

PPA je povinná informovať MAS okrem uzavretia zmluvy s konečným prijímateľom – predkladateľom projektu, aj o výške vyplatených finančných prostriedkov, o zmenách a dodatkoch k zmluve s konečným prijímateľom – predkladateľom projektu, o vykonaní kontroly na mieste, prípadne zástupcu MAS na takúto kontrolu prizvať.

Vyradenie ŽoNFP (projektu) konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v rámci implementácie stratégie:

- A. Návrh na vyradenie ŽoNFP (projektu) konečného prijímateľa – predkladateľa projektu predkladá MAS z nasledovných dôvodov:
- a) konečný prijímateľ – predkladateľ projektu nie je oprávneným konečným prijímateľom – predkladateľom projektu pre príslušné opatrenie osi 3 implementované prostredníctvom osi 4 Leader;
 - b) ŽoNFP (projekt) je nekompletná (žiadosť nebola v stanovenom termíne doplnená na základe výzvy na doplnenie MAS);
 - c) ŽoNFP (projekt) nespĺňa podmienky formálnej kontroly MAS pre príslušné opatrenie osi 3 implementované prostredníctvom osi 4 Leader;
 - d) ŽoNFP (projekt) nespĺňa minimálne kritériá spôsobilosti pre príslušné opatrenie osi 3 uvedené v Usmernení, Prílohe č.6 Charakteristika priorít a opatrení osi 3, ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4 a/alebo kritériá spôsobilosti uvedené v Usmernení, kapitole 5. Opatrenie 4.1 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia a/alebo kritériá spôsobilosti, ktoré si stanovila MAS pre jednotlivé opatrenia osi 3 v rámci implementácie stratégie;
 - e) ŽoNFP (projekt) nespĺňa kritériá na hodnotenie ŽoNFP (projektov) stanovené MAS vo Výzve na implementáciu stratégie;
 - f) konečný prijímateľ – predkladateľ projektu, ktorý je povinný obstarávať v zmysle zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nepostupoval pri obstarávaní tovarov, stavebných prác a služieb podľa citovaného zákona;
 - g) konečný prijímateľ – predkladateľ projektu nerealizoval obstarávanie tovarov, stavebných prác a služieb v súlade s Usmernením, uvedeným v kapitole 14. Usmernenie postupu konečných prijímateľov (oprávnených žiadateľov) pri obstarávaní tovarov, stavebných prác a služieb;
 - h) spadá do kategórie neoprávnených projektov pre príslušné opatrenie osi 3 implementované prostredníctvom osi 4 Leader;
 - i) z iných dôvodov (napr. ak sa v priebehu vyhodnotenia projektu zistí, že konečný prijímateľ – predkladateľ projektu uviedol nepravdivé, neúplné alebo mylné informácie);
 - j) z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov na realizáciu projektu pre príslušné opatrenie osi 3 implementované prostredníctvom osi 4 Leader a to v rámci Výzvy na implementáciu stratégie.
- B. ŽoNFP (projekt) bude vyradená v rámci administratívnej kontroly, ktorú vykonáva PPA z nasledovných dôvodov:
- a) konečný prijímateľ – predkladateľ projektu nie je oprávneným konečným prijímateľom – predkladateľom projektu pre príslušné opatrenie osi 3 implementované prostredníctvom osi 4 Leader;
 - b) ŽoNFP (projekt) nespĺňa podmienky formálnej kontroly MAS pre príslušné opatrenie osi 3 implementované prostredníctvom osi 4 Leader;
 - c) ŽoNFP (projekt) nespĺňa minimálne kritériá spôsobilosti pre príslušné opatrenie osi 3 uvedené v Usmernení, Prílohe č.6 Charakteristika priorít a opatrení osi 3, ktoré sú implementované prostredníctvom osi 4a/alebo kritériá spôsobilosti uvedené v Usmernení, kapitole 5. Opatrenie 4.1 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia a/alebo kritériá spôsobilosti, ktoré si stanovila MAS pre jednotlivé opatrenia osi 3 v rámci implementácie stratégie;
 - d) spadá do kategórie neoprávnených projektov pre príslušné opatrenie osi 3 implementované prostredníctvom osi 4 Leader;
 - e) ŽoNFP (projekt) nespĺňa kritériá na hodnotenie ŽoNFP (projektov) stanovené vo Výzve na implementáciu stratégie;

- f) z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov na realizáciu projektu pre príslušné opatrenie osi 3 implementované prostredníctvom osi 4 a to v rámci Výzvy na implementáciu stratégie;
- g) konečný prijímateľ – predkladateľ projektu neakceptuje návrh predloženej zmluvy alebo nedodrží termín podpísania a zaslania zmluvy na PPA;
- h) konečný prijímateľ – predkladateľ projektu, ktorý je povinný obstarávať v zmysle zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nepostupoval pri obstarávaní tovarov, stavebných prác a služieb podľa citovaného zákona;
- i) konečný prijímateľ – predkladateľ projektu nerealizoval obstarávanie tovarov, stavebných prác a služieb v súlade s Usmernením, uvedeným v kapitole 14. Usmernenie postupu konečných prijímateľov (oprávnených žiadateľov) pri obstarávaní tovarov, stavebných prác a služieb;
- j) úmrtie/zánik žiadateľa (v tomto prípade sa oznámenie o vyradení nedoručuje, iba sa založí do spisu projektu);
- k) z iných dôvodov (napr. ak sa v priebehu vyhodnotenia projektu zistí, že konečný prijímateľ uviedol nepravdivé, neúplné alebo mylné informácie).

Uzatvorenie zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku s konečným prijímateľom – predkladateľom projektu:

Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu sa počas realizácie projektu sa riadi príslušnými podmienkami poskytnutia NFP, ktoré sú rozpracované v Usmernení, Príručke a/alebo Dodatkoch a príslušnými časťami Systému finančného riadenia EPFRV. Pred podpísaním Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku neexistuje právny nárok na poskytnutie nenávratného finančného príspevku. Pri žiadostiach o vypracovanie dodatkov k zmluvám a pri administratívnom styku s PPA je konečný prijímateľ povinný uvádzať nasledovné údaje:

- názov konečného prijímateľa – predkladateľa projektu;
- názov ŽoNFP (projektu);
- registračné číslo ŽoNFP (kód projektu);
- číslo opatrenia;
- číslo Zmluvy;
- odôvodnenie požiadavky podložené písomnými dokladmi.

PPA nebude akceptovať zmeny v schválenom projekte, ktoré by mohli ovplyvniť hodnotenie projektu výberovou komisiou MAS

Prevod záväzku upravuje § 531 Občianskeho zákonníka. Prevod záväzkov je možný po predchádzajúcom písomnom súhlase PPA. Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu je povinný predložiť písomnú žiadosť o prevod záväzku spolu s odôvodnením a relevantnými prílohami na Ústredie PPA.

Výberové kritériá pre Opatrenia os 3 a 4 PRV

Opatrenie 1.1.1. Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam		
KVALITATÍVNE KRITÉRIA NA HODNOTENIE PROJEKTOV		
P. Č.	KRITÉRIUM	BODY
1.	Projekt rieši doplnkovú výrobu nepoľnohospodárskeho charakteru.	30
2.	Projekt rieši okrem doplnkovej výroby aj odbyt výrobkov nepoľnohospodárskeho charakteru.	30
3.	Súčasťou projektu je i riešenie internetizácie podporenej aktivity.	20

4.	Súčasťou projektu zameraného na rekreačné, ubytovacie, stravovacie a relaxačné služby je aj poskytovanie doplnkových služieb v oblasti cestovného ruchu.	20
Spolu		100
BODOVACIE KRITÉRIA		
P. Č.	KRITÉRIUM	BODY
1.	Žiadateľovi nebola doposiaľ v rámci PRV SR 2007 – 2013 schválená v danom opatrení žiadna ŽoNFP	20
2.	Projekt je zameraný na plnenie prioritných cieľov PRV a MP SR	30
3.	Projekt sa realizuje v okrese kde je nezamestnanosť	
	– nad 5 % – do 6 % vrátane	8
	– nad 6 % – do 7 % vrátane	10
	– nad 7 % – do 8 % vrátane	12
	– nad 8 % – do 9 % vrátane	14
	– nad 9 % – do 10 % vrátane	16
	– nad 10 % – do 11 % vrátane	18
	– nad 11 % – do 12 % vrátane	20
	– nad 12 % – do 13 % vrátane	22
	– nad 13 % – do 14 % vrátane	24
	– nad 14 % – 15 % vrátane	26
	– nad 15 % – 20 % vrátane	28
	nad 20 %	30
4.	Projekt je umiestnený v obci s nasledovnou hustotou obyvateľov na km ² :	
	do 50	20
	nad 50 – do 100	15
	nad 100 – do 150	10
Spolu maximálne		100
p.č.	KRITÉRIÁ VSP SG	BODY
1	Projekt využíva kultúrny a historický potenciál regiónu	10
2	Žiadateľ patrí do niektorej so znevýhodnených skupín (ženy, mladší ako 30 rokov, rizikové skupiny nezamestnaných)	10
3	Projekt sa realizuje v geograficky izolovanom území	10
Spolu maximálne		30
POSTUP PRI ROVNAKOM POČTE BODOV		V prípade výnimočných nejasností o správnom bodovom hodnotení, súladu s cieľmi PRV alebo pri rovnosti bodov budú tieto vyhodnotené hodnotiacou komisiou s prihliadnutím najmä na: – využívanie miestneho potenciálu – trvalá udržateľnosť projektu

Opatrenie 1.1.2. Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu -A		
VÝBEROVÉ KRITÉRIA NA HODNOTENIE PROJEKTOV		
P. Č.	KRITÉRIUM	HODNOTENIE
B.1.	Projekt má dopad na celé územie	áno/nie
BODOVACIE KRITÉRIA		
P. Č.	KRITÉRIUM	BODY
1.	Žiadateľovi nebola doposiaľ v rámci PRV SR 2007 – 2013 schválená v danom opatrení žiadna ŽoNFP	10
2.	Projekt sa realizuje v okrese kde je nezamestnanosť:	
	– nad 5 % – do 6 % vrátane	8
	– nad 6 % – do 7 % vrátane	10
	– nad 7 % – do 8 % vrátane	12
	– nad 8 % – do 9 % vrátane	14
	– nad 9 % – do 10 % vrátane	16
	– nad 10 % – do 11 % vrátane	18
	– nad 11 % – do 12 % vrátane	20
	– nad 12 % – do 13 % vrátane	22
	– nad 13 % – do 14 % vrátane	22
	– nad 14 % – do 15 % vrátane	22

	– nad 14 % – 15 % vrátane – nad 15 % – 20 % vrátane - nad 20 %	24 26 28 30
3.	Súčasťou projektu zameraného na ubytovacie služby je i poskytovanie ďalších relaxačných služieb (napr. gril, bazén, sauna) ak na uvedené činnosti žiadateľ plánuje minimálne 10 % z celkových oprávnených výdavkov projektu a/alebo je projekt zameraný na plnenie prioritných cieľov PRV a MP SR	20
4.	Projekt je umiestnený v obci s nasledovnou hustotou obyvateľov na km ² : do 50 nad 50 – do 100 nad 100 – do 150	20 15 10
5.	Žiadateľ má v rodinnom dome ležiacom na parcele, kde sa realizuje projekt trvalé bydlisko: – nad 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov – nad 24 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov	10 20
Spolu maximálne		100
p.č.	KRITÉRIÁ VSP SG	BODY
1	Projekt využíva kultúrny a historický potenciál regiónu	10
2	Žiadateľ patrí do niektorej so znevýhodnených skupín (ženy, mladší ako 30 rokov, rizikové skupiny nezamestnaných)	10
3	Projekt sa realizuje v geograficky izolovanom území	10
Spolu maximálne		30
POSTUP PRI ROVNAKOM POČTE BODOV		V prípade výnimočných nejasností o správnosti bodového hodnotenia, súladu s cieľmi PRV alebo pri rovnosti bodov budú tieto vyhodnotené hodnotiacou komisiou s prihliadnutím najmä na: – využívanie miestneho potenciálu – trvalá udržateľnosť projektu

Opatrenie 1.1.3. Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu - B		
VÝBEROVÉ KRITÉRIA NA HODNOTENIE PROJEKTOV		
Kritérium		Hodnotenie
Žiadateľ združuje subjekty pôsobiace v cestovnom ruchu		áno / nie
Bodovacie kritéria		
P. č.	KRITÉRIÁ VSP SG	Body
1	Projekt využíva kultúrny a historický potenciál regiónu	10
2	Aktivity projektu pokrývajú celé územie VSP SG	10
3	Do projektu sú aktívne zapojení zástupcovia niektorej so znevýhodnených skupín (ženy, mladší ako 30 rokov, rizikové skupiny nezamestnaných)	10
Spolu maximálne		30
Postup pri rovnakom počte bodov		V prípade výnimočných nejasností o správnosti bodového hodnotenia, súladu s cieľmi PRV alebo pri rovnosti bodov budú tieto vyhodnotené hodnotiacou komisiou s prihliadnutím najmä na: – využívanie miestneho potenciálu – trvalá udržateľnosť projektu

Opatrenie 3.2.1. Vzdelávanie a informovanie		
VÝBEROVÉ KRITÉRIA NA HODNOTENIE PROJEKTOV		
P. Č.	KRITÉRIUM	HODNOTENIE
1	Prispieva projekt k rozvoju vedomostí, schopností, zručností	áno / nie
2	Prispieva projekt k propagácii územia	áno / nie
BODOVACIE KRITÉRIA		
P. Č.	KRITÉRIÁ VSP SG	BODY
1	Projekt využíva kultúrny a historický potenciál regiónu	10
2	Aktivity projektu pokrývajú celé územie VSP SG	10
3	Do projektu sú aktívne zapojení zástupcovia niektorej so znevýhodnených skupín (ženy, mladší ako 30 rokov, rizikové skupiny nezamestnaných)	10
Spolu maximálne		30
POSTUP PRI ROVNAKOM POČTE BODOV		V prípade výnimočných nejasností o správnosti bodového hodnotenia, súladu s cieľmi PRV alebo pri rovnosti bodov budú tieto vyhodnotené hodnotiacou komisiou s prihliadnutím najmä na: – využívanie miestneho potenciálu – trvalá udržateľnosť projektu

Opatrenie 2.1.1. Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo		
BODOVACIE KRITÉRIA		
P. Č.	KRITÉRIÁ VSP SG	BODY
1	Projekt využíva kultúrny a historický potenciál regiónu	10
2	Projekt sa realizuje v geograficky izolovanom území	10
3	Do projektu sú aktívne zapojení zástupcovia niektorej so znevýhodnených skupín (ženy, mladší ako 30 rokov, rizikové skupiny nezamestnaných)	10
Spolu maximálne		30
POSTUP PRI ROVNAKOM POČTE BODOV		V prípade výnimočných nejasností o správnosti bodového hodnotenia, súladu s cieľmi PRV alebo pri rovnosti bodov budú tieto vyhodnotené hodnotiacou komisiou s prihliadnutím najmä na: – využívanie miestneho potenciálu – trvalá udržateľnosť projektu

Opatrenie 2.1.2. Obnova a rozvoj obcí		
BODOVACIE KRITÉRIA		
P. Č.	KRITÉRIÁ VSP SG	BODY
1	Projekt využíva kultúrny a historický potenciál regiónu	10
2	Projekt sa realizuje v geograficky izolovanom území	10
3	Do projektu sú aktívne zapojení zástupcovia niektorej so znevýhodnených skupín (ženy, mladší ako 30 rokov, rizikové skupiny nezamestnaných)	10
Spolu maximálne		30
POSTUP PRI ROVNAKOM POČTE BODOV		V prípade výnimočných nejasností o správnosti bodového hodnotenia, súladu s cieľmi PRV alebo pri rovnosti bodov budú tieto vyhodnotené hodnotiacou komisiou s prihliadnutím najmä na: – využívanie miestneho potenciálu – trvalá udržateľnosť projekt

- *Popíšte, spôsob zostavenia výberovej komisie MAS a dôvody výberu jej členov.*

Výberová komisia MAS hodnotí a vyberá ŽoNFP (projekty), a predkladá návrh ŽoNFP (projektov), ktoré schvaľuje/odporúča, resp. neschvaľuje/neodporúča na financovanie z PRV výkonnému orgánu.

Výberovú komisiu menuje Predstavenstvo združenia podľa potreby, pre účely hodnotenia a výberu ŽoNFP (projektov) konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v rámci každej výzvy, Predstavenstvo združenia menuje vždy novú Výberovú komisiu, ktorá sa môže skladať z rovnakých členov. Počet členov výberovej komisie MAS je nepárny. Minimálny počet členov výberovej komisie MAS je 7 a maximálny počet členov je 13. Počet členov výberovej komisie pre jednotlivé výzvy závisí od počtu predložených projektov.

Výberová komisia a jej personálne obsadenie je zostavované tak, aby:

- Zloženie členov bolo vyvážené a reprezentatívne
- odrážalo podmienky nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 a vykonávacieho nariadenia Komisie (ES) č. 1974/2006 – **zástupcovia súkromného sektora vrátane občianskeho a neziskového musia byť zastúpení s min. 50 % všetkých rozhodujúcich hlasov a zástupcovia verejného sektora s max. 50 % všetkých rozhodujúcich hlasov a to v každej výberovej komisii pri všetkých výzvach, počas celého obdobia implementácie stratégie**
- odbornosť členov korešpondovala s konkrétnym predmetom výzvy v rámci implementácie ISRÚ
- zloženie členov zohľadňovalo rovnosť príležitostí a rovnaký prístup všetkých zainteresovaných skupín k rozhodovacím procesom v rámci územia
- nenastal pri hodnotení ŽoNFP (projektov) konflikt záujmov

Spôsob voľby/ odvolania, výber členov výberovej komisie MAS a vykonávané činnosti sú stanovené v stanovách a podrobnejšie v organizačnom poriadku združenia. Člen výberovej komisie MAS nemusí byť členom združenia.

VSP SG vyhlási výberové konanie, ktoré bude zverejnené po dobu 14 dní na verejne dostupných miestach (v priestoroch kancelárie, prostredníctvom webových stránok partnerstva a obcí) v miestnej tlači. Predstavenstvo VSP vyberie členov výberovej komisie na základe splnenia kritérií.

Jednotliví členovia výberovej komisie musia spĺňať nasledovné kritéria:

- a) všeobecné kritériá – bezúhonnosť, spôsobilosť na právne úkony,
- b) odbornú spôsobilosť – odborná spôsobilosť je daná potvrdením o úspešnom ukončení odborného školenia, preukázaním príslušného vzdelania alebo praxou v tejto oblasti,
- c) nesmú byť v konflikte záujmov
- d) znalosť územia Stredný Gemer.

Požadované osobnostné kritéria jednotlivých členov výberovej komisie zaručia správnosť a odbornosť hodnotenia projektov.

- *Popíšte, spôsoby eliminácie konfliktu záujmu.*

Zloženie členov výberovej komisie MAS musí byť v súlade s podmienkami Usmernenia, kapitoly 2. Miestna akčná skupina, bodu 2.2 Štruktúra MAS Usmernenia pre administráciu osi 4 Leader a v zmysle nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 a vykonávacieho nariadenia Komisie (ES) č. 1974/2006 – **zástupcovia súkromného sektora vrátane občianskeho a neziskového musia byť zastúpení s min. 50 % všetkých rozhodujúcich hlasov a zástupcovia verejného**

sektora s max. 50 % všetkých rozhodujúcich hlasov a to počas celého obdobia implementácie stratégie a v zmysle interných smerníc VSp SG.

Člen výberovej komisie MAS **nebude a nesmie** hodnotiť ŽoNFP (projekt) ak:

- je predkladateľom projektu (konečným prijímateľom v rámci implementácie stratégie)
- resp. je štatutárnym zástupcom,
- zamestnancom,
- členom riadiacich orgánov a pod.

(v organizačnej štruktúre predkladaného projektu, alebo sa zúčastnil na jeho vypracovaní ako konzultant, poradca alebo expert).

V prípade zistenia takejto skutočnosti, **bude** člen výberovej komisie MAS nahradený iným členom. Členovia Výberovej komisie podpisujú Vyhlásenie o nestrannosti a zamedzení konfliktu záujmov.

Pre účely hodnotenia a výberu ŽoNFP (projektov) konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v rámci každej výzvy, MAS **menuje vždy novú** Výberovú komisiu MAS Partnerstva MP-ČH, ktorá sa môže skladať z rovnakých členov.

Dozorná rada bude pravidelne kontrolovať zloženie a činnosť Výberovej komisie, čím zabezpečí predchádzanie konfliktu záujmov.

5.5 Kontrola činnosti verejno-súkromného partnerstva (MAS)

- *Popíšte, zabezpečenie kontroly činnosti zamestnancovⁱⁱⁱ, orgánov a účtovníctva verejno-súkromného partnerstva (MAS).*

Kontrolnú činnosť **výkonných a pracovných orgánov** vo VSP zabezpečujú v zásade dva orgány združenia:

- Dozorná rada
- Monitorovací výbor

Dozorná rada je najvyšším kontrolným a dozorným orgánom združenia. Za svoju činnosť zodpovedá Valnému zhromaždeniu. Jej činnosť bližšie popisujú Interné smernice VSP SG. Vo všeobecnosti Dozorná rada kontroluje:

- **dodržiavanie stanov a vnútorných smerníc a predpisov**
- **plnenie všetkých uznesení a nariadení Valného zhromaždenia a Rady združenia**
- **hospodárenie združenia,**

Pri činnosti združenia upozorňuje na nedostatky a navrhuje opatrenia na ich odstránenie. Členovia Dozornej rady sa zúčastňujú na zasadnutiach Predstavenstva združenia. V prípade sporu medzi orgánmi združenia a jeho členmi, plní funkciu rozhodcovského orgánu, ak nie je spornou stranou.

Členovia Dozornej rady majú prístup ku všetkým dokumentom VSP. Nezasahujú do činnosti iných orgánov a ani ich nenahradzujú. Rozhodnutia Dozornej rady sú záväzné pre všetky orgány a členov združenia VSP SG.

Dozorná rada uskutočňuje kontrolu účtovníctva a hospodárenia združenia minimálne 1 x ročne. Správu o hospodárení predkladá Valnému zhromaždeniu.

Monitorovací výbor je kontrolným orgánom, ktorý vykonáva najmä:

- hodnotenie a kontrolu realizácie projektov v rámci stratégie,
- pripravuje a vypracováva správy o implementácii stratégie, správy o monitoringu za ročné obdobie, ktoré sa predkladajú na RO a PPA,
- vykonáva monitoring priebehu vecného a finančného plnenia projektov za ročné obdobie a vyhodnotenie jednotlivých výziev.

Predseda monitorovacieho výboru je povinný zúčastňovať sa zasadnutí výkonného výboru s hlasom poradným.

Činnosť **zamestnancov (manažérskeho tímu MAS)** a postupy pri vedení účtovníctva, organizačnom a administratívnom zabezpečení chodu kancelárie združenia popisuje:

- **Vnútrotný poriadok** (organizačný poriadok, organizačná štruktúra, pracovný poriadok, pracovné cesty, hospodárenie s majetkom, vedenie účtovníctva)
- **Smernica pre obeh účtovných dokladov**
- **Vnútrotná smernica o verejnom obstarávaní**
- **Účtovná klasifikácia**

Kontrolu ich dodržiavania členmi manažérskeho tímu (zamestnancami) zabezpečuje výkonný manažér, predseda a podpredseda združenia, Predstavenstvo združenia a Dozorná rada.

- *Popíšte, postupy uskutočňovania kontrol projektov konečných prijímateľov – predkladateľov projektov.*

Monitorovací výbor je kontrolným orgánom, ktorý vykonáva najmä hodnotenie a kontrolu realizácie projektov v rámci stratégie, pripravuje a vypracováva správy o implementácii stratégie, správy o monitoringu za ročné obdobie, ktoré sa predkladajú na RO a PPA, vykonáva monitoring priebehu vecného a finančného plnenia projektov za ročné obdobie a vyhodnotenie jednotlivých výziev. Spôsob voľby/ odvolania a činnosti monitorovacieho výboru budú stanovené v interných smerniciach Partnerstva MP-ČH. Predseda monitorovacieho výboru je povinný zúčastňovať sa zasadnutí výkonného výboru s hlasom poradným. Členovia monitorovacieho výboru musia pôsobiť (mať trvalé, prípadne prechodné bydlisko, sídlo alebo prevádzku) v území MAS, ale nemusia byť členmi MAS.

Konečný prijímateľ sa podpisom zmluvy, zaväzuje, že umožní výkon kontroly a auditu zo strany oprávnených kontrolných zamestnancov v zmysle príslušných predpisov Európskeho Spoločenstva a predpisov SR a bude ako kontrolovaný subjekt pri výkone kontroly a auditu riadne plniť povinnosti, ktoré mu vyplývajú z uvedených predpisov. Najmä je povinný umožniť vykonanie kontroly a auditu použitia NFP a preukázať oprávnenosť vynaložených výdavkov a dodržanie podmienok poskytnutia NFP.

Konečný prijímateľ je povinný vytvoriť oprávneným kontrolným orgánom vykonávajúcim kontrolu a audit primerané podmienky na riadne a včasné vykonanie kontroly a poskytnúť im bezodkladne potrebnú súčinnosť. Konečný prijímateľ je povinný poskytovať požadované informácie, dokladovať svoju činnosť a umožniť vstup oprávneným kontrolným zamestnancom do objektov a na pozemky súvisiace s projektom za účelom kontroly plnenia podmienok zmluvy.

Oprávnení zamestnanci orgánov kontroly majú počas trvania realizácie schválenej ŽoNFP (projektu) od vydania rozhodnutia o schválení v zmysle uzatvorenej zmluvy, prístup ku všetkým originálom obchodných dokumentov konečného prijímateľa, súvisiacich s výdavkami na realizáciu projektu a plnením povinností podľa zmluvy.

Oprávnení zamestnanci orgánov kontroly a auditu sú:

- poverení zamestnanci PPA, Ministerstva pôdohospodárstva SR, Ministerstva financií

SR, Najvyššieho kontrolného úradu SR, príslušnej správy finančnej kontroly;

- zamestnanci poverení kontrolným orgánom na kontrolu čerpania finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu SR v zmysle zákona 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v zmysle zákona 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite v znení neskorších predpisov;
- riadne splnomocnení zástupcovia Komisie a Audítorského dvora ES;
- osoby prizvané kontrolnými orgánmi v súlade s príslušnými predpismi.

Predmetom výkonu kontroly na mieste je najmä

- overenie skutočného dodania tovarov, vykonania prác alebo poskytnutia služieb deklarovaných na faktúrach a iných relevantných účtovných dokladoch, ktoré predložil konečný prijímateľ ako súčasť ŽoP. V rámci uvedeného sa overujú aj originálny doklady, ktoré nie sú súčasťou dokumentácie k projektu (napr. stavebný denník);
- overenie súladu realizácie projektu s zmluvou (harmonogramom prác, finančným plánom projektu a pod.), príp. overovanie ďalších podmienok uvedených v zmluve podľa rozhodnutia RO/PPA;
- overenie, či konečný prijímateľ predkladá prostredníctvom monitorovacích správ správne informácie ohľadom fyzického pokroku realizácie projektu;
- overenie, či sú v účtovnom systéme konečného prijímateľa zaúčtované všetky skutočnosti, ktoré sa týkajú projektu žiadateľa a sú predmetom účtovníctva podľa zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov;
- overenie prípadných príjmov z realizovaného projektu;
- overenie dodržiavania pravidiel publicity.

Kontroly na mieste, ktorú vykonáva PPA u konečného prijímateľa - predkladateľa projektu sa môže zúčastniť aj poverený zástupca MAS. V tomto prípade je PPA povinná informovať MAS o výkone kontroly na mieste u konečného prijímateľa - predkladateľa projektu a to 3 pracovné dni pred výkonom kontroly.

Kontrola vykonávaná MAS

MAS vykonáva administratívnu kontrolu ŽoNFP (projektu) konečného prijímateľa – predkladateľa projektu, ako súčasť predbežnej finančnej kontroly, v rámci opatrenia 4.1 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia (vo fáze pred zaslaním ŽoNFP (projektu) na PPA), pričom sa kontroluje formálna a vecná správnosť v súlade s Usmernením, kapitolou 8. Hodnotenie a výber projektov konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v rámci implementácie stratégie.

Kontrola vykonávaná PPA

PPA v súlade s § 9 a § 10 zákona NR SR č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite v znení neskorších predpisov vykonáva predbežnú a priebežnú finančnú kontrolu. Jednotlivé útvary PPA vykonávajú kontrolu v rámci procesu spracovania ŽoNFP (ukončený podpísaním zmluvy) a v rámci procesu spracovania ŽoP (ukončený uhradením finančných prostriedkov na účet konečného prijímateľa. V oboch prípadoch PPA vykonáva 100% administratívnu kontrolu žiadostí prijatých na PPA. V prípade Žiadostí o platbu PPA môže vykonať aj kontroly na mieste, pri ktorých by sa mali koneční prijímatelia riadiť ustanoveniami bodu 10.1 tohto Usmernenia.“

Uchovávanie dokladov

MAS je povinná uchovávať všetky podporné dokumenty, ktoré sa týkajú oprávnených výdavkov a kontrol projektov v rámci opatrenia 4.3 Chod Miestnej akčnej skupiny, ako aj opatrenia 4.2 Vykonávanie projektov spolupráce v zmysle zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

Zároveň je MAS povinná uchovávať všetky dokumenty týkajúce sa výberu a hodnotenia ŽoNFP (projektov), výzvy, protokoly, zloženie výberových komisií, protokoly o administratívnej kontrole, o výbere projektov, ŽoNFP (projektov) konečného prijímateľa – predkladateľa projektu aj s prílohami (kópie) a to počas trvania realizácie schválenej ŽoNFP (projektu) od vydania rozhodnutia o schválení.

- *Uved'te, spôsoby zverejňovania výsledkov Integrovanej stratégie rozvoja územia a vyhodnocovanie.*

Zverejňovanie výsledkov Integrovanej stratégie rozvoja územia a vyhodnocovanie bude VSP Stredný Gemer realizovať nasledovnými spôsobmi:

- na webovej stránke VSP www.massg.sk
- na internetových stránkach obcí a subjektov pôsobiach na území MAS
- na internetovej stránke NSRV SR, regionálne pracovisko BB
- na internetových stránkach partnerských MAS
- v miestnych periodikách a občasníkoch vydávaných obcami na území MAS
- zverejnením výsledkov a informácií v regionálnej tlači
- v regionálnych vysielaniach verejno-právnych a komerčných slovenských médií (rozhlas, televízia)
- v informačných a propagačných materiáloch VSP (MAS), NSRV SR, partnerských MAS
- tlačovými konferenciami
- prezentáciou na konferenciách, workshopoch, seminároch

5.6 Zapojenie žien, mladých ľudí, poľnohospodárov a marginalizovaných skupín obyvateľstva

- *Popíšte, či dochádza a akým spôsobom k zapojeniu žien, mladých ľudí do 30 rokov a poľnohospodárov a marginalizovaných skupín do Integrovanej stratégie rozvoja územia, napr. ich zapojenie medzi členov, do orgánov verejno-súkromného partnerstva (MAS).*

Princíp zabezpečenia rovnosti príležitostí bol zabezpečený zastúpením žien, mladých ľudí do 30 rokov, poľnohospodárov a marginalizovaných skupín už v počiatkoch aktivizácie obyvateľov územia VSP SG a pretrvával až do finalizácie tvorby Integrovanej stratégie VSP SG (viď. prezenčné listiny). Tento princíp sa partnerstvo snaží dodržiavať aj zastúpením vo výkonných orgánoch. Zároveň chceme počas celého obdobia zabezpečiť dodržiavanie podmienok rovnakej šance. Vzhľadom na iba rozvíjajúce sa územie a nízky počet členov partnerstva sa nám darí naplňať tieto zámer zatiaľ iba čiastočne. V Predstavenstve nemajú ženy zastúpenie, mladých ľudí do 30 rokov zastupuje 1 člen.

Zapojenie marginalizovaných skupín obyvateľstva, žien a mladých ľudí zohľadňuje a dáva príležitosť na zapojenie sa do implementácie opatrení integrovanej stratégie a rozvoja územia VSP SG, vytvárajú priamo opatrenia realizované cez OS 4 PRV:

- 1.1.1 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam
 - 1.1.2 Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu, časť A
 - 1.1.3 Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu, časť B
 - 2.3.1. Vzdelávanie a informovanie
 - 2.3.2 Vykonávanie projektov spolupráce
 - Chod miestnej akčnej skupiny
-
- *Popíšte, či a akým spôsobom sú uvedené skupiny zvýhodnené v rámci kritérií na hodnotenie ŽoNFP (projektov) konečných prijímateľov – predkladateľov projektov.*

V rámci kritérií ma hodnotenie, ktoré si stanovilo VSP SG sú aj kritéria, ktoré konkrétne uprednostňujú znevýhodnené skupiny obyvateľstva.

Kritérium:

Žiadateľ patrí do niektorej so znevýhodnených skupín (ženy, mladší ako 30 rokov, rizikové skupiny nezamestnaných)

je uplatňované v Opatreniach:

- 1.1.1 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam
- 1.1.2 Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu, časť A

Kritérium:

Do projektu sú aktívne zapojení zástupcovia niektorej so znevýhodnených skupín (ženy, mladší ako 30 rokov, rizikové skupiny nezamestnaných)

je uplatňované v Opatreniach:

- 2.1.1. Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo
- 2.1.2. Obnova a rozvoj obcí
- 2.3.1. Vzdelávanie a informovanie

Kritérium:

Projekt sa realizuje v geograficky izolovanom území

je uplatňované v Opatreniach:

- 1.1.1 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam
- 1.1.2 Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu, časť A
- 2.1.1. Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo
- 2.1.2. Obnova a rozvoj obcí

KAPITOLA 6: SÚLAD INTEGROVANEJ STRATÉGIE ROZVOJA ÚZEMIA S OSTATNÝMI RELEVANTNÝMI STRATEGICKÝMI DOKUMENTMI EURÓPSKEHO, NÁRODNÉHO, REGIONÁLNEHO A MIESTNEHO VÝZNAMU

- Uved'te, prepojenosť Integrovannej stratégie rozvoja územia s nasledovnými prioritami EÚ:
 - Horizontálne priority politík Európskej Únie (marginalizované Rómske komunity – zvýšiť zamestnanosť, úroveň vzdelania a kvalitu života, rovnosť príležitostí – pre všetkých, prevencia všetkých foriem diskriminácie, trvaloudržateľný rozvoj - environmentálny ekonomický a sociálny, trvalá udržateľnosť ekonomického rastu, informačná spoločnosť).
 - Horizontálne priority vidieckej politiky EÚ (rozvoj ľudského potenciálu – vzdelávanie, podnikanie, ženy, mládež, zvýšenie integrácie vidieka do informačnej spoločnosti, zlepšenie spravovania vidieka - prístup Leader).

Marginalizované rómske komunity

Nakoľko až 10% obyvateľstva územia tvorí Rómska menšina bude táto priorita pozorne sledovaná. Priamo sa tejto problematike dotýkajú Opatrenie 2.2.2 *Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity* a najmä Opatrenie 2.2.3. *Podpora Komplexných stratégií marginalizovaných komunit*. V ostatných cieľoch a opatreniach sa prioritne bude v procese implementácie venovať problematike rómskych komunit v oblasti kvality života, bývania, vzdelania a hlavne zamestnanosti, ale aj zachovania a obnovy kultúry. Dôraz je kladený na komplexný prístup riešenia problematiky rómskej menšiny s využívaním riešení cez Lokálne stratégie komplexného prístupu marginalizovaných rómskych komunit.

Rvnosť príležitostí

Samozrejmosťou súčasťou Integrovannej stratégie rozvoja územia je zachovávanie rovnosti príležitostí a odstraňovanie všetkých foriem diskriminácie. Ciele a opatrenie Integrovannej stratégie sú nastavené tak, aby umožňovali dostupnosť pre všetky skupiny obyvateľstva bez ohľadu na akékoľvek rozdiely. Jedným zo základných nástrojov je realizácia vzdelávania a informačných aktivít, tak aby sa do procesu implementácie stratégie zapojili všetky skupiny obyvateľstva. Antidiskriminačné opatrenia sú a budú prijímané napríklad na všetkých úrovniach hodnotenia, výberu a realizácie projektov, ale aj pri obsadzovaní pracovných pozícií, alebo pozícií v pracovných skupinách partnerstva.

Trvaloudržateľný rozvoj

Naša Integrovaná stratégia je postavená najmä na princípoch trvalej udržateľnosti. Zabezpečenia tejto priority je realizované najmä podporovaním a zvyšovaním miery využívania miestnych zdrojov v procese rozvoja a v procese implementácie stratégie. Z tohto hľadiska je dôležitý princíp prvotnej realizovateľnosti každého navrhovaného rozvojového zámeru z vlastných miestnych zdrojov; t.j. pochopenie externých zdrojov iba ako doplnkových. Ťažisko z hľadiska trvalej udržateľnosti je kladené najmä do rozvoja ľudských kapacít a ich následného zapojenia do ďalších procesov. Cieľom stratégie je minimalizovať realizovanie takých zámerov, ktoré vo svojom dopade preukážu krátkodobosť svojich cieľov.

Jedným z kritérií pri hodnotení projektov najmä napríklad pri rovnosti bodov je práve zabezpečenie trvalej udržateľnosti výstupov projektu.

Trvalá udržateľnosť ekonomického rastu

Ekonomický rast a jeho trvalá udržateľnosť prostredníctvom stratégie sa zabezpečuje komplexným prístupom, ale najmä zvyšovaním vzdelanosti a praktických zručností obyvateľstva vo väzbe na potreby ekonomiky územia. Hlavne však koncentrovanie sa cieľov a priorít stratégie (napríklad rozvoj cestovného ruchu) na využívanie miestnych daností a zdrojov je prioritným východiskom trvalo udržateľného ekonomického rozvoja.

Informačná spoločnosť

Horizontálna priorita informačnej spoločnosti sa prelína všetkými stanovenými cieľmi Integrovannej stratégie od rozvoja podnikateľských aktivít, cez vzdelávanie a rozvoj ľudských zdrojov, až po budovanie informačnej infraštruktúry, rozvoj miestnych samospráv a podobne. Okrem zvyšovania pripravenosti ľudských zdrojov v oblasti narábania z informáciami a využívania moderných informačných a komunikačných kanálov je aj skvalitňovanie dostupnosti k novým informačným technológiám a najmä dostupnosti k samotným informáciám, čo je jedným z najvážnejších problémov vidieka.

Rozvoj ľudského potenciálu

Vzhľadom na situáciu v území VSP SG je rozvoj ľudského potenciálu je základným predpokladom realizácie tejto stratégie. Vyššie je už uvedené, že z hľadiska zabezpečenia trvalej udržateľnosti rozvoja nášho vidieckeho územia je ťažiskovým najmä rozvoj ľudských zdrojov, a to vo väzbe na zabezpečenie rovnosti príležitostí pre všetky skupiny obyvateľstva. Významným prvkom v tejto priorite je realizácia vzdelávacích programov, čomu sa samostatne venujú Strategické ciele 2.2 a najmä 2.3.

Zvýšenie integrácia vidieka do informačnej spoločnosti

Kľúčovou oblasťou pri zabezpečení naplnenia tejto priority je najmä podpora budovania modernej miestnej samosprávy. Jednak zavádzaním nových informačných a komunikačných produktov pre občanov a samozrejme zvyšovaním odbornosti pracovníkov a volených zástupcov samosprávy. Na druhej strane v tomto procese je potrebné budovať dostupnosť zo strany občanov k možnosti využívania moderných informačných technológií. Významným prvkom v tejto v súčasnej etape rozvoja nášho územia je rozšírenie možností foriem celoživotného vzdelávania aj s využitím informačných technológií. Využívanie a zavádzanie informačných technológií a zlepšovanie informačnej dostupnosti je prierezovo realizované vo všetkých opatreniach stratégie, či už formou priameho zadania v opatreniach, alebo formou výberových a hodnotiacich kritérií.

Zlepšenie spravovania vidieka – prístup LEADER

Ústredná časť stratégie je venovaná problematike skvalitnenia správy vidieckeho územia. Prístupom LEADER pracuje naše územie už viac ako 7 rokov a jedným z cieľov Integrovannej stratégie rozvoja územia je ďalšie budovanie vlastného kvalitného manažmentu územia a rozširovanie princípu subsidiarity do ďalších rozvojových oblastí.

Zapájanie sa širokej verejnosti do procesov tvorby stratégie a jej následnej implementácie prispieva k zlepšeniu spravovania územia. Svoj podiel na ďalšom spravovaní vidieka majú aj rozhodovacie procesy a kompetencie presunuté na úroveň MAS a členov riadiacich a pracovných orgánov VSP (MAS). Všetky sektory, ktoré sa podieľali na tvorbe tejto stratégie budú stáť aj pri jej implementácii, čoho výsledkom bude väčšie zainteresovanie najmä

súkromného a neziskového sektora na správe vidieka, čo by malo prispieť, k jeho lepšiemu spravovaniu, transparentnosti a spoločnej zodpovednosti.

ZOZNAM PRÍLOH K INTEGROVANEJ STRATÉGIÍ ROZVOJA ÚZEMIA

Povinné prílohy

Prílohy musia byť zoradené podľa číslovania uvedeného v zozname príloh k Integrovanej stratégii rozvoja územia a viditeľne označené príslušným číslom podľa zoznamu príloh.

- Príloha č. 1 Socio - ekonomická charakteristika
- Príloha č. 2 Doklad o súhlase všetkých obcí so zaradením do územia pôsobnosti verejno-súkromného partnerstva (MAS) a oboznámením sa s Integrovanou stratégiou rozvoja územia
- Príloha č. 3 Súhrnný prehľad Integrovanej stratégie rozvoja územia
- Príloha č. 4 Opatrenia osi 3 a osi 4 Programu rozvoja vidieka 2007 – 2013, implementované prostredníctvom osi 4 Leader
- Príloha č. 5 Finančný plán implementácie opatrení financovaných z PRV 2007-2013
- Príloha č. 6 Zoznam členov verejno-súkromného partnerstva (MAS)
- Príloha č. 7 Prehľad o uskutočnených podujatiach a stretnutiach vrátane zápisov a prezenčných listín
- Príloha č. 8 Personálna matica
- Príloha č. 9 Mapa územia MAS, ktorá musí zobrazovať hranice územia MAS, obce, ktoré spadajú do územia pôsobnosti a mapu územia MAS s okolím (hranice krajov, do ktorej územia spadá alebo s nimi susedí)
- Príloha č. 10 Stanovy s vyznačením dňa registrácie Ministerstvom vnútra SR (úradne osvedčená fotokópia)
- Príloha č. 11 Schéma organizačnej štruktúry s popisom štruktúry orgánov vrátane ich činnosti a menného zoznamu členov orgánov
- Príloha č. 12 Interné vykonávacie predpisy (napr.: organizačný poriadok, vykonávacie predpisy, smernice a pod.)
- Príloha č. 13 Výpis z registra trestov štatutárneho zástupcu MAS, nie starší ako tri mesiace od predloženia Integrovanej stratégie rozvoja územia (originál)

¹ V prípade ak členom verejno-súkromného partnerstva (MAS) je obec s počtom obyvateľov nad 20 000, jej počet obyvateľov sa do celkového počtu obyvateľov verejno-súkromného partnerstva (MAS) nezapočítava. Údaje budú prevzaté z Integrovanej stratégie rozvoja územia, Prílohy č.1 Socio-ekonomická charakteristika, tab. č.6.: Zoznam obcí v pôsobnosti verejno-súkromného partnerstva (MAS) a počet obyvateľov.

² Doložte mapu územia verejno-súkromného partnerstva (MAS), ktorá musí zobrazovať hranice územia verejno-súkromného partnerstva (MAS), obce, ktoré spadajú do územia pôsobnosti a mapu územia verejno-súkromného partnerstva (MAS) s okolím (hranice krajov, do ktorej územia spadá alebo s nimi susedí) ako Prílohu č. 9.

ⁱⁱⁱ Pracovníci MAS